Sborník historických povídek

z období antického Řecka a Říma

projektová práce studentů
1. ročníku Waldorfského lycea v Praze

duben až červen 2013

Obsah

Část první - Řecko

Kleió a láska dvou bratrů, Daniela Orlovská 11
Jak se řecký chlapec Koroibos olympijským vítězem stal, Kristýna Bouší 14
Poslední naděje, Petr Mutinský 17
Bok po boku, Mikeš Kořínek 22
Geneze?, Hana Krejčová 25
Athina, Veronika Marie Jabůrková 30
Cesta tam a zase zpátky, David Dostal 34
Příběh Pelopův, Karolína Jakubíková 39
Pět dní míru, Iva Burýšková 48
Theanos a Meneas, Kateřina Bícová 55
Zapomenutí válečníci, Jan Sedláček 58
Pýthiina zpověď, Jan Brejtr 67
Ve stínu Alexandra Velikého, Andrea S. Dolejšová 70
Finxias a Pamelius v bitvě u Issu, Lucie Stejskalová 74
Alexandrie, Karolína Douděrová 78
Bitva u Gaugamél, Tadeáš Moravec 82

Část druhá - Řím

Očista duše, Tereza Seberová 89
Sponsalia, Lucie Lipková 92
Věčná duše bojovníka, Jiří Michálek 98
Krev u Aufidu, Jan Chmúra 101
Uvědomění skrze krev. Bitva u Kann, Jiří Kapal 107
Mariův morální boj, Štěpán Kovařík 112
V zajetí Dalmatů, Jan Pivrnec 117
V zájmu republiky, Tadeáš Bárta 120
Xenonova cesta, Václav Smítka 125
De omnibus est dubitandum, Anna Holemá 130
Krádež Incitata, Věra Flanderová 139
Hra o čas, Aneta Bejšáková 148
Život v tajemných Pompejích, Julie Horáčková 152
Zamilovanost a láska, Denisa Suchanová 155
Strádání, Vojtěch Straka 163

Sborník, který právě držíte v rukou, je výsledkem letošní projektové práce studentů prvního ročníku Waldorfského lycea v Praze. Projektové práce představují na naší škole důležitou součást výuky; snažíme se, aby zvláště v prvním a druhém ročníku měli v každém pololetí možnost si touto formou do hloubky propracovat nějaké téma a tak všestranně rozvinout své schop-nosti. Na zadání a vedení práce obvykle spolupracuje trojice učitelů: vyučující informatiky, českého jazyka a odborného předmětu, do nějž vyhlašované téma spadá. Naší snahou je pracovat na několika oblastech zároveň: na rozvíjení schopností v daném odboru, ale také na kvalitě jazykového vyjadřování a na schopnostech práce s počítačem.

Letošní zadání pro první ročník navázalo na výuku antických dějin v rámci dějepisu. Úkolem studentů bylo vybrat si událost, osobnost nebo období, které je zaujalo z antického Řecka či Říma a vsadit do tohoto pozadí vlastní příběh, vlastní povídku. Cílem bylo, aby studenti do vybraného tématu hlouběji pronikli, aby si o něm samostatně zjišťovali kvalitní historické informace a ty aby pak posléze přetavili v povídku. Proto byl celý proces rozdělen do dvou fází: v první z nich měli studenti za úkol vytvořit na základě informací z literatury podrobný popis prostředí, v němž se povídka odehrává, nastínit zápletku a podrobně popsat, ze kterých knih čerpali a co si z které vzali. K tomuto přípravnému textu dostali pak náš komentář a poznámky. Posléze vznikl definitivní soubor, který kromě uvedených částí obsahoval už i samot-nou povídku.

Přišlo nám, že by bylo škoda nechat výsledná díla zapadnout, a tak jsme se rozhodli je zveřejnit v tomto sborníku. Studenti se tohoto nápadu ujali, a tak si nyní můžete vychutnat jednatřicet povídek z antického Řecka a Říma. I když se od sebe jednotlivé povídky v mnohém liší, jedno je podle našeho názoru spojuje – nadšení, s jakým byly psány.

Přejeme Vám hezké čtení.

Tomáš Chvátal, Jitka Ferencová, Milan Horák

Část první
Řecko

Kleió a láska dvou bratrů

8. stol. př. n. l.

Daniela Orlovská

„Paní Kleió! Paní, kde jsi? Otec si tě přeje vidět," slyším, jak na mě křičí moje společnice Kleisa. Kleisa je moje heilótská otrokyně, rodiče mi ji darovali k mým desátým narozeninám, aby mi měl kdo pomáhat s mými osobními věcmi. Byla to první heilótská otrokyně, která byla jenom moje. Snažila jsem se k ní být co nejmilejší, ale ani po skoro devíti letech se mě nepřestala bát.

Vyjdu z mého pokoje a skoro se srazím ve dveřích s Kleisou.

„Proboha, Kleiso, dávej trochu pozor."

Okřikla jsem ji trochu ostřeji, než jsem měla v úmyslu. Kleisa se přikrčila a tichým hlasem řekla:

„Promiň mi to paní, ale tvůj otec mi přikázal, abych, abych tě ihned přivedla na dvůr."

Zmizela dřív, než jsem jí stihla něco říct. Co po mně asi chce, často ho nevidím celé týdny, nikdy jsem ho moc nezajímala. Byla jsem jeho nejmladší dítě a jediná dcera. Mám jednoho staršího bratra Polydora, ale jsme si celkem cizí. Když dovršil šesti let, byl jako každý spartský kluk odveden do kasáren. Mně byly tehdy čtyři roky a moc si z toho nepamatuji, od té doby ho vídám jenom zřídka. Měla jsem ještě jednoho bratra, ale na toho si ani nevzpo-mínám. Zemřel, když jsem měla jeden rok, při své první vojenské výpravě. Zemřel však jako hrdina.

Běžím přes dům, aby na mě otec nemusel dlouho čekat. Zastavím se až před vstupem na dvůr, upravím si tuniku a vznešeným krokem vstupuji na nádvoří. Když mě otec spatří, s vážnou tváří pokyne, ať přistoupím blíž: „Dcero moje, příštího měsíce ti bude devatenáct let, a tak jsem došel k názoru, že by bylo vhodné poohlédnout se ti po manželovi, který by ti zajistil postave-ní a kterému bys porodila zdatné bojovníky a starala se mu o rodinu."

Skoro jsem zapomněla zavřít ústa. Já a vdávat se? Pravda, věděla jsem, že se to jednou stane a popravdě nebyla to až tak nepříjemná myšlenka, ale přece jen mě to zaskočilo.

„Vím, co je mou povinností, otče. Smím se ale zeptat, za koho mě chceš provdat?"

Otec se na mě zamračil, ale nakonec odpověděl.

„Je to statný bojovník a po svém otci zdědí velké bohatství. Jeho předkové jsou pradávní králové Sparty a naší rodině se tak dostalo obrovské pocty, že si za manželku vyvolil právě tebe, Kleió."

Po krátké odmlce dodal.

„Je to Ágis, syn Alkamena z rodu Ágidovců.“

Tentokrát se mi překvapení zakrýt nepovedlo. Vdát se za toho budižkničemu, který jen tak tak prošel výcvikem a od té doby se jenom válí doma. Navíc už není ani nejmladší, táhne mu na čtyřicet. Ale co mohu dělat, otci odporovat nelze. A tak rychle řeknu:

„Jak si přeješ, otče, já se podvolím tvému přání, jestli myslíš, že je to to nejlepší.“

a se skloněnou hlavou odcházím.

Svatba mi připomínala okázalé divadlo a ukázku moci a bohatství rodiny mého manžela. Přivítal mě s vážnou tváří a odměřeným chováním, jak se patří na muže z nejvyšší společnosti. Za vybranou řečí se ovšem skrýval chlad a pohrdání, které mi dával jasně najevo. Ani po měsících našeho společného života se nic nezměnilo. Jediné moje štěstí bylo, že většinu času netrávil doma. Bydlela jsem hned vedle domu jeho rodičů a já často chodila k Ágisově matce, buď pro radu, nebo jenom tak, z nudy. Nakonec jsem přece jen udělala svému manželovi poprvé radost. Donesla jsem mu zprávu, že čekám dítě. To bylo asi poprvé, co jsem na jeho tváři uviděla úsměv. A ještě větší radost měl, když jsem mu dvacátého dne měsíce metageitniónu porodila nejstaršího syna, kterému dal jméno po sobě, Ágis. Konečně jsem měla rozptýlení, mé první dítě. Musím si přece mého syna užít, vždyť po dovršení šestého roku půjde do tábora a už ho skoro neuvidím.

Můj život se však jednoho dne od základů změnil, přišlo, setkání na první pohled nepatrné a nedůležité. Jednou, když jsem si šla k mé tchýni jenom tak popovídat, jsem poprvé potkala bratra mého manžela, Prytase. Vcházela jsem do dveří a najednou se z nich vyřítil vysoký poněkud starší než já. S výkřikem:

„A nevezmu si ji, matko!“ se otočil a podíval se mi rovnou do očí. Zlost z jeho očí náhle zmizela a vystřídala ji zvědavost. Ta se zjevně zračila i v mých očích, protože po chvíli vzájemného mlčení si odkašlal a řekl:

„Promiň mi mou neomalenost, zapomněl jsem se představit. Jsem Prytas, syn Alkamena z rodu Ágiovců. A kdo jsi, pokud se mohu zeptat, ty?“

Usmála jsem se: „Já? Já jsem tvoje švagrová, pane.“ A proklouzla jsem vedle něho do domu. Později jsem se dozvěděla, že to byl opravdu můj švagr, který se vrátil z několikaleté cesty po Řecku. Byl to mladší a jediný bratr mého manžela.

Od našeho prvního setkání uběhl asi měsíc. Párkrát jsme se minuli v domě, ale vždy mě jen pozdravil kývnutím hlavy a pokračoval ve své cestě. Až jed-nou večer, když jsem šla domů od tchýně, se mi u dveří

postavil do cesty. Chtěla jsem kolem něj proklouznout, ale zastavil mě se slovy:

„Kleió, počkej, chtěl bych si s tebou o něčem promluvit.“

Dost mě to zaskočilo, vždyť předtím se mnou promluvil leda jedno slovo.

„Co si přeješ, pane?“

„Prosím, říkej mi Prytas, stejně jako ostatní z mé rodiny. A ty, pokud vím, taky patříš do rodiny.“

V rozpacích jsem sklonila zrak, nemohla jsem se mu podívat do očí. Měl je podobné jako můj manžel, ale planuly mu jasným žárem vnitřního ohně, který prozařoval celou jeho osobnost.

„Tak dobře co si přeješ, Prytasi? Ale rychle, pospíchám domů.“ Odpověděla jsem trochu příkřeji, než jsem mněla v úmyslu.

„Tebe.“ Po této odpovědi jsem se skoro svezla na zem rovnou jemu k no-hám, ale v poslední chvíli mně zachytil a vtáhl mně do tmavé uličky za domem.

„Jsi normální? Jsem manželkou tvého bratra!“

„To přece nic neznamená, Kleió, dobře vidím, jak se na mě při každém setkání díváš. Nejsem ti lhostejný, vím to.“

Nejdřív jsem se zdráhala ale nakonec, protože mi opravdu nebyl tak lhostejný jak, jsem se tvářila, jsme se domluvili, že za mnou přijde v noci pod rouškou tmy. Opravdu přišel. Po naší první noci jsme se scházeli, kdykoliv měl čas a nebyl doma můj manžel.

Jednoho dne jsem zjistila, že čekám druhé dítě a byla jsem si stoprocentně jistá, že to dítě je Prytasovo. Začala jsem si dělat starosti, aby můj manžel nezjistil, že mám dítě s jiným mužem, ale bylo už pozdě.

Jeden z mých heilótů si všiml, že se ke mně Prytas po nocích potají vkrádá a řekl o tom mému tchánovi, otci Prytase a Ágise. Tomu se to, jak se dalo čekat, moc nelíbilo. Poslal pro své dna syny a dlouze s nimi mluvil. O čem, to jsem se nedozvěděla. Po rozhovoru ke mně přišel můj manžel a se smutkem v očích se mně zeptal jedinou otázku.

„Je to pravda?“

Se sklopenýma očima jsem ze sebe dostala jenom jediné slůvko „Promiň…“

„Teď s tebou o tom nemohu a nechci mluvit, odcházím do války, ale když se vrátím, tak se připrav na to, že ti udělám ze života peklo,“ řekl a odešel se připravit na válečnou výpravu. Zůstala jsem sedět před dveřmi domu s hlavou v dlaních a nevěděla jsem, co mám dělat. Po chvíli si ke mně někdo přisedl a obejmul mne. Byl to Prytas.

„Kleió, odcházím…“

„Já vím, do války, ty, tvůj bratr a stejně tak všichni bojeschopní muži ze Sparty.“

Chvíli ještě seděl vedle mě, ale pak asi nevěděl, co má říci, a tak se zvedl a odešel, bez jediného slova rozloučení, úsměvu, nebo vlídného pohledu. To bylo naposledy, co jsem ho viděla. Po skončení války mi můj manžel s ironic-kým úšklebkem sdělil, že jeho bratr „bohužel“ zemřel v první linii spartského vojska v boji proti Peršanům. Mého mladšího syna Korpose vychovával spolu se svým starším synem, ale zhlížel k němu s opovržením a zlostí stejně jako ke mně.

Použitá literatura

Buttinová, Anne-Marie: Řecko 776 až 338 př. n. l. Praha 2002

Cartedge, Paul: Sparta, heroická historie. Praha 2012

Volný, Zdeněk: Toulky minulostí světa 2 – Zlatá éra dějin: starověké Řecko. Praha 2000.

Jak se řecký chlapec Koroibos olympijským vítězem stal

776 př. n. l.

Kristýna Bouší

Oblohu proťal blesk. Jeho ohnivá síla zasáhla příbytek řeckého obchodníka, v momentě, kdy se jeho ženě narodil chlapec. Do jeho osudu zasáhl svým rozhodnutím bůh Zeus. Rozhodl se, že chlapci připraví život plný překážek a nástrah. Tento chlapec dostal jméno Koroibos.

Matka pocházela z dobré rodiny, byla vychována jen k tomu, aby vedla dobře domácnost. Svou krásou byla vyhlášená v širokém okolí. Vzala si za muže tehdy mladého a krásného vojáka. Jeho poslání ho však tolik nenaplňo-valo a proto se rozhodl, že půjde svou vlastní cestou a stane se obchodníkem.

V Elidě obývali krásný a prostorný dům se zahradou, kde pěstovali olivovníky, citrusy a všelijaké květiny. Syn se jim narodil až po dlouhých a žalostných prosbách k bohu Diovi. Pro boha Dia si šťastný otec připravil bohaté oběti, které vynesl až na samotný Olymp. Zatím nikdo netušil, jaký osud malého Koroiba čeká…

Chlapcovo dětství probíhalo celkem hladce a bez problémů. Později si rodina všimla, že Koroibos není tak šikovný a zdatný jako ostatní chlapci v jeho věku. Rodiče byli plní obav a o svého syna se velmi strachovali. Čelili mnoha posměchům a nepříjemným rozhovorům. Koroibův otec byl velmi zklamaný, myslel si, že se z něj stane voják, jako byl on. Proto navštívili vyhlášeného lékaře, který zjistil, že Koroibos trpí vybočením páteře.

Chlapce tedy poslali do obyčejné školy, kde strádal. Měl rád pohyb, i když mu dělal velké problémy, i když ho někdy záda a celé tělo bolelo. Ve škole se učil obyčejným předmětům, které se hodily leda tak pro obyčejné dívky. Byl zahanben a tehdy se mu zdál sen…

V tomto snu ho navštívil bůh Zeus, který mu řekl: „Chlapče, není ostuda upadnout, ostuda je nejít dál! Proto Ti radím, bojuj za svou čest, za čest své rodiny. Nebreč a jdi dál. Radím ti, najdi si zákoutí, kde procvičuj své tělo. Záda si vyztuž koženým pásem, který naplň kameny a utíkej!! A když toto splníš a tvá síla se zlepší, uvidíš, že přijde útěcha.“

Když se malý Koroibos probudil, v očích se mu rozsvítila naděje, tehdy to všechno začalo…

Dobré ráno Kore, řekla jeho matka. Dneska musíš do školy, oblékni se a jdi. Koroibos se tedy oblékl a poprvé bez sebemenších protestů opustil

dům. Do školy však nedošel. Za prvním domem změnil směr a šel k tržišti, za své našetřené penízky koupil kus kůže, nitě a jehlu. Došel až na samý okraj městečka, kde měl svůj tajný úkryt. Ušil pás, přesně dělaný, na to, aby se do něho mohly dát kameny jako závaží. Na polích nasbíral potřebnou velikost a dal se do prvního pokusu k běhu. Jeho tělo bylo strnulé a trochu křivé. První kroky s pásem byly neohrabané, a proto několikrát upadl. V očích se mu zračily kapky slz, ale neustával. Obloha se zšeřila, tak se celý špinavý a upo-cený vracel domů. Koroibos měl velký strach, že se rodiče budou hněvat, že přišel pozdě domů. Avšak k jeho údivu byl otec celý nadšený, že je syn špinavý a unavený. Domníval se, že si hrál se svými kamarády.

Od dalšího dne Koroibos dodržoval pravidelné tréninky, přes den posiloval, zápasil, házel a přes noc běhal. Jednou v noci za jasného měsíčního svitu spatřil Koroiba známý atlet, který hledal talenty a budoucí naděje. Doběhl ho a nabídl mu, že by mohl trénovat ve sportovní škole. Sportovní škola byla pro Kora nepředstavitelným snem. Domluvili se tedy, že společně druhý den navštíví rodiče. Když tuto zprávu mladý Kor říkal rodičům, jeho otec nevěřil, že by to mohla být pravda. Až když učitel vstoupil do dveří…

Otec v šoku a matka v zděšení naslouchali, po nějaké době svolili s výu-kou, tak se mladý Kor dostal mezi své vrstevníky. Každodenní trénink byl pro Kora vyčerpávající. Avšak nepřestával myslet a děkovat bohu Diovi. Kor nevynikal dovednostmi ani talentem, byl však nesmírně vytrvalý, trpělivý, houževnatý a cílevědomý.

Netrvalo dlouho a byl zařazen do užšího výběru možných nejlepších sportovců, kteří se mohli začít připravovat na olympijské hry. Mimo výborné sportovní výkony musel Koroibos zvládnout ve škole i hru na hudební nástroj, přednes, zpěv a tanec. V těchto dovednostech byl však cvičen už odmala, proto to pro něj nebyl problém.

Závodníci se připravovali na soutěže deset měsíců, z toho poslední měsíc přímo v Olympii. Do Olympie přijížděl Koroibos v doprovodu svého otce, který byl náležitě na svého syna hrdý! Se vzrušením vstoupili po chrámových stupních k Diovu chrámu, kde stála obrovská socha boha Dia sedícího na trůnu, s hlavou ověnčenou zlatým věncem, který vypadá jako věnec olivových listů- symbol olympijského vítěze. Koroibos se svým otcem vykonali společ-nou oběť tomuto bohovi a požádali ho o přízeň a podporu při závodu.

Noc před zahájením olympijských her Koroibos strávil večerním klusem za svitu měsíce. Omotaný svým koženým pásem s kameny. Jeho myšlenky se vrátily do dětských let. Vzpomínal na posměšky a ústrky

chlapců. Zároveň myslel na svou matku, která byla jeho podporou, ale samotných her se nemohla zúčastnit.

S ranním svítáním a za zvuku trubek se začali scházet diváci, kteří zaují-mali svá místa. Koroibos už v tuto chvíli provádí své rituály a pečlivě se rozcvičuje. Skládá přísahu a po skončení formalit se jde svléknout a natřít olejem. Losuje si ze stříbrné urny pořadí běhu. Již v tuto chvíli se ozývá hlasatel se slovy:

„Účastníci závodu v běhu, vyjděte!“

Když trubka zazní podruhé, první skupina se dává do běhu, celkem běží pět skupin, každý vítěz skupiny postupuje do finálního běhu. Koroibos ze třetího běhu hladce postoupí a čeká na finále. Je plný energie a těší se na boj. Přesto pociťuje v duši strach a nervozitu. Před startem si říká:

„Bohové, prosím, stůjte při mně!“

Opět zazní pronikavý zvuk trubky a finálový běh začíná. Koroibos vybíhá o něco později, nebyl zcela soustředěný. Jeho tělo se napnulo jako luk a Koroibos vyrazil rázně kupředu. Na padesátém metru největší favorit padá a Koroibos se dostává do čela závodu. Nechce dovolit nikomu, aby ho předběhl a proto přidává na rychlosti. Otec plný euforie hlasitě povzbuzuje svého syna.

Roku 776 př. Kristem Koroibos doběhl do cíle vzdáleného 192 metrů jako první vítěz olympijských her! Cenou pro vítěze byl věnec z olivových listů. Byla mu vybudována socha v posvátném okrsku v centru Olympu. Koroibos byl po zbytek života středem pozornosti a úcty spoluobčanů. Do své rodné Elidy se vracel jako hrdina!

Použitá literatura

Bartoněk, Antonín: Světem starých Řeků. Praha 1977

Freeman, Charles: Řekové, Praha 1994

Grant, Michael: Zrození Řecka. Praha 2002

Kerrigan, Michael: Lidé starověku: co nám o sobě řekli. Praha 2011

Poslední naděje

490 př. n. l.

Petr Mutinský

Byl chladný letní večer. Údolím vanul něžný vánek. Chrysanthos se otočil, sedl si a zaklonil hlavu. Odhodil pramínky vlasů z čela a zahleděl se na západ slunce. Řecko. Země třpytivých moří posetých tisíci ostrovy a velehorami. Velehory se v ní střídají s rozlehlými pláněmi a rušné přístavy s tichými vesničkami. Rostou v ní palmy, sosny, platany, háje plné fíků a oliv. Ve stínu těchto hájů jakoby dřímala tisíciletí a země cítila, kdo po ní kdysi chodil.

Je druhý rok 71. řecké olympiády. Je to devět let od té doby, co řecká výprava vypálila Sardy, a Athéňané se zapojili do iónského povstání. Právě toto povstání zapříčinilo první perskou invazi do Řecka. Naštěstí tato doba už minula. Už není se proč strachovat. Vždyť Řecko od této doby zesílilo a je schopno se bránit větší síle nájezdníků.

Chrysanthos vstal a kráčel zpět míjeje své předešlé šlápoty. Sebral stádo ovcí a koz a šel s nimi domů. Cestou si pobrukoval vymyšlenou melodii a bezstarostně se nechal unášet svýma nohama. Avšak jakmile dosáhl bran Eretrie, řeckého přímořského města, viděl nemalý shluk lidí okolo nějakých postav na koních. Byli to poslové, kteří se právě vrátili z maloasijského poloostrova, kde pobývali maloasijští Řekové. Persie, nekonečná říše tisíco-vých armád a lodí, jim vyhlásila válku a připravovala se na invazi. Stavěly se lodě a zbrojilo vojsko. Bylo jasné, že střet těchto dvou civilizací je nevyhnu-telný.

Příčinou byla nepoddajnost dvou řeckých velkoměst. Sparta a Athény odmítly požadavek perských poslů na „zem a vodu“ a posly svrhli do propastí. Bylo potřeba jednat. Chrysanthos se nabídl, že příští den zprávu dál předá do Athén. Tento večer strávil v příjemném klidu, jako by ho už nikdy neměl zažít. Nejprve zahnal ovce a kozy zpět do ohrady. Pověřil dva tamní mládence, ať se o ně postarají a jal se hodovat se svými druhy, až znavený jídlem usnul. Ráno brzo vstal, ustrojil koně a dal sbohem svým známým. Poté se vydal na cestu.

Cesta z Eretrie do Athén byla dlouhá. Aby ne, když vzdálenost této cesty byla přes 250 stadionů. Po několika dnech úmorné, byť nádherné cesty se zastávkami přes řeckou krajinu se konečně dostal do Athén. Nádherný to pocit.

Chrysanthos se šel nahlásit tamnímu úředníkovi momentálně zastávajícímu nejvyšší post, takzvaného polymarcha. Tento úřad v té době zastával jistý Kallimachos z Afidny. Polemarchos zastával vícero funkcí

namísto krále, pokud nebyl dobrým vojákem. Kupříkladu měl moc vést pochodující vojska, plnit různé náboženské funkce či vykonávat vrchní velení nad sborem stratégů a zaujímat čestné místo na pravém křídle bojového uskupení.

Chrysanthos polymarchovi vypověděl nové zprávy. Avšak Athéňané, již něco takového předvídali, jak by ne když svrhli posly do propasti. Hlavní síla řeckých armád spočívala ve velmi silné pěší síle a to hoplítech. Dále se dalo spolehnout na jízdu, která ale byla slabší, než kavalerie jiných národů, třebas i barbarů. Bohužel, ne každý uměl zacházet s lukem a šípy. To vedlo k tomu, že Řekové nemívali žádnou artilerii.

Kallimachos pověřil Kleisthena, aby připravil armádu schopnou odolat perské síle. Kleisthenés proto armádu zcela zreorganizoval a rozhodl se využít pouze silné pěší síly hoplítů. Armáda se rozdělila na politické útvary zvané fýly. Tyto útvary se dělily na tři trittie (třetiny). Na bitvu se zvolilo celkem 30 trittyí, po deseti z oblasti přímořské, městské a vnitrozemské. Každá trittie měla velitele, který byl označován jako lochágos, jelikož síla této jednotky o 300 hoplítech se nazývala lochos.

Vojevůdce pomalu začal s přípravami na válku a svolávat muže, kteří by byli schopni udržet kopí či meč. Muži se pomalu shromažďovali a hlásili na athénském náměstí, kde se zapisovali do služby. Dny míjely a vojáci se poma-lu přidávali. Avšak vzhledem k tomu, že přípravy probíhaly celkem pomalu, řecká společnost začala pomalinku lenivět. Ale jen do chvíle, než bylo řeckým sídlům oznámeno, že maloasijští Řekové byli poraženi. Museli se podrobit, byť za cenu toho, že budou uvrženi do otroctví. Perská armáda se dala do pohybu. Bylo jasné, že během pár týdnů u řeckých břehů zakotví flotila Perské říše.

Uplynuly dva týdny a obstarávání potravin, surovin a vody začínalo být pro tak velké vojsko v malém městě obtížné, i když to bylo řecké velkoměsto. Navíc čas neúprosně a tvrdě utíkal.

Cílem perského tažení bylo podrobit si Athény a Eretrii, jejich obyvatelé by byli zajati, zotročeni a převezeni do Perské říše. Celkové loďstvo čítalo na 600 triér, což byly válečné lodě se třemi řadami vesel. Triéra mohla převážet až 170 veslařů a kolem 40 vojáků. Síla perské armády teda mohla čítat kolem 24 tisíc vojáků. Peršané měli vojsko rozděleno na hazárabám o 1 000 mužích a bajvárabám o 10 000 mužích. Perské armádě veleli Dátis a Artafernes mladší. Armáda se skládala z lučištníků, kopiníků, jezdců a tělesné stráže.

Poslové se do Athén dostávali jak příliv a odliv zvěstující pohyb Peršanů. Poté co byl dobyt Lindos na ostrově Rhodos a poraženi maloasijští Řekové, Dátis se zaměřil na řecké ostrovy. Vypálil město

a i chrámy na Naxu, zotročil a vyplenil obyvatelstvo ostrovů Paros a Délos a dokonce i města Karystos.

Nakonec padla i Eretrie. Eretrie požádala o pomoc jak Athéňany, tak Lake-daimonské, ale poslaná posila byla tak malá, že ji radši poslali nazpět a i athénští osadníci opustili své eubojské osady. I když Eretrijští měli armádu o více jak 3 000 hoplítech, 600 koních a 60 válečných vozech, nejednotnost a nepřipravenost je zaskočila. Neměli plán, a co bylo horší, měli mezi sebou zrádce. Eretrie statečně vzdorovala po 6 dní perskému obležení, avšak sed-mého dne město zradili podlí občané Euforbos a Filagros za perský příslib půdy.

Athéňané se o všem dozvěděli a času nebylo nazbyt. Požádali Platajské o pomoc a ti jim poslali posilu o jedné fýle, tedy 1 000 mužích. Mužů bylo tedy dohromady na 9 000. Avšak pořád to nebylo dostatečné číslo. Kleisthenés s vyššími úředníky se tedy rozhodli darovat občanství svobodným cizincům a volným otrokům, ale i tak počet nedosahoval požadovaného čísla. Bylo třeba darovat otrokům svobodu. Po dlouhém přemítání tak Athéňané udělali a nově svobodnými otroky zaplnili svá prázdná místa. Armáda dosahovala 10 000 mužů.

Podvelitel perské armády jménem Hippiás se rozhodl vysadit Peršany u Marathónu, pojmenovaném podle divokého fenyklu zvanému marathos, a zde nechat nasadit jízdu. Cestou na Marathónskou planinu Peršané vysadili otroky z Eretrie na ostrově Aigileia.

Athénská armáda se dala na pochod. Vyrazili z Athén k městu Palléné a odtud kolem pohoří Pentelikon rovnou k Marathónské planině. Hippiás si myslel, že oblast Marathónu povstane na podporu Peršanů, tak jako to bylo půl století předtím na podporu Dátisova otce. Ale Hippiás se mýlil. Nakonec se Peršané musili spolehnout na svou početní převahu.

Sám Hippiás dohlížel na vylodění, které zabralo hodně času. Zvláště pak vylodění jezdectva. Severovýchodně a tedy napravo od vylodění perské flotily se nacházel záliv, kam byly poté lodě zakotveny, avšak musely býti roztažené ve značné délce podél pláže Schoinias, kde si také Peršané zbudovali svou stanovou základnu, tedy dočasný tábor.

Zprávy o vylodění se již dostaly k Athéňanům a ti byli na pochodu. Chrysanthos byl začleněn do první fýly, která měla zároveň čelit největšímu náporu. Naštěstí nebyl v první řadě. Chrysanthos navrhl Kallimachovi vyslat posla pro posily a Kallichamos tak učinil. Vyslal denního běžce Fillipida, také zvaný Feidippidés, který měl běžet do Sparty a zvěstovat poselství o vylodění perské síly.

Athéňané mezitím zvolili 10 vojevůdců, takzvaných stratégů, aby veleli jednotlivým fýlám. Chrysanthos navrhl, aby se losovali ti nejlepší z nejlepších. Jeden z těchto stratégů byl Miltiadés. Miltiadés byl ten, kdo

přesvědčil Athéňany jít vstříc nepříteli. Vedl je jak ve dne, tak v noci a i v místech, kde nebyly žádné cesty.

Hlavní cesta vedoucí přes Pallénu, jihovýchodním směrem míjící pohoří Pentelikon a z jihovýchodu vstupující na Marathónskou planinu, byla zvolena proto, že byla rychlejší a dostupnější než trasa druhá, která byla méně užívaná jako udržovaná a vedoucí severním směrem přes Kéfisii, na severozápadě míjící Pentelikon a sestupujíce na Marathónskou planinu od západu u Vrany.

Chrysanthos a athénské vojsko po několika dnech cesty se utábořilo u Hé-rakleionu. Dátis k nim poté vyslal posla, přes kterého opět požadoval onen vzkaz podrobení. Zdůraznil, že je to jeho poslední výzva. Avšak Athéňané si toto nepřáli a rozhodli se tedy pro finální bitvu. Příští den nastalo ticho. Klid před bitvou. Řekové se naposledy pomodlili.

Po obětování bohům Miltiadés vydal rozkazy. Armáda v lehké zbroji měla na nepřítele běžet. Kdyby pochodovala, lučištníci by je svými šípy pokosili, než by se dostali ke střetu. Athéňané společně s Platajskými vyrazili z Pos-vátného okrsku Héraklova, kde byl rozbit řecký tábor, nechávajíce močál Vrexiza za svými zády. Prošli kolem hory Agrielki ležící severozápadně od Marathónu a dali se podél Marathónského zálivu, s řekou Charadrou na levém boku. Nastala ta chvíle napětí. Chrysanthos se modlil, ať bitvu přežije. Třeba i bez nějaké té končetiny. Hlavně ať neodchází do říše mrtvých za převoz-níkem řeky Styx, Cháronem.

Chrysanthova fýla a další jedna nejbližší se oddělila od ostatních a roz-prostřela na linie o hloubce 4 mužích, ostatní fýly o hloubce 8 mužích. Na pláni už byla vidět perská armáda asijských barev. Peršané si mysleli, že vítězství bude snadné, a tak nechali nalodit všechnu jízdu a i polovinu pěchoty. Zmenšená perská síla, tak byla lehčím cílem pro Řeky.

První dvě fýly postupující dopředu začínaly přidávat na rychlosti. Bez jezdectva Peršané nemohli dělat žádné obchvaty a oběma armádám navíc krylo jedno křídlo pobřeží. V zálivu byly vidět perské lodě a výběžek poloostrova Kynosura. Za zmenšenou perskou silou se rozprostíral močál.

Athénští a platajští hoplíté začali postupovat proti perské linii. Zhruba 355 metrů před nepřítelem se dávají do běhu postupně zasypáváni šípy. Běží nehledě na ztráty. Střet. Platajští rozrazí šik perské armády. Pět jednotek po 1 000 mužích ustupuje. Útěk.

Elitní jednotky perské armády vyvíjejí tlak na první dvě fýly. Pod Chry-santhovou rukou zahyne pět Peršanů, ale následně schytává šíp do pravého ramene. Vyjímá jej. Peršané nutí Řeky k ústupu. První dvě fýly utíkají z boje. Na 900 Řeků se vzdaluje z bojiště. Chrysanthos přebíhá s asi 30 muži do postupujících fýl.

Athénští hoplíté vyvíjejí tlak na perské jednotky. Vojáci padají na obou stranách jako stébla trávy. Athéňané vítězí na pravém křídle. Zatlačují perské levé křídlo. Obracejí se na útěk. Chrysanthos Peršany pronásleduje. Pravé perské křídlo je zahnáno do močálu. Peršani umírají v nástrahách močálu.

Chrysanthos se s Athéňany z levého a pravého křídla obrací. Vpadnou nepříteli pronásledujícímu první dvě fýly do zad. Peršané jsou zděšeni. Panika. Perští vojáci se dávají na úprk do všech stran a následně jsou pobiti. První dvě fýly se opětovně formují. Začínají sbírat mrtvé a uklízet bitevní pláň. Perské vojsko je rozprášeno. Na 5 000 mužů utíká směrem k flotile. Řekové útočí neohroženě dál. Započali útok na zakotvené lodě. Rozpoutává se nový boj. Oheň. Lodě, muži a koně hoří. Peršané přece jen zvedají kotvy a odplouvají. Sedm lodí hoří jasným plamenem a vyluzuje nelidské skřeky a volání. Den patří Řekům. Toto je den vítězství…

Použitá literatura

Levi, Peter: Svět Starověkého Řecka. Praha 1995

Sekunda, Nicholas: Marathón 490 př. n. l. Praha 2008

Vernant, Jean-Pierre: Řecký člověk a jeho svět. Praha 2005.

Bok po boku

480 – 445 př. n. l.

Mikeš Kořínek

Tentokrát je z matčina lůna vyjmuto děvče. Otec jménem Nikator, proslulý bojovník a vášnivý cvičitel v agoge, se modlí, aby holčička byla zdravá, protože předchozí dvě děti byly hned po porodu shozeny ze skály. Podle rady starších nebyly nijak přínosné pro město Sparta. Nemilosrdná rada tedy dítě prohlíží a uznává za příliš slabé. Nikator je v šoku, padá na kolena a prosí o milost. Ať holčičku nezabijí! Muži však nelítostně holčičku odnášejí. Zadrží je však jakási zahalená postava. Delfský věštec. Cosi mužům řekne, děvčátko vezme do své náruče a odchází. Nikator jen bezmocně hledí, jak třetí naděje ve schopného potomka mizí v dáli.

Uplyne několik měsíců a Nikator to s dítětem nevzdává. Jeho další žena je těhotná. Za několik měsíců se dítě chce dostat na svět. Nastává další Nika-torova strastiplná chvíle. Otcovi padá těžký kámen ze srdce, protože z matčiny dělohy vychází ne jeden, ale dva silní a zdraví chlapečci. Nikator je drsný bojovník a syny přijímá s hrdostí a kamennou tváří, ale jeho radost je nevýs-lovná. Překazí ji však zpráva, že matka dvojčátek hned po porodu umírá. Nikatorovo silné srdce však tolik emocí nepojme a otec dvou synů padá do mdlob.

Roky letí a chlapcům Saulovi a Horovi je již 6 let. Vyrůstají u vychovatelky. Z otcovy strany se moc výchovy nedostává, protože od smrti ženy je velmi slabý. Má však pořád pověst bojovníka a v agoge stále připravuje mladé nadějné chlapce velmi drsnou výchovou k boji. Oba bratři již vědí, že je za rok čeká velká změna a život v drsných podmínkách, ale jelikož mají po otci bojové geny, těší se.

Nastává chvíle, kterou chlapci očekávali. Tvrdost výchovy podcenili, ale jejich otec do nich vkládá velikou naději. Procházejí výcvikem bok po boku a v boji velice vynikají. Po několika letech bojová vášeň slabého Nikatora zaslepí jeho rozum a postupně začíná bláznit. Má však v agoge velikou moc a všichni musí poslechnout to, co poručí. Uplývá dalších několik let a Nikator se dočista pomátne. Protože sám neví, jaký z jeho dvou synů je v boji lepší, nařídí, aby se Saulos a Horos utkali v souboji na život a na smrt. Ten kdo vyhraje, dostane tu čest bojovat v předních jednotkách vojska. Jelikož Nikator budí velký respekt, tomuto nesmyslnému souboji nikdo nezabrání.

Bratři stojí proti sobě na štěrkovém bojišti s kopími bez hrotů a dávají se do boje. Je to dlouhý, vyčerpávající, ale vyrovnaný boj. Saulos však ztrácí síly a po několika ranách do hlavy padá k zemi. Horos souboj

vyhrává, ale nemá sebemenší radost. Pokleká k bezvládnému tělu bratra a dává se v pláč. Posedlý a nelítostný Nikator poroučí, ať tělo Saulosa odvezou a pohřbí. Těla se však ujímá zahalená postava a odnáší ho za město do tajné skrýše. Za použití několika bylinek a zaříkávadel Saulose probouzí k životu. Zmatený chlapec se ptá postavy: „Kdo se pod pláštěm skrývá, co se stalo a kde se nacházím?“. Postava odhrne svojí kápi a pod ní na Saulose hledí krásná hnědovlasá žena. „Jsem tvoje sestra“, odpoví krásný hlas. Saulos odsekne, že žádnou sestru nemá, otec mu o ní přeci nikdy nevyprávěl. Sestra mu ale vše vysvětlí. Vypráví o tom, jak vyrůstala u delfských věštců, dostala jméno Thea a přev-zala schopnosti léčit a věštit. Odvedla ho do tajné skrýše, odkud do té doby oba bratry pozorovala a mohla tedy včas zasáhnout. Vysvětlila mu, že pro otce a celou Spartu je teď považován za mrtvého, ale že ona ho vzkřísila. Je však ještě slabý a musí se uzdravit.

Uběhne několik měsíců a tehdejší král Leonidas se dozvídá, že perská říše si podmaňuje Malou Asii a Malá Asie žádá o pomoc. Rozhodne se, že vezme 300 svých nejlepších vojáků a že perskou armádu pod vládou Xerxe zdrží v soutěsce Thermopyl. Radí se s delfskými věštci, ale ti mu podávají špatnou zprávu, že všichni do jednoho v soutěsce padnou. Leonidas navzdory delfské věštbě do boje přeci táhne. Mezi 300 nejlepších bojovníků patří i Horos, a tak i s malým sebevědomím se vydává do války na smrt.

Téměř vyléčený Saulos se o tažení do války dozvídá, a jelikož skoro celý svůj život věnoval přípravě na boj ve válce, chce se tažení také zúčastnit. Thea ho však zadrží a přemlouvá. Varuje před věštbou delfských o smrti celého spartského vojska. Navzdory varování sestry utíká z tajné skrýše přestrojený za cizince. Uteče do města za otcem, ale tam se dozvídá, že nedávno zemřel. Tato zpráva mu dodává sebevědomí a sílu vyrazit do Thermopyl. Bere si své brnění, potřebné věci, jídlo a vydává se na dalekou cestu přes sever Peloponesu.

Putuje dlouho. Přes obilnatá pole, aleje olivovníků, skalnaté suché hory. Štěstí ho na cestě nedoprovází. Skoro všechny jeho zásoby sežrala divoká zvěř, trpí žízní, v suchých horách není ani kapka vody. Nevzdává to však a dostává se k mořskému zálivu, který musí přeplavat a za kterým se rozkládá již poslední kus pevniny a Thermopyl. Má obrovské štěstí, protože zachytí korintskou obchodní loď mířící právě napříč zálivem. Korinťané ho však na loď nechtějí přijmout. Chtějí zaplatit velký poplatek, který Saulos u sebe nemá. Po dlouhém přemlouvání ho na loď přeci přijmou. Pod podmínkou, že ale musí zvládnout práci silného veslaře. Korintští jsou nelítostní a Saulovi cestu velmi znepříjemňují. Plavba je velice pomalá a cesta trvá nekonečně dlouho. Po čtyřech dnech se

naneštěstí loď obrací na jiný kurz, dozvídá se, že plán obchodní cesty se změnil a loď pluje znovu k břehu Peloponesu. Aby toho nebylo málo, cestou zpět se na moři objeví obrovská bouře. Trvá půl dne a při vyvrcholení vlny rozbijí loď na kusy. Většina posádky utone, Saulos si musí sundat brnění a nechává ho na pospas moři. Sám se zachytí na kusu trupu lodi a vlny ho odnášejí daleko od místa ztroskotání.

Saulos konečně vidí pevninu a jakési malé pobřežní městečko. Po velikých útrapách se na něj štěstí přeci jen usměje. Doplouvá konečně k pevnině. Má však obrovské zpoždění a je velmi vyčerpaný. Ocitá se v městském státě Théby. Tam se ho ujímají hodní lidé, dávají mu najíst, napít a nechávají ho odpočinout. Saulosova motivace – dojít do Thermopyl – je ale tak silná, že se hned druhý den vydává na cestu. Rodina, u které přenocoval, mu dává koně, zásoby jídla a nové oblečení. Vypadá teď spíše jako poutník než spartský válečník, ale rodině je neskutečně vděčný. Vyráží na cestu jako s větrem o závod.

Konečně doráží do soutěsky. Vidí však to, co vidět nechtěl. Je po všem! Thea měla pravdu.

Vidí bojiště, z jedné strany ohraničené vínově rudým rozbouřeným mořem zbarveným krví a z druhé temnou, též krví poskvrněnou skálou. Vidí neskutečnou bolest, mrchožrouty živící se padlými. Slyší však ještě nářky a vzdechy nemohoucích vojáků. Slyší i povědomý hlas. Ano, je to jeho bratr Horos! Jeho bezvládné tělo leží na hromadě mrtvých perských vojáků. Nemá ruku a za živa do jeho masa klovají černí ptáci. Saulos k němu rychle pospíchá s výkřikem: „Hore, bratře!“, kleká k němu a bere ho do náruče. Horův zrak je však zaslepen bolestí a svého bratra nepoznává. Po posledním nádechu ze sebe vydává větu: „*Poutníče, zvěstuj Lakedaimonským, že my tu mrtvi ležíme, jak zákony kázaly nám*.“ Poslední slovo doprovází i poslední výdech. Horos umírá v náruči svého milovaného bratra.

Použitá literatura

Cahill, Thomas: Plavby po tmavě vínovém moři. Praha 2009

Grant, Michael: Zrození Řecka. Praha 2004

Cartledge, Paul: Sparta – Heroická historie. Praha 2012

Kovařík, Jiří: Válka Řeků s Peršany. Praha 2011.

Geneze?

5. stol. př. n. l.

Hana Krejčová

Probudil jsem se v jídelně svého domu. Netuším, jak jsem se sem dostal. Vůbec si nepamatuji, že bych do téhle místnosti před spaním šel. Napadlo mě, že mě sem někdo donesl, ale proč a kdo by to dělal? Je to zvláštní, ale ačkoli jsem se právě vzbudil, zachvátil mě pocit, že jsem nespal aspoň celý jeden den, cítím se unaveně. Přejdu dospat do své ložnice, je to tam přeci jen pohodlnější a jsem na ni zvyklý. Promnul jsem si oči, nadechl se a vstal jsem z lehátka. Mohl jsem jít klidně přes dvůr, bylo by to asi i rychlejší. Ale nechtěl jsem, myslím, že kdybych prošel venkovním vzduchem, už bych se cítil příliš probuzený a nemohl bych usnout. Cítím totiž, že mé tělo potřebuje nabýt síly, a proto opravdu chci spát. V ranní klasické zmatenosti ještě umocněné nevědomostí o včerejší noci se neohrabaně šourám směrem ke kuchyni.

Všude je ticho, cítím se, jako bych se nacházel v bezčasí a z části i jako bych vůbec nebyl v žádném prostoru.

V kuchyni vedle pece stojí mé dvě otrokyně, Hagné a Eudokia. Jsou to matka s dcerou, pracují v našich službách již dlouhou dobu. Slyším je plakat a potichu si něco říkat. Mladší Eudokia i se svou matkou se na mě pomalu s pláčem otáčejí.

„Byl jste skvělý pán."

„Ano, byl jste vždy naše rodina," říká Eudokia „Proč právě vy?"

„Nezasloužíte si to, neznám nikoho laskavějšího než vás…"

„A Vaše děti, co bude s nimi… ó bohové, Vaše „obrovskost" někdy příliš přehlíží nás malé."

Ničemu nerozumím. Ničemu.

„Hagné, co se děje? Stalo se něco zlého, stalo se něco mé ženě? Nebo Vám?"

„Ach pane, jsem si jista, že až odejdete, jistě svou velikostí budete hoden vstoupit do blízkosti bohů!"

„Kam bych měl jít? Co se stalo minulý večer?"

„Pane já…" Eudokia se ve své větě zalkla, protože jí příliš slz nedovolovalo mluvit. Přitiskla si nešťastně dlaně k obličeji a odběhla, Hagné se rozeběhla za ní.

„Hagné, co se děje?! Kam to běžíte? A proč mi nic nechcete říci?"

Jsem nervózní. Děje se něco divného, špatného. Bojím se. Už vůbec nemám ani nejmenší pomyšlení na spánek. Přes okno v kuchyni vidím na

dvoře Adaru, svou ženu. Sedí na zemi a také pláče. Vybíhám z kuchyně za ní. Ví, co se stalo. Řekne mi to.

„Adaro, lásko, co se děje? Proč jsi tak nešťastná? Proč tak strašně moc pláčeš? Prosím, řekni! Mučí mě to, vidět tě tak nešťastnou. Prosím."

„Ach, drahý, nedělej mi to ještě těžší. Žádám tě, odejdi, čím déle tu budeš, tím drásavější bude pro mne loučení…"

„Ale proč, ó Die, mi nikdo neřekne, co se děje?! Proč mi nikdo nechce nic říct? Já nikam nejdu, nikam se nechystám a přeci ani neumírám…"

„Proč se takhle rouháš a krutě lžeš?!" vyhrkla Adara prudce „Ach, drahý, proč mi dáváš tak klamnou naději. Ani ji nemohu přijmout. Nejsem přeci hloupá! To jsi vážně tak bezcitný? Nikdy jsi takový nebyl. Jak to, že najednou přede mnou vtipkuješ ve věci, o níž víš, že mě tak ničí?"

„O čem lžu? Já ti nerozumím, opravdu, Adaro, Ty, životodárná vodo mého seschlého jícnu, odpověz mi, co nejponíženěji tě prosím…"

„Ty dobře víš, co se děje…nechceš si to přiznat? Vždyť to nemá žádný smysl si něco nalhávat, nic tím nezměníš, to snad víš. Bohové již určili tvůj osud. Nemůžeš se jim vzpírat. Prostě umíráš, tak se s tím smiř a nech se s tím smířit i mě, miluješ-li mne."

„Umírám?! To není pravda. Jsem zdravý, nic špatného s mým tělem není, proč si to myslíš?"

„Proč jsi tak zlý?! Já s tebou nemůžu teď mluvit, odpusť. Ne, když jsi takový, znevažuješ svou smrt a mě tím uvrháš do ještě hlubší propasti smutku."Adara s vyjeknutím hysterického pláče hbitě vstala ze svého smutkem sevřeného sedu a utíkala pryč směrem z brány za zdi našeho domu.

„Adaro, počkej, prosím! Prosím, ty mě nechápeš, ty nevíš… Nevíš, co se opravdu děje! Tak prosím, lásko, vrať se, vyslechni mě! Já nemyslel nic zle! Ach, proč mně nechceš vyslechnout, má drahá…"

Adara jako by má slova ani nezaslechla. Vyběhla ven ze dvora a úplně pryč od našeho domu. Říkala, že umírám. Myslela to vážně? Třeba to byla jen jakási podivná metafora, ačkoli nedostává se mi jejího pochopení ani blížení se k němu. Nebo se to někde doslechla, stejně jako Hagné a Eudokia. Ale kdo by jim to říkal? Kdo o mě šíří takové lži? Třeba je někdo chce všechny proti mně poštvat, zaujmout mé místo v zastupitelství a vůbec převzít můj život… Ale… nebudu dělat ukvapené záběry. Raději se půjdu podívat na děti, jestli se jim v tom všem podivném zmatku něco nestalo.

Vystoupal jsem po mramorových schodech, v nichž již byly od častého používání vyšlapány důlky. Cestou nahoru jsem se opíral o krásně teplé vyhřáté zábradlí. Když jsem vstoupil na terasu, postavil jsem se doprostřed a zadíval se směrem ven z nádvoří, tam za bránu. Děsilo mě, jaká byla

atmosféra. Absolutní ticho, bílo, prázdno, nic. Kolem mého domu bylo nic, a to absolutní. Jen bílo, všechno bylo kdesi ztraceno. Zalekl jsem se. Co se stalo s Adarou, běžela přeci ven z nádvoří. Měl bych se tam jít podívat. Ale… bojím se. Bojím se toho neznámého prázdna více než čehokoli, co jsem doteď kdy spatřil. Neviděl jsem děsivější stvůru, nikdy jsem nepocítil větší děs. Stydím se, ale ten strach prostě nemohu překonat, nezvládnu se vydat vstříc oné nicotné prázdnotě, která tu přede mnou stojí a vyvolává ve mně ty nejdrásavější pocity, co si jen lidská bytost dokáže představit. Ne, neodhodlal jsem se tam jít. A ani nemám sílu dál do toho prázdna koukat. Příliš mne to ničí. Odvrátil jsem zrak jiným směrem a spěchal jsem z terasy do domu. Jen abych tomu už utekl. Aby už mě to nemohlo pohltit. Po celém mém těle vyrašily malé kapičky potu, snad z každého póru na mém nyní tolik studeném těle nějaká unikla. Lehký tlukot srdce se změnil v divoký dusot koní, jak by svými kopyty dupali co největší silou zevnitř do mé hrudi. Má duše ani mé tělo téměř nedokázaly takovému prázdnu čelit a začalo se samo ničit, jen aby už to skončilo.

Vlezl jsem do domu a skácel se do sedu na zem. Tak zhluboka a rychle jsem dýchal, že jsem se nemohl soustředit na nic jiného. Až po krátké chvíli jsem si všiml slaboučkého a tichého sténání, srdce drásajícího dětského vzlykání. Byly to mé dvě dcerky. Seděly vedle sebe v klubíčku a držely se za ručičky a můj nejstarší syn je maličké objímal a utěšoval. Všiml si mne a zve-dl hlavu.

„Tati, já nevím, co mám dělat. Matka i sestřičky tě potřebují. Teď tě už nebudou mít, ani já tě nebudu mít. Budu tu jenom já. Jak to mám zvládnout?! Je to tak těžký úkol, šlapat ve tvých šlépějích“

„Synku, prosím, já přeci neumírám, proč si to všichni myslíte?! Kde jste na to přišli? Není to pravda! Jen mi to vysvětli, Leone, prosím Tě, z nitra srdce, nic si teď nepřeji víc než vědět… nic na celém světě!“

„Ach, otče…byl jsi mi vždy dobrým učitelem v životě. Děkuji ti za to. Za vše. A přísahám, že se o vše po tvé smrti postarám tak nejlépe, jak bude v silách mě celého, těla i duše. Prosím, vlož do mých rukou svou důvěru a já ti chci tady teď slíbit, že to zvládnu.“

„Ale, no tak, synu! Copak mě vůbec neposloucháš?! Neslyšíš, co ti říkám a na co se ptám? Vždyť jsem říkal, že nevím, o čem tu všichni mluvíte, a že nic nechápu… já chci…“

„Já myslím, že odvedu sestřičky pryč, jsou moc nešťastné, je pro ně těžké tě vidět.“ Nejmenší dceruška Eritta, má líbezná perla, se na mě nešťastně podívala jedním okem, když na chvilku otočila obličej z úkrytu v tóze svého bratra. Měla očíčko celé zarudlé a nateklé z pláče. Slzy jí kapaly na nožičky. Ten pohled mě uvnitř trhal na kusy. Takhle nešťastnou jsem ji nikdy ve svém životě vidět nechtěl. Viděl jsem ji několikrát plakat,

ale tohle bylo jiné, nebyl to pláč kvůli malé rance na dlani, byl to opravdový bezútěšný smutek.

Leon odvedl dcerky ven z domu. Odešel s nimi. Už jsem se ani nesnažil je zastavit. Byl jsem tak zmatený, že už jsem se ani tolik nenamáhal.

Přebíral jsem si vše v hlavě a měl jsem pocit, že už jsem smířený s tím, že asi umírám, ale ne s tím, že nic nechápu. O záhadném prázdnu jsem stále nevěděl zhola nic. Ani trochu jsem netušil, co mám v tom všem dělat. Byl jsem bezradný. Cítil jsem se tak hrozně, dýchalo se mi tak špatně, až jsem cítil, jak se plíce stahují až nadoraz. Měl jsem pocit, že kdybych vydechl víc, úplně by se smrskly a zmizely by, jako zbytek světa. Obyčejně by mi taková představa přišla naprosto absurdní, ale teď jsem byl schopný věřit čemukoli. Naprosto čemukoli a od kohokoli. Protože jsem se nacházel v ničem. A co můžete zažít ničivějšího a neuvěřitelnějšího, než se nacházet v absolutní nicotě? Dokonce, i když jsem se podíval z okna v dětském pokoji, to prázdno tam opět bylo. Rozplakal jsem se. Ze vší té zoufalosti má duše tlačila z koutků očí slzy. Snad aby aspoň trochu té zoufalosti odteklo ven. Ale nepomáhalo to. Nicméně, postavil jsem se na nohy a řekl si, že nejlepší bude jít spát. Nenapadlo mě lepší řešení, protože ještě nikdy ve svém životě jsem nebyl tak bezradný. Napadlo mě, že je třeba to celé vlastně sen. Na chvilku mě to uklidnilo. Dostal jsem malou naději, že to celé vlastě není pravda, že je vše v pořádku, a že neumírám, že vše je, jak má běžně být. Vykročil jsem tedy směrem do ložnice.

Vešel jsem do Nereova pokoje. Stál u okna a koukal ven. Nereus je mým otrokem a zároveň vlastně i jedním z nejlepších přátel. Všiml si mne.

„Oh, pane, jsem rád, že s vámi ještě předtím stihnu mluvit. Chci vám něco říci.“

„Skutečně? Věděl jsem, že mi to vysvětlíš, byl jsi vždycky tolik moudrý, vždy jsi poradil v nesnázích. Ty jistě budeš vědět, co se děje. Řekni mi, prosím, co se stalo.“

„Chci vám jen říct, že nikdy jsem vás nebral stejně jako ostatní otroci vidí své pány. Byl jste ke mně vždy milý a pozorný. K Hagné a mé dceři jste byl vždycky laskavý. Žili jsme tu více jako vaši rodinní přátelé než jako otroci. A vy, pane, jste můj nejlepší přítel. Děkuji, že jsem vás mohl poznat, že jsem se ocitl právě zde, u vás.“

„Ale Neree, já chci, abys mi řekl něco jiného, chci, abys mi vysvětlil vše, co děje, nic z toho nechápu. Určitě to víš, že?“

Nereus neodpověděl, jenom přešel ke vstupu do mé ložnice a odhrnul závěs. Pobídl mne, ať se jdu podívat.

Asi mi tím dává odpovědi na mé otázky. Když už jsem byl ale takhle blízko, zalekl jsem se. Nevím, jestli je vůbec vlastně chci znát. Znejistil

jsem. Co když mě to, co zjistím, opravdu zabije? Nevěděl jsem, co mám dělat, ale řekl jsem si, že je lepší být si jistý a uvidět to cosi, i když mi to může zastavit dech, než aby mi ho pomalu úžila nevědomost a já se trápil déle. Odhodlal jsem se, rozhodl se, že chci opravdu vědět, co se za tím vším skrývá.

Vstoupil jsem do dveří. Bylo zde několik lidí stojících kolem mé postele. Jeden z nich byl Nereus! Vyděsil jsem se. Když jsem se otočil zpět do jeho pokoje, nebyl tam. Znejistil jsem ještě více a odpovědi jsem stále neznal. Cítil jsem se čím dál tím hůř. Další tvář, kterou jsem zahlédl, když se trochu otočila, byla má žena. Oddechl jsem si aspoň trochu, že je v pořádku. Chtěl jsem jí něco říci, ale ani jeden z lidí kolem postele mě neslyšel. Byli to všichni lidé, co jsem dnes potkal.

A opět všichni plakali, nebo jen truchlili bez pláče.

Poté se trochu rozestoupili a já viděl na postel. Viděl jsem…tu nejpodivněji-ší…věc…srdce se mi na chvilku úplně zastavilo. Byl jsem tak v šoku, že jsem nevnímal nic. Jen tu postel. Nevěřil jsem tomu. Nedokázal jsem věřit svým vlastním očím, zvláště po tom všem, co jsem dnes viděl.

Viděl jsem sám sebe. Smrtelně bledý, s černými kruhy pod očima, jako mrtvola jsem ležel na posteli.

Najednou se mi zablesklo před očima. A po záblesku jsem byl najednou jinde. Byl jsem v posteli a koukal z postele sám na sebe ve dveřích. Mé druhé já se okamžitě po tom, co jsem ho jen zahlédl, ztratilo a už ve vstupu nikdo nebyl.

A pak jsem zavřel oči a byl najednou jinde.

Byl jsem šťastný, vlastně jsem cítil „nejvyšší“ štěstí.

Bylo to nakonec cosi jako sen, předsmrtné delirium. Z poznatku, že svět se neztratil, ale že já už jsem jinde, jsem se cítil blaženě. Odešel jsem.

Použitá literatura

Rebenich, Stefan: 101 nejdůležitějších otázek: ANTIKA. Mnichov 2006

Zamarovský, Vojtěch: Řecký zázrak, dějiny starověkého Řecka. Praha 1972.

Athina

449 – 430 př. n. l (doba Periklova Řecka)

Veronika Marie Jabůrková

Je večer. Stojím u sloupu Domu arrefor, domu kde jsem strávila většinu dětství, co si pamatuji. Mám veliké štěstí, že mě rodiče dali na výchovu do tohoto chrámu. Jsem velice hrdá na to, že mám nějaké vzdělání, u ženy to není zvykem. Venku je hezky. Slunce mění barvu do růžova. Baví mě to pozorovat. Vždy mi to pomůže ponořit se do svých myšlenek. Čím dál častěji přemýšlím o tom, že tento dům budu muset opustit. Je mi čtrnáct let a brzy mě čeká svatba. Jsem zvědavá, jaké to bude. Rodiče mi sice zemřeli, ale zůstalo mi po nich mnoho věcí a jmění, díky kterému jsem mohla bydlet v tomto chrámu. Nedělám si iluze o tom, že bych tu mohla zůstat, kdyby mi nic nezbylo. Nebo bych tu mohla zůstat, ale kněžky by mě tak plně zaměst-naly prací, že bych na učení vůbec neměla čas. Mezi věcmi po rodičích se zachovala smlouva o mé svatbě s nějakým Thalem. Je zvláštní vědět, že strávím život s někým koho neznám, ale nebojím se, jsem spíš zvědavá. Prý je bohatý. V životě bych ráda něco dokázala a k tomu se peníze hodí. Škoda jen, že jsem žena.

„Athino!“ ozve se a vytrhne mě to z mých myšlenek. Je to Cynthia, dívka, která tu bydlí stejně jako já. „Zase tady jen sedíš a nic neděláš!“ napomíná mě. Mám chuť jí něco odpovědět, ale rozmyslím si to. Vlastně má pravdu, nedělám nic, co by příslušelo ženě. Moje myšlenky by stejně nepochopila. Vstanu a jdu jí pomoct s večeří.

Čas běžel a s ním se blížila i má svatba. Do Domu arrefor přijeli vzácní hosté. Kněžky mi oznámily, že je to můj budoucí ženich s jeho otcem. Přišli oznámit datum svatby. Protože nemám rodiče, pomohou mi se svatbou kněžky. Jak je zvykem svatba proběhne v gamélionu při úplňku, to znamená, že den mé svatby je skoro za dveřmi. Chtěla bych se za ním jít podívat, ale pořád mě někdo někde zaměstnává přípravou pokrmů. Nechápu smysl těchto věcí. Snad bych měla svého ženicha znát a ne mu strkat pod nos chleba s olivovým olejem. Ale kněžky se nenechají odbít a jen kroutí hlavou s při-pomínkami, jak má vypadat správná hospodyňka. Tak mu tedy alespoň jdu nalít víno a při tom si ho prohlížím. Není ošklivý. Vlastně je docela hezký. Řekla bych, že je o několik let starší než já. Na hlavě se mu lehce vlní světle hnědé vlasy a pod nimi si nejde nevšimnout laskavých tmavě modrých očí. Ani tělesně na tom není špatně, pomyslím si, když spatřím jeho silnou paži vykukující z chitónu. Jen na mě působí trochu moc upraveně, než jsem u mužů zvyklá.

Jak si ho tak prohlížím, nevšimnu si, že číše není schopna pojmout už ani kapku a víno teče na stůl. K mé smůle to neodnesl jen stůl, ale i chitón Thala. Ten se zvedl a zběsile začal poskakovat beznadějně stíraje kapky vína. Po chvíli mého neustávajícího omlouvání si asi uvědomil, že jeho chování bylo poněkud přehnané a začal se omlouvat on. Tak nějak dopadlo naše první setkání. Znovu se potkáme až na svatbě.

Je den před svatbou. Zítra je úplněk. Musím vykonat oběť v podobě odevzdání všech hraček Diovi, Héře, Artemidě a Apollonovi. Vůbec mi to nevadí, cítím se dospěle. Po obřadu musím podstoupit očistnou koupel. „Ta svatba není vůbec špatná," myslím si, když lezu do vody.

„A je to tady," pomyslím si ráno po probuzení. Den svatby nastal. Nervozitou ani pořádně nesnídám. Jakmile jsem se probudila, začaly se kolem mne hemžit hlavy kněžek, které se snažily mne oblékat stříhat česat a všechno možné. Nakonec jsem se svou družičkou Leithou a dalším doprovodem vyra-zila. V domě nás přivítali a posadili k ženskému stolu. Vedle mne si sedla družička Leitha, jak je zvykem. Leitha je starší než já a má se svatbou už zkušenost, takže mi radila při obřadech.

Když už jsem si myslela, že do sebe nenacpu jediné sousto sezamového koláče, nastal čas, aby mne odevzdali ženichovi. Jelikož mí rodiče zemřeli, Thalovi mě předá Leitha.

Konečně se pořádně setkáváme. Jsem plna očekávání. Vydáváme se na cestu do domu, kde žili mí rodiče, abychom měli soukromí. Bude to zvláštní žít jinde než v chrámu, ale myslím, že si zvyknu.

Nebudu přesně popisovat, co se tu noc dělo, každopádně se to vyvíjelo jinak než bych čekala. Dozvěděla jsem se, že má rád muže. Nevěděla jsem, jak na to reagovat, ale rozhodla jsem se, že budu v klidu, co by taky mohla žena dělat. Nakonec se z nás stali přátelé, co se jen tak nevidí. Nebral mne jako něco podřadného, jak to dělá většina mužů, ale po tom, co jsme si dlouho povídali, se ke mně choval jako k někomu sobě rovnému a já si ho velice vážila.

Thalos vyrábí látky. Je hodně pečlivý a jeho látky jsou velice kvalitní. Mrzí mne však, že nedělá práci, která by byla veřejně prospěšnější. Kdybych já byla na jeho místě stanu se třeba řečníkem nebo političkou. On má možnost a ne-využívá ji. Zasním se, jaké by to bylo, kdybych mohla dělat něco jiného než vařit a uklízet. Tyto věci nejsou pro mě. Já toužím po větší moci, po uznání. Představuji si, jak jsem u soudu a pomáhám spravedlnosti se ukázat. Poté pomyslím na Thala. Na to, jak marní šanci. Nechápu to. Během mých myšlenek za mnou přijde. Všimne si, že mne něco trápí a hned naléhá, abych se mu svěřila. „Ach jak je pozorný…" řeknu si v duchu. Mám ho čím dál radši. Se svými myšlenkami se mu hned

svěřím. Třeba to zváží. On chvíli přemýšlí. Pak dojde k názoru, že by mu tyto věci nešly. Že výřečností neoplývá.

Dny plynou dál a o této věci od té doby nepadla zmínka. Za to jsme s Thalem řešili věci ohledně potomstva a čekám dítě. Během této doby jsem si začala uvědomovat, že mé city k Thalovi nejsou pouze přátelské. Zoufale jsem toužila po tom, aby nebyl na muže. Ale bohužel je toto věc, na kterou nemám žádný vliv.

Uběhlo několik měsíců a já porodila. Mám tu nejkrásnější dceru, jakou bych si mohla přát. Je úplně malinkatá, ale její velké oči po tatínkovi zaujmou každého. Dala jsem jí jméno Eriantha. Thalos má taky radost, i když asi doufal v narození syna.

Eriantha roste jako z vody a čas rychle letí. Rozhodla jsem se, že Erianthu pošleme do chrámu, kde jsem vyrůstala i já. Znova se skýtá příležitost promluvit si s Thalem. Vymyslela jsem plán. Jestliže se on na řečnictví necítí, budu to dělat já. On ale bude muset spolupracovat. Vždy si já připravím něco, co bych ráda sdělila, naučím ho to a on to bude vyprávět pod svým jménem. Jsem svým nápadem opravdu nadšená.

Thalos mé nadšení nesdílel, ale z nějakého důvodu řekl, že to zkusí. Od té chvíle jsem nedělala skoro nic jiného, než vymýšlela proslovy a témata. Na mé domácnosti se to začalo odrážet. Lidé si začali šeptat, že jsem neschopná a nevděčná hospodyňka. To mne inspirovalo k další řeči. Mým hlavním tématem byla práva žen a jejich postavení. Cítila jsem se silná jako Athéna, jejíž chrám se začíná tyčit na Akropoli. Byla jsem plná vůle něco změnit. Z Thala se postupně stával velice dobrý řečník a byl opravdu přesvědčivý. Byla jsem na něho opravdu pyšná. Měla jsem pocit, že změním svět.

U nás doma už to vypadalo opravdu příšerně, a tak jsem se rozhodla, že to přece jenom dám do pořádku. Thalos odjel, aby prodal své látky. Dlouho se nevrací, snad se mu nic nestalo. Začínám mít strach. Kde je? Už je skoro tma. Slyším někoho vcházet. Konečně. „Thale!“ zakřičím a oddechnu si. Thalos se usměje. V tom se za Thalosem objeví tmavá silueta. Poté se můj muž skácí k zemi. V zádech mu zůstala dýka. Rozběhla jsem se k němu. Jeho teplá krev vytékala na zem. Nic jsem neviděla. Mé oči se zaplavily proudem slz. Samou zoufalostí jsem vyběhla ven a křičela. Takto zoufalá jsem nikdy nebyla. Seberu poslední síly a vracím se dovnitř. Na dveřích si všimnu nápisu. Stojí tam „Ženy nikdy nebudou rovny mužům“. Popadne mě zoufalství. Jak hloupá jsem byla. Má sobeckost ho zabila. Jak jsem po něm mohla chtít, aby říkal takové věci? Není to sice zakázané, ale každému dojde, že tyto názory budou mít odpůrce. S pláčem pálím všechny své proslovy, které jsem napsala. Pak napíšu jeden, úplně poslední text, kde vše odkazuji Eriantě. Podívám se

na mrtvé tělo toho, koho jsem tolik milovala. Vytáhnu z něho dýku. Namířím na prsa, nadechnu se a…

Použitá literatura

Bouzek, Jan – Ondřejová, Iva: Periklovo Řecko. Praha 1989

Leveque, Pierre: Zrození Řecka. Praha 2003

Flaceliere, Robert: Život v době Periklově. Praha 1981.

Cesta tam a zase zpátky

Kolem 420 př. n. l.

David Dostal

Tržiště. Odpolední slunce žhne a prach se mi víří pod nohami. Na opačné straně tržiště kdosi něco hlasitě vyvolává. Řečníkův hlas ale v hluku a ruchu tržiště zaniká a slyším ho jen tlumeně. Obchody dnes šly dobře, a tak jdu domů už dříve. Už se těším, až řeknu otci, že jsem dnes prodal všechny nádoby, které vyrobil. Pohlédnu na oblohu. Tmavé mraky nad Akrokorinthem prozrazují, že brzy začne pršet. Když se konečně davem dostanu pryč z tržiště do vedlejší uličky, již začínají padat první kapky deště. Trochu přidám do kroku. Za chvíli se dostávám do odlehlejších ulic města, už se začíná blýskat. Když za několik minut vycházím z Korintu, je můj chitón již celý promočený. Ještě kousek a uvidím v záhybu cesty dům naší rodiny, říkám si. Představuji si rybu, kterou za chvíli budu jíst. Už nezřetelně vidím v dešti dům. Rozběhnu se a za minutu jsem přede dveřmi. Moje sestra, Cloelia, se před chvílí vrátila s ovcemi z pastvy a teď mě radostně vítá. Poté odchází s matkou Kalliopé do gynaikea. Vejdu do domu. U krbu leží otec Hippodameios. Když vkročím do dveří, otočí se a usměje se. Po dobrém jídle, které matka připravila, si s otcem ještě chvíli povídám. Pak jdu spát. Po dnešním náročném dni jsem unavený.

Okamžitě usnu. V noci se mi zdá sen. Jsem na lodi. Je bouřka a paluba je plná vody. Snažím se něčeho chytit, abych neupadl. Najednou mne smete obrovská vlna z paluby a já padám do moře.

Když se ráno celý zpocený probudím, je již den a venku svítí slunce. Rychle vstanu. Obléknu se a sním pečivo a několik fíků. Jdu se podívat, kde jsou ostatní. Najdu matku s otcem, jak sedí u Cloeliny postele. Ta je ještě bledší, než bývá jindy. Spí. Rodiče mi tiše sdělí, že je nemocná. Dnes zůstávám doma. Vyženu ovce na pastvu místo Cloelie a odpoledne pomáhám otci s hrnčířstvím a matce v domácnosti. Večer má přijít strýček Palamédés, který Cloelii snad pomůže a zase ji vyléčí. Brzy také přijde a k radosti všech říká, že se podle něj s pomocí bohů moje sestra zase brzy uzdraví. Ještě před západem slunce odchází. Večer všichni prosíme bohy o Cloelino brzké uzdravení a jdeme spát.

Další den je Cloelii mnohem hůře. Má horečku. Potí se, v obličeji je červená a její tváře pálí jako kámen v letním slunci. Většinu času teď trávím u ní. Odpoledne se dlouze táhne. Přeju si, aby už byl večer. Když se konečně slunce blíží k západu, krátce povečeříme. U jídla nepadne téměř žádné slovo. Dlouho nemůžu usnout a tak pozoruji, jak matka ještě

dlouho do noci bdí u Cloeliny postele. Pak nakonec usnu. Spím neklidně a často se probouzím. I přes únavu vstanu krátce po úsvitu. Matka Kalliopé a otec Hippodameios už také bdí. Odpoledne zajde otec to města pro lékaře. Cloelia většinu času spí. Když se probudí, tak v horečce blouzní. Bolí ji celé tělo. Na matce je vidět, že už to tak dlouho nevydrží. Lékař, který s otcem přišel, neví jak má pomoci. Chvíli se s ním radíme, co dělat a nakonec se rozhodujeme, že půjdu do Delf a po-prosím Apollóna o radu, co máme pro usmíření bohů udělat.

Další den se vydávám na cestu. Dostávám se na obchodní loď, která ještě dnes dopoledne vyplouvá. Celou cestu je příznivý vítr a slunečné počasí, a tak druhého dne připlouváme do Itéjského přístavu. Už z dálky je vidět místo, kde řeka Pleistos ústí do moře. Chci se do Delf dostat ještě za světla, a tak hned vyrážím. Vydávám se po cestě vedoucí nahoru podél Pleistu směrem nahoru. Za dvě hodiny už nahoru od Pleistu procházím olivovými háji směrem k Apollónově svatyni. Pohlédnu k Apollónovu chrámu a přemýšlím nad tím, co mi zítřek může přinést. Nade mnou se tyčí pohoří Parnas. Phlemboukos rudě žhne ve večerním slunci. Jdu kolem gymnaseionu a za dobrým přítelem Danaem, který mi poskytne přístřešek na noc. Je to můj dobrý přítel a dlouho už jsme se neviděli. Povídáme si ještě dlouho do noci. Vyprávím mu o Cloelině náhlém onemocnění, o tom, jak se daří rodině a o mé cestě do Delf. Ještě mi slíbí, že zítra půjde za Pýthiemi, aby mu vyložily vůli bohů. Příští den se tam po společném jídle vydává. Dlouho čekám a přitom se nemůžu zbavit myšlenky, co bude dál. Po několika hodinách Danaos konečně přichází. Snažím se na jeho výrazu vyčíst, jakou dostal odpověď. Se smutným výrazem v tváři mi říká, jakou odpověď mu Apollón dal.

V člunu Charónově místo
prázdné připraveno jedno jest.
Brzy jedna duše musí
na to místo usednout.
A přeplout přes vody Archeontu,
kde není již cesty zpět.

Ještě tentýž den se s Danaem loučím a se smutkem v srdci vstupuji na palubu lodi plující ke Korintu. Kolem poledne vyplouváme. Obloha je zatažená a ze severu přichází studený vítr. Takové počasí vládne i příští den. Většinou sedím v podpalubí a mám teď spoustu času k přemýšlení, a tak jsem čím dál tím zarmoucenější. Ptám se sám sebe, proč to bohové takto chtějí, vždyť Cloelia se proti nim nikdy neprovinila a vždy žila příkladným životem. Je to nespravedlivé, že toto mohou bohové dopustit,

ba dokonce chtít. Takto pře-mýšlím o bozích poprvé. Občas se mi zdá, že bych takto neměl myslet, jindy zase myslím na to, jak je nespravedlivé, že bohové mají takovou moc a že my lidé proti tomu nemůžeme nic udělat. Kdo ví, jestli vůbec existují, když můžou dělat tak hrozné věci. Ať si raději vezmou mě a sestru nechají ještě žít. Ona jim přeci nic neudělala. Při takovýchto myšlenkách usínám.

Probudím se uprostřed noci. Slyším hluk a dupot na palubě. Jdu se podívat, co se děje. Vykouknu na palubu. Do obličeje dostanu sprchu slané vody. Venku zuří strašná bouře. Okamžitě si vzpomenu na sen, který jsem před několika dny měl. Byl bych na něj úplně zapomněl. Loď se houpe na vysokých vlnách. Silné poryvy větru mi foukají déšť do obličeje. Musím se držet, abych neupadl. Je tma a palubu jen občas osvětlí blesky. Rychle se chytím lana. Křik námořníků přehlušují hromy a hluk rozbouřeného moře. Loď skřípe, jako by měla každou chvíli prasknout. Jsem úplně mokrý, a je mi zima. Ale toho si skoro nevšímám. Děje se toho kolem mě tolik, že na to není čas. Musím se držet, abych nespadl z nakloněné lodi, nebo abych nebyl spláchnut vlnou valící se přes palubu. Všude je zmatek. Koutkem oka vidím, jak jeden člověk padá přes palubu a mizí ve studené vodě plné pěny. Nikdo ale ani nepomyslí na to, aby ho zachraňoval. Okamžitě by ho totiž následoval do vody. Najednou slyším ohromnou ránu. Nejspíše prasklo něco na lodi. Snad se loď nepotopí. Bouře už pomalu ustává. Zdá se mi to, nebo se loď doopravdy potápí? Po chvíli si tím jsem jistý. Ano, potápíme se. Už jsem si myslel, že jsme z toho nejhoršího ven. Ač jsou ještě vysoké vlny, vlézám s několika lidmi do podpalubí. Na levoboku je vidět prasklina. Bohužel na lodi není nic, čím by se dala ucpat. Všechno spláchla voda. Jsme už téměř bez naděje. Všimnu si, že je trochu více světla, než před chvílí. Už asi svítá. Alespoň světlo ještě uvidím. Loď už je ze třetiny pod vodou. Náhle někdo zvolá: „Pevnina!“. Všichni se otočíme směrem, kterým ukazuje. Opravdu. V mlze před námi se slabě rýsuje pevnina. Myslím, že ji dokonce poznávám. Ano, je to Isthmos. Jsme téměř u Korintu. Ranní slunce za chvíli rozptýlí mlhu a o hodinu později k nám vyjíždí loď. Viděl nás rybář na pobřeží a byl vyslán člun, aby nás odvezl z potápějící se lodi. Plujeme na ní, šťastní ale hodně unavení rovnou do přístavu v Korintu. Několik hodin odpočívám a pak se vydávám k domovu.

Hned po příchodu domů se jdu podívat, jak se daří Cloelii. Leží tam stejně jako ve dne, kdy jsem odcházel. Věštba se asi opravdu naplní. Se slzami v očích sděluji rodičům, jaká je vůle bohů. Matka pláče. V dalších dnech se Cloelino zdraví ještě zhoršuje. Každou chvíli kašle. Už týden nejedla. Je těžké se s tím smířit. Ještě před chvílí vesele běhala, smála se, pásla ovce. A teď už leží více než týden nemocná v posteli. Ještě k tomu

jsem teď onemocněl i já. Asi jsem se nachladil při bouři na moři. Strýček Palamédés teď je každý den u nás a pomáhá rodičům. Mně je každým dnem hůře. Mám horečku a cítím se slabší a slabší. I já dostávám nepříjemný kašel. Možná zemřu stejnou nemocí, jako má sestra, říkám si. Často teď myslím na věci, které se v poslední době odehrály. Na ráno, kdy Cloelia onemocněla, na krátkou naději, že se rychle uzdraví. Na zhoršení její nemoci, na rychlou cestu do Delf, na večer s Danaem, na věštbu. Myslím na cestu z Delf do Korintu, na mé pochyby o bozích. I přes nemoc se mi bouřka na moři jeví před očima tak, jako kdyby to bylo před několika hodinami. Vzpomínám si na dlouhé dny sestřiny a mé nemoci. Cloelin obličej je vyhublý a unavený. Už nemá horečku, ale lépe se jí nedaří. Během poslední doby nás navštívilo několik dalších příbuzných. Přišel i náš děda Polythemios. Stará se teď o Cloelii a o mě. Na rodičích je vidět velká únava po všech těch těžkých a dlouhých dnech. Už mezi sebou skoro nemluví. Mně se teď daří ještě hůře. Na některých místech mám odřenou kůži od dlouhého ležení a bolí mě kosti. Už je pro mě těžké rozlišovat skutečnost od snu.

Dnes se po dlouhé době daří Cloelii o něco lépe. Ale ani lékař, který přišel z města, si od toho moc neslibuje. Ještě pořád jí není zrovna nejlépe. Po několika dnech je ale vidět, že se pomalu uzdravuje. Zato mně je ještě hůře. Už i pít je pro mě namáhavé. Cítím, že brzy zemřu. Skoro celou dobu teď spím. Když jsem se jednou probudil, pochopil jsem konečně to, co bohové chtěli věštbou doopravdy říci. Na prázdné místo v člunu neusedne Cloelina duše. To prázdné místo v člunu naplním já a Cloelie se uzdraví a bude moci dál žít.

V člunu Charónově prázdné
místo naplněno jest.
Starcův člun teď pluje
přes vody temné,
přes vody Archeontu,
kde není již cesty zpět.

Vysvětlivky

Chitón – Dříve si ho jak muži, tak ženy oblékali pod svrchní oblečení, později ho nosili muži jako hlavní oblečení.
Gynaikeon – část domu, která byla vyhrazena ženám.
Charón – stařec převážející mrtvé do Hádu – podsvětí.
Gymnaseion – místo, kde se v Řecku vyučovalo a sportovalo

Použitá literatura

Teichmann, Frank: Der Mensch und sein Tempel. Stuttgart 2003
Petrakos, Basilos: Delphi. Řecko 1997
Die visuelle Weltgeschichte der alten Kulturen. Hildesheim 2005
Meletzis, Spyros – Papadakis, Helen: Korinth, Mykene. Zurich 1984

Příběh Pelopův

418 př. n. l. – 404 př. n. l.

Karolína Jakubíková

Trvalo mi tak dlouho, než jsem si uvědomil pravý význam lékařské přísahy. Ale tenkrát?

Myslel jsem si, že vím všechno, že mě kněží připravili na můj budoucí život, že nikdy nebudu pochybovat o svých znalostech, že vždy budu šťastný a plný ideálů. Ano, v to vše jsem doufal, ale tenkrát jsem byl ještě mladý a nevěděl jsem tolik věcí. Nebál jsem se o nic, a proto ve věku 20 let, kdy jsem skládal tuto přísahu, mne ještě nic netrápilo a cítil jsem se dospělým a mou-drým lékařem.

„Přísahám při Apollonovi, bohu lékařství, při Aeskulapovi, Hygiei a Panacei i při všech bozích a bohyních a dovolávám se jejich svědectví, že podle svých sil a svědomí budu tuto přísahu a tyto závazky řádně zachovávat. Svého učitele v tomto umění budu ctít stejně jako své rodiče a vděčně mu poskytnu všechno nutné, ukáže-li se toho potřeba; také jeho potomky budu pokádat za bratry a budou-li se chtít naučit tomuto umění, vzdělám je v něm bez nároku na odměnu a jakékoliv závazky. Rovněž umožním jak svým synům a dětem svého učitele, tak žákům, kteří se slavnostně zavázali lékařskou přísahou, aby se podíleli na výuce a přednáškách i celé vědě, jinému však nikomu. Způsob svého života zasvětím podle svých sil a svědomí prospěchu nemocných a budu je chránit před každou úhonou a bezprávím. Ani prosbami se nedám pohnout k podání smrtícího léku, ani sám k tomu nedám nikdy podnět. Stejně tak neposkytnu žádné ženě prostředek k vyhnání plodu; zachovám vždy svůj život i své umění čisté a prosté každé viny. Neprovedu řez u žádného nemocného, který trpí kameny, ale odevzdám ho mužům v tomto oboru zkušeným. Ať přijdu do kteréhokoliv domu, vejdu tam jen ve snaze pomoci nemocným vyhýbaje se všemu podezření z bezpráví nebo z jakéhokoliv ublížení. Stejně tak budu vzdálen touhy po smyslových požitcích se ženami a muži, jak se svobodnými tak s otroky. Uvidím-li nebo uslyším-li při své lékařské praxi nebo v soukromém životě lidí něco, co by mělo být utajeno, pomlčím o tom a zachovám to jako tajemství. Budu-li tuto přísahu zachovávat a řádně plnit, nechť je mi dopřáno žít navždy šťastně, požívat úcty u všech lidí a těšit se z plodů svého umění. Jestliže ji však poruším a poskvrním, staniž se mi pravý opak.“

Dořekl jsem. Nemohu tomu uvěřit, opakoval jsem si v duchu, tolik let! Konečně já jakožto člen již *dvacáté první* generace asklépiovců, jsem složil přísahu. Od tohoto dne patřím do společenstva asklépiovců. Od

tohoto dne jsem lékař. Od tohoto dne mohu šířit radost a zdraví, protože už znám své poslání, protože již vím, jak naplnit své srdce štěstím a pokorou. Během té doby, kterou jsem strávil v Asklépii[1], jsem si rozmyslel, jak se svým učením naložím dál. Nebyl jsem spokojen s tím, kde žiji, panovala zde nerovnoprávnost, do chrámu nesměly přijít rodičky ani umírající a otroci, ti rovněž měli zapovězený vstup. Uměl jsem přeci léčit, pomáhat to bylo mé poslání. Proč bych měl dělat rozdíly mezi lidmi?! Všichni nemocní potřebují mou pomoc! A díky tomuto názoru jsem se ve svých 21 letech rozhodl stát se putujícím lékařem.

Bohužel doba pro toto mé cestování nebyla nejvhodnější, právě probíhala Pelloponéská válka. Ale byl jsem mlád a plný ideálů, a tak jsem si s touto maličkostí nelámal hlavu. Ostatně kdybych se tenkrát rozhodl jinak, kdo ví, jak by to dopadlo. Jakožto mladý periodeut[2] jsem si musel opatřit spoustu věcí, v mé výbavě nesměl chybět například ochranný znak všech lékařů, Aeskulapova hůl. Dodnes jsem nepochopil pravý význam této tradice, ale má maminka mi kdysi vyprávěla jeden příběh.

„Až jednou vyrosteš mé dítě a staneš se lékařem, stejně jako tvůj otec a dědeček, nos s sebou tuto hůl. Na té holi je had a ten had ti i v nejhorších chvílích připomene, kdo jsi, že jsi někdo, kdo může pomoci, ale i uštknout. Hůl ti zase ukáže, že ačkoliv jsi silný a samostatný, ba i vážený, je to díky lidem, které léčíš. Ti budou oporou ve chvílích, kdy si přijdeš osamocený.“

Miloval jsem svou maminku více než otce, ale osiřel jsem již v šesti letech, a proto byly vzpomínky na ni tak vzácné a tak poučné. Vytrhl jsem se ze vzpomínek a dobaloval poslední věci, cestovní lékárnu a sadu nástrojů. Mohl jsem vyrazit, vydal jsem se z rodného domova do Korinthu.[3]

Když jsem dorazil na náměstí, kterému se právem přezdívalo město hrnčířů, cítil jsem se zbytečný a zklamaný. Kolem mne běhali šarlatáni se svými mastmi a klamavými bylinami, mámili z nešťastných a nemocných lidí peníze. Styděl jsem se. Styděl jsem se za tyto pochybné lékaře. Styděl jsem se za tyto lidi.

Poté co jsem došel k tržišti, postavil jsem si svou boudu a připravil všechny své nástroje k použití. Svou hůl jsem zavěsil na trám a čekal jsem. Nemusel jsem čekat dlouho, protože na radu svých učitelů jsem si ze začátku za drobné operace, či za drobné rady nic neúčtoval. „Nejprve si musíš vytvořit pověst“, říkávali.

---

1 Asklépie – chrám boha Apollona,“učiliště“ lékařů
2 Periodeuti – putující lékaři
3 Píše se rok 418 př. n. l.

Po chvíli ke mně přistoupil starší muž, jeho ruce byly již sedřené a z očí mu šla bolest. Přibelhal se k mé boudě a téměř neslyšným hlasem zašeptal: „Vy jste lékař?“, zeptal se celkem nejistě, „Ano, s čím vám mohu pomoci?“ Odpověděl jsem lehce hrdě, ale zároveň starostlivě, vida stav pacienta. Starý muž beze slov poukázal na svůj kotník, nateklá kůže jasně znázorňovala příčinu jeho bolestí. „A co jste dělal?“ zeptal jsem se, ještě než jsem se dotknul jeho zranění. Muž mlčel, nevěděl jsem, co si mám myslet. Namazal jsem tedy postižené místo tlumící bylinou, vytáhl z mé brašny nástroj a prudkým trhem jsem vrátil kost na původní místo. Muži se ulevilo. A mě také, při vzpomínce, kolikrát jsem se to musel učit, aby se zákrok povedl na první pokus. Ten den přišlo ještě mnoho pacientů s drobnými ranami či popáleninami, s horečkami či bulkami po těle. Cítil jsem se užitečný a ačkoliv jsem nedostával žádné peníze, nestrádal jsem, nosili mi jídlo a víno.

Jednoho dne jsem se vydal do chrámu bohyně Afrodity, obětoval jsem a vznášel prosby k ní jako k bohyni lásky. Vkládal jsem v ní naději na pravé štěstí. Po několika měsících jsem sbalil svou boudu a vydal se dál. Díky mírným cenám a vlídnému přístupu, nebo díky mé šikovnosti se mé jméno šířilo jako virus.

Možná i díky tomuto jsem již v Delfách měl připravené místo na tržišti. Také jsem měl již seznam pacientů, kteří si mne vyžádali. Chodilo však za mnou mnoho pacientů s pochybnými prosbami, ba dokonce s návody, jak bych je měl léčit. „Dobrý den, Pelope,“ oslovila mne mladá a krásná žena v přiléhavém šatu a s bělostnou kůží. Chtěla jsem se zeptat, jak se daří mému dítěti.“ Byl jsem na pochybách, žena se nezdála býti v pokročilém stavu. Však udělal jsem jí test, který mne naučil jeden egyptský lékař v Korinthu. Do dvou nádob s její močí vložil jsem semínka, a jestliže by alespoň jedno do týdne vyklíčilo, byla by těhotná. Ale nic se nedělo. Když žena přišla podruhé tak povídám „Slečno, vy ale nejste těhotná, tak proč se mne ptáte na tyto věci?“ „Jistě, že jsem těhotná, řekla mi to sama Pýthie,“[4] dořekla a podívala se mi nešťastně do očí. Nevěřícně jsem na ni pohlédl, byla vysoká a vyhublá, pánev měla úzkou a kůži bledou. V té chvíli jsem pochopil, že žena nehledala pravdu, že chtěla žít ve falešné naději, v naději, že bude mít potomka, ačkoliv pravděpodobnost je mizivá. Předepsal jsem jí dietu, aby se jí navrátila vitalita, a ještě téhož večera jsem se vydal dál. Ačkoliv jsem cestoval a pomáhal lidem, začal jsem také pochybovat o svém umění. Tolik nemocí jsem nedokázal vyléčit a tolik zklamání jsem přetrpěl. Bylo mi již 26 let a stále jsem neměl své štěstí. Chyběla mi opora.

---

[4] Pythie – věštkyně, kněžka boha Apollona

Při cestách po Řecku naučil jsem se mnoha věcem v mém oboru. Věděl jsem, jak rozpoznat nemoci léčitelné od vyléčitelných, učil jsem se také řečnictví a účastnil jsem se různých diskusí o lékařství. Protože my, Řekové, ovládáme nejraději slova a verše, kdybychom jej neovládali, byli bychom jako nemoc bez příčiny, jako lék bez pacienta, jako slunce bez mraků. Na svých cestách jsem často slýchával o Hippokratovi. Byl starší nežli já, myslím, že o 24 let a byl velmi moudrý. Hippokrates prosazoval své učení a tvrdil, že tělo pracuje se čtyřmi hlavními šťávami, s vodou, hlenem, krví a žlučí. Tenkrát jsem ještě nevěděl, jak moc složité a zároveň dle mého názoru geniální toto učení je. Ale toužil jsem ho poznat.

Po dlouhých cestách jsem skončil v Milétu na samém okraji Řecka. Postavil jsem si svou boudu a přijímal nemocné, a však ne již bezplatně. Měl jsem už několikaletou praxi a mé jméno bylo již známé. Mé srdce bylo stále osamělé, ale utěšoval jsem se myšlenkou, že jsem mlád a stále jsem se zdokonaloval ve svém umění. Pátý den po mém příchodu do Milétu ke mně přišel pán. Položil jsem ho na lůžko a nechal ho mluvit o svém problému, abych správně určil diagnózu. „Mé ruce a nohy jsou studené, již třetí den trpím horečkami a nemohu jíst.“ Velmi důsledně jsem se na něj podíval. „A dýchá se vám dobře, pane…“ „..jmenuji se Pindaros a dýchá se mi poněkud těžce,“ odpověděl s námahou. Položil jsem ho na lůžko, nohy a ruce měl ledové, a však jeho břicho a boky byly horké. Věděl jsem, že je něco v nepořádku, tělo by mělo býti rovnoměrně horké. Uložil jsem ho tedy na lůžko k sobě do domu. Podával jsem mu léky na pročištění dolem, neboť při nemocech prudkých je nutno začít pročišťovati téhož dne. A však stav Pindarův se nezlepšoval, ba naopak se mu těžko zvedalo z lůžka a jeho údy se mu neprokrvovaly. Jeho prsty a nehty začaly sinavět a já začal být nervózní. Ještě jsem nepozoroval takovéto stavy pacienta, ani jsem o této nemoci neslyšel. Nevěděl jsem jak ji léčit a znovu jsem si připadal bezmocný, stejně jako byl nyní Pindaros. K ho-rečce se přidala i třesavka. Jeho údy byly bez citu a já již věděl, jak tento příběh skončí.

Bojoval jsem sám se sebou a bojoval jsem s přísahou, kterou jsem složil. Již jsem nechtěl sledovat utrpení Pindarovo, a však nemohl jsem přísahu porušit. Nešťastný a ztrápený svou vlastní neschopností, jak jsem si tenkrát myslel, vydal jsem se do chrámu Apóllona. Šel jsem ho prosit o radu, prosit ho o odpuštění, prosit ho o milost pro nebohého Pindara.

Vrátil jsem se až druhý den ráno, Pindaros ležel mrtev na svém lůžku a na tváři měl úsměv. Dal jsem se do pláče. Ne snad proto, že zemřel, ale proto, že jsem ho nedokázal uzdravit, nemohl jsem mu ani pomoci k vysvobození, nemohl jsem nic. Jsem tedy vlastně ještě lékařem? Nebo si na něj pouze hraji a jsem jako ostatní šarlatáni, kteří se mi hnusí? Hnusím se tedy sám sobě? Byl jsem zoufalý a nešťastný, byl jsem osamělým

Pelopem kdesi v Milétu.V tomto období svého života jsem odmítal těžké případy a mé jméno pomalu upadalo v zapomnění. Avšak byla válka a mne stejně jako několik dalších lékařů požádali o výpomoc. Z tohoto důvodu musel jsem znovu oprášit, a tak jse se, znovu doufající v nový začátek, do Athén.

Schylovalo se ke konci války.[5] Tenkrát jsem měl strach, bál jsem se o svou budoucnost. Mé srdce bylo stále nešťastné, avšak musel jsem se vzchopit. Tak jsem se stal vojenským lékařem. Nemusel jsem se bát o finance, nemusel jsem se starat o bydlení. Ba i každodenní příval zraněných mne zaměstnal a já jsem již nemusel myslet na svůj smutek.

Práce ve vojsku byla namáhavá, vojáci nedodržovali zdravé stravování. Nebylo dne, kdy bych neléčil vředy, či alespoň neošetřoval zlomeniny. Časté byly také zápaly plic nebo záněty průdušnice.

Někdy kolem začátku roku jsem zaznamenal i epidemii.

Je složité léčit někoho, kdo v zásadě téměř nedodržuje hygienu, a tak jsem měl velkou spotřebu čemeřice.[6] Jednoho dne ke mně přišel voják a povídá: „Pelope, proč mi předepisuješ čemeřici, když mám horečky a trpím třesavkou?!“ V jeho očích bylo vidět zoufalství, moudře jsem se na něj podíval a pravil jsem: „Při podávání čemeřice z tebe odcházejí škodlivé látky, je to pouze pomoc pro tvé tělo. Ale jestli ji nechceš, odejdi zpátky a trap se se svým neduhem!“ Voják sebral čemeřici a odešel. Tenkrát jsem jen na chvilku, jen na okmažik začal pochybovat o svých léčebných metodách. Léčím dobře? Ptal jsem se neustále sám sebe, rozhodl jsem se vzdělávat, četl jsem spisy.

Konzultoval jsem své metody s ostatními. Ale měl jsem stále pocit, že to není to pravé. Jednoho dne jsem však zaslechl, že by sem měl přijet Hippokrates. Toužil jsem ho poznat, toužil jsem objevit to jeho tajemství. Nastal ten den, ale jak se říká: Pravý okamžik si nevybíráš, nýbrž okamžik si vybírá tebe. A já jsem musel zahájit velmi složitou a náročnou operaci. Měl jsem strach, studený pot se mi valil po zádech a já tušil, že Hippokrates se přijde podívat. Vzpomněl jsem si na maminku, byla tak hodná a pro mne tak vzácná, toužil jsem být znovu malým.

Ačkoliv ta myšlenka byla příjemná, musel jsem se znovu vzchopit. Ale ještě předtím jsem zašel do chrámu Ap*ló*na a u jeho nohou vznášel prosby. Naposledy jsem se pomodlil a vydal jsem se k operačnímu stolu. Jednalo se o amputaci levé ruky, i přes veškerou snahu mých kolegů mu zhnisala rána z boje. Dle mých poznatků se hnis šířil dále do těla

---

[5] Myslím tím rok 405 př. n. l.

[6] Čemeřice – bylina podáváná na podporu dávení

a zachvacoval je horečkami. Jediné řešení byla pověstná amputace. Bohužel pacient neměl moc velké předpoklady pro přežití.

Přišel jsem ke stolu s pacientem, místo natřel umrtvujícími mastmi a ještě jednou se ujistil, zda je amputace nezbytná. Umyl jsem si ruce. A vzal svůj měděný nástroj očištěný od špíny. Začal jsem. Soustředil jsem se na správný směr, na správné místo, na správný tlak. V hlavě jsem měl najednou jasno a čisto, prováděl jsem operaci, jako kdybych ji prováděl již poněkolikáté. Cítil jsem pacienta pod svýma rukama a soustředil se na jeho anatomii. Byl jsem téměř hotov. Pacient zahýbal očima. Stále žije. Zašil jsem ránu tím nejjemnějším stehem, potěšen že jsem to nezapomněl. Naposledy jsem pomazal místo mastmi a obvázal jej čistým plátnem. Hotovo, pomyslel jsem a do mé mysli vstoupil pocit vděku. Vstoupil tam pocit úcty před sebou samým. V tom jsem ho uviděl, konečně jsem ho spatřil. Určitě je to on, stál zde celou dobu a pozoroval mou operaci. On. Ten, kterého jsem toužil spatřit. Hippokrates.

Byl to již starý muž, na tváři byly vidět jeho vrásky. Upozorňuji, že ti byly krásné vrásky, každý z nás zestárne a bude je mít, není potřeba je schovávat! Vrásky ukazují naší moudrost a vyspělost.

Hippokrat byl oblečen v chlainu[7] a na nohách skromné embadesy[8], měl plnovous a zakřivený nos. Jeho tělo bylo shrbené, však již na pohled stále plné vitality. Všimnul si, že si jej prohlížím. Strnul jsem, jen srdce mi bušilo překvapením či nervozitou. Přistoupil ke mně: „Zajímavý průběh operace," podotknul, jako by mne znal již několik let. „Jmenuji se Hippokrat a o tobě jsem již mnoho slyšel, prý nevěříš na to, že nás bůh vyléčí, nýbrž na to, že vyléčit se musíme sami." Nevnímal jsem, mé myšlenky se zasekly v bodě, kdy řekl: „O tobě jsem již slyšel". „Je to pravda?" „Ano, jsem toho názoru, pane," odpověděl jsem lehce strnule. Ani nevím, nebo spíše si nepamatuji, jak jsem se dostal do jeho obydlí, ani nevím, proč si zrovna mne vybral do učení, ale stalo se to. Já, Pelops, který jsem se dříve cítil osamocený, večeřím a studuji dokonce i léčím po boku Hippokrata. Jaké to pro mne bylo štěstí, ještě dnes mne při této vzpomínce zabolí srdce.

Hippokrates byl velmi učený muž. Učil mne novým zásadám, novým věcem. Jednou mě učil vše o pročišťování těla. „V létě dlužno pročišťovati více horem, naopak v zimě zásadně dolem," poučoval mne Hippokrat při léčbě žaludečních potíží. Otázka proč, však byla zbytečná, natolik jsem důvěřoval svému učiteli. Hippokrat rozděloval lidi i podle temperamentu: „Melancholiky, Pelope musíš zásadně pročišťovati dolem, ale u choleriků zvol pročištění horem". U pročišťování lidí Hippokrat nezůstal, brával mne

---

7 Plášť, který odhaloval bohatství

8 Sandály pro staré nebo chudé občany

často na veřejné diskuse a všude se snažil prosadit své učení. Byl přesvědčený, že zdraví závisí na tělesné rovnováze. Pokavaď totiž nemáte všechny tekutiny v rovnováze (sanguis, flegma, cholos, melas cholos), započnou u vás nemoci. Snažil se také lékařství zavést jako povolání.

S mou pomocí stanovil pravidla pro normální porod, zejména hygienu, místo a nástroje.

Tak to šlo několik let, společně s ním léčil jsem v našem Iateroinu[9]. Iaterion obsahoval všechny naše nástroje pro jakékoliv operace, byl udržován v čis-totě. Měl jsem zde uložené veškeré léky, houby, obvazy, deky a koupací vany. Vše bylo čisté, bylo zde několik místností včetně operačního sálu a samo-zřejmě několik místností pro nemocné. To, že zde byl i Hippokrat se označovalo velkou baňkou vytesanou z kamene před Iaterionem. Roky ubíhaly a ze mne se stal vážený doktor, ale neopustil jsem svého učitele. Kdybych ho opustil, přišel bych o svého přítele a učitele a já jsem nechtěl, aby mé srdce bylo znovu zoufalé. Zůstával jsem u Hippokrata a on mne učil stále novým věcem. Ošetřoval jsem muže přibližně stejně starého, jako jsem já, měl hnisavou ránu na zádech. V tu ke mně Hippokrat přišel a povídá: „Začátek prohnisání, Pelope, lze určiti, počítáme-li jej ode dne, kdy nemocný poprvé dostal horečku…“ Sáhnul jsem muži na čelo a ano, měl horečku! Odhadoval jsem, že se zřejmě flegma vychýlilo z rovnováhy, ale Hippokrat pokračoval: „Avšak talovitost[10] je na zádech, musíš pacienta obrátit a zeptat se, zda má bolest i v boku. Kdyby měl nemocný pocit, že uvnitř něj je jakási tíha, nachází se talovitost právě na této straně“ Domluvil a odešel, vyšetřil jsem pacienta a zjistil, že má talovitost v hrudi, nasadil mu patřičné léky a uložil do pokoje.

Ačkoliv jsem byl pilným žákem, a i když jsem se učil dobře, našel jsem jednoho dne Hippokrata plakat. Ano, myslím tím vážně toho vznešeného a moudrého Hippokrata. „Co se stalo?“ zeptal jsem se. „Inu, milý Pelope jsem zklamán, jsem zklamán z lidí. Celý život jsem se jim věnoval a hledal jsem nejúčinnější léky, vždy jsem se zajímal o jejich neduhy, avšak lidé jsou pomíjiví. Když mne potřebují, jsem pro ně ten nejlepší, avšak po vyléčení si mne ani nevšimnou, nepoděkují, pouze zaplatí, čí darují majetek. Ale peníze mne nedělají šťastným, nedělají ze mne lepšího člověka.“ Odmlčel se.

Poznal jsem, že nejsem a nikdy jsem nebyl jediným lékařem, který byl na pochybách jako já tenkrát u Pindara. Poznal jsem, že život není

---

[9] Lékařův dům, ordinace

[10] Talovitost – infekční onemocnění rozšířené z původního ložiska krevním oběhem

spravedlivý, jak by potom mohl dopustit toto, jak by mohl dopustit, aby byl Hippokrat nešťastný. Miloval jsem Hippokrata a mé srdce plakalo s ním.

Po chvíli otřel si slzy z unaveného obličeje a pravil: „Život je krátký, umění dlouhé, příležitost prchavá, zkušenost klamavá, rozhodnutí obtížné. Nejenom lékař má poskytnouti, čeho třeba, nýbrž i nemocný, pomocníci a vůbec okolí.“

Byl jsem překvapen a dojat jeho moudrostí a rozvážností, ještě ten den mi oznámil, že začne psáti spisy o našem umění. V té knize popíšu naše postupy a objevy, v těch spisech bude poselství pro budoucí generace. Uplynulo několik let od této příhody a spisy byly stále rozdělané, pomáhal jsem Hippokratovi, byl již starý a síla ho opouštěla. Stal se ze mne jeho osobní lékař, pomáhal jsem mu s křečemi, pacienty ale i se psaním těchto spisů. Bylo mu již neuvěřitelných 83 let, tenkrát jsme psali zrovna oddíl Prognostikon. Ten večer vzpomněl jsem si na Pindara, na osobu, kterou se mi v mládí nepodařilo zachránit, vyprávěl jsem to Hippokratovi a on mlčel. Po chvíli mne požádal o podrobnou diagnózu Pindara. Nevěděl jsem proč, ale podrobně jsem mu ji vylíčil.

Tolik jsem Hippokrata miloval a tolik jsem ho potřeboval, proto mne natolik zachvátil smutek, když po několika týdnech zemřel. Odešel potichu, ostatně jako všichni, které jsem miloval, jako má maminka, jako Pindaros, jako mlha, která se tvořila po ránu. Nebyl tu, zbyl jsem zde pouze já a mé nešťastné srdce, mé srdce, které bylo plno smutku. Musel jsem odejít! Co nejvíce se vzdálit od místa, kde jsem s ním žil, jediné, co mi po něm zbylo, byla nedokončená kniha.

Uběhlo několik dnů, než jsem se rozhodl, ale ano: Já, Pindaros, budu pokračovat v Hippokratově dílu a poté, co zemřu, tak i další plnoprávní lékaři! Prohlásil jsem hrdě a otevřel spis na poslední stránce. Hippokrat skončil u Prognostiky číslo 9, a tam bylo psáno:

„Je zle, jsou-li hlava a ruce studené, při tom však břich a boky horké. Jest vůbec nejlépe, jestliže veškero tělo je stejnoměrně teplé a měkké. Nemocný má býti sto, aby na lůžku mohl lehce se obraceti a zdvihati, jestliže pak jeví se těžkopádnějším v celém těle, zvláště však v rukou a nohou, je to nebezpeč-nější. Jestliže vedle tíže také nehty a prsty zesinaví, lze očekávati smrt co nejdříve, ale jestliže prsty anebo nohy veskrze zčernají, je to méně zkázonosné, nežli kdyby zesinavěly.“

Proto chtěl vědět přesnou diagnózu, toto byla přeci diagnóza Pindarova onemocnění, ačkoliv mne Hippokrat potěšil, já jsem věděl, že své nemoci neuniknu. Ano, mně lékaře významného také skolila nemoc. Chtěl jsem léčit ostatní a to se mi splnilo, však sebe vyléčit nedokážu. I když jsem si v životě přál tolik věcí a i když bych mnohé věci nyní řešil jinak, neměnil

bych. Ke konci života dal jsem se na poezii, protože my Řekové ovládáme nejraději slova a verše, kdybychom je neovládali, byli bychom jako nemoc bez příčiny, jako lék bez pacienta, jako slunce bez mraků…

Hlava bolavá je a duše osamělá
mé tělo strhané, vráskami zdobené
má mysl chybami poučená
však mládí je již vzdálené

ani ve stáří nenajdu klidu
neklid mou duši spíná
mé srdce je v kostce ledu
můj život pomalu zhasíná

mé učení ať dále se nese
tomu jsem svůj život dal
lékařství byla má profese
však zajal mě nelítostný žal

žal nad tím, že jsem a budu vždycky sám...

Použitá literatura

Řekové a rozkvět Antiky. Praha 2001
Hippokrates: Aforismy, prognostikon. Praha 1993
Matoušek, Miloslav: Přehled dějinného vývoje lékařství. Praha 1954
Osborne, Robin: Dějiny klasického Řecka. Praha 1998
Pausaniás: Cesta po Řecku I. Praha 1973
Pollak, Kurt: Medicína dávných civilizací. Praha 1976.

Pět dní míru

416 př. n. l.

Iva Burýšková

Slunce se chýlí k západu, stíny se prodlužují a jejich obraz se na suché ušlapané půdě mění v neforemné obrazce. Ačkoliv se blíží večer, vzduch je stále ještě rozpálený. Jen sem tam ho čeří líný vánek, který přináší úlevu po horkém dni. Cestu, vinoucí se mírně kopcovitou krajinou, lemují pokroucené olivovníky, jejichž kmeny jsou obklopeny zažloutlou trávou. V dáli lze spatřit ovce ležící pod stromy, které jim poskytují stinný odpočinek. Všude je klid a mír, věci v těchto dobách tak postrádané. Nyní ale každý Helén musí zdržet ruku od zbraně! Blíží se čas 91. olympijských her…

Zhlédnout závody a klání chrabrých mužů se vypravil i Andronikos, syn Trientafilla se svou sestrou Isidorou. Oba působí po dlouhé cestě velmi unaveně. Isidora s vděkem přijme hrst oliv, které jí Andronikos podává. Zastaví se u kraje cesty a na chvíli usednou pod fíkovník. Jeho sladké plody jí přijdou vhod.

„Měli bychom pokračovat v cestě," promluví Andronikos. „Ať ještě najdeme nějaké místo ke spánku."

Jak se blíží k Olympii, cesta se zaplňuje lidmi. Vše, co má nohy, se ubírá do posvátného okrsku. Zástupy poutníků neberou konce. Očekávání visí ve vzduchu. Před nimi se rozprostře údolí Alfeia. Mezi zelení září majestátné chrámy vyvolávající údiv a přilehlé budovy, které svou krásou nezaostávají za překrásnými svatyněmi. Město je v tyto dny rušnější než obvykle. Ke zna-veným poutníkům, s údivem hledícím k pahorku tyčícímu se nad městem, doléhá hudba.

„Tak to je Olympie!" vydechne Isidora. Andronikos ji uchopí za ruku a rázným krokem vykročí vpřed. Isidora nemůže od pahorku, zasvěceného Kronovi, odtrhnout zrak. Tolik už o něm a Olympii slyšela a teď je zde.

„Prosím, počkej chvíli," Isidora se zastaví a jemně Andronika uchopí za paži. „Chtěla bych se také zúčastnit her."

„Blouzníš? Ženy přece nikdy nezávodí," usmívá se.

„Ne, bratře, nechci závodit, jen bych chtěla jen jednou vidět udatné závodníky a běžce. Chtěla bych přihlížet závodům!" rozhorlí se Isidora.

„Vždyť víš, že to nejde. Na stadion nemůže vstoupit žena. Vždycky tomu tak bylo."

„Vím, že jako žena, tvá sestra, tam nesmím. Půjč mi proto prosím své roucho, pro těchto pět dní bych se chtěla stát tvým bratrem!"

„Ach sestro! Tvá slova zní nelibě mým uším. Nemohu ti dovolit stát se mým bratrem. Svými slovy se protivíš nejen mně ale i samotným bohům. Slíbil jsem otci, že se o tebe postarám. Nechtěj po mně, abych vsázel čest naší rodiny.“

„Mluvíš-li o bozích, můj bratře, pak jistě vzpomeneš na mnohé lsti, které se na Olympu udály. Vzpomeň přeci, kolik lstí zosnoval samotný Zeus! Proč já bych tedy nemohla být jen na pět dní mužem?“

„Sestro, neodvolávej se na Olymp. Pomysli na to, co by se stalo, kdyby tě odhalili. To by byl náš konec!“ Andronikos se odmlčel. „Opravdu chceš pod-stoupit takové riziko?“

„Prosím, při samotné Athéně, dovol mi obléci si tvůj šat.“

Andronikos pomalu ze zavazadla vytáhl šat z jemného plátna a podal ho Isidoře. Ta si ho oblékla, své roucho skryla do tlumoku. Poté vešli do Olympie. Byl už večer, a tak zamířili ke břehu říčky od věků zvané Kladeios, kde mnoho příchozích mělo již dávno rozestavěné stany a připojili se k nim.

Toho dne se ke spánku neukládal Andronikos a Isidora, nýbrž Andronikos a Nikiforos.

Brzy ráno, dříve než bůh Apollón se svým slunečním spřežením vyrazil na svou každodenní dráhu, byl stanový tábor plný ruchu. Isidora byla již vzhůru a právě se umývala u ledové horské říčky. Poté se usadila do měkké trávy a posnídala několik kousků ovoce. Když se Andronikos vzbudil, připojili se k davu lidí mířícímu k slavnostnímu obětování bohům pro získání jejich přízně při hrách. Ulice se postupně začaly zaplňovat lidmi. Sluneční paprsky se odrážely od chrámů a pokladnic pokrytých zlatem. Lidé se vzrušeně snažili skrz dav dostat co nejvíce do popředí.

Andronikos a Isidora museli zůstat stát úplně vzadu, neboť se jim nepodařilo se probojovat vpřed.

„Jako první se obětuje Hestii, ochránkyni rodinného krbu. Teprve poté jejímu bratru Diovi,“ naklonil se Andronikos k sestře, která zamyšleně zkřížila ruce na hrudi.

„Určitě se má obětovat také na tom vysokém kuželovitém oltáři, který hoří ve dne v noci a neuhasne do chvíle, kdy se k městu otočí bohové zády,“ pronesla s mírným pohozením hlavy směrem k obětišti.

Náhle dav zašuměl a ztichl. I cikády neustále vydávající své klapavé zvuky ztichly. Okolo stojící lidé začali natahovat krky. Marně. Isidora zvedla oči k azurové obloze bez jediného mráčku.

Z hloubky té modři se jí zatočila hlava. Na chvíli to nebyl Nikiforos, ale malé děvčátko Isidora krčící se v matčině náručí. Vzpomněla, co jí matka o Olympii vyprávěla. Říkala, že je to místo bližší nebi než zemi.

Ozvala se hudba a zpěv a dav se pohnul vpřed. Za chvíli se ale zase zastavil před chrámem Dia olympského.

Mohutná stavba sahá snad až k samému nebi. Štíhlé sloupy z jemného vápence se ladně tyčí nad prostranstvím zaplněným lidem. Na nich sedí střecha z bílého lesklého pentelského mramoru v podobě tašek. Na štítech lze spatřit Pelopa a Oinomaa, kteří se právě chystají se svými čtyřspřežími k závodu. Hippodameie, kvůli které se závod koná, stojí v zamyšlení opodál. Ze středu štítu shlíží Zeus s tělem zakrytým jen z poloviny. Na druhém štítu je vyobrazen zápas kentaurů a Lapithů na svatbě krále Peitithoa. Celému výjevu vévodí nahá socha boha Apollóna zvedající paži, aby rozhodl o vítězství.

Dav vzhlížející k majestátnému chrámu se opět zavlní. Další oběť je u společného oltáře Dia a Poseidona. Obětuje se snad u všech oltářů a obětišť v Olympii. Nebylo by totiž příhodné rozzuřit božstva na Olympu.

„Podívej!“ Andronikos loktem strčil do své sestry. Isidora pohlédla dopředu. Tam se nad početným davem zvedal bílý dým. Stoupal kolmo vzhůru v krouživé spirále. Andronikos a Isidora pokorně sklopili hlavy. Stejně tak učinilo mnoho dalších lidí. Obřad, který se odehrával u popelového oltáře ve tvaru kuželu tyčícího se vzhůru, si mohli jen představovat. Dolehlo k nim několik slov a tónů písně, které sem přinesl náhle se probudivší větřík. Zašustil listy olivovníků, pročísl jemně zelenou trávu a opět probral cikády a trubače, kteří dali povel k ukončení slavnostních obřadů.

Na řadu přišlo slavnostní skládání slibů. Závodníci a soudci pronáší svá slova. Není jim rozumět. Isidora s Andronikem stojí příliš vzadu.

Den se opět chýlí ke svému konci. Isidora se před spánkem jde projít. Vůně večera se mísí s vonnými oleji a kadidly z chrámů. Budovy jsou obklopeny zelenými stromy. Člověk je spatří všude, kam mu zabloudí zrak. Místo samo vyzývá k rozjímání.

Brzy ráno se všichni muži vydali ke stadiónu. Mnoho z nich mělo svého favorita v některém ze závodů, a tak padaly sázky. Lidé živě proudili sem a tam, nálada byla plná očekávání.

Na závody se šlo kolem pokladnic, krásných vyzdobených budov, jimiž mnohá města dávala světu na odiv své bohatství. Soutěžit se mělo v různých disciplínách. Oblíbený byl běh, zápas, ale nejlepší podívaná byla na jízdu s koňským čtyřspřežím, která se měla konat dnes.

Přes stadion se prošlo na hipodrom, závodní trať určenou pro koňské závody. Dav se rozlil okolo dráhy, která byla posypána jemným udupaným pískem. Dráha měla oválný tvar. Podélně ji půlila nízká zídka, na jejímž

začátku se tyčila lesklá bronzová socha krásné Hippodameie a na konci vysoký okrasný sloup.

Andronikos se rozhlížel po tribuně helladoniků, kteří jako ostříži sledovali jízdu závodníků a přísně odsuzovaly vjíždění do cesty a jiné nekalé kousky. Ležela co nejblíže kamennému prahu vytvořenému v půdě, který označoval cíl. Majestátní a vážení muži tam usedali na pohodlné lavice, aby konali svou soudcovskou povinnost.

Isidora začala mít strach. To, že se rozhodla převléci se za chlapce, může rozlítit bohy. Možná by bylo lepší, kdyby zamířila do chrámu a modlila se za odpuštění.

Z přemýšlení ji vyrušil jásot diváků, když se k závodní dráze připravili první jezdci. Jejich koně podupávali v písku a tvořili tak malé obláčky prachu. Závodníci stojící na vozech působili, že jakmile zazní povel ke startu, koně se jim vytrhnou z rukou.

Isidora si je se zájmem prohlížela. Zrakem se zastavila na pohledném mladíkovi s olivovou pletí a tmavými vlasy. Stál v klidu a s hlavou mírně na stranu vyčkával na začátek závodu. Srdce jí poskočilo nad krásou neznámého muže.

Konečně zazněl povel ke startu. Spřežení vyrazila zběsile kupředu. Vlasy závodníků vlály ve větru, prach se za nimi zvedal a křik davu se stupňoval. Isidora měla oči jen pro krasného závodníka.

Napětí stoupá. Dav je plně pohlcen. „Jeď, přidej!“ ozývá se ze sta hrdel, nehledě na to, kdo se právě ocitl vpředu. Vozy se jako vítr proženou kolem oltáře démona Taraxippa, který rád straší koně.

„Teď!“ Vozy dorážejí do zatáčky na konci stadionu. Otočka. Isidora se v očekávání nakloní. Srdce jí tluče. Kola se smýkají po písku, koně vyrážejí zpět. Vozatajové je pobízejí do letu. Za nimi zůstávají v prachu čáry. Krásný mladík práská otěžemi. Křik. Blíží se k cíli…

Dav jásá. Lidé se radostně objímají. Vítězem se stal pohledný muž, který právě slézá z vozíku za pomoci dvou chlapců. Na hlavu je mu vsazena olivová ratolest. Isidora se davem prodírá co nejblíže dopředu. Za sebou nechá Andronika, kterého právě oslovil obtloustlý muž.

„Kdo je ten krásný mladík?“ ptá se právě příchozí štíhlého muže.

„To je Alkibides,“ pohlédne na muže, jehož oděv působí velmi draze.

„Ale to já přeci vím,“ usměje se. „Kdo by neznal tohoto athénského vozataje. Já ale myslím toho pohledného mladíka, který přišel s vámi.“

„Nikiforos? To je můj mladší bratr. Snaží se protlačit k vítězi. Vrátí se za chvilku. Vsaďte se, že s nepořízenou,“ usmívá se Andronikos.

„Mělo mne napadnout, že jste sourozenci. Vždyť jste si podobni jako vejce vejci,“ směje se muž. Náhle ale zvážní: „Víte, mám krásnou dceru…

Dceru na vdávání… A on je takový pohledný a jemný. Rád bych mu ji nabídl k sňatku. Co myslíte, má váš bratr pomyšlení na ženění?“

„Určitě ne. Je moc mladý!“ přešlapuje Andronikos.

„Má dcera má bohaté věno. Určitě by neprohloupil, kdyby si jí vzal. Rozmyslete si to dobře. Promluvte s ním a přijďte mi dát vědět za dva dny v poledne k posvátné olivě!“ Muž se otočil a zmizel v davu.

„Mohu se zeptat, s kým vlastně mám tu čest?“ zeptal se Andronikos. Odpovědi se mu však nedostalo.

Dav se pomalu rozmělňoval. Isidora ladným krokem zamířila trochu zklamaně k bratrovi a začala vzrušeně hovořit. Ten sklesle hleděl do trávy nevnímaje jediné její slovo.

„Co se děje, bratře?“

„Ach sestro, bohové prohlédli naši lest. Hněvají se, nenechají nás vyváznout bez úhony.“

„Mluvíš v hádankách. Nerozumím tomu, co říkáš. Stalo se ti snad něco zlého?“ zděsila se Isidora.

„Ach, já bláznivý. Dovolil jsem, aby mi tvůj nápad zastřel mysl. A teď, teď se máš zúčastnit námluv. Nemáš se vdávat za muže, ale brát si ženu.“ Andronikos sklopil hlavu do dlaní.

„Musíme prchnout!“ Isidora se rozběhla směrem k táboru. Ale Andronikos ji chytil za paži.

„Ne, nemůžeme prchnout. Před mocnými bohy bychom se neschovali nikde v celé Helladě. Musíme jim obětovat. Snad se přikloní na naši stranu.“

Společně pak obětovali u popelového ohniště bohu Diovi velkou tučnou kýtu. K obětišti vedly schody. Ženy měly dovoleno vstoupit pouze na první. Tam se také Isidora zastavila.

Andronikos vložil maso do rukou knězi, který jej posadil na vrcholek té ohromné hromady popela. Pokorně sestoupil dolů. Když tu náhle…

V davu spatřil onoho tlustého muže v bohatém rouchu jak hledí na Isidoru, která nevystoupala výš, než kam mohou ženy. V očích se mu zablesklo a zmizel v davu. Andronikos uchopil Isidoru za ruku a společně spěšně odešli do tábora. Ani se neohlédli. Kněz stojící u obětiště pohlédl k nebi. Kouř z obětovaného masa se vlnil, převaloval, měl šedou barvu a štiplavý zápach. Muž ve slavnostním rouchu smutně pohlédl za dvojicí. Kéž by věděli, co je čeká…

Dva dny uplynuly jako voda. Olympie byla stále plná ruchu, lidé proudili ulicemi a scházeli se v chrámech. Všude zněl zpěv a hudba. K četným sochám, které byly rozseté všude po posvátném místě, se mohly přidat sochy vítězů v mnoha závodech.

Isidora a Andronikos se závodů také zúčastnili. Byla to úžasná podívaná plná napětí. Mnoho závodníků ale i diváků upínalo svůj život právě k této slavné chvíli. Radost nebrala konce. Jen Isidora byla skleslá a Andronikovi nebylo do smíchu.

„Musím s oním záhadným mužem promluvit," říkal si v duchu. Byl si jist, že neznámý prohlédl jejich tajemství.

Zatímco seděl na břehu říčky Alfeia, kam se uchýlil k přemýšlení, Isidora bloumala olivovým hájem. Nemohla z hlavy pustit úžasného jezdce s čtyř-spřežím, Alkibida z Athén.

Blížilo se poledne. Apollón se vyhoupl na nejvyšší místo nebeské klenby, odkud shlížel na oba sourozence. Andronikos se váhavě ubíral k posvátné olivě.

Statný mužík již na něj čekal. Usmíval se. Když ale spatřil, že se k němu blíží jen jedna osoba, tak mu po tváři přelétl drobný stín, který však vzápětí zmizel.

„Myslel jsem, že s sebou přivedeš i svého bratra," začal úlisně.

„Pane, on se nechce ženit. Je moc mladý."

„Tak mladý? A nechce se ženit. Snad by se radši vdával," spustil muž. „Se mnou není radno si zahrávat. Myslíš si, že jste mne přechytračili? Tak to se pleteš. Tvá sestra je velmi krásná žena. Byl holý nerozum ji obléknout do mužských šatů. Porušili jste přání bohů. Neprozradím vás. Mám však jednu podmínku. Jak sis již jistě mohl domyslet, tak dceru nemám. Nemám žádných dětí, ba ani manželky. Dej tvou sestru mně a já nic neprozradím. Zahrnu ji penězi a poklady. Udělám ji paní svého paláce. Bude mít spoustu služebných, drahé šaty, vonné oleje a vůbec vše, co si bude přát. Pokusíš-li se ale vzepřít vůli bohů, nebudu držet svůj jazyk za zuby."

Andronikos zbledl. I přes to, že bylo úmorné vedro, mu přejel mráz po zádech. Malá očka obtloustlého muže těkala sem a tam.

„Hned po skončení olympijských her můžeme uspořádat svatbu," usmál se Andronikos.

„Jsem rád, že bude o mou sestru tak dobře postaráno. Nemohla by najít lepšího muže."

Oba muži spolu ještě dlouho přátelsky hovořili. Když se konečně rozloučili, bylo již dávno po poledni. Muž odešel přesvědčen, že za pár dní bude mít nevěstu. Andronikos si oddychl.

Sám Odysseus by byl na jeho vychytralé počínání pyšný. Poté zamířil zpět k sestře.

„Isidoro, musíme prchnout, bohové na nás seslali zlou kletbu. Pokud nechceš žít nešťastna až do konce života, neptej se a připrav se na odchod," pronesl smutně k sestře.

Počkali, dokud se nesetmělo a pod rouškou tmy se tiše a nepozorovaně vyplížili mimo město.

Andronikos bez jediného slova kráčel kupředu. Isidora ho jako stín potichu následovala. Ještě naposledy se otočila do údolí prozářeného měsíčním svitem a světly chrámů. V očích se jí zaleskly slzy. Možná plakala pro nenalezenou lásku, možná pro krásné město. Mlčky se ale otočila k Olympii zády a pok-račovala dál.

Použitá literatura

Adkinds, Lesley a Roy: Starověké Řecko; encyklopedická příručka. Praha 2011

Flaceliere, Robert: Život v době Periklově. Praha 1981

Pausaniás: Cesta po Řecku I. Praha 1973

Pijoan, José: Dějiny umění II. Praha 1987

Sinn, Ulrich: Olympia; kult, sport a slavnost v antice. Praha 2003

Zamarovský, Vojtěch: Řecký zázrak. Praha 2000

Zamarovský, Vojtěch: Vzkříšení Olympie. Praha 2003

Theanos a Meneas

400 př. n. l.

Kateřina Bícová

Sparta, polis, neboli městský stát, nazývaný taky Lakedaimon. Leží na jihu Peloponéského ostrova. Na jihu řeky Eurótás. Spatra byla vždy známá svým“ smyslem pro boj“, jistou tvrdostí a disciplínou. Vskutku, je to stát, který se vyvinul do militaristické společnosti a nejvíce bojoval za ochranu Řecka.

Náš příběh se odehrává právě ve Spartě mezi rokem 458 a 421 př. Kr. Tedy před začátkem, ale i na začátku Peloponéské války. V roce 458 př. Kr. právě přešla Megara, jedno řecké město ze strany Sparty na stranu Athénskou. To možná také ovlivnilo další vývoj, který vedl k Peloponéské válce a ovlivňuje tím i náš příběh.

Ve Spartě žili manželé Nicader a jeho žena Hermione. Nicader byl silný, statečný a dobrý muž. Pocházel z bohaté rodiny. Jeho otec Theanos byl také dobrý muž, ale na neštěstí zemřel na nějakou velice vážnou nemoc. Jeho matka Antenor, byla velice laskavá žena, u očí měla vrásky od smíchu, ale teď její tvář sem tam zdobily i slzy truchlící za ztrátu manžela.

Hermione byla nejenom laskavá, ale i odvážná a rozhodná. Svůj původ bohužel neznala, neboť jako malá se rodičům nejspíše ztratila nebo ji nechtěli. Nicaderova rodina ji našla u cesty k Athénám a vychovala ji. Když bylo Nicaderovi 16 a Hermione 14 let, zamilovali se do sebe, i když vyrůstali od mala spolu a byli v podstatě jako bratr a sestra.

Roku 458 př. Kr., když končilo jaro, se tomuto páru narodila dvojčata. Byli to dva chlapci Theanos a Meneas. Narodili se náhle po půlnoci, když venku řádila bouře, která neměla obdoby.

Theanos, který zdědil jméno po svém zesnulém dědečkovi a opustil matčino lůno jako první, byl naprosto zdravé a silné dítě. Měl krásné a plné hnědé oči a vlasy po matce. Po otci jak se časem ukázalo, měl i obrovskou sílu. Oproti tomu Meneas, druhý syn, byl nemocný. Jeho kůže byla velice bledá a jemná, ve tvářích měl i trochu nazelenalou barvu. Oči měl nádherně modré a vlasy blonďaté, až zlatavé. Hned po narození dostal vysoké horečky a nikdo si nedělal velké naděje, že na tomto světě stráví víc jak pár dní.

Druhý den, krátce po rozednění, měl otec své syny ukázat starším kmene, aby zhodnotily, zda jsou děti dostatečně zdravé. Ale starší neměli tušení, že tu noc se v domě narodili synové dva. Jejich úkolem, bylo jen

novorozeně prohlédnout a zdravému přidělit jeden z devíti tisíc přídělů půdy. Nemocné dítě pak vrhnou z Apothet.

Matka však nemohla svého nemocného chlapce ponechat takovému osudu, protože věřila, že se uzdraví a bude z něho jednou takový voják, jako je jeho otec. Proto nemocného Menease odmítla ukázat starším. Když starší viděli Theanose, obdivovali jeho zdravý vzhled, barvu a dokonce i sílu. Tento chlapec měl opravdu neobvyklý stisk. Potěšení vojáci mu přidělili půdu a ponechali chlapce v klidu se svou rodinou.

Matka se o Menease velice dobře starala. Vzala ho i k delfským věštcům, kteří mu také pomohli se uzdravit. Postupně se vytrácela jeho bledá barva a začaly mu lehce růžovět tvářičky. Po nějaké době už nebylo ani poznat, že má za sebou tak těžkou nemoc, která ho málem předala do náručí smrti.

Když bylo chlapcům 7 let, byl Theanos odveden do agoge, kde začala jeho vojenská výchova. Meneas zůstal doma se svou matkou a otcem. Otec ho školil k boji a chování sám. Chlapci v Agoge byli rozděleni do skupin, ve kterých byli tvrdě cvičeni. Cílem agoge bylo dobře je vyškolit v boji, odolnosti, kázni, a poslušnosti. Agoge je školila i k tanci. Chlapci zde přebývali špinaví a bez jakékoli obuvi a to bez ohledu na to, jaké bylo roční období. Neměli ani moc jídla. Někdy je i nabádali jídlo krást, ale nesměli je u toho chytit, jinak byli potrestáni tělesným trestem. Tímto způsobem je trestali kdykoli chlapci porušili pravidla. Takto drsná byla výchova v agoge.

Když bylo Theanosovi 18 let, musel osvědčit své schopnosti v krypteiích. Měl zde přepadat a zabíjet heilóty. Zkoušku úspěšně splnil a mohl dále pok-račovat ve svém výcviku v agoge.

Ve dvaceti letech byl přidělen do jiné skupiny, kde mohl s jejími členy usedat ke stolům. Tím měl jistou část agoge za sebou. Zde začala Theanosova vojenská služba. Ale dokud nezavršil celou agoge, nemohl ještě žít se svou rodinou.

Mezi tím Meneas doma pomáhal své matce a otci. Také se seznámil s dívkou jménem Isméné. Isméné byla velice pohledná mladá dívka, Menease opravdu milovala, a na konec se za něho i provdala. Po pár letech spolu měli dva syny, oba, ale zahynuli při porodu. Roku 422 př. Kr. ani jednomu z bratrů ještě nebylo 30 let. Meneas žil šťastný život s Isméné, pokoušejíc se o dalšího potomka. A Theanos měl před sebou ještě poslední rok v agoge. Najednou nastala náhlá změna.

Před dvěma roky vojevůdce Brásidas změnil spartskou taktiku v Peloponéské válce a místo útočení na Athény, útočil na její spojence a neutrální oblasti lákal na svou stranu. Ovládl taky město Amfipolis, které

bylo pro Athéňany velice důležité. Kleón, athénský vojevůdce, nakonec vyzval Brásiada do bitvy u Amfipole, která nastala právě v roce 422 př. Kr.

Do této bitvy se vypravil i Theanos a Meneas, ačkoli Menea nejprve Isméné nechtěla pustit, protože počala další dítě. Meneas ji nakonec přesvědčil, aby ho nechala odejít a slíbil jí, že se k ní brzy vrátí.

Bitva trvala rok a Athény braly i dost zajatců, mezi které se dostali i Meneas s Theanosem. Meneas byl těžce raněný, ale přesto Theanosovi zachránil život, když se na něj s kopím řítil jeden z Athénských vojáků. Když se pak Theanos k Meneasovi sklonil a pokusil se bratra z pole odtáhnout, zajali je.

O rok později bylo konečně po bitvě. Sparta zvítězila a byla uzavřena mírová smlouva, jejíž částí bylo i to, že všichni spartští vojáci, zajati Athénami, museli být osvobozeni. Protože Theanos i Meneas byli oba zajati, pro jejich rodinu bylo propouštění vojáků velké povzbuzení. Celá rodina Nicader, Hermione a i Is-méné, která měla už co nevidět, porodit Meneova potomka, se sešli na okraji sparty, aby se shledali s oběma chlapci.

Už viděli v dálce se rýsující, zablácený a polorozpadlý povoz. Sledovali, jak se k nim postupně přibližuje, až byl skoro u nich. Všichni i spoustu dalších rodin, čekajících na své blízké, se rozběhly povozu naproti.

Otevřely se zadní dveře a postupně z nich vylézali špinaví a krvaví muži. Někteří se i navzájem podepírali.

Celá Nicaderova rodina napjatě vyčkávala. Nikde však Theanose ani Menea neviděli. Až na konci, když se vojáci trochu rozptýlili, uviděli Theanose jak se k nim pomalu přibližuje. Všichni zadrželi dech a srdce jim bilo o život. Hermióne se k němu rozběhla, a když před ní padl na kolena, popadla ho do náruče. Matka vzala svého syna za ruku a přiložila si ji k srdci. Kolem nich si poklekli i Nicadér s Isméné. Theneas pevně stiskl matčinu ruku a pravil: „Meneas zahynul, nestačil jsem ho zachránit, je mi to líto.“ Poté se na všechny podíval, zavřel oči a zemřel.

Matka se s pláčem, že přišla o své dva jediné syny, vrhla na Theanose a pevně si ho přitiskla k tělu. Nicadér ji objal a Isméné propukla v žalostný pláč.

Theneovo tělo poté omyli a řádně pohřbili. Téhož dne v noci nastala silná bouře, skoro taková, jaká byla té noci, co se narodil Theanos a Meneas. V tuto noc se Isméné narodila dvojčata, dva chlapci. Dala jim jméno Meneas a Theanos a poté také naposledy vydechla.

Použitá literatura

Hérodotos: Dějiny. Praha 2004
Léveque, Pierre: Zrození Řecka. Praha 1995
Nicolas, Secunda: Spartské vojsko. Praha 2008
Thúkýdidés: Dějiny Peloponéské války. Praha 1977.

Zapomenutí válečníci

Kolem roku 390 př. n. l.

Jan Sedláček

Klidný večer

Byl překrásný slunečný den. Den po velké sklizni, od války mezi Athénským spolkem a Spartou, která skončila v době devadesáté třetí olympijské hry, uběhly již troje olympijské hry. Sklizeň byla velmi úspěšná, až sýpka přetékala. Chov dobytka vzkvétal a stáda se velmi rychle rozrůstala. Starší obyvatelé se opět sešli, aby se podívali na západ slunce. „Je dobré, že se zde takto pravidelně scházíme a sledujeme západ slunce, nikdy nevíme, kdy to bude naše poslední setkání," prohlásil Sarah, nejstarší muž ve vesnici. „Nemám pravdu, Erasme?" Ale nedostalo se mu odpovědi. Všichni se tomu divili, protože Erasmos zde byl vždy jako jeden z prvních, pak jim to došlo. „No ano, jak by zde mohl být, když dnes vypráví dětem příběhy." prohlásil Sarah, všichni měli Erasmovo vyprávění rádi, a tak se hromadně vydali na pěkný palouček, kde vždy s dětmi sedával a vyprávěl jim, co vše zažil.

Dorazili přesně na čas. Všechny děti se usadily nebo si lehli do trávy a Erasmus začal, jako pokaždé krátkým popovídáním si se staršími, aby se něco dozvěděl. První se rozmluvil Sarah: „Vesnice vzkvétá." shrnul stroze. „Naše vesnice opět sklidila mnohem více úrody, než spotřebujeme, a tak se vypravíme do města Plataiai. Náš chovný dobytek se rychle rozrůstá a naše koně si vyžádal nejen spartský král, ale i další bohatí obyvatelé z okolních měst. To je myslím vše podstatné, co se nám za poslední období stalo." Erasmos jen pokýval hlavou.

„Dnes," začal Erasmos „vám budu vyprávět o době, ne příliš vzdálené." Na chvíli se odmlčel a poté pokračoval. „Byla to těžká doba, Sparta vedla válku proti Athénám, ale říct to takto stroze, tak bych mohl všechny své příběhy říct během jednoho dne. Tak se do toho dáme, ale musím začít pěkně od začátku, abyste pochopili vše." Dlouho se odmlčel, zadíval se do ohně, který pokojně plápolal rudým plamenem. Ticho bylo už dlouhé, a tak si někteří začali šeptat. „To se často takto zastavuje?" zeptal se malý chlapeček, ale nikdo mu už neodpověděl, protože Erasmos pokračoval. „Byl jsem mladý a nezkušený pastýř, válka zatím neprobíhala, ale nenávratně se k ní schylovalo. V okolí naší vesnice, protože naše vesnice patřila mezi bohatší a hůře opevněné, se usadila tlupa lupičů a hrdlořezů, měli jsme pořádný strach a nebyl zde nikdo, kdo by nám mohl pomoci, ale teď si uvědomuji, že vy si vlastně nepamatujete, jak naše vesnice vypadala, no to bych tomu dal!" Spráskl ruce a mírně si odkašlal, napil se

dobrého piva a zamyslel se, jak by nejlépe popsal mladým vzhled vesnice, když ji nikdy neviděli.

Po krátké pauze se významně podíval na Saraha, který znal vesnici také velmi dobře, ten jen přikývl. Konečně se Erasmos opět rozmluvil. „Asi jen těžko si můžete domýšlet, jak vesnice vypadala. Chtěl bych vám tehdejší vzhled, se Sarahem trochu přiblížit.“ A vyzval Saraha, aby popsal vesnici a její okolí. „No tak abych začal,“ prohlásil Sarah „protože nejste hloupí, tak jistě víte, že moře se nepřesunulo, ale jak tak na vás koukám, tak vám popíši i tyto věci, protože si myslím, že moc z vás asi ono moře nevidělo.“ Děti jen mlčky přikývly hlavou. „Jak jistě víte, tak na výstupu Slunce, je a byl mírný lesík, který se asi ani trochu nepozměnil, možná v něm bývaly větší stromy, ale to zdejší zvěři moc neprospívalo, tak jsme jich pár pokáceli a vylepšili jsme hradby, rázem se v okolní krajině začalo objevovat více zvěře. Tímto směrem také vedla obchodní cesta.“ Zastavil, aby se nadechl a aby si děti udělaly částečný obrázek lesa a po chvíli pokračoval dále. „V místech, kde Slunce je nad obzorem, tak tam je mírný kopec pokryt lesem, možná si říkáte, proč tam nemáme vesnici, ale hřeben není široký, takřka okamžitě začíná svah opět klesat“ Nedokončil větu, protože se ho malý chlapeček zeptal, proč je hřeben tak úzký. Nejprve byl Sarah mírně vyveden z míry, přece jenom toto nečekal, ale rychle ho doplnil Erasmos, „Víš bohové zde hráli jejich sport s velikánskými kameny a po hřebenu jim kámen nepřešel a tak tam zůstal…“, dořekl Erasmos a usmál se na chlapečka i na Saraha. Ten pochopil, že se má na chvíli utišit, a tak si sedl a poslouchal, jak s tímto úkolem Erasmos naloží.

Erasmos celou dobu přemýšlel, jak by mohl nejlépe vystihnout oblast okolo moře, ale nic, s čím by byl plně spokojen, se nenašlo, a tak se rozhodl, že započne se stranou studených větrů. „Tak děti, teď vám Sarah řekl něco o lesu, já vám teď popíši, jak vypadala krajina studeného větru.“ Všichni věděli, kterou stranu myslí. Hlavně proto, že ji nikdo ve vesnici neměl rád. Vždy když z této strany foukal vítr, tak byla všem hrozná zima. „Na této straně je jedna důležitá věc, naše domovské město Plataiai. Jinak jsou zde pouze rozlehlé pláně a louky. No pak je tu již poslední strana, a to strana spánku Slunce. Ale k této straně není moc co vyprávět, je velmi podobná straně výstupu Slunce, cesta zde vede k přístavu, ale abych řekl pravdu, tak tam to ani trochu neznám. Co ty, Sarahu?“ obrátil se Erasmos na přítele, ale ten jen vrtěl hlavou. „No děti, tak to je asi vše z našeho okolí.“

Hned ovšem pokračoval bez nádechu dále: „Ale změnila naše vesnice?“ S úsměvem se podíval na děti, které spokojeně seděly okolo ohně a čekaly, až bude Erasmos pokračovat. Ten nejdříve vzpomínal

a pak se konečně rozhodl a pokračoval „No vesnice vypadala takřka stejně jako dnes, jen byla o trochu menší. Nedávno jsem našel starý plán naší vesnice, tak se hezky koukněte, jak to zde vypadalo.“ Děti se seběhly a opatrně se dívaly na mapu, kterou vytáhl z kapsy, byla sice ušmudlaná, ale vše podstatné se na ní dalo najít.

Po chvilce se Erasmos rozhodl, že bude pokračovat, ale děti si stále prohlížely mapu, a tak si začal pomalu rozmýšlet, co a jak jim řekne, aby to nebylo nudné, ani jednoduché, to se mu bohužel čas od času stávalo. Děti se pomalu utišily a posadily se. Vyprávění mohlo začít.

Věštba

„No, děti, tak jak jsem již řekl, povím vám příběh, který si sám dobře pamatuji. Odehrával se v dobách, když jsem býval mlád a pln sil. Jak jistě víte, jsem synem pasáka a jako malý jsem vždy svému otci pomáhal, abych byl jednou také tak dobrý a zkušený pastýř, jako on.“. Ale v tom se zastavil, úplně ztratil nit a nevěděl, proč to dětem říkal. Byl už velmi starý, zažil již dvacatero olympijských her, a tak se mu toto stávalo často. Po chvilce mu přispěchal na pomoc Sarah. „V tu dobu jsme byli již dobří přátelé a chodili jsme pást ovce společně, vždy jsme se hodně zasmáli. Na začátku této války se vše změnilo, kromě nás se všichni báli vycházet ven, a tak každý ve vesnici pomáhal s přípravami na možný boj.

Každý dělal totéž, šest probuzení Slunce jsme hledali dřevo, devět dní jsme kopali díry na dřevo a patnáct spánků Slunce jsme dřevo stavěli do jam. Po této námaze byl každý ve vesnici unaven, ale šťasten z díla, které pomohl vytvořit. Asi tomu nebudete věřit, ale i my jsme pomáhali a také proto tři spánky slunce každý, kromě nás, odpočíval. Já jsem pomáhal Erasmovi pást a přemýšleli jsme, jak se asi žije lidem, kteří jsou ve válce. To jsem ještě nevěděl, že se to brzo dozvím.“. Děti seděly tiše a všimly si, že Sarah má v očích slzy. Erasmos říkal takto smutné příhody často, a tak se mu slzy v očích již moc neobjevovaly, a tak navázal tam, kde Sarah ukončil své vyprávění. „No přesně tak, každý den jsme seděli a pásli. Několik dní po tom, co jsme postavili hradby, tak se pár starších spoluobčanů vypravilo na trh do Plataiai a tam přišli na to, že se už válka rozeběhla a na hranicích se střetávají první vojska. Te si možná říkáte, že to není tak hrozné, že naše vesnice je daleko od hranic. No ale z města se nevrátil každý, asi dva naši občané se stali obětí strašného zločinu.“

„V našem kraji se usadili loupežníci a strach se ve vesnici mnohem více blížil panice, než nějakým obavám. Panika se projevila, když se jednoho dne vrátilo dítě celé zkrvavené s rozříznutým jazykem. V té chvíli se pár chlapů neudrželo a rozhodlo se, že to vyřídí podle svého.“. Děti si všimly, že Sarah ronil slzy a nebylo jich málo. Děti dobře věděly, že to musí mít

pro Saraha velmi těžké, některé děti věděly, že Sarahova maminka byla zavražděna právě loupežníky. Erasmos chápal, jak je příteli, a tak přestal vyprávět a chvíli jen seděl vedle něj a utěšoval jej. Po chvilce ticha si Sarah utřel slzy a rozhodl se, že teď bude mluvit chvíli on. „No ale chlapi ve vesnici dali na jednoho věštce, který zde žil, a tak se zeptali na jeho názor, a ten jim odpověděl stroze, pokud je vyženete, tak vaše vesnice bude za pár let zničena, ale pokud je zde nechá-te, nakonec vám oni pomohou vesnici zachránit. Zřejmě je vám jasné, že spoustě chlapů se to nezdálo. Řekli si, že věštec má pravdu a oni jej nebudou pokoušet. Muž, který byl ve vesnici nový, vzal svého syna a vydali se hledat lupiče sami. Nevím, zda vám mám říci, co se stalo, nebylo to moc veselé.“. Než se rozhoupal, tak to vyřešil Erasmos: „No krátce řečeno, druhý den jsme našli jejich hlavy naražené před vchodem do vesnice,“ řekl a při té vzpomínce se oklepal. Pár dětí se rozbrečelo na celý les a nebylo zde človíčka, který by nebyl smutný. Sarah, kterému se leskly oči, pokračoval dále s příběhem, který Erasmos započal. „Teď nám bylo jasné, že naše vesnice bude zničena, a protože jsme našemu věštci věřili, rozhodli jsme se, že jim nedáme svou kůži zadarmo.

Ticho před bouří

Započali jsme přípravy na osud, který nás měl dostihnout.“, pravil Sarah s mírným úsměvem, už totiž věděl, jak to dopadne a to jej hřálo u srdce. „No a tak započala doba, kdy jsme se aktivně zapojovali do bojů. Bylo nás sice jen pár, ale vždy jsme měli za co bojovat a možná právě proto jsme stále zde,“ zazubil se na děti.

„No, vzhledem k tomu, že jsme neměli moc prostředků na zbraně, tak jsme používali vše, co se dalo. Jednou z našich nejúčinnějších věcí, které nebyly na vojenské úrovni, byla pastevecká hůl. V té době se často používaly luky, ale ty jsme bohužel nemohli používat, luk jsme zvládli vyrobit, ale šípy ne. Neměli jsme nic na obranu proti lukostřelcům, tak jsme stloukli dohromady několik prken a zkoušeli jsme, jak moc jsou odolné nejen proti šípům, ale i v boji z blízka. Později jsme ale zjistili, že takto nemůžeme takřka bojovat, tak jsme od nich upustili,“ dopověděl a protože to, co mělo následovat moc nechápal, tak vyzval Saraha, aby pokračoval.

Sarah se ocitl ve svém živlu, boji. Hned započal vyprávění o věcech, které následovaly: „No, vzhledem k tomu, že nás bylo ve vesnici něco okolo šedesáti, nebylo nás mnoho bojeschopných, to jistě chápete.“ s úsměvem se podíval na děti a pokračoval. „Celkem se našlo asi dvacet bojeschopných mužů, kteří se nebáli bojovat. Většina z nich pocházela z rodin, které se do naší vesnice dostaly po časech války s Peršany. Musím přiznat, že nepatřili k těm horším, ba naopak byli velmi zdatní

s vícero zbraněmi, které jsme jim dali do rukou. Nicméně to neměnilo nic na tom, že proti armádě nemáme šanci. Rozhodli jsme se zaměřit na výcvik a to ne na výcvik jednotlivců, ale na výcvik skupiny jako jednoho muže. Po dlouhých debatách jsme se takto rozhodli a to hlavně proto, že takto jsme mohli způsobit největší škody našim nepřátelům."

Některé děti začínaly chápat, ale neměly šanci to říct ostatním, protože Sarah hned pokračoval, „Vybrali jsme jednoduchou formu, utvořili jsme dva oddíly, každý po deseti mužích a začali jsme je cvičit, vždy jedna skupina kontrolovala druhou. V každé skupině byl velitel, který nebyl úplně vepředu, ale měl dobrý přehled a vždy vyhodnocoval, co má skupina provést. Nacvičili jsme pár základních povelů. První byl „šípy", kdy si první řada podřepla a zvedla štíty, druhá řada si pak klekla hned za ní, a tak byli všichni schovaní. Druhý povel byl „koně", to se kraje skupiny posunuly o něco zpět, a tak vznik půlkruh a v nejpřednější poloze se mezi štíty vysunula dvě až čtyři kopí, podle počtu koní. Nejnebezpečnější byl povel „koule", kdy hrozilo, že by na skupinu mohl dopadnout větší předmět, v tu chvíli se každý rozprostřel, aby nepadla celá skupina na ráz. Je neuvěřitelné, jak jsme tyto povely zvládli s naprostou přesností provádět. Podle proroka jsme věděli, že naše vesnice bude vydran-cována, a tak jsme se rozhodli vyhnat všechny nám nepříjemné usedlíky pryč od naší vesnice." Nechal děti chvíli přemýšlet, aby vše pochopily a poté pokračoval. „Nejen, že jsme se přestali bát, ale získali jsme dobrou bojovou zkušenost a pár dalších zbraní, které se nám mohly hodit. Nikdo zde nezemřel, někteří muži se zde jen mírně zranili a získali jsme zkušenosti se zabíjením. Já jsem nebyl jiný, v ten čas jsem zabil asi tři lidi, u prvního jsem si nebyl jist tím, co dělám, ale když mi došlo, že mi jde o život, pud přežití byl silnější. Tak se z nás stali válečníci. Pro nás bylo klíčové, že jsme nesouhlasili s athénskou vládou, a tak jsme se přikláněli na stranu Sparty. Věděli jsme, že naše děti a především dívky by nikdo do armády nechtěl, a tak jsme je pověřovali úkoly, jako byly výzvědy. Myslím si, že bez nich bychom tady dnes nebyli.". Podíval se na dívky a usmál se, nebyl jediný ze starších, kdo takto učinil. Některé dívky se začervenaly, nebylo totiž běžné, aby je někdo nepřímo pochválil.

Sarah si poposedl a rozhodl se, že teď nechá povídat Erasma, ten se pohotově ujal slova a pokračoval. „No jak nám tak dívky pomáhaly, tak jsme zjistili, že to vypadá velmi slibně a že by se nás válka vůbec nemusí dotknout, Sparta se spojila s Persií a Athény se dostaly pod větší tlak než doposud. Bohužel s tím, že se nám válka vyhne, jsme se zmýlili. To nejhorší mělo teprve přijít. To, co vám budu teď vyprávět, není moc hezké, a proto se prosím nedivte, když to trochu zrychlím, myslím, že nikdo zde

nechce moc rozebírat to, co se stalo.“. Podíval se po ostatních starších přísedících, ti jen mlčky přitakali.

Bitva

Erasmos, ač ne příliš ochotně, započal poslední část vyprávění. „No, tak tedy do toho. Vše nabralo rychlý spád, Než jsme se stačili pořádně zorientovat, tak byl konec nejen války, ale i utrpení s ní spojeného. Do dnešního dne stále nevíme, jak se to stalo, ale někdo musel prozradit, že se stavíme na stranu Sparty, protože po poměrně krátkém době, co jsme poprvé zkusili navázat kontakt se Spartou, tak nám naše dívky řekly strašnou zprávu. Nepřátelé jsou za humny! Bylo neuvěřitelné, jak rychle město Plataiai sebralo vojsko a přišlo před naše hradby. Později jsme zjistili, že sem nepřišli jako naši nepřátelé, ba naopak zde chtěli jen chvilku zůstat, aby získali nové síly do války. Bylo na nich vidět, že morálka je značně podkopaná a to nejen hospo-dářskou situací, ale i válkou, které se jako spojenci Athén museli zúčastnit a přispěchat jim na pomoc. Když kus od naší vesnice zastavila armáda čítající pouhých pět stovek mužů, většina byla spíše dětských tváří, a tak se snažili sehnat další muže, aby jim pomohli bojovat v bitvě u Tanagry. Téhož dne také přicházel velitel k našim hradbám, asi mu pomalu začínalo docházet, že ho nevítáme s otevřenou náručí. Nechal svou osobní stráž a jako pokaždé se ve své překrásné zbroji vydal do vesnice. Hned za hradbami mu bylo jasné, že už nejsme obyčejná vesnice, nýbrž se z nás stala osada válečná. Nikdo z nás na něj nechtěl zaútočit, přece jen to byl vysoce postavený úředník, který se k nám choval vždy s úctou a respektem, a tak odešel. Já si myslím, že kdyby zde nebyl athénský posel, tak že by velitel zavelel návrat, aby se vyhnul potyčce, ale bohužel to se nestalo. Následující den se nám před hradbami zjevil nepříjemný pohled. Viděli jsme asi tři stovky mužů a chlapců v plné zbroji a s městskými prapory před hradbami a se zbraní v ruce. Athénský posel se ujal rychle velení a rozhodl se, že nám ani nedá šanci se vzdát, no a takto začala válka kolem naší vesnice.“

„Ucpat průchody mezi hradbami,“ vykřikl jsem jako první. „Naše disciplína se nám vyplatila, neboť jsme se rychle dostali k hradbám a boj mohl započít. Měl jsem velmi divný pocit, nebyl jsem si jist, ale jako by někdo chyběl. Podíval jsem se na Saraha a ten měl v očích úplně stejný pohled, podívali jsme se na sebe a řekli si: „Bylo mi ctí, příteli.“ V tom náš velitel zaburácel. Šípy! Všichni udělali přesně to, co měli a nikdo nezemřel, zatím.“ Sarah pochopil, že kamarád už dál nemůže pokračovat, a tak ho vystřídal. „Po salvě šípů očekával nepřítel totéž. Bohužel my neměli čím salvu oplatit. Velitel pochopil, že pokud to takhle půjde dál, tak tu budeme

celou věčnost. Nikomu se nechtělo měnit svou polohu, aby nepřítel nezískal výhodu. Tento stav trval asi půl dne.

První se odhodlal athénský posel, který vykročil k diplomatické schůzce. Náš velitel se vrátil ihned, co spolu prohodili pár slov. Než nám stačil něco říct, nepřátelský šíp jej zasáhl do krku. Na všechny vystříkla krev. Zmocnila se nás mírná panika a touha velitele pomstít. V ten moment se tři naši členové sebrali a vrátili se do vesnice.“ Sarah se jen ironicky usmál a pokračoval dále. Erasmos už neronil slzy, nýbrž se usmíval pod fousy. „V uších mi tepala krev, takže jsem nic neslyšel. „Musím se pomstít, tuto větu jsem si začal opakovat. Instinkt mi velel, abych se otočil.“

„Viděl jsem, jak se na nás řítí oddíl asi sta mužů. Nebyl jsem jediný, kdo se otočil a viděl ten strašný pohled. Neměli jsme velitele a další dva muže. Rychle jsme se seběhli a připravili se na tvrdý náraz, který ale nepřišel. Až později jsme zjistili proč. Stovka mužů se kousek před námi zastavila. Všichni jsme zvedli hlavy na hradby, kde stál jediný muž. Toho jsme zde ale nikdy neviděli a nevypadal jako zdejší. Podíval jsem se k nepřátelskému veliteli a viděl jsem jeho zděšený obličej. „To není možné,“ prohlásil jeden ze starších mužů v našem oddíle. Toto je legendární bojovník. Nesmrtelný,“ prohlásil a v celé skupině to zašumělo. Teprve teď jsem si povšiml věcí, které měl na sobě. Zčásti schovaný obličej s pronikavým výrazem, velký luk s toulcem plným šípů a kopím opřeným o rameno. Něco mě zaujalo více, byly to dva meče za pasem, jeden asi o stopu delší. Věděl jsem, jak vypadali, ale o této zbrani jsem neslyšel.

Tohoto muže spatřila i protější strana. Jeden z velitelů vystoupil a zařval. „Co může udělat jeden muž proti stovce, bůh to není, tak na co čekáte?“ Více říct nestihl. Šíp mu pronikl krkem a on se složil svíjející se bolestí na zem. Všichni se otočili a viděli, jak onen muž vkládá další šíp do luku. V ten moment se před námi vynořily tři velké skupiny štítů. Teprve teď se nám ulevilo, protože tyto hromady štítů nám toho moc udělat nemohly. Nesmrtelný vystřílel celý toulec. Každou ranou vždy vyřadil jednoho muže z boje. Odložil luk na hradby a s al toulec. Elegantně seskočil z hradeb a řičel: „Ano, nejsem bůh, ale jak jste právě viděli, vás je již o dvacet méně.“ Teď se athénský posel odhodlal a zařval. No na něj, teď už vás nemůže zastřelit. Než se stihla celá stovka mužů zformovat k útoku, tak nám řekl: „Každý může být „Nesmrtelný“, stačí jen bojovat za nějaký cíl.“ V ten moment se nám vlilo něco do těla a my chtěli bojovat.

Křik nás ale vrátil do reality. První oddíl se dal do pohybu a s ohromným řevem se hnal proti nám. Tajemný Nesmrtelný se usmál a zařval: „Za svobodu, bratři!“ Vyběhl jako první do boje. V ten moment se stejný řev ozval zpoza hradeb a vyběhlo dalších dvanáct stejných mužů. To už jsme

ale nevnímali, měli jsme svůj cíl a důvod bojovat o svůj život. Nepřátelský oddíl už byl tak blízko, že nemohl nic dělat. Tato menší potyčka, jak to jeden z Nesmrtelných nazval, měla rychlý průběh. Posledních deset nepřátel se dalo na útěk zpět ke svému oddílu. My se také stáhli. S velkým překvapením jsme zjistili, že jen jeden náš bojovní je zraněn. Do boje sice zasáhnout již nemohl, ale devadesát nepřátel již také ne. Nesmrtelní utvořili prapodivný útvar, z kterého ze ničeho nic vylétlo dvanáct šípů. Než první dopadly, další tři salvy již letěly. Nesmrtelní vyprázdnili své toulce a dalších sto padesát mužů padlo.

Teď byl stav vyrovnanější, osmnáct chlapů proti dvěma stům padesáti.“, teď se již Sarah s Erasmem smáli. Nebyli sami, všichni starší posluchači se také usmívali. Všichni pochopili, že už se dostávají do konce vyprávění. Slovo si vzal Sarah: „Athénský posel byl na pokraji šílenství, skupinka dvaceti lidí vyřídila značnou část jeho armády. To nebyl jediný šok, který jej čekal. Nikdo z nepřátel nepochopil, co jsme udělali, ale celá naše armáda,“ hlasitě se zasmál „se rozeběhla proti nepřátelům. Takto to vypadá jako sebevražda, ale my jsme měli důvod to udělat. Chvíli před tím, než jsme se ocitli v obležení, tak jsme poslali pár dívek k místu, o kterém jsme věděli, že se zde zdržuje skupina asi tisíce spartských vojáků. V ten moment, když jsme byli kousek od nepřátel, tak se na obzoru objevila i spojenecká armáda. Tato válka byla rychle ukončena. Nepřítel byl rozmetán. Teprve teď jsme si uvědomili, že nám věštec předpověděl, že naše vesnice bude zničena. Jedno víme jistě, naše činy zničení oddálili, ale věštbu jsme nezrušili. Naše ztráty v boji čítaly asi jen tři vojáky a dva muže nesmrtelných, naši spojenci ztratili asi třicet mužů. Naše padlé bojovníky jsme pohřbili na hřbitově, který jak jistě víte, leží na kraji mýtiny pod horou. To co následovalo, asi víte, a tak bych tento příběh ukončil. Oheň nám již dohasíná, tak si běžte lehnout.“ Erasmos, který vždy začínal i končil vypravování, jen dodal. „Ano běžte spát, vymyslete si, zač byste bojovali vy. Příště mi to řeknete.“

„Příště vám budu vyprávět, jak se naše vesnice skoro stala městem.“ Všichni se už moc těšili, a tak pospíchali domů do postelí, kde se jim tak dobře přemýšlelo.

Použitá literatura

Adkins, Lesley – Adkins, Roy: Starověké Řecko. Praha 2011

Chaline, Eric: Turistický průvodce po starověkém světě – Řecko v roce 415 př. n. l. Praha 2008

Levi, Peter: Svět starého Řecka. Praha 1995

Menghi, Martino: Encyklopedie Starověkého Řecka. Praha 1998

Osborne, Robin: Dějiny klasického Řecka. Praha 2000

Sekunda, Nicolas: Spartské vojsko. Praha 2008

Vernant, Jean-Pierre: Řecký člověk a jeho svět. Praha 2005.

Pýthiina zpověď

339 př. n. l.

Jan Brejtr

Vidím v dáli temný mrak,
jak se od severu sune,
zahalí postupně zemi celou
a nebude žádné tváře, jež by nebyla bledou.
A až bude nad tvým polem,
nesvlaží jej.
Nic padat z něj nebude,
leč přesto potoky se naplní.
Vítr bude mocně dout
a mnoho silných stromů padne.
Jej nikdo nepřefoukne,
to by bylo snadné.
Však hned po bouři živly se zpět nevrátí,
většinu polí uchvátí,
ničit je však nebude.
Ve stínu oblaku olivovníky povyrostou
až bude z nich hustý háj,
plody jejich rozkutálí se na pole jiná
a stromy nové vzrostou.
Vítr po krátké době odvane mrak.
Rybáři se nechají zlákat
a vydají se na lov,
i když se z něj moc nenajedí,
ale protože při lovu posledním ryba loď převrhla,
neměli z toho nic.
Pojedou s příznivým větrem daleko
a budou se přidávat další a další
tisíce rybářů uloví mnoho ryb,
pojedou dál, až když dojedou na místo,
kde se ryby třou.
Někteří veslovati budou zpět,
druzí zase obklopeni mořskými pannami zakotví,
ti třetí hnáni větrem do vod neznámých
zamíří v touze po plodech moře.

Pak jsi spadla z trojnožky, že sis málem rozbila hlavu o tu puklinu v pod-laze, ze které se kouří. Svíjela ses v hrozných křečích. Báli jsme se

o tebe, chtěli jsme ti pomoci, ale sama dobře víš, že Apollón nechce, abychom přerušovali vaše spojení. Zmátořila ses až po týdnu.

Řekl kněz Khryses Pýthii, když ji přišel navštívit.

A co jste tedy řekli poutníkům? *Ptala se.*

Jako obvykle. Věštba je velice zajímavá, rozsáhlá, nejasná. Abychom vám ji osvětlili, potřebujeme na důkaz vašeho zájmu o ni vidět vaše dary. Přece nic není zadarmo. Zas dotáhli nějakou sochu. Zlato a slonovina na soše nám pokladnici nenaplní. Od doby, co ji bezbožní Fókové vydrancovali, je stále poloprázdná. Co budeme jíst a pít?

Tak co jste jim řekli? *Dychtivě se ptá Pýthie.*

Co myslíš? Víš, jak teď jdou kšefty. Museli jsme to trochu přibarvit. Od perských válek to jde se zájmem o naši práci z kopce. Jedna horší věštba a všechno jde do tartaru! Tak jsme jim dalšího dne k večeru řekli: Apollón ústy Pýthie vám sděluje: Tlaková výše nad Makedonií se přesune nad Peloponés. V následujících dnech bude slunečno, beze srážek, poryvy větru o síle orkánu mohou vyvracet stromy, olivovníky však budou poškozeny jen mírně. Později bude vát příznivý vítr ideální pro rybolov. Neváhejte, sezóna mořských panen začíná.

Dalšího dne zrána spokojení poutníci bezstarostně odjeli s dobrou zprávou do svého města. *Pýthie vše vyslechla a zamyšleně odešla do piniového háje, v němž tak ráda trávila svůj volný čas. Bylo jí tu dobře. Už jen kvůli čerstvému vzduchu provoněnému pouze pryskyřicí.*

Po nějaké době

Na své ranní procházce vyšla Pýthie z Apollónova chrámu. Už u divadla z dálky slyšela bujné ržání koní. Zamířila ke stadionu. Se zájmem si prohlížela makedonské sportovce a jejich silné a dobře opečovávané koně. Nebudu se rozptylovat pohledem na tu živou krásu. Vždyť to jsou cizinci, i když nás podporují a chrání. Zčervenala. Dlouho jsem nebyla u Kastalského pramene. Tam se trochu osvěžím. Po cestě zpět procházela okolo chrámu, když tu ji zastihl starý Khryses.

Byla ses podívat na Makedonce? Právě jsem se od jednoho poutníka z At-hén dozvěděl, že jim kvůli zásobování vyhlásili s Thébami válku. Svedli prý urputný boj někde u Chaironeie. Filip dokonce poslal do boje i to děcko Alexandra. A on jim s těžkou jízdou vytřel zrak. Helénové jsou na kolenou. Kdo ví, jak s nimi Filip naloží. To jsem zvědavý, co z tebe večer o tom zase vypadne! *Zamyšlená Pýthie se hořce usmála a pokračovala ve své cestě k prameni. Přemýšlela nad kněžovými slovy a nevšímala si okolí. Nad ní se tyčily členité skály zvané Faidriady. Dokonce bez povšimnutí minula odbočku k prameni, ke kterému měla původně*

namířeno. Až došla na terasu Marmaria poblíž Athénina posvátného okrsku. Když si to uvědomila, zamířila k bělostně se skvoucímu novému Tholosu, překrásné sloupové stavbě na kruhovém půdorysu. Blížilo se poledne, zvuk cikád byl monotónní až hypnotizující. Posadila se do stínu a opřela se o jeden z dvanácti sloupů a rozostřeným pohledem hleděla do rozpálené krajiny. Vzduch se horkem tetelil. Tu jí všechno začalo dávat smysl. Skládanka nedávných událostí zapadala do zjevené vize.

Ó bohové! Kněží delfští! Co jste to zase vymysleli. Žádná předpověď počasí. Bylo to varování!

Filip jako temný mrak se svým lidem pronikl ze severu. Blahodárný jako déšť nebyl, leč potoky se krví naplnily. Rozpoutal války, ve kterých mnohý rek padl. Nikdo ho nemůže porazit. Jeho syn Alexandr se už nyní ač děcko ukázal jako silný bojovník. Ach, ubozí poutníci, špatně vyložené poselství Apollónovo vás nevarovalo, nýbrž vás do záhuby přivedlo! Nejen vás, ale všechny národy helénské. Ach, já nešťastná, jak s tím mohu dále žít.

Vstala, rozepjala ruce a vzhlédla k nebi. Hledíce do slunce zvolala:

K tobě, vševědoucí Apollóne, se obracím já, tvá oddaná, leč nehodná služebnice Pýthia! Volám k tobě. Smiluj se nade mnou ubohou! Kde se stala chyba? Vždy jsem ti naslouchala, tvá slova předávala. Co se mnou bude? Jak mohu takhle dál žít!

Slunce vstoupilo do nadhlavníku, prudce ozářilo Pýthii. Silný ostrý paprsek proťal oblohu. Zatemnil její zrak. Z posledních sil zvolala: Apollóne!

Její tělo uchvátil sluneční žár. Vzplanula. Ve chvíli zbyla u paty sloupu jen malá hromádka popela. Zvedl se odpolední vítr a rozptýlil popel krajinou.

Použitá literatura

Bartoněk, Antonín: Světem starých Řeků. Praha 1977

Herodotos: Dějiny. Praha 1972

Levi, Peter: Svět starého Řecka. Praha 1995

Pausaniás: Cesta po Řecku. Praha 1974

Zamarovský, Vojtěch: Bohové a hrdinové antických bájí. Praha 1965.

Ve stínu Alexandra Velikého

333př. n. l.

Andrea S. Dolejšová

Píše se rok 333 př. n. l. a já tu sedím a mohu snad i bez trestu říci, že vedle přítele. Alexandr se hluboce napil hydromelu (voda s medem) a hlasitě polkl. Měl zamyšlený výraz, asi přemýšlel nad nějakým problémem nebo nad strategií boje. Najednou pronesl: „Máme ještě víno?“ a hned poté: „Rozestavte pochodně a zabezpečte tábor, ať jsme na noc v bezpečí.“

Je večer a přichází zase ta chvíle, na kterou jsem se těšil. Na kterou jsme všichni netrpělivě čekali. Stmívalo se a na nebi začaly mizet magické červánky a objevovaly se hvězdy. Hoří zde oheň a přináší nám teplo do chladné noci. Už to začalo, Nikodimos vypráví příběh. Je o mládenci, který byl statečný. Porazil nestvůry z hor. Zamyslel jsem se nad tím, zda si sobě a nám nedodává odvahy. Jsem pevně rozhodnut bojovat po Alexandrově boku za celou Makedoni, i za naší již dobytou říši a svého otce. Poslal mě do boje přeci se slovy: „Synu, po cestě, kterou půjdeš a věř mi, nebude lehká, buď vždy statečný a bojuj za ty, co miluješ se stejnou vervou, jako když je chráníš. Já a tvá matka a všichni, kdo tě milují, ti věří a věří i tvému úkolu, který ti bohové připravili. Nevím sice, proč mi bohové připravují takovou bolest nevidět tě, ale zato vím, že dokážeš velké věci, synu můj“ To mi řekl můj starý otec Eifram. Plameny olizovaly vzduch a snažily se dostat do nebes. To mě přimělo k pádu do reality z mých vzpomínek. Nikodomos právě vyprávěl o tom, jak se mladík se svou vírou v život a boj, skrýval za skalisky. Nikodomos je úžasný vypravěč to je jeho vlastnost, kterou na něm moc obdivuji. Umí vás úplně přenést do děje, ale z nějakého důvodu mu nevěřím. Aby nebyl stejný jako Amyntá – zběh. Zběhl a proradně se přidal na stranu Dáreiovu. Alexandr ale říká, že si musíme věřit, že jsme jeden celek, který je silný nejen kvůli taktice a výtečným znalostem boje i boji samotném, ale i díky víře jednoho v druhé. Je večer a my, jako temné stíny, odpočíváme u tepla ohně, popíjíme vodu a zbytky vína a přemýšlíme o boji. Ten nastane dřív nebo později, ale je jisté, že určitě. Jednoho dne se Alexandr Makedonský setká pohledem s Dáreiovým…

„A je to tu!“ Alexandr dostává dopis, v němž se píše o tom, že se náš nepřítel Dáreios blíží. „Ale je to pravda?“ Alexandr se proto rozhodl vyslat lodě na průzkum, když jsem zrovna leštil štít. Přišel za mnou a zeptal se mě, zda zde chci zůstat anebo se nalodit na třicetipádlovou loď. Odpověděl jsem otázkou, co mě na této cestě čeká? Když mám takové

privilegium si vybrat. Alexandr se hlasitě zasmál mé odpovědi. Pouze ostatní a ty, tedy jestli poje-deš, to tam okouknete a podáte mi zprávu. To se mi na Alexandrovi vždy líbilo a moc jsem to obdivoval, že občas takhle přišel za některým z vojáků – zasmál se s ním a pomohl mu třeba v něčem nebo se ho zeptal, zda ho něco netrápí, proto byl tak oblíbený. Řekl jsem, že je pro mne velká čest sloužit pod jeho vedením, ale že zde budu platnější, protože zde mohu odvést více práce a navíc se mi na lodi nedělá moc dobře.

Když se vrátili, zeptal jsem se svého přítele Pelagiose. (Jeho jméno znamená „k moři“. A mé „velký bojovník“.), jaké to bylo. Říkal, že voda nebyla vždy úplně klidná, moře prý ale přesto zpívalo tu nádhernou starou solí nasáklou píseň. Pelagios je můj nejlepší přítel a miluje moře, což je snad jediná věc, na které se nikdy neshodneme. Dokonce oba milujeme tutéž osobu a to jeho sestru, kterou jsem si vzal. Má manželka a sestra Pelagiose se jmenuje Verona „nositelka vítězství“. Máme spolu malého syna, který bude jednou silný jako gladiátor a moudrý jako můj drahý otec. Poté mi Pelagios sdělil, že ano, zprávu o tom, že Dáreia máme v týlu, potvrzuje.

Když se to dozvěděl Alexandr, okamžitě svolal poradu s vojevůdci a velitelí. Jako velitel jedné z menších částí Alexandrova vojska jsem mohl jít také. Alexandr nám vysvětluje své úmysly – znamenalo to jít čelem a pevně proti Dáreiovi a porazit ho. „Muži, vím, že se bojíte, ve vašich očích občas uvidím strach. Věřte, ale že jsme silní a Dáreia, toho zbabělce, porazíme. O krok přistoupil blíže k nám a promluvil tak pevným a sebejistým hlasem, že nebylo znát, jestli jsme měli strach či snad pohyby. Již jsem neznal ani toto slovo, věděl jsem pouze dvě věci a to, že chci bojovat za Alexandra a za vše pro mě důležité i při nasazení svého života. Protože mohu padnout, ale má smrt bude mít význam a posune nás vpřed. Za druhé, že nad Dáreim zvítězíme. Poté oslovil každého z nás a vynesl jeho zásluhy a připomenul naše vítězství v jiných bitvách. Připoměl i své zásluhy. Řekl, zvítězili jsme a Dáreia se nezalekneme, pouze se posuneme dál v dobývání a vládou nad celou Asií. Jsme sílou ženoucí se vpřed jako divoký kůň za svým vysněným cílem. V té chvíli jsem spatřil na tvářích mých spolubojovníků odvahu a chtíč. Slíbili jsme Alexandrovi, že za ním půjdeme a budeme co nejlépe bojovat. Po strachu, který zde předtím byl, už nebylo ani památky. A všichni chtěli bojovat tak moc, že jsme chtěli vyrazit hned. Alexandr nás zastavil a řekl, že napřed nabereme síly z pokrmů pro nás připravených a poté vyrazíme. U stolu jsme se posilnili čočkou a chlebem s olivami a začali se připravovat na cestu a boj. Putovali jsme dál a Alexandr zvolil pomalý postup s mnoha

přestávkami, abychom nabrali sil. Dáreios zatím vyčkával. Dorazili jsme k průsmyku okolo půlnoci a pak odpočívali ve skalách.

Ráno nás Alexandr začal, rozestavoval do pozice k boji. Když to Dáreios spatřil, rozhodnul se přestavovat svou armádu a tím ji zesílit. To zjistil Alexandr a nechal ji potají také přeskupit, ale chytřeji a to tak, že théssijské jezdce nechal obejít zezadu. Rozestavení probíhalo tak, že po stranách byli těžkooděnci. Na pravém křídle stáli pod Nikánorem synem Parmenion a hypaspisté a garda. Vedle byli Koinův oddíl a také Pedikkův. Ve středu byli těžkooděnci. Levé křídlo ovládali Krateros jako velitel pěchoty, ale jinak mu velel Parmenion. Poté Alexandr poslal Thessaly a Makedoňany na pravé křídlo, kde byl i on a převelel Peloponnésanya a ostatní na levé křídlo pod velení Parmeniona. Na pravém křídle veleli Protomachos, Aristonémos, Antiochos, Peroidás a Pantorodinos. Na levém křídle velel Sitalkek, nahoru dal oddíl lučištníků. Teď stojí poblíž řeky Pinaros a z jedné strany je moře a proti nám stojí armáda v čele s Dáreim. Alexandr nám dodává odvahy a povzbuzuje nás k boji. Vyjmenovává jména některých z vojáků a oceňuje je za jejich zásluhy, které buďto viděl nebo mu byly dokládány. Povzbudil celou armádu k boji a vítězství.

Začíná boj. Běžím. Rozdávám dobře mířené rány. Áááh, to byla rána ještě, že jsem měl štít. Áááh, teď jsem ho vzal mečem pěkně přes ruku a bodl ho do břicha, až upustil meč. Tento boj je velice vyčerpávající a ještě bude. Je to krvavý boj stejně jako všechny, ale zde se míchá ještě voda s krví. Teď na mě spadl mrtvý voják. Hrozný to pohled – má velkou ránu na hlavě. Právě jsem zahlédl, jak zuřivě bojuje Pelagios. Bojuji a postupuji dál a najednou uslyším, jak Pelagios zařval bolestí. Snažím se dostat k němu, ale nejde to. Ach ne, vždyť ho ušlapou. Dostal jsem se k němu právě včas, ale krvácí. Obvázal jsem mu ránu a čekal, až mi přijde někdo pomoci. Nikdo, všichni bojují. Bojuji dál a snažím se ho zachránit. Myslím na svého syna. Jsem už unaven a bojím se, že mi dojdou síly a neuchráním nikoho, ani sebe ani svého přítele. Ne, já to dokážu. Nabírám druhý dech, myslím na syna, na Iasona je úžasný, dokonce i jméno ho vystihuje – znamená léčit a to bychom teď potřebovali – ano, nějakého léčitele. Konečně přichází mi na pomoc Hesiodos „píseň“ lukostřelec, který si mě všiml a snaží se mi pomoci nejen proti nepříteli, ale i s Pelagisem. Říká, že ho odvede do tábora a tam se o něj dobře postarají. Jsem šťasten a jdu se prodrat dál do centra boje a být co nejpotřebnější. Boj pokračuje a je zde mnoho mrtvých těl. Bojuji dál, již jsem unaven, a nemohu již bojovat s takovou vervou jako předtím. Áááh, vyhnul jsem se meči, ale škrábl mě do paže. To nic, až přijdu do tábora, ošetří mi to a vše bude zas v nejlepším pořádku. Sakra, docela to krvácí.

A co se to tam děje, že by Dáreios utíkal, ano, oni ustupují, celá armáda utíká s ním pryč. Má paže – ach, jak bolí. Už to přestává, je to takový podivný pocit, krev mi stoupá do hlavy a dodává sil a zastavuje tu krutou bolest ostrého nože jako břitva. To je radost, my vítě-zíme! Dáreios zbaběle uniká a právě přesedá z vozu na koně a zanechává tam svůj luk, královský šat a štít. Alexandr ho pronásledoval, ale protože nemohl okamžitě – nedostihl ho. Pronásledoval ho do večera. A když ho nedostihl, vrátil se do tábora. Peršané se obávali falangy, a proto jakmile ztratil nervy Dários, oni se rozprchli také. V boji zemřel Ptolemaios a další vojáci, ale s vírou ve vítězství a oddaností králi. Alexandr získal Dáreiovu rodinu, která ho oplakávala. A oznámil jí, že se k ní bude chovat stejně královsky, jak se patří a že Dáreios žije. Dáreios ještě mnohokrát chtěl od Alexandra rodinu vykoupit. Ten mu ji, ale nikdy nevrátil.

Použitá literatura

Cartledge, Paul: Alexandr Veliký. Praha 2007

Renaultová, Mary: Alexandr veliký. Praha 1996

Heckel Waldemar a Ryan Jones: Alexandr Veliký a jeho elitní pěchota. Praha 2008

Davidsonová, Marie – Thérése: Po stopách Alexandra Velikého. Praha 2005

Arriános: Tažení Alexandra Velikého. Praha 2010

Chaline, Eric: Turistický průvodce starověkým světem – Řecko v roce 415 př. n. l. Praha 2009.

Finxias a Pamelius v bitvě u Issu

333 př. n. l.

Lucie Stejskalová

V minulosti se zapsalo do dějin mnoho významných událostí, mnoho panovníků a hrdinů. Ti, o kterých bude vyprávět má povídka, nejsou nijak proslulí, ale dokázali mnohé.

Finxias a Pamelius vyrostli v malé vesničce Laraxe. Vesnička čítala kolem sto až stopadesáti obyvatel. Ležela patnáct dní chůze na sever od města Pella. Laraxe bývala schovaná za skály, bylo velmi obtížné ji najít. Skoro nikdo ji neznal, sami její obyvatelé a velmi málo lidí z okolních měst.

Pamelius vyrůstal v malém domku se svými třemi bratry, otcem a matkou. Byl ze všech nejmladší. Otec pracoval tvrdě a častou velmi dlouho. Matka se starala o děti a domácnost. Rodina nebyla příliš bohatá. Na jaře, když Pameliovi bylo 5 let, jeho nejstarší bratr odešel z domu. Chtěl poznat slavná města, o kterých slyšel a napsat o nich knihy. Na podzim téhož roku byli zavražděni zbylí bratři. Do vedlejších měst za peníze převáželi různé věci, jídlo a další zboží. Jedna z cest se pro ně stala osudnou. Přepadli a zavraždili je. Dodnes se neví, kdo to má na svědomí.

Finxias měl také krutý život. Matka zemřela při porodu a otec v jeho pěti letech zmizel. Většina lidí ho znala. Často u někoho pracoval a odměnou mu bylo jídlo a pití nebo nocleh. Půl roku po smrti Pameliových bratrů, Finxias sháněl práci. Náhodou narazil na otce Pamelia a nechal se u něj zaměstnat, za nocleh. Matka si Finxia po jediné noci na tolik zamilovala, až mu nabídla trvalé bydlení. On na oplátku za to vypomáhal vydělávat peníze. Stejně jako Pamelius. Oba neustále byli spolu. Pomáhali otci s prací, chodili se k jednomu místnímu muži učit a ve volném čase hráli hry, a vymýšleli nejrůznější „klukoviny“. Postupem času se z nich stali nejlepší přátelé, bratři.

Po osmi letech se rozhodli, že se vypraví do vzdálenějších měst. Snili o výcviku v armádě a o boji, který se zapíše do dějin.

Na cestách si přivydělávali prací u lidí výměnou za peníze či jídlo. Po čase vstoupili do armády, kde podstoupili tvrdý výcvik. Ve výcviku prokázali velkou dávku odvahy a vytrvalosti. Také dokázali, že umí jednat s chladnou hlavou. Neustále si pomáhali. Když jeden nemohl, druhý ho podporoval, či sám někam odnesl. Kryli si navzájem záda. Když je někdo viděl spolu, věděl, že není dobré si s nimi začínat.

Když Alexander Veliký zahájil tažení do Persie, roku 334 před naším leto-počtem, Pamelius a Finxias sloužili v jeho armádě jako jezdci. Nebyla to žádná malá armáda, čítala kolem třicet sedm tisíc pět set mužů. Z toho jen 13 800 Makedonců. V den odjezdu panovalo ve městě mnoho nálad. Některé matky plakaly, některé děti byly hrdé na své otce. Muži ovšem brali jako čest bojovat za svůj národ. Nikdo nevěděl, kdy se vrátí. Zda se vrátí. Vojáci byli připraveni padnout za svoji vlast.

Z města Pella se vydali do Malé Asie podél Egejského moře. Po dobu cesty panovala poměrně dobrá nálada. Vojáci se seznamovali, vtipkovali a smáli se. Byli i tací, kteří se mrzutě mračili, ale těch bylo málo.

První bitva započala na jaře roku 334 před naším letopočtem téměř na hranicích Malé Asie. Byla to bitva u Gráníku. Těsně před bitvou se už nikdo nesmál a nevtipkoval. Perské vojsko a Alexandrovu armádu oddělovala řeka Gráníkos. Vojevůdci dodali mužům naději. A bojovalo se. Bitva započala klamným útokem makedonské jízdy, té, ve které byli Finxias a Pamelius. Velel jim Parmenion. Téměř ke konci bitvy, se jízda otočila a začala zatlačovat Peršany. Ti se po delším nátlaku dali na útěk. Následující noc vojáci osla-vovali. A měli co. Ukázali Peršanům, že jsou zde a nebojí se jich. Dobrou náladu měli snad všichni. Ovšem brzo ráno pokračovali ve své cestě. Začali obléhat nebo dobývat pobřežní města, jako jsou Ephesus, Míletos a Hali-carnassus. Nabrali si v nich zásoby, nechali zde pár stráží a šli do dalšího města. Tak se to opakovalo i s jinými městy, pokud se sama nechtěla vydat.

Roku 333 před naším letopočtem se schylovalo k další bitvě. Pamelius a Finxias jeli spolu s ostatními z města Tarsos naproti vojsku Darea. Vojska, poté co se minula, se střetla u malého městečka Issos. Setkala se na sedm kilometrů dlouhé planině. Všichni vůdci začali své muže stavět do formace.

Vojáci už nyní stáli ve formacích. Nebylo úniku. Napětí stoupalo. Muže dělila od jejich osudu již jen řeka Pinaros. Síla větru stoupala, jakoby i on vycítil napětí. Pamelius a Finxias cítili mnohem větší vzrušení, než v první bitvě. *„I když je nás méně, zvládneme to, bratře, spolu bok po boku“* s těmito slovy se Finxias zahleděl do Pameliových očí, ten jen kývl na souhlas. Mraky, které dosud byly na obloze, zmizely. Slunce svítilo jasně a ostře. Pamelius začínal panikařit. „*U Dia, co budu dělat? Je jich moc, to nepřežijeme, co budu dělat? Utéct nemohu… uvažuju jako srab!“* Měl pravdu, nebylo útěku. Zprava vojáky obklopovalo mohutné pohoří, sahajíce až k nebi. Vinulo se dál a dál, jakoby nebralo konce. Pláň pokrytá částečně zelení a řekou, byla plná mužů v zbroji. Dosud se vojáci posunovali malými kroky vpřed. Nyní pohyby ustaly. Nastalo nezvyklé ticho. Slyšet bylo jen frkání koní a temně modré moře, jehož vlny se

pomalu vylívaly na břeh. *„Je to tu, je to tady, tahle bitva něco znamená! Je tu přece samotný Dareios a Alexander!“* prolétlo Finxiovi hlavou. Vtom se druhé vojsko dalo do pohybu. Překročili řeku. Dělilo je pár set metrů. *„Útok!“* ozval se velitel jízdy, sám Alexander. Koně se rozjely. Dupání mizelo v řevu mužů. První linie se střetly. Muži padali k zemi. Pamelius spatřil to hrozné krveprolití. Zastavil koně. Pozoroval okolí. Po tváři mu přejel vyděšený výraz. Armáda, ve které bojoval, mizela. Vpředu se válela samá mrtvá těla. Hlavně z Alexandrova vojska. Spatřil Finxia, zápolil se dvěma muži. Musel jednat. Pobídl koně. Doslova se prosekával, aby se dostal ke svému bratrovi. Dokonce přes řev mužů a zbraní uslyšel hlasité“ á“. Pohlédl směrem k příteli. Finxias padal z koně. Chtěl mu pomoci, když v tom jeho kůň začal padat k zemi. Hbitě seskočil. Podíval se na koně. Krk měl probodnutý nepřítelovou zbraní. Vedle koně padl voják beze zbraně. Neměl čas. Musel najít Finxia. Trvalo mu to ale dlouho, jelikož Finxias bojoval. Když se zahlédli, kývli na sebe na znamení, že jsou v pořádku. Pamelius si rychle prohlédl přítele od hlavy až k patě. Všimnul si, že levá paže je celá od krve. Dál se mu ale nemohl věnovat. Zaútočil na něj menší muž. Neustále sekal po hrdle. Málem i Pamelia zabil, ale někdo mu pomohl. Pokynul na znamení díků a bojoval dál. Bezcitně zabíjel muže. Nesměl myslet na jejich smrt. Nesměl zaváhat. To by znamenalo jeho smrt. Po delší chvíli si všiml, že muž, který mu pomohl, je v nesnázích. Jelikož byl dva skoky od něj, rozhodl se mu pomoci. Když byli u sebe, stoupli si k sobě zády. Muž bojoval proti dvěma Peršanům, stejně jako Pamelius. Po delším zápolení dva Peršané padli. Naneštěstí i muž, z Alexandrovy armády.

Pamelius začínal cítit slabou únavu. Párkrát rychle zamrkal. Rychle se skrčil. Udělal úskok a zaútočil na jednoho z Peršanů. Nyní stál čelem k oběma. Vyměňovali si útoky a úskoky. Pamelius nakonec uskočil blíže k jednomu muži. Skrčil se a zaútočil. Ucítil ostré bodnutí. Před očima se mu zatemnělo. *„Au!“* vykřikl. Jeho zbraň okamžitě změnila směr. Stočil ji a máchnul. V zá-palu vzteku, který v něm vzplanul, usekl útočníkovi nohu. Následně mu probodl hrdlo. Bok mu krvácel. Silně. Nemohl si toho ovšem všímat. Stále kolem něho byli Peršané. Podíval se na muže, na kterého chtěl zaútočit. Jeho obličej byl napjatý. Oči Makedonce překypovaly nenávistí a zlostí. Muž zaútočil. Pamelius udělal krok stranou. Znovu. Pak zaútočil on. Minul. Napodruhé ho řízl do ruky. Finxias zahlédl jejich souboj a zraněný bok Pamelia. Rozhodl se k němu dostat.

Muž naproti Pameliovi uskočil do strany. Naznačil útok zprava. Poté vyskočil. Pamelius byl zmaten. Znova ucítil ostrou bolest. Horší než předchozí. Klekl si. Otevřel oči. Spatřil Peršana. Ten se nelítostně ušklíbl. Pamelius se otočil směrem k Finxiovi. Ostré bodnutí začalo pálit. Obličej

se mu zkřivil bolestí. V očích se míchala zoufalost a zlost. Ucítil kop do hrudi. Skácel se k zemi. Zavřel oči. Cítil prach a dunění země. S posledním výdechem se ozvalo slabé, neslyšné *„Promiň, bratře“.* Finxia se zmocnila nenávist a touha zabíjet. Přestal cítit bolest krvavé ruky a modřiny, které pokrývaly většinu jeho těla. Zlost a nenávist mu dodaly sílu. Jedním máchnutím zabil muže kolem sebe. Chladnokrevně se dostával dopředu. Před muže, kterého chtěl zabít. Muž mu pohlédl do tváře. Zděsil se. Poslední co zahlédl, byl rozzuřený obličej Finxia.

Finxiovi se rozbušilo srdce. *„Vždyť už nikoho nemám, co budu dělat?“* pomyslel si. A dostal nápad. Dal se do boje s dalším protivníkem. Byl slabší než Finxias. Párkrát si vyměnili rány. Pak Finxias naznačil útok. Očekával rozmáchnutí nepřítele, ale zůstal stát. Nepřítel rozmáchl mečem. Ten hladce projel krkem. Finxias se na protivníka ušklíbl. Padl k zemi. Spatřil, jak muži udatně bojují. Poté vzhlédl k nebi. Bylo modře sametové, bez jediného mráčku. Finxias se usmál a zašeptal směrem vzhůru *„už jdu za tebou, bratře“.* Zavřel oči a naposledy vydechl.

Použitá literatura

Cartledge, Paul: Alexandr Veliký. Praha 2007

Gehrke, H. J.: Alexander Veliký osobnost světových dějin. Praha 2002

Lehmen, G. A. a Schmidt-Glinzer, Helwig: Dějiny světa 1200 př. Kr. až 600 po Kr. Praha 2012.

Alexandrie

332 – 331 př. l. n

Karolína Douděrová

Egyptský lid byl šťastný, měl novou naději. Ano, přišel je osvobodit ten, o kterém už dlouho slýchávali. Zněly o něm různé zvěsti, strašlivý barbar, nenechá nikoho přežít, na nikoho nebere ohledy. Nezastaví se před ničím. Oni v něj však museli věřit, jejich bůh Amon jim to předpověděl. Jejich osvoboditel brzy přijde. On přišel, zdál se být milý, ne takový, jak o něm mluvily zvěsti. Přijel do města Memfidy, uctil jejich bohy a nechal uspořádat sportovní, a umělecká klání. Byly to velké oslavy.

Alexandr přesně nevěděl, co ho do Egypta přivedlo. Mohl jít za Dáriem a skoncovat to s ním. Takhle mu dával velké šance. Nemohl si však pomoci, něco ho sem táhlo, musel se sem podívat, poznat tuto neznámou část světa, světa bohů, posmrtného života a velkého bohatství.

Memfis ho omrzel, nevydržel dlouho na jednom místě. Chtěl poznávat vše nepoznané, rozhodl se, že popluje po proudu Nilu směrem k moři. Narazil na jezero Maria. Líbilo se mu zde. Rozhodl se, že tu zakotví a prozkoumá zdejší krajinu. Na břehu stáli lidé a vítali ho. Alexandr se blížil k břehům. Byl unavený, chtěl si odpočinout a něco sníst. Vystoupil na břehu a uchýlil se do stínu, někam daleko od lidí jen se svými přáteli.

Rozhodl se, že se půjde projít. Došel až k moři, miloval ten pohled na vodu, která se táhne až za obzor, nikdo nedohlédne až na její úplný konec. Zároveň ho však spalovala touha poznat to místo, na které nikdo nedohlédne. Někde v hlavě věděl, že to dokáže, dojde na místa, kde ještě nikdo nebyl a dosáhne toho, čeho ještě nikdo jiný nedosáhl. Byl si jistý, že tohle je teprve začátek.

Na břehu seděla žena, prozpěvovala si. Nejprve se zastavil, nevěděl, jestli k ní má jít. Ona se však ohlédla a spatřila ho. Usmála se na něj a naklonila hlavu na stranu. V očích jí zajiskřilo, byly hnědé stejně tak i její vlasy. Pleť měla opálenou od slunce. Alexandr se pousmál, tato dívka se mu velmi líbila. Připadala mu něčím výjimečná. Možná to bylo tím úsměvem, pomyslel si, je tak krásný a její oči, mohl by se do nich koukat donekonečna. Vlastně se na ní nedalo nic změnit, vše bylo výjimečné. Věděl, že s ní chce sdílet všechno, dávat jí vše, po čem touží. Chtěl ji zahrnout svým bohatstvím, krásnými šperky a těmi nejlepšími šaty. Nejvíce jí chtěl ale poskytnout svou ochranu. Od této chvíle věděl, že ji již neopustí a nedovolí nikomu, aby jí ublížil.

Šel k ní a pohladil ji po tváři, měla ji hebkou jako samet. V jejích očích zahlédl strach, nejistotu a zmatek. Odtáhl se a jemně se zeptal na její

jméno. Řekla, že se jmenuje Alexandra. Usmál se, připadalo mu to velmi příhodné. On sám se jmenoval Alexandr. Věděl, že to, co k ní cítí, ještě nikdy nezažil. Měl chuť jí to všechno povědět, to co k ní cítí, jak moc je okouzlující. Podle jejího výrazu však raději mlčel, nechtěl ji polekat. Povídali si celou věčnost. Řekl jí, kdo je, i když se bál, že ho opustí. Ona však poslouchala velmi zaujatě a od-hodlaně mu hleděla do očí. Pak se jen zeptala, proč si toto vybral, co ho k tomu vedlo.

On to sám taky nevěděl. Nevěděl, kdo je…hledal, hledal sám sebe v bitvách a dobýváním měst. Tam nemusel myslet, prostě jen dělal to, co nejlépe uměl. Chtěl všechno nepoznané, protože v sobě měl prázdno, „díru“, která šla ukojit jen bojem. Najednou si však uvědomil, že „díra“ se začala ucelovat, už necítil tu hroznou prázdnotu. Lépe se mu dýchalo. Něco se stalo. Pohlédl na Alexandru a vše mu bylo jasné. To ona to způsobila, ona způsobila, že dnes se cítil nejlépe za celý svůj život.

Nerad od ní odcházel, ale měl své povinnosti. Rozloučili se. Už by večer a svítily hvězdy. Foukal lehký vánek. Pozoroval, jak odchází, měla ladnou chůzi.

On sám se vydal zpět za svými společníky. Ti se ho vyptávali, co dělal, kde byl a jestli je vše v pořádku. Odpověděl velmi stručně. Ano vše je v naprostém pořádku, už dlouho jsem se neměl tak dobře. Nechali ho být. Byli rádi, že se nestalo nic špatného. Alexandr vešel do svého stanu a ulehl do svého lože. Dlouho nemohl usnout, pořád měl v hlavě tu ženu, kterou poznal. Krásnou Alexandru. Nakonec usnul. Zdál se mu sen.

Byla tma. Slyšel pláč, pláč malého dítěte. Sklonil hlavu. To dítě držel on, on sám ve svých rukou. Nic nechápal, kdo je to, proč on drží v rukou dítě, koho je? Znovu sklonil hlavu. Dítě se na něj dívalo, jeho oči mu někoho připomínaly. Ano už mu to docházelo, byly to oči Alexandry. Ty by poznal kdekoliv. Zalila ho vlna štěstí, ano my spolu máme dítě. Rozhlédl se kolem, jestli tu není Alexandra, nikde nebyla, zavolal její jméno, neozvalo se nic. Jen ticho bylo čím dál tím víc horší a tma houstla. Dítě usnulo. Najednou se cítil sám, obklopovala ho prázdnota. Něco tu nebylo v pořádku, něco se stalo. Proboha, pomyslel si, kde je Alexandra? Proč tu není s námi? Do očí se mu draly slzy. Nechtěl na to ani pomyslet, jeho myšlenky se však draly na povrch. Bránil se jim, ale neunikl. Bylo jich mnoho, bolest, ztráta, smrt, temno. Nejhorší však byla myšlenka na Alexandru, která byla mrtvá. Už to věděl jistě, cítil to. Alexandr se probudil v hrůze a celý zpocený. Nemohl se ani pořádně nadechnout. Co to bylo za sen, ještě nikdy se takhle zmatený neprobudil. Nejhorší ale bylo, že si nemohl vzpomenout, co se mu to zdálo. Jen útržky-dítě, tma, smutek, smrt.

Zvedl se a šel ke svému věštci Aristandrovi. Pověděl mu, co se mu přihodilo. Věštec mu však řekl, ať si jde lehnout, že vše vyřeší ráno. Alexandr se vrátil na své lože. Dlouho nemohl usnout, nakonec ho spánek přemohl.

Ráno se probudil a šel za Aristandrem znovu. Ten mu však řekl, že si s tím nemá láma hlavu. Byl to jen zlý sen. Alexandr nevěděl, co si o tom má myslet, necítil se dobře. Procházel se venku a myslel na Alexandru. Chtěl ji znovu vidět, ujistit se, že je v pořádku. Když ji konečně uviděl, rozeběhl se k ní a pevně ji stiskl do náruče. Byla zmatená, ale on věděl, že se jí to líbí a že už ho jen tak neopustí.

Byli spolu celý den, povídali si, smáli se, líbali se. Alexandr najednou za-pomněl, že chce dobýt celý svět, měl pocit, že už nemusí nic, dobyl ho. Jen být s ženou, kterou miluje- Alexandrou.

Přišla noc a oni ji celou promilovali. Věděl, že tohle byla nejhezčí noc, kterou zažil. Když usínali v objetí, probleskl mu v hlavě včerejší sen. Držel v rukou dítě, které se mu dívalo do tváře. Poznal ty oči, byly jako Alexandřiny. Pověděl jí o tom. V očích měla slzy štěstí, když ho poslouchala. Alexandr však v její tváři zahlédl i něco jiného, něco dosud nevysloveného. Zeptal se jí, jestli se něco neděje. Odpověděla, že ne, ale do čí se mu nepodívala. Alexandr to přehlédnul. Znovu ji objal a oba usnuli. Když se Ale-xandr ráno probudil, lůžko po jeho pravici bylo prázdné. Alexandra tu nebyla. Zavolal její jméno, nic se neozvalo, všude bylo ticho. Hlavou mu probleskla další vzpomínka na včerejší sen. Byl to pocit- strachu, ztráty a smutku.

Vylezl z postele, oblékl se. Šel ji hledat. Hledal ji skoro celý den. Vzpomněl si na místo, kde se potkali poprvé, na břehu moře. Šel tam. Spatřil ji, jak sedí na břehu v písku a nohy jí omývají vlny. Měla rozpuštěné vlasy. Byla nádherná.

Došel k ní a posadil se vedle. Pomalu otočila hlavu, její oči byly zarudlé od pláče. Alexandr nic neřekl, jen ji objal. Pak se zeptal, co se děje. Chvíli seděli v tichosti, jen moře šumělo. Řekla, že je smutná, protože ten sen jí připomněl to, co nikdy nemůže mít. Bylo to dítě. Tím pádem ona nebude ta, s kým bude Alexandr šťastný. Alexandr ji utěšoval, že na to nesejde. On je rád s ní a ni-koho jiného nechce. Ať se tím netrápí. Nechtěla ho poslouchat. Odstrčila ho a běžela pryč. Alexandr za ní volal, ať se vrátí. Neslyšela ho.

Seděl sám a koukal na moře, připadal si sám, zase pocítil tu známou bolest v hrudi. Už zase měl chuť vyrazit v před, do boje, nedělat žádné závazky. Být závislý jen sám na sobě. Věděl však, že nejprve to musí vyřešit zde. Neuměl totiž odejít, když věci nebyly podle jeho představ. Věděl, že by se sem musel vrátit. Zvedl se, a šel za Alexandrou. Ležela

v posteli, ale nespal. Lehl si k ní, objal ji a začal ji hladit po vlasech. Voněla krásně. Vzbudili se brzo ráno. Alexandr jí řekl, že musí odejít. Musí jít dál, musí si něco dokázat. Udělat velké věci a pak se vrátit.

Alexandra to nechápala, proč tu teda vůbec zůstal, proč se o ni zajímal. To nemohl odejít už před tím, než se do něj stihla zamilovat. Musel jí zlomit srdce. Ano, moc dobře věděla, jací jsou muži. On zřejmě nebyl výjimka, nejprve si myslela, že ano, ale to byla hloupá, naivní. Žádný muž takový není. Už tu nechtěla být ani minutu. Cítila se poníženě, zranitelně a zneužitá. Chtěla pryč s tohohle světa. Propadnout se.

Běžela k místu, kde se poprvé potkali. Vysvlékla si vše, co na sobě měla a šla do moře. Položila se do vln, pomalu jí ukolébaly k spánku. Zdál se jí sen. Byl krásný, najednou se však změnil v noční můru, nemohla se pořádně nadechnout. Otevřela oči, všude kolem ní byla voda. Už chápala, co se děje, ona se topí. Zklidnila dech a nechala vodu, aby udělala to, co měla.

Další den se Alexandr procházel po pobřeží. Chtěl si to tu naposledy prohlédnout. Najednou něco viděl plavat ve vodě. Šel blíž a spatřil ženu, která byla mrtvá. Hned v ní poznal Alexandru. Zaplavil ho děs, tohle přece nechtěl, tohle ne. Nechtěl jí ublížit, měl jí přeci rád, ale zůstat tady nemohl. Jeho duše potřebovala boj, vzrušení. Začal se nenávidět. Popadl ji do náručí a z očí mu tryskaly slzy. Nedokázal je zastavit. Tohle se mu nikdy nestalo.

V tu chvíli se rozhodl, že tu nechá postavit město, které ponese její jméno a zároveň i jeho. Na připomínku toho, kdo je a co provedl ženě, která mu dovolila, aby se do ní zamiloval. Která ho znala i s té slabé stránky, a s té kdy uměl vyjádřit své city. Věděl, že ho to bude trestat celý život. On s tím však žít chtěl. Byl silný…

Vzpomněl si na sen, který se mu zdál. To on byl to dítě. Ta žena zemřela kvůli němu.

Použitá literatura

Arriános: Tažení Alexandra Velikého. Praha 1972

Cartledge, Paul: Alexandr Veliký. Praha 2007

Gehrke, Hans Joachim: Alexandr Veliký. Praha 2007

Verner, Miroslav: Chrám světa. Praha 2010.

Bitva u Gaugamél

331 př. n. l.

Tadeáš Moravec

Jak to mám vysvětlit? Jak vám mám popsat jaké to je, stát po boku Alexandra a věřit, že když vám pohlédne do očí, dokážete cokoliv? Byl to bůh. Ze všech lidí, co jsem poznal, měl aspoň bohu nejblíže. Nikdo nedal lidem víc než on. Alexandr změnil běh světa. Založil 18 Alexandrií, sjednotil celou Asii. V jeho přítomnosti jsme překonávali sami sebe. Byl to neobyčejný vojevůdce, ale velmi komplikovaná osobnost. Po otci Filipovi zdědil odvahu, vynikající vojenské umění, rychlost rozhodování a intelektuální vnímavost. Po matce Olympiadě zas silnou vůli a vášnivou povahu. Nejpozoruhodnější na něm o všem byla jeho cílevědomost a nenasytnost, chtěl stále víc a víc, celá Asie mu nestačila. Řekl bych, že tento chtíč a touhu po slávě v něm pěstovala jeho matka. Vytvářela na něj velký tlak a skoro to vypadalo, jako by před ní utíkal. Ať už to bylo jakkoliv, Alexandr vybudoval ohromnou říši, byla to celá helénská civilizace otevřená všem lidem. Nejvíce mi však utkvěla v paměti naše drtivá jízda u Gaugamél. Tehdy Alexandr demonstroval své vojenské, taktické schopnosti, když dokázal se svým 50ti tisícovým vojskem zdolat ohromnou armádu velkého krále Dáreia, která čítala až 200 tisíc mužů. Bylo to impozantní…

Gaugamély, Persie, 331 př.n.l.

Když Alexandr zajal několik perských vojáků, dozvěděl se od nich, že Dáreios sídlí nedaleko s velikou armádou. Stáli jsme tam, Alexandr, Ptolemaios, Antigonos, Héfaistión, Parmenion, jeho syn Filotas, Nearchos a já. „Kolik mužů si Dáreios zaplatil, aby za něj položili své životy?“ zeptal se Alexandr zajatců výhružným a pohrdavým tónem. Ti si mezi sebou vyměnili vystrašené pohledy, až ze sebe jeden z nich dostal: „Asi… asi 200 tisíc. Přišli mu na pomoc Indové, Baktrové, Sogdiánové, Médové a mnoho, mnoho dalších.“ Po těchto slovech se Alexandr odmlčel a poté rozhodl: „Zůstaneme zde utábořeni a dopřejeme vojákům odpočinek, aby načerpali síly. Poté v noci vyrazíme, abychom mohli při příchodu dne napadnout barbary. Ti, co nebudou schopni boje, zde zůstanou a budou střežit naševěci.“

Když jsem se šel odebrat ke spánku, spozoroval jsem, jak se někdo tajně blíží k Alexandrovu stanu. Šel jsem za ním a snažil jsem se, aby mě nespatřil. Když už byl těsně před vchodem do stanu, vyšel z něho Alexandr. „Už jsem se obával, že nepřijdeš.“ řekl Alexandr neznámé

osobě. „Jít do bitvy a neroz-loučit se? To bych si vyčítal.“ Odvětil povědomí hlas. Byl to Héfaistión. Všichni to věděli, ale nemluvili o tom a nedokázali to pojmenovat. Alexandr a Héfaistión nebyli jen nejlepší přátelé, byli mnohem víc. Jejich láska však musela zůstat v ústraní pod nátlakem společnosti.

V době kolem druhé noční hlídky jsme tedy vyrazili s celým vojskem, abychom mohli při příchodu slunce napadnout barbary. Mezi námi a Ind-reiovým vojskem se zdvihaly výšiny. Postupovali jsme v bojové formaci, připraveni na cokoliv. Když už jsme sestupovali z výšin a spatřili Dáreiovu armádu, Alexandr přikázal zastavit se. Svolal všechny své nejbližší, velitele jednotek a generály, včetně mě, aby rozhodl, co dál. Nabízely se dvě mož-nosti: Buďto zaútočit ihned nebo, jak poradil Parmenion, utábořit se, důkladně prohlédnout okolí, zdali není někde něco podezřelého, přesněji zjistit rozestavění nepřátel a podobně. Nakonec jsme tedy dali na radu Parmeni-ónovu. Alexandr se tak v doprovodu jezdců vydal na projížďku.

Po návratu přikázal Alexandr vojákům, aby se najedli a uložili ke spánku. Parmenion přednesl další návrh: „Alexandře, když už musíme bojovat, využijme momentu překvapení a zaútočme v noci, kdy to nebude nikdo čekat.“ Alexandr se vzpřímil, hrdě pohlédl na Parmenióna a odvětil: „Nepřešel jsem půlku Asie, abych toto vítězství uloupil, udatný Parmenione.“

To, že jsme hned nezaútočili, mělo i další výhodu. Dáreios a jeho vojsko netušili, co máme v plánu, a tak zůstali celou noc v bojovém postavení, napjatí a plni strachu. Dáreios měl sice velkou armádu, ale s našimi vojáky se mohlo srovnávat maximálně 20 tisíc Řeků, žoldáků, kteří bojovali pouze pro peníze, a králova osobní armáda, zhruba 10 tisíc nesmrtelných. Naše vojsko bylo uspořádáno zhruba takto: na pravém křídle stála těžká jízda, jíž velel Filótás, syn Parmeniónův. Z makedonské pěchoty stála vedle jízdy nejprve garda hipaspistů a po ní ostatní hypaspisté. Levé křídlo makedonské falangy zaujímal oddíl Kratera, jenž byl zároveň velitelem pěchoty na levém křídle. Velitelem celého levého křídla byl Parmenión, kolem něhož byli umístěni jezdci farsálští, nejzdatnější to a nejpočetnější část thessalské jízdy. Takto byla uspořádána první linie, za níž byla ještě druhá linie, která měla v případě, že by perské vojsko obkličovalo Makedoňany, postavit se vzad a svést s barbary boj.

Jakmile zemi polily první sluneční paprsky, Alexandr pronesl svou předválečnou řeč k celé naší armádě: „Stojíme zde, v daleké a pusté Asii, abychom se střetli s velkým a mocným Dáreiovým vojskem. Ale nezapo-meňme, že oni nebojují za svou vlast. Bojují, pro peníze, ze strachu

a proto, že jim to jejich král nakázal. Za to my, my tu vzdáváme hold vlasti. My jsme Makedonci svobodní! Možná, že už nikdy svou vlast nespatříme, možná, že zde dnes zemřeme. Ale nezapomínejte: Překonejte svůj strach a překonáte i svou smrt. Až se vás jednou někdo zeptá, co jste dělali, když padla Persie, odpovíte: „Toho dne jsem bojoval u Gaugamél…za svobodu a slávu!““

Po těchto slovech Alexandr započal svůj taktický, propracovaný plán. Ve snaze upoutat na křídlech co největší počet perské jízdy, aby se v nepřátelské linii vytvořila mezera, do které by pak vnikl a střetnul se s Dáreiem, vydal se na svém koni Bukefalovi s několika stovkami vojáků a několika generálů, včetně mě ke svému pravému křídlu. Překvapený Dáreios zahájil útok. Vyslal proti nám své válečné vozy. Na to byl Alexandr připravený. Přikázal první linii, aby před vozy ukročila. Vozatajové tak projeli k druhé linii, kde je naši vojáci zastavili a následně pobili. Jak Alexandr předpokládal, Dáreios nařídil svému levému křídlu, aby nás obklíčilo. Tím se vytvořila mezera, do které jsme najeli plnou silou. V cestě k Dáreiovi nám stáli nesmrtelní. Na bojišti zavládl zmatek, netušili jsme, co se děje na levém křídle. Náš cíl byl pouze Dáreios. Když Dáreios viděl naše odhodlání a pochopil, že nás nic nezastaví, udělal tu nejzbabělejší věc, jakou může válečník a hlavně král udělat! Místo toho, aby se s námi utkal, přikázal svým vozům otočit se a dal se na útěk. To Alexandra tak rozčílilo a vyvedlo z míry, že se zastavil a nevěřícně koukal. „Zbabělče!“ zařval Alexandr zlostně. Všichni jsme byli odhodláni se za Dáreiem vydat a pronásledovat ho třeba až na samotný kraj světa. Ale v tu chvíli se objevil Filótás: „Alexandře, celé naše levé křídlo je pod útokem Peršanů a už dlouho nevydrží! Otec vzkázal, že pokud mu nepomůžeš, bude to zrada!“ Alexandr se na Filótáse podíval, poté se ohlédl za Dáreiem a pak znovu na Filótáse. „K Parmeniónovi!“ zavelel. Všichni jsme se tedy vydali na pomoc levému křídlu. Tam jsme většinu Peršanů rozdrtili, zbytek se dal na útěk. Byl to hořko-sladký okamžik. Ano, zachránili jsme naše vojsko a vyhráli jsme bitvu. Ale to nejdůležitější nám uniklo. Přesněji řečeno, unikl nám Dáreios.

Babylon, 287 př. n. l.

Byly to krásné okamžiky. Po bitvě u Gaugamél jsme postupovali dál Asií, podmaňovali si malé vesnice, ovládli jsme Babylon! Zakládali jsme Alexandrie, byli jsme pány světa. Poté jsme postupovali dál a dál až do Indie. A tam se začalo všechno bortit. Možná už dřív. Alexandr chtěl dojít až na konec světa. Ale my všichni jsme toho už měli dost, chtěli jsme se vrátit domů. Nakonec jsme Alexandra přesvědčili a po dlouhých 10ti letech, při kterých jsme svedli mnoho válek a přišli o hodně mužů, jsme se

vrátili do Babylonu. V roce 324 postihla Alexandra velká tragédie a to sice, když umřel Héfaistión. Poté se chtěl Alexandr vydat na další výpravu. Ale…my už jsme takhle nemohli dál. Prostě nemohli. Pravda je…Alexandra jsme zabili my. Bylo mu 33 let. Byl pánem obrovské říše. Nemohli jsme dopustit, aby ji svými sny zničil. Udělali jsme to vlastně i pro jeho dobro. Byl to velikán a umřel mladý, na vrcholu slávy.

Po jeho smrti se rozpoutala válka o velení říše. My, staří generálové Alexandrova vojska, jsme mezi sebou vedli boje, které nakonec měli za následek rozdělení Asie. A tak jsem se já, Seleukos I., stal zakladatelem dynastie Seleukovců a seleukovské říše, rozkládající se od Malé Asie, přes Sýrii, Babylonii, Persii až k údolí řeky Indus.

Použitá literatura

Arriános: Tažení Alexandra Velikého. Praha 1972

Cartledge, Paul: Alexandr Veliký. Praha 2007

Heckel, Waldemar – Jones, Ryan: Alexandr Veliký a jeho elitní pěchota. Brno 2008

Oliva, Pavel: Svět helénismu. Praha 2001.

Část druhá

Řím

Očista duše

522 př. n. l.

Tereza Seberová

Nacházíme se v Římě roku 522 př. n. l. Zde žije dvacetiletý muž jménem Spurius Decius Albin. Zajímá se o studium a přemýšlí, zda bude pracovat nebo poznávat nové věci, dokud má čas. Bydlí v malém domě se svými rodiči a ot-rokem. Jeho otec pracuje pro obchodníka se zvěří, takže si Spurius nemusí dělat starosti o peníze. Ve vedlejším domě žije krásná dívka. Jmenuje se Aemilia Prima a je jí sedmnáct let. Jeho i její rodiče si přejí, aby si ji Spurius vzal za ženu. On z toho není moc nadšený, protože na takové věci zatím nemá ani pomyšlení. Ale říká si, že Aemilia je krásná a milá a už spolu strávili pár hezkých chvil, tak proč by si ji nevzal.

Jednoho dne se Spurius vydal pro něco do města a zaslechl hádku dvou mužů. Zajímalo ho, o co jde, a tak přistoupil blíže. Slova, která slyšel, ho překvapila. „Nevěřím ti! Je to blázen!“ křičel jeden muž. Druhý mu odpověděl: „Blázen?? To snad nemyslíš vážně! Pythagoras je jeden z nejlepších učitelů, o kterých jsem kdy slyšel. Sám se tam vypravím a přidám se k jeho společen-ství.“ To Spuria zaujalo. Muži se začali strkat a tak zatím nakoupil, co je potřeba. Když šel zpátky kolem nich, stál tam pouze muž, který hovořil o nějakém Pythagorovi. Došel se ho tedy zeptat, kdo to je. „Mohu se Vás na něco zeptat?“ tázal se nesměle cizího muže. „No, ano. Co byste potřeboval?“ odpověděl muž a Spurius pokračoval: „Mluvil jste o nějakém Pythagorovi a jeho učení, o takové věci se zajímám a chtěl bych vědět, kdo to je?“ „Ty jsi o něm neslyšel?“ divil se muž „No, to je velký matematik, astronom, ale také filozof. A on založil školu na jihu Itálie ve městě Krotón. Zde můžeš studovat matematiku a astronomii nebo filozofii“ popisoval muž a pokračoval ve vysvětlování „Není však úplně jednoduché se tam dostat. Po té, co přijedeš a přihlásíš se, si tě Pythagoras sám osobně prozkoumá a zeptá se tě na několik různých věcí. A když tě přijme, musíš dodržovat určitá pravidla. Být vegeta-rián, dodržovat celibát a žíti skromně, nemít žádný svůj vlastní majetek.“ Chlapec odešel a začínal o tom vážně přemýšlet. Přišlo mu to úžasné. Ale, co bude s Aemilií?

Po dvou měsících, kdy přemýšlel a rozmlouval o tom s rodiči, se nakonec rozhodl, že odjede do Pythagorovy školy. Zařídil si všechny potřebné věci a vydal se na cestu. Když dorazil do města, zjistil, že vlastně vůbec neví, kde přesně se škola nachází. Naštěstí po chvíli zahlédl tři muže oděné v bílém plášti. Vydal se za nimi, protože v Římě slyšel, že právě takto chodí Pytha-gorejci oblečení. Došli až na konec města

a vcházeli mezi stromy a najednou se ocitli v malé osadě několika domků. Uprostřed stál jeden větší. Zde se muži otočili, podívali se na Spuria a zavrtěli nesouhlasně hlavami. Spurius se lekl a zůstal stát. Neznámí muži odešli do největšího domku a za chvíli se vrátili s postarším mužíkem. „Zdravím tě cizinče," řekl mužík. „Co tě k nám přivádí?" zeptal se a mávnutím ruky odehnal ostatní lidi v bílém, kteří se začali hroma-dit. „Hledám Pythagora a jeho školu, chtěl bych u něj studovat." odpověděl Spurius a čekal, co se stane. „Já jsem Pythagoras. Tak pojď se mnou, popovídáme si" a vyrazil do menšího domku na levé straně. Příbytek byl skromně zařízený, ale přesto útulný. Byla zde pouze postel a stůl, na kterém bylo hodně papírů. Posadili se tedy na postel a Pythagoras se začal Spuria vyptávat na různé věci z jeho osobního života a celou dobu si něco zapisoval. Když skončili s otázkami, požádal Pythagoras Spuria, aby se postavil a chvíli v klidu stál. Začal si ho prohlížet z různých úhlů, pak i přeměřovat a nakonec si něco opět zapsal. Poslal ho ven a asi za pět minut vyšel za ním a řekl „Přijímám tě. Můžeš se stát mým studentem. Zde je Crispinius, jdi s ním. On ti ukáže, kde máš nechat věci, které sis s sebou přinesl, nebudeš je již potřebovat. Dovede tě tam, kde budeš spát a vysvětlí ti, jak to tady u nás chodí." Spurius se vydal za Crispiem. Cítil se velmi nervózní. Crispius ho ubytoval v jednom z malých domků. Postel tam měli další čtyři muži. Rozhodl se, že bude studovat filozofii a zapsal se tedy na příslušné přednášky a schůze. Schylovalo se k večeru a než si zařídil všechny potřebné věci, byla večeře. Ještě první den byl trochu nervózní, protože si občas nevěděl rady, ale Crispius mu vždy pomohl a postupem času se stal jeho dobrým přítelem. Uběhly dva měsíce a Spurius byl nesmírně šťastný. Cítil se úžasně a měl ze sebe radost. Jen jediná věc mu to potěšení kazila. Občas, když se vydal do města a uviděl nějakou mladou dívku podobnou Aemilii, vzpomněl si na ni. Zjistil, že se mu po ní stýská a přál by si ji vidět. Takové nápady však vždy rychle zahnal myšlenkami na ostatní perfektní věci, které mu učení a život zde přináší. Po dalších čtyřech měsících byla touha vidět ji stále větší a větší. Nevěděl, co má dělat. Nemůže se přece vzdát této úžasné příležitosti, kterou zde dostal. Ne každý má možnosti jako on. Přemítal nad nápadem vrátit se domů, do Říma. Ale nebyl si jist a bál se. Vyptával se svých přátel, co to si o tom myslí. Ti mu bohužel nedokázali pomoci. Ani jeden z nich nikdy s žádnou ženou nebyl a do nikoho nebyl zamilován. Nevěděli, jaký je to pocit a jak by se rozhodli. Dva týdny se Spurius trápil a prožíval bezesné noci plné různých představ. Jednou v noci už to nevydržel a zlostí vybuchl v bouřlivý hněv. Vyběhl před domek a dále do lesa a křičel „Já už nemůžu! Mám toho dost! Proč?? Proč mne trápí takové věci? Měl bych si užívat života a všeho krásného, co zde mám. Ale nejde to!!" Běhal po

lesíku a zběsile si trhal vlasy. Vyšel ven ze stínu stromů a uviděl nádherný měsíc a vlny moře. „Konec. To bude nejlepší.“ Rozběhl se a skočil. Chvíli bylo ticho a poté se ozval prudký náraz do moře. Nikdo ho neviděl ani neslyšel. Jen okamžik se zmítal pod hladinou, ale pak se poddal síle vody. Utopil se. Ráno už jeho tělo na pobřeží nebylo. Mořské proudy udělaly své.

Když se Spuriovi spolubydlící ráno probudili, hledali ho. Nejdříve si mysleli, že pouze odešel do města, ale Pythagoras o ničem nevěděl. A to jim bylo divné. Domluvili se tedy, že odpoledne po přednáškách se ho vydají hledat. Někteří šli do města a vyptávali se lidí. Jiní prozkoumávali les a po-břeží. Nikde nebyl. Hledali ještě další tři dny, ale nebyl k nalezení. Pythagoras rozhodl, že počkají týden, jestli se náhodou neobjeví. Neobjevil. Poslali tedy dopis jeho rodičům a hlavně Aemilii. Věděli, že se mu po ní stýskalo. Aemilia dopis dostala. Bohužel pro ni nebyl tak důležitý, jak by se dalo čekat. Když ho četla, na lavici vedle ní seděl její manžel. Svatbu měla asi tři měsíce po té, co Spurius odjel do Krotónu.

Použitá literatura

Boatwright, Mary T. – Gargola, Daniel J. – Talbert, Richard J. A.: Dějiny římské říše od nejranějších časů po Konstantina Velikého. Praha 2012

Ghyka, Matila Costiescu: Zlaté číslo aneb Jak pythagorovské rytmy a obřady ovlivnily vývoj západní civilizace. Praha 2008

Grant, Michael: Zrození Řecka. Praha 2002

Livius, Titus: Dějiny I. Praha 1971

Matyszak, Philip – Berry, Joanne: Životy Římanů. Praha 2009.

Sponsalia

217 n. l.

Lucie Lipková

Ráno. Nádherné ráno. Ležela jsem ještě na lůžku. Z venku bylo slyšet dětské hlásky, jak poletují po ulici a prohání obruče. Záviděla jsem jim tu dětskou svobodu! Měly jedinou povinnost: být dětmi.

Do pokoje tiše vstoupila má otrokyně Livia. Roztáhla závěsy na okně a nalila vodu do umyvadla. Popřála mi dobré ráno, zmohla jsem se na slabý úsměv. Vstala jsem z postele a šla se opláchnout. Livia mezitím vytáhla kufřík s kosmetikou. Usadila jsem se na stoličku před zrcadlem a nechala Livii, ať se stará. Tenhle ranní rituál jsem nesnášela! Bohužel, módní předpisy chtějí, aby si ženy patlaly na obličeje falešnou krásu. Pro Diovy rány, kde se dnes ten negativismus ve mně bere?

Než se dostanu z pokoje, trvá to tři čtvrtě hodiny! Cítím se pod vším tím pudrem, červení na rty a černým zvýrazněním očí jako čerstvě zmumifikovaná! Chybí mi jen bytelný sarkofág a leckterý egyptský faraón by mi mohl závidět, jak pečlivě jsem nabalzamovaná!

Byla jsem domluvena se svou dlouholetou přítelkyní Cornelií, že dnes navštívíme lázně. Nemůžu se dočkat, až se ponořím do horké vody a pak se natáhnu na lehátko a nechám se masírovat! Mrzí mě, že jsem příliš urozená, než abych mohla být také masérkou. Bavilo by mě mačkat lidem záda a broukat si při tom písně…

Někdo zaklepal… Cornelia! Rychle jsem se obula a běžela ke dveřím. Livia pospíchala za mnou a křičela, že se nehodí, aby slečna otvírala dveře. Byla jsem ale tak natěšená, že mi to beztak bylo jedno. Cornelia se předevčírem vrátila z Florencie, bude mi toho tolik vyprávět!

Vyběhla jsem ze dveří na dvorek a vrhla se jí kolem krku. Smály jsme se a objímaly, plné radosti, že se opět shledáváme. Cornelia nepatří mezi mlčen-livé, zapšklé dívky, které by pokorně mlčely a hovořily jen na vyzvání, a tak hned spustila.

„Drahá Tullio, to byl ten nejkrásnější výlet, na jaký mne kdy otec vzal! Tolik krásných domů a soch! Nemají sice tak honosné a moderní lázně jako my, ale taky nejsou špatné. A ti muži! Tulliolo, z těch by ti srdce vynechalo pět úderů a nohy bys měla jak z uschlé větve olivy, tak by se ti podlamovaly!“ A takto vychvalovala úžasnou Florencii celou cestu až k lázním. Napjatě jsem jí poslouchala a smála se jejím řečem.

Došly jsme k lázním. Už v obrovské přijímací hale je cítit ve vzduchu horká pára a vůně nejrůznějších olejů. Miluji lázeňskou atmosféru!

Šplouchání vody v bazénech, povyk mužů venku na hřišti, cupitání otroků po schodech za zdmi…

Hned k nám přišli dva mladí otroci a vedli nás k masážním lůžkům. Dala jsem Livii pět denariů,[11] ať si trochu užije té chvilky volna. Plna vděku mi políbila ruku. Domluvily jsme se, že se opět setkáme za dvě hodiny. Otroci nás dovedli ke dveřím, kde už na nás čekaly masérky. Labužnicky jsme se položily a užívaly si masáže. Najednou Cornelia povídá: „Tullo, věříš na lásku? Víš, matky si vzaly naše otce, protože musely. Ale co když si chci vzít někoho, koho bych milovala, byla s ním šťastná a chtěla s ním být až do smrti?“

Zamyslela jsem se nad jejími slovy. „Jak tě to tak napadlo? Vždyť takto to je zařízené už tisíce let. Nakonec se do něj stejně zamiluješ…“

„Ale to není láska!“ opáčila Cornelia „To si na něj jen zvykneš, protože ti nic jiného nezbývá. Chtěla bych si počkat na toho pravého. Nechci strávit život s někým, koho ke mně váže jen obrovské věno!“

„Život je příliš krátký na to, aby sis ho stihla užít…“ Pronesla jedna z žen, co nás masírovaly. Nastalo ticho, kdy bylo slyšet jen hnětení našich zad.

„Otec mi oznámil, že jsem zasnoubena s nějakým Claudiem. Je to vážený úředník, bohatý.“ Promluvila znovu Cornelia. „Radši skočit z Colosea než si vzít nějakého úředníka bez kapky citu!“ Rozplakala se a najednou, k údivu všech, vyběhla pryč zabalená jen do prostěradla. Neváhala jsem ani vteřinu, přehodila si přes sebe nějakou tógu a pospíchala za ní. Neměla jsem tušení, co to vyvádí, ani kam mohla běžet. Vydala jsem se opuštěnou chodbou, až jsem se ocitla na malinkém prostranství. Bezradně jsem se opřela o nevelkou kašnu, která stála uprostřed a nevinně si pobublávala. Bylo to milé místo. Takový ostrůvek klidu v moři lázeňského povyku. Ticho najednou vyplašily něčí kroky. Zaradovala jsem se, že je to Cornelia, ale místo ní se zpoza sloupoví vynořil… mladý muž. Měl tmavé vlasy a špičatou bradu. Plné rty pozvednuté v úsměvu a záhadně hnědé oči. Celkově vypadal sympaticky a přívětivě. Musel být překvapen, že mě zde vidí, ale nedal to na sobě znát a šel klidným krokem ke mně. Opřel se vedle mě o kašnu a pravil: „Co zde pohledáváš tak sama?“

Měl příjemný hlas, nijak zvlášť hluboký. „Hledám svou přítelkyni Cornelii. Neviděl jsi jí?“

„To máš zvláštní způsoby hledání, když se u toho opíráš o kašnu a stojíš na místě.“ Odpověděl drze.

[11] Denarius – římská měna, kterou zavedl římský císař Caracalla

Začínal mě zajímat čím dál víc. „Kdo jsi? Nikdy jsem tě v lázních neviděla.“

„Olivius, k službám madam!“ Vysekl poklonu. Ačkoliv je to sobecké, nešťastná Cornelia se mi úplně vykouřila z hlavy. Povídala jsem si s neznámým mužem natruc všem společenským pravidlům. Byl to obyčejný kovář, co podkovával koním kopyta, ale byl mnohem zajímavější než leckterý politik. Jen tak jsme seděli a klábosili o světě. Byla jsem tak fascinovaná, že jsem úplně zapomněla na sraz s Livií! Rychle jsem se s ním tedy rozloučila a odcházela s domluvou, že zítra se zde opět ve stejnou dobu setkáme. Doklopýtala jsem do hlavní haly, kde už na mě netrpělivě čekala Livia. Vypadala dost naštvaně, ale jako otrok si nemohla dovolit něco mi vyčítat. Podívala se na mě a zeptala se, kde jsem proboha nechala oblečení. U Neptuna, vždyť já jsem úplně zapomněla, že jsem za Cornelií vyběhla jen v té tóze. Došla se mnou tedy zpět do masérny, kde mi pomohla obléknout se. Cítila jsem se provinile. Musela na mě čekat několik hodin. Na druhou stranu, je to přece její práce…

Cestou domů jsem si uvědomila, jak obrovský mám hlad! Celý den jsem vlastně nejedla. „Co máme dnes k ceně[12]? Jsem hladová jako vlk! Fater už dlouho nepořádal žádnou pořádnou hostinu…“

„Otec Vám neříkal, že zítra večer přijde vzácný Quintus Claudius?“ Odpověděla Livia.

„Kdo je Quintus Claudius?“ Podivila jsem se té podivné novince. Neměla jsem náladu na nějakou návštěvu, ať byla sebevzácnější. Chtěla jsem si v klidu sednout k předení a přemýšlet o dnešním dnu.

„Váš snoubenec přeci!“ Řekla Livia, udivena mou nevědomostí. „Pater familias vám to už musel oznámit, ne?“

Udivena jsem se zastavila. „Nic takového mi nikdo neřekl!“ Téměř jsem vykřikla. S mým Pater familias mám špatný vztah. Přál si totiž syna, budou-cího vojáka nebo výborného řečníka a místo toho jsem se mu narodila já a mé dvě sestry.

„Silenzio, bambino mio, víte jací jsou Římané drbny! Pojďme domů, vždyť ono to nebude tak zlé.“ Vzala mě kolem ramen a táhla k domovu. Měla pravdu, cokoliv jen trochu vybočovalo z římských zvyklostí, se hned probíralo na Foru Romanu nebo v lázních. Muži měli ve zvyku vše ještě pečlivě rozebrat na veřejných toaletách, ženy zas na svých soukromých srazech s přítelkyněmi.

Mlčky jsme došly na Platinum, k našemu domu. Otrok sloužící jako vrátný nás viděl už z dálky, otvíral vrata. Tiše se uklonil. Mater seděla u kolovratu, předla vlnu. Otec ještě nebyl doma. Vrnění kolovratu bylo

[12] Cena=hlavní jídlo sestávající se často z více chodů (fercuale), náš oběd

uklidňující, přátelské. Pozdravila jsem mater a šla si jí sednout k nohám. Přestala příst a poručila Livii, aby jí přinesla hřeben. Vždycky poznala, když mě něco trápilo. Rozčesávala mi vlasy a vyprávěla, co je v Římě nového. Rodina bohatého Pyniuse je teď nejžhavějším tématem celého města, jeho dcera prý měla něco nekalého s jakýmsi řečníkem. Těmhle klepům je těžko věřit, většinou je šíří závistivé baby, co nemají nic lepšího na práci. Mater chtěla, abych přišla na jiné myšlenky. Nevyptávala se, co se stalo. Nechávala to viset ve vzduchu a čekala, až začnu sama.

„Mater, co víš o Quintovi Claudiovi?“ Na okamžik se zastavila s hřebenem v mých vlasech, zaváhala.

„To je principales z Caracallovy armády a…“ odmlčela se a nevypadalo to, že by chtěla pokračovat. „A?“ Naléhala jsem. „A tvůj snoubenec.“ Dokončil za matku fater, vstupujíc do místnosti hrdým hlasem.

Madonna Mia! „Ale já se nechci ještě vdávat! A už vůbec ne za nějakého principála! Vždyť ho ani neznám a už si ho mám brát?“ Začala jsem protestovat. Dnes si přijdu jako nějaký buřič. Tahám se s neznámým mužem, ještě k tomu s nižším společenským postavením a dovolím si vzdorovat vlastnímu Pater familias, který je pro mě přeci neodmítnutelná autorita!

„Ptal se tě někdo na názor?! Už jsme s Quintovým otcem prodebatovali zálohu! Kdybych svatbu zrušil, musel bych mu jí vracet dvakrát vyšší, takže si ho vezmeš a basta! Navíc nevidím jediný důvod, proč bys ho neměla chtít! Quintus je bohatý, slušný muž.“ Bylo tak snadné otce rozčílit. Mater se nadechovala k mé obraně, fater jí však zpražil chladným pohledem, a tak si nic říct nedovolila. Já jsem se jen mlčky dívala do země, snažíc se potlačit pláč. Už jsem rozuměla tomu, co se mi Cornelia snažila říct v lázních. Neměla jsem nervy na další otcovy scény. Prostě jsem se odebrala do svého pokoje a šla spát. Bez večeře.

Dlouho jsem nemohla usnout. Hlavou mi bloudily myšlenky. Zítra u kašny. Kdyby to fater tušil, pravděpodobně by mě umlátil …

Probudila jsem se brzo. Jen tak ležela v posteli a čekala, až přijde Livia. Když jsem nad tím tak přemýšlela, je to jeden z nejbližších lidí, co mám. Rozumí mi. Občas si připadám, že jsem na tom hůř než ona. Ona se možná jednou dočká svobody, ale já budu navždy pod rukou nějakého muže. Tiché zaklepání, milý pozdrav, monotónnost každého dne. Dneska se Livia s mojí úpravou obzvlášť piplala. Že by něco tušila?

Celé dopoledne jsem strávila s matkou. Předly jsme a povídaly si. Moje mater je hodná žena. I když to byl příjemně strávený čas, nemohla jsem se dočkat na setkání s Oliviem. Římská dívka se bohužel nemůže sama potulovat po městě, a tak mě musela opět doprovodit Livia. V lázních měla nějakou příbuznou otrokyni z druhého kolene, a tak šla víc než ráda. Jen jí

bylo podezřelé, proč tak spěchám a jsem tak tajnůstkářská. Snad mě s tou její příbuznou nebudou probírat…

Když jsme dorazily do lázní, zamířila jsem rovnou ke kašně. K mému údivu tam už Olivius netrpělivě postával a přežvykoval kůrku chleba. Když mě zpozoroval, celý se rozzářil. Vykročil ke mně. Pokleknul. Políbil mi ruku a us-mál se. Pak úplně zvážněl, odvedl mě ke kašně. Posadili jsme se. Jak ráda jsem ho viděla! Nemohla jsem se nabažit těch čokoládově hnědých očí.

„Tullio, proč jsi mi neřekla, že se zanedlouho zasnoubíš?“ pronesl smutně. Udiveně jsem se na něj podívala. Jak o tom ví? Vždyť i já jsem se to dozvěděla teprve včera. „Odkud o tom víš?“ zašeptala jsem.

„Povídá se to. Jen jsem do včerejšího dne nevěděl, kdo přesně je Tulla.“ Odmlčel se. Pak na mě vrhl ten svůj sladký pohled a já cítila, jak se propadám do hloubky… „Tulliolo, nevdávej se za žádného principála! Celou noc jsem oka nezamhouřil, mám tě plnou hlavu. Te amo, amore mio!“ Znova přede mnou pokleknul, tentokrát pln vážnosti. „Nemám ti toho moc co nabídnout. Snad jen své srdce, ale to snad není málo! Tullo, staň se mou manželkou…“

Seděla jsem tam jak přikovaná, neschopná slova. Ještě včera mi život přišel nudný a spoutaný. Uběhl jeden den a já tu sedím, zamilovaná až po uši a ne-vím, co mám dělat. Pak jsem si vzpomněla na slova jedné z žen, jež mně a Cornelii včera masírovala: „Život je příliš krátký na to, aby sis ho stihla užít.“

„Utečme spolu… Pokud vedou všechny cesty do Říma, pak také musí vést všechny z Říma. Jinak si tě vzít nemohu. Zde patřím svému Pater familias.“ navrhla jsem. V hlavě se mi spřádaly plány a vize života po útěku. Zařídili bychom si malý domeček někde na vesnici a pásli tam ovce. Byli bychom sice chudí, za to ale šťastní, že máme jeden druhého.

„Aurum meum! Pojďme hned, než si to rozmyslíš!“ zavýskal Olivius a sbíral se k odchodu. „Madonna Mia, počkej přeci, musíme to pořádně promyslet!“ protestovala jsem. Když bych teď hned opustila Řím, znamenalo by to, že už ho nikdy neuvidím? A co moje mamma a Cornelia? Nemusíme utíkat příliš daleko. Mohla bych je tajně navštěvovat. Olivius rozuměl, proč váhám. „Sejdeme se těsně před západem slunce, aby sis stihla všechno pořádně rozmyslet. Sám ti neuteču. Než jsem tě poznal, byl můj život jednotvárný, každý den plynul stejně. Díky tobě mám pocit, že skutečně žiji!“ Čím jen jsem si zasloužila poznat tak dokonalého muže? Zdá se to jako bláznovství, ale já jsem prostě věděla, že pro tohohle Římana bych vstoupila do ohně!

Rozloučili jsme se. Livia byla překvapená, že jsem zpět tak brzy. Protože bylo teprve odpoledne, stavily jsme se ještě na trhy u Fóra

Romanum. Sice mě klevety nezajímají, ale stejně bylo příjemné vědět, že nejen já mám problé-my…

Mater měla doma návštěvu. Nějaké tetky. Seděly u vyšívání a povídaly si o rodině Pynia. Když jsem vstoupila, okamžitě se pozornost přesunula na mě. Prý jsem vyrostla a zkrásněla. Přidala jsem se do jejich kroužku vyšívání, aby mi rychleji utekl čas, než se vydám ke Coloseu. Dokonale mě zabavily a na místo schůzky jsem musela skoro běžet.

Vyskytl se problém. Livia se mě držela pevněji než můj vlastní stín. Musela jsem se jí nějak zbavit. Štěstí mi přálo, v Coloseu se konaly gladiátorské hry. Livia kroutila hlavou, když viděla, kam mířím. Šla jsem přímo do chumlu lidí, abych se jí ztratila. Olivius mě však spatřil, ale to už mě dav vtáhl dovnitř. Schovala jsem se do výklenku u vchodu a čekala, až si mě Olivius najde. Najednou jsem však uslyšela hrozivý výkřik! Všichni lidé prchali z Colosea ven, jako láva z Vesuvu! Slyšela jsem, jak Olivius volá mé jméno. Pak se ozvala ohromná rána a vyšlehly plameny. Oheň byl všude kolem mě, neměla jsem kam utéct. Peklo… všechny cesty vedou na jediné místo… na to po smrti…

Použitá literatura

Adkins, Lesley – Adkins, Roy: Antický Řím, Praha 2012

Augusta, Pavel – Honzák, František: Jak se žilo ve starověku, Bratislava 1993

Callery, Sean: Temné dějiny, starověký Řím, 2011

Eutropius A Festus: Stručné dějiny Říma, 2008

Frýdek, Miroslav a kol.: Římské právo, Brno 2009

Ruiz, Vinzenzo Arangio a kol.: Antický Řím, Bratislava 1967.

Věčná duše bojovníka

217 př. n. L

Jiří Michálek

Marcus byl unavený. Jediné, co za celý den jedl, byl chléb a víno a i když toho měl více než řadoví vojáci, pociťoval velkou únavu. „Ještě že to už není daleko“ pomyslel si vděčně. Jako osobní strážce svého generála Fabia Maxima musel být pořád ve střehu, aby mohl ochránit generála v případě nenadálého útoku.

Svou službu bral velmi vážně a nasadil by za jeho ochranu bez mrknutí život. Marcus pocházel z bohaté šlechtické rodiny a místo osobního strážce Fabia mu obstaral jeho otec, který Fabia dobře znal. Byl to vážný, chytrý muž velké postavy a platil za jednoho z nejlepších šermířů v Římě. Od svého mládí byl trénovaný ve vojenských schopnostech a ve strategii.

Když konečně došla armáda na místo, byl Marcus rád, že si bude moci odpočinout ve svém narychlo sestaveném stanu. Nebyli v táboře, ale na otevřené planině, od které se nedaleko nacházela pláň, na které se měla bitva vybojovat. Marcus se obával jejich soupeře Hannibala, ale na druhou stranu Fabius jediný věděl, jaká strategie je nejlepší pro tuto válku. I když ztratil svou pověst v předchozích střetech, kdy uplatňoval na Hannibala svou strategii, ve které mu škodil jen z dálky a oslaboval jeho vojsko sabotáží, senát se neodvážil navrhnout mu, aby složil svůj úřad. A tak zvolil velitele jízdy Minucia za spoluvelitele armády a dal mu stejnou moc jako Fabiovi. Marcus neměl Minucia rád, protože ho pokládal za horkokrevného člověka, který jde jen za svým ziskem a který navíc neumí velet.

Za několik hodin se mu naskytl pohled na pláň. Před Marcusem se rozkládala suchá travnatá plocha, na které nebyly žádné překážky, až na několik skrytých příkopů a jam v zemi, kterých si šlo těžko všimnout. Cítil horký suchý vzduch, který se tetelil nad plání. Rostlo na ní pár křovisek a ještě méně malých stromů, které stály u jižního okraje údolí. Pláň byla v podstatě celá zlatavě žlutá, a velmi přehledná, a to hlavně pro Hannibala, který mohl armádu nepřátel velmi detailně pozorovat. V prostředku pláně byl nevelký pahorek, který představoval dokonalý opěrný bod pro armádu. Dal se totiž snadno obsadit a tak kontrolovat celou pláň. Na západní straně údolí se klikatil potok, jehož šum se rozléhal až k Marcusovi, a kolem jeho břehů rostly olivovníky. Nedaleko byl prořídlý olivový háj, poskytující útěchu pro občasné unavené poutníky. Marcus zahlédl zajíce, který pobíhal v háji. Celé místo bylo jakési údolíčko, obehnané mírnými svahy, které nebyly pro armádu žádnou překážkou.

Na dohled leželi nevysoké kopce a na severní straně byla jakási osada rol-níků. Za ní se rozkládali obrovské pole s obilím. Vítr Marcusovi čas od času příjemně ochladil tvář.

Marcuse napadlo, že tohle je velmi příhodné prostředí pro střet dvou armád, a modlil se k bohům, aby bitvu vyhrálo jeho vojsko. Hannibalovo vojsko stálo seřazené na druhé straně. Jediné, co ho trochu znepokojovalo, byl ten pahorek, a divil se, že ho Hannibal ještě neobsadil.

Pak, jakoby naschvál, se na pahorku vyrojilo menší množství ozbrojenců. „Proč je jich tak málo?“ ptal se sám sebe Marcus. „Určitě je to past“. Naneš-těstí si to Minucius vyložil jinak a poslal na pahorek oddíl pěšáků. Za nimi po chvíli poslal ještě jízdní oddíl. „To je hlupák,“ pomyslel si Marcus. Ale nemohl s tím nic dělat. Nejdříve to vypadalo, jako že Minucius obsadí pahorek bez většího úsilí, ale poté se stalo to, co Marcus předpokládal. Hannibal sešikoval své vojsko a vyrazil pomoci svým mužům. Minucius samozřejmě odpověděl tím, že vzal celé své vojsko a vyšel Hannibalovi vstříc. Statečně se římská armáda bila, nehledě na nepřátelské šípy a oštěpy, které přinášely smrt a utrpení. Před Marcuse se v tu chvíli nahrnuli muži, aby viděli, co se bude dít. Marcus si rozčileně razil cestu mezi vojáky a chvíli mu trvalo, než prostor před generálem vyčistil. Poté se mu naskytl hrozný pohled. Celé Minuciovo vojsko bylo rozdrceno Hannibalovým vojskem, které posílily skryté zálohy. Marcus se otřásl. V jeho paměti ještě zůstávala první porážka Říma Hanni-balem, a to porážka Flaminia.

Když to uviděl Fabius, pravil: „Při Herculovi, Minucius se vrhl do záhuby rychleji, než jsem očekával, ale pomaleji, než se to při jeho spěchu mohlo stát.“ Jeho předvídavost je však zachránila. Fabius totiž něco podobného očekával, a tak měl k dispozici už připravenou armádu. Šli tedy Minuciově na útěk obracející se armádě na pomoc.

Marcus odrazil meč dalšího vojáka a rychle ho bodl do krku. Ohlédl se na Fabia, ale ten statečně bojoval zatím bez jediného škrábance. Marcus na tom tak dobře nebyl. Fabius byl samozřejmě největší cíl útočících vojáků, a tak na něj ustavičně dorážely malé skupinky vojáků, tedy ti, co se ještě před Římany neobrátily na útěk. Vojsko Fabia totiž drtilo své nepřátele velmi systematicky a rychle. Marcus se sklonil v sedle a nastavil své scutum. Kolem něho zasvištěly šípy. Pak se mu zatmělo před očima a spadl z koně. Dezorientovaně se rozhlédl kolem sebe a právě včas. Útočícího vojáka sekl do kolena a poté jeho život ukončil rychlým sekem. „Zatraceně!“ Skupinka s Fabiem byla na dohled. Musí se okamžitě dostat za svým generálem. Prosekal si cestu skupinkou vojáků, ale zaúpěl, když mu rameno probodlo kopí. Rychle se točil a vojákovi, který na něj zaútočil, usekl hlavu. Celý od krve pospíchal k Fa-biovi. Ten ho uviděl a pokynul

jednomu ze svých vojáků, aby mu vyšel naproti. Když voják Marcuse dovedl před Fabia, ten ho hlasitě pozdravil a pochválil ho za udatnost. Marcus, potěšený tím aktem, mu uctivě poděkoval a zařadil se mezi ostatní vojáky. Poté, co si vojáci ošetřili ty největší rány, Fabius jim řekl, aby ho následovali, že jejich cílem bude jádro Hannibalovy už rozpadající se armády. S několika desítky vojáků se rozjel proti Hannibalovi, a zaútočil na jeho jednotku. Jakmile římští vojáci uviděli svého velitele, rychle se k němu přidali a společně zatlačily Hannibala dozadu.

Pořád ale zůstávalo mnoho vojáků, které bylo třeba porazit, a tak Marcus požádal Fabia, aby ho poslal dorazit zbývající jednotky. Fabius s tím souhlasil a pokynul dalším vojákům, aby Marcuse následovali. Jakmile se dostali do řeže, Marcus začínal svého rozhodnutí litovat. Byl sice velmi silný, ale krvácel z mnoha ran, neměl už ani svoje kopí ani oštěp. Jediné, co mu zbývalo, byl jeho gladius. Pak ale uviděl velitele Hannibalova oddílu a pustil se za ním. Velitel jeho výzvu přijal a rozjel se mu vstříc. Když se srazily jejich meče, zajiskřily a odskočily od sebe. Marcus nepřátelského velitele kopl do hrudi a ten se zapotácel. Ale než mohl Marcus zabodnout svůj gladius do nepřítele, velitel se kryl a rychle ho sekl do levé ruky. Marcus, překvapený, že někdo dokázal proniknout jeho obranou, se udiveně zadíval na svojí ruku, která ležela vedle jeho nohy.

Poté, co se jeho hlava skutálela do písku na zemi, už necítil nic. Když to uviděli vojáci kolem něj, zachvátil je vztek. Všichni Marcuse znali a vážili si ho. Zabili velitele a odnesli Marcusovo tělo pryč z bitevního pole.

Další den se konal pohřeb mnoha odvážných mužů, kteří padli, když bránili svou zemi. Když se pohřbíval Marcus, byl osobně přítomen i Fabius, kterého po bitvě požádal Minucius za odpuštění svého dřívějšího chování a Fabius mu hned odpustil. Bitva stála však hodně římských životů, a to hlavně z Minuciovi armády. Větší ztrátu však utrpěl Hannibal, kterému se splnila jeho předzvěst, že Fabius mu jednou opravdu uškodí.

Pro Marcuse však bitva skončila vítězně, protože padl právě tak, jak si přál, nepříteli čelem.

Použitá literatura

Plutarchos: Životopisy slavný Řeků a Římanů I. Praha 2006

Anglim, Simon. a kol.: Bojové techniky starověkého světa. Praha 2006

Vojtěch Zamarovský: Dějiny psané Římem. Bratislava 2005.

Krev u Aufidu

216 př. n. l.

Jan Chmúra

Horké léto, už dva roky válčí Římská vojska proti Kartágu v čele s Hanni-balem. Válka dospívá ke svému vyvrcholení, které má nastat na pláních nedaleko vesničky Cannae. Na jedné straně největší armáda v historii Říma vedená dvěma konzuly Luciusem Paulusem a Galiusem Varrem. Na straně druhé Hannibal se svou oslabenou armádou, která přešla Alpy a spojila se vzbouřenými Galy. V jedné z římských manipul kráčí i mladý hasat, Sextus Oppius…

Prach. Všude je prach, který se zvedá z cesty. Prach, po kterém dupou nohy mých spolubojovníků. Vrzající povozy, tažené mulami, narušují pocho-dové formace. Pach špinavých, zpocených těl se mísí s puchem dobytka. Hluk masy lidí a zvířat se snaží překřičet důstojníci různě vysokých hodností, aby udrželi tempo pochodu vpřed. „Prý jdeme na Cannae“, nese se řadami pochodujících vojáků. „No a, už je mi jedno kam jdu, stejně nás naženou dopředu jako stádo sviní na popravu.“ Honí se mi hlavou. Propadám se do vlastních myšlenek, mechanicky kráčím vpřed.

Dny ubíhají, vojsko pochoduje neúprosně rychle. Každý z nás se prohýbá pod tíhou vlastní výzbroje. Slunce svítí a rozpaluje mou bronzovou galeu, černý chochol mám splihlý a nahnal by hrůzu leda malým usmrkancům. Na zádech mě a všechny ostatní hasaty, jak nás nazývají, tíží dvě dlouhá pila, kterými jsem schopný vrhnout na vzdálenost až 25 kroků. S sebou taky musím táhnout své věrné, vlastnoručně vyspravené suctum. Gladius mě pleská při každém kroku o stehno. Díky otci jsem si mohl dovolit kroužkovou zbroj, ostatní ji většinou nemají, je to moc drahá záležitost. Navlékal mi ji se slovy, „Ať tě Mars ochraňuje, synu.“ Od té doby jsem ji svlékal jen opravdu nerad – jediný člověk, ke kterému jsem v životě vzhlížel, byl právě on, můj otec.

„Au! Kam čumíš, Sexte?“ vytrhl mě ze zamyšlení náraz a výkřik mého, zde asi jediného přítele, Claudia, který šel přede mnou. Zastavili jsme se po něko-lika týdnech pochodu, konečně! Rozhlédl jsem se. Přišli jsme podél pomalu kroutící se řeky, které se prý jmenuje Aufidus. Na sever od toku se rozpíná obrovská pustá pláň. „Tak tohle je pole, kde dost možná ztratím život já, anebo tenhle, co stojí vedle mě.“ Jižní obzor plnily zvedající se pahorky a na západě by se měl rýsovat obrys Cannae, ale ten zastiňovalo něco většího – Kartágský tábor.

Plnit rozkazy, jedna z mála věcí, co mi v životě opravdu šly, být jako tělo bez duše, jako otrok poslouchat. Musel jsem se rozloučit s bratrem,

Tiberiem, který za mnou přišel. Věděl jsem, že tu někde je, verbovali nás do jedné manipuly. Neměl jsem s ním nijak blízký vztah, ale přece jen je to rodina. „Posílají nás na druhou stranu řeky, postavit druhý tábor," řekl bez pozdravu. „Hodně štěstí bratře" popřál jsem mu upřímně s pohledem do očí chladným jako čepel mého meče. „I tobě, bratře", odvětil, otočil se na patě a zmizel ve vřavě, které vznikla při rozptýlení vojska a chvilkové neukázněnosti. „Tak co tu stojíte jak sloupy v Marsově chrámu! Hoďte si věci támhle", zařval jakýsi důstojník a rozmáchl se rukou k vznikající hromadě vybavení „A padejte makat, do večera tady chci vidět tábor! Co ještě čumíte, k čemu jsme vás sakra cvičili!" A tak jsem dělal to, co po mně chtěli. Jako vždycky. „Stačí poslouchat a možná přežiješ tak dlouho, abys poznal co je to pravá bolest." To vždycky říkává bratr.

Za úsvitu druhého dne se velení ujal zodpovědnější a starší ze dvou řím-ských konzulů Paulus. Já jsem vstával do svěžího rána.

Hned jak se rozednělo, nás nechal Paulus postavit se do řad a pronesl k nám řeč. Jako vždy mluvil o hrdinství, odvaze a statečnosti, o tom jak musíme být hrdí na to, že můžeme bojovat za slávu Římské říše. Uchýlil jsem se ke svým vlastním myšlenkám. „Kdyby aspoň neříkal vždy to samé, možná by ho někdo poslouchal. Tyhle řeči povzbudí jen naivky a fanatiky. Dneska to bude stejně ještě jenom začátek, aspoň to tvrdili ostřílení a zocelení válečníci, kdo ví, co se může přihodit."

Dopoledne nás, mě a pár chlapů, vyslali na hlídku. Měli jsme se přiblížit na dohled táboru Kartaginců, a pak prozkoumat pahorky na jihu. Když jsme vyšli z našeho tábora v nacvičené formaci podél řeky, která se vlnila krajinou směrem k nepříteli, přepadl mě podivný podezřívavý pocit. Pomalu se blížíme a mezi stany v dálce, které nekryla žádná hradba, nebyl vidět žádný pohyb. Začalo to mezi námi šumět, protože i k tomu nejzbytečnějšímu vojákovi se donesly zvěsti o lstech, které Hannibal připravoval svým nepřátelům. „Oppiusi! Vezmi si někoho a jděte se podívat blíž, ostatní zastavit a dávejte pozor, co se děje kolem!" zakřičel nižší důstojník, kterému bylo přiděleno velení nad touhle hlídkou. Pokynul jsem kamsi mezi vojáky a doufal, že se někdo přihlásí „dobrovolně", nemám rád, když musím nad něčím rozhodnout. Vykročil ke mně podsaditý voják s trochu vyděšeným výrazem na tváři a bok po boku jsme vykročili vstříc liduprázdnému táboru.

Prudký vzduch. Vane, mává plachtami stanů. Prach se převaluje a pach tábora nás uhodí do obličeje. Jako stíny jsme vklouzli dovnitř a pomalu pro-cházeli prázdným ležením. Na zemi se povalují různorodé věci, jakoby je zde pohodili, když ve spěchu utíkali. Přepadá mě strach,

pozorně si prohlédnu věci rozházené mezi stany. „Něco tu nehraje," řekl jsem do ticha napjaté atmosféry. Po zemi se neválely jen obyčejné věci, ale i meče, části zbroje a i mince. Můj lehce bledý vyděšený společník se na mě otočil v tázavém výrazu a já mu odpověděl: „Pojď, vrátíme se zpátky. Řekneme, co jsme našli."

Ani jsme nemuseli vynést naši domněnku o lsti, co nás cestou zpět napadla. Na jižním obzoru, kde se zvedaly pahorky, se vynořila masa Hannibalova vojska pohybující se směrem k řece. K nám! Skoro až úprkem jsme se vydali k táboru. Udýchaní, ale živí jsme vpadli na přivlastněnou půdu, zanedlouho poté se krajem rozlehl poplach. Vzruch se ozýval z druhé strany řeky. Zamířil jsem směrem k menšímu táboru. Nevím, proč jsem dostal o Tiberia strach, nikdy jsem necítil žádnou zodpovědnost za svého bratra. Vyběhl jsem s dalšími vojáky na břeh Aufidu. Oslněni sluncem jsme spatřili hrozivý výjev – prchající Římany, kteří nosili vodu do druhého tábora, masakrovali muži na koních. Bodali neozbrojené bezmocné Římany do zad.

Nevím, jak jsem to poznal, ale prostě jsem věděl, že muž který se právě svíjel a plazil se bahnem, má stejnou krev jako já. Je to můj bratr. Bezmoc. Podlamují se mi kolena. Cítím, jak se na mě upírají pohledy. Slzy. Slané kapky mi stékají po tvářích. Prázdno v hrudi. Jsem posledním synem svého otce. To uvědomění do mě uhodilo jako kovářské kladivo. Nemám syna. Jsem poslední z rodu. Podíval jsem se zaslzenýma očima přes řeku. Tiberius leží na břehu, od něj se bahnem line potůček krve. Stéká do řeky a obarvuje průzračnou vodu do ruda. Jsem daleko od toho všeho, má krev, krev mého bratra, odnáší vody Aufidu do neznáma. Osud mi protéká mezi prsty. Jsem tak nicotný. Zvedám se zpět na nohy. „Zítra zemřu." Pronesu do ticha, se spokojeným úsměvem na tváři odcházím. Nad obzorem oranží zbarvený západ slunce, můj poslední.

Třetí osudový den bitvy. Konzulové si předávají moc nad největším vojskem v historii Říma. Varro, mladší a vznětlivý vojevůdce, se i proti nechuti Paula rozhodne dnes vybojovat rozhodující střet.

Nespal jsem. Očima, pod kterýma jsou hluboké kruhy, pozoruji východ slunečního kotouče. Opřený o stěnu stanu. Ozvalo se šramocení a Claudius vykročil svižným krokem do mdlého ranního světla. „Přijde mi, že ses za celou noc ani nehnul." Neotočil jsem hlavu, neodpověděl. Jen jsem přikývl. Naléha-vý křik. Rozkazy? Přinutím tělo k pohybu. Plnit rozkazy. Krok. Otcova zbroj, jen chladný kov. Meč? Kde je můj gladius? Zašmátrám v šeru stanu a pak konečně nahmatám chladný, kůží pokrytý jílec. Pevně ho uchopím a zařadím se do řady vojáků. Zapomněl jsem jejich jména, už nejsou důležitá. Všechny myšlenky jsou přikryté hustou

mlhou zoufalství, bezmoci a porážky zničené duše. Za řvaní velícího konzula se zařadím do řady. Pro něj jsem jen další ovce na porážku.

Vojska proti sobě stanula na té rozlehlé pláni. Dobrovolně jsem se vyměnil v první linii se svým přítelem Claudiem, který ani neprotestoval.

Stojím. Prach mě oslepuje. Ticho je narušováno, jen když výstroj cinká ve větru, nebo když někdo pronáší tichou modlitbu. Poslední slova co mi vytanula na mysl, než jsem vykročil vpřed vstříc osudu, byla:

„Dnes krví zaleje se slunce, Sol navlékne rudý háv.
Dnes dává se všanc sama duše, jen psů my jsme dav.
Orcus dnes bude mít žně, tak vezmi mě do svých síní!
Krok v před a další chtěl, básník se o tobě možná jednou zmíní.“

Použitá literatura

Titus, Livius: Ab Urbe condita IV. Praha 1973

Neškudla, B.: Encyklopedie bohů a mýtů starověkého Říma a Apeninského poloostrova. Praha 2004

Richter, K.: Hannibal před branami. Praha 2012

Galán, J. E.: Milostný život v starém Římě. Praha 2004

Montesquieu: Sláva a úpadek Říše římské. Praha 2010

Matyszak, P. – Berry, J.: Životy Římanů. Praha 2009

Plútarchos: Životy slavných Řeků a Římanů I. Praha 2004.

Uvědomění skrze krev. Bitva u Kann

216 př. n. l.

Jiří Kapal

Odpolední slunce pražilo ve své plné letní síle, na krajinu pod sebou. Lány dozrávajícího obilí se mírně vlnily po směru větru, který si s nimi pohrával. Uprostřed polí, na cestě, která mezi poli vedla, stojí dva muži. Loučí se. Jeden z nich, v plných letech, vousatý a rostlejší s hrubějšími rysy, druhý mladší, upravenější, menší postavy.

„Ještě jednou ti přeji hodně štěstí," s úsměvem řekl mladík a napřáhl pra-vici.

Jeho vousatý druh mu ji krátce stiskl svou: „I tobě, jsi jediný dobrý Říman co znám," odpověděl.

Mladík se zasmál: „Taky znáš snad jenom mě," zvážněl a zahleděl se do přítelových očí, „i ty jsi dobrý gal, vážně, zachránil jsi mi život, na to nezapo-menu." Zašátral ve své brašně, za chvíli vyndal malý lesklý talisman, znázorňující orlici s rozepjatými křídly.

Nabídl talisman příteli: „Na, je ze zlata, ale na tom nesejde."

„Ale Belenie!" odporoval gal.

„Nech si ho," vybídl mladík gala, „je to dárek," odmlčel se, „a alespoň tě poznám, jestli na sebe ještě někdy narazíme."

„Tak dobře," souhlasil po chvíli váhání gal, vzal si od mladíka talisman, „budu ho střežit…" Dál už nebylo přítele slyšet, vše přehlušil hlas, který cosi říkal, jakoby z dálky a ze všech stran.

„Belenie!" probudil ho naléhavý hlas.

Otevřel oči. Nad sebou uviděl šedavou napnutou plachtu, střechu stanu. Začal si uvědomovat kde je a co se děje. Tak to byl jen sen, vzpomínka z dobrých časů, ještě před válkou.

Marcus Belenius pocházel z jedné ze zámožnějších rodin. S otcem hodně cestoval a když Kartáginci v čele s Hannibalem znenadání napadli římské impérium, chtěl jako mnozí bojovat.

Ale rodina ho dlouho nechtěla nechat. Až teď, po nejednom masakru římské armády a dlouhém plenění jeho země, konečně Belenius vstoupil do republikánské armády a to v největší armádě jakou kdy Řím doposud shromáždil.

Toto vojsko čítá přes osmdesát tisíc legionářů a má jednou provždy porazit Hannibalovu armádu. Vojsku velí dva současní římští konzulové, Lucius Aemilius Paullus a Gaius Terentius Varro, kteří mezi sebou, jak se Belenius doslechl, měli určitý spor, ohledně způsobu vedení boje

s Hannibalem. Jak bylo zvykem, ve vedení armády se tito dva konzulové střídají po dni.

Armáda se vydala za Hannibalem, od města Řím na jih. Dostihla ho u měs-ta Kann, které Hannibal dobyl kvůli zásobám potravin a u kterého Kartáginci, kterých bylo výrazně méně, postavili svůj tábor. Římská armáda dorazila nedlouho po nich a postavila svůj tábor více na severu.

Nedaleko od obou táborů, se krajinou klikatila řeka Aufidus.

Ještě toho dne, kdy Římané dorazili, došlo k menším střetům mezi oběma vojsky, kterých se Belenius nezúčastnil. Další den připadlo velení na Varra. Ten s menší částí vojska překročit řeku Aufidus. Prý došlo k většímu střetu obou stran a Římané útok odrazili. Belenius ale zůstal s většinou vojska v hlavním táboře. Následující den postavili Římané menší tábor na druhém břehu Aufidu. Toho dne Belenia náhle zachvátila slabost a horečka. Přátelé udělali jeho práci za něj a dovolili mu, jít si dříve lehnout.

„No tak vstávej, Belenie!“ z přemýšlení ho vytrhl naléhavý hlas. Jako každý legionář, byl i Belenius schopen během vteřiny se probrat a setřást ze sebe ospalost. Posadil se na lůžku a rozhlédl se po legionářské ubikaci, prostorném stanu. Sedm dalších legionářů, mladíků jako on, kteří byli ve stanu také ubytováni, se horečně chystalo. Nasazovali si kroužkové zbroje, kontrolovaly zbraně. Hluk příprav a pokřiky byly slyšet i z venku.

Bez dlouhých úvah vstal, sáhl po své kroužkové zbroji vedle lůžka a začal si ji horečně nasazovat.

„Proč se chystáme, Veranie?“ Rázně se zeptal legionáře stojícího nejblíže, zatímco si na sobě upravoval zbroj.

„Přesně nevím,“ odpověděl, „náš centurion sem vpadl a řekl, abychom se připravili a sešikovali před táborem, ale tebe to nevzbudilo, tak jsem musel já.“ Veranius si mezitím sedl na své lůžko a začal si nasazovat kožené chrániče holení.

Belenius si doupravil zbroj, vzal své chrániče holení a také si je začal nasa-zovat. Během toho se zeptal: „A který konzul nám vlastně dnes velí?“

„Konzul Varro,“ odpověděl třetí legionář stojící nedaleko.

Belenius si navlékl chrániče holení a obul sandály, opásal se krátkým legionářským mečem a nakonec si na hlavu nasadil typickou římskou přilbu s chráničem šíje, neozdobenou chocholem. Uvázal si popruhem pod bradou, aby mu nespadla. Mezitím se i ostatní legionáři ve stanu podobně vyzbrojili, věci, co s sebou nepotřebovali, nechali ležet ve stanu.

„Tak jdeme!“ zvolal jeden legionář. Všichni postupně vyšli ven do ranního šera. Venku panoval hotový rozruch, jako ve stanu, všude mezi stany pobíhali legionáři, také se chystající, ale největší zástupy proudily

k hlavní cestě v tá-boře, k Via Principalis, odkud pokračovali mimo tábor, kde se šikovali do legií.

Římské tábory byly vystavěny velmi spořádaně. Celkově vytvářely čtvercový tvar. V pravé části tábora, vytvářela jednotlivá ležení pravidelné uličky. Zde byli ubytováni obyčejní legionáři.

V levé části byly prostornější stany, které byly určeny pro velení a organizaci. Samozřejmě v táboře s takto obrovským vojskem zabíraly legionářské ubikace podstatně více prostoru. Pravoúhlý systém cest navazoval na ústřední osu tábora tvořenou dvěma na sebe kolmými hlavními cestami, Via principalis. Ty umožňovaly jednotkám rychle se sešikovat. Celý tábor byl obehnán příkopem a náspem.

Belenius, stejně jako ostatní, si vzal ze stojanu před stanem svůj velký okrouhlý štít scutum, pobitý bronzem, uprostřed zesílený kovovou puklicí a dlouhé těžké kopí.

Všech osm legionářů ze stejné ubikace, se ve dvojstupu vydalo rychlým krokem spletí uliček mezi stany. Bylo ještě šero, ale již značné teplo. Celý tábor si počínal podobně, každý, kdo se vyzbrojil, se vydal k hlavní cestě.

Až teď si Belenius uvědomil, že slabost ze včerejška ustoupila a horečka nejspíš také opadla To je jenom dobře, alespoň budu mít dost sil, pokud dnes k něčemu dojde a já doufám, že ano!

„Snad konečně dojde k nějaké větší bitvě, už se nemůžu dočkat," řekl horlivě Veranius, klusající za Beleniem, svému sousedovi.

„Už před třemi dny nechal Varro nastoupit celý tábor, a nic z toho nebylo," odpověděl skepticky druhý legionář.

Veranius se ušklíbl: „Ale no tak, k té bitvě musí jednou dojít a je naprosto jisté, že kartágince porazíme, tak trochu důvěry!"

„Varro je znám svojí horlivostí, tohle ještě nic neznamená," odporoval druhý legionář.

„Rozdíl je v tom, že před třemi dny neměl hlavní slovo Varro ale Paullus," přidal se do rozhovoru Belenius aniž by se otočil.

Takto šli dál rušným táborem, za nimi i před nimi čím dál více legionářů pochodovalo k hlavní cestě. Nejednou museli zastavit, když jim cestu zkřížil jiný oddíl legionářů. I když v táboře během příprav nedocházelo k žádným větším potížím, protože každý legionář přesně věděl, co má udělat, přece jenom v táboře bylo přes šedesát tisíc vojáků a v takovém množství prostě musí docházet k menším potížím, ale vše zachraňovala naprostá disciplína, které byl život vojáka podřízen.

Když se konečně dostali až na Via Principalis, byl již na nohou prakticky celý tábor, každý legionář se snažil dostat mimo tábor do formace. Ale i zde panoval jasně daný pořádek.

Postupovat se dalo jen krokem. Během krátkého času se veškerá armáda zformovala před táborem. Během chvíle byl vydán rozkaz k přesunu. Všechny legie se daly do pochodu směrem k řece Aufidus. Na míle daleko se rozléhal dusot mnoha deseti tisíců nohou.

Možná, že dnes konečně nastal ten čas, napadlo Belenia. Rozhodující bitva, podle většiny předem rozhodlá ve prospěch Říma a jak by ne, vždyť máme drtivou převahu. Belenius si ani nebyl jistý, jestli se stihne do bitvy zapojit, nebyl v předních řadách. Nikdy jsem ještě větší bitvu nezažil, jaké to asi je? Také jsem nikdy nikoho nezabil. Smrti se nebojím, ale vydrží mi odvaha i v bitvě?

Ve vojsku panovala napjatá atmosféra, každý jako by tušil, že se k něčemu schyluje, možná i k rozhodující bitvě. Bitvě u města Kann.

Krajina kolem Kann je vyprahlá pustina. Je to téměř rovina bez stromů a keřů. Je vystavena silnému mořskému větru, zvedajícímu písek, místními nazývaný volturnský. Pláň je jen mírně zvlněná a propletená životadárnou řekou Aufidus, s ne tak pustými břehy. Římané se utábořili více na severu, na obou březích řeky. Hannibal měl své tábory také na obou březích řeky, ale více k jihu. Římská armáda pochodovala na jižní břeh, východně od Kann. Je to oproti ostatní krajině jakési návrší. Z města Kann, ležícího západně od bojiště, zbyly jen trosky, po tom co ho vyplenil Hannibal.

Armáda dospěla k vysychajícímu řečišti Aufidu, voda legionářům sahala po kotníky.

Na východě rozjasňovaly oblohu ranní červánky, věštící žhavý letní den. Ačkoliv byl Belenius až v zadní části postupujícího vojska, nemohl si nevšimnout, že se k nim připojuje i zbytek armády z protějšího břehu. „Takže je to tady," zašeptal. Nervózně sevřel pevněji kopí, začalo se ho zmocňovat čím dál větší napětí a nervozita.

Zvedl se jižní vítr, začal zvedat oblaka prachu a hnát je do tváří Římanů.

„No to snad ne!" zavrčel legionář nedaleko Belenia a přitom si zaclonil oči rukou. Beleniovi se písek už také dostal do očí, a tak si je začal vztekle mnout. Vojáci začali klít a podrážděně vrčet na počasí. Vítr už úplně neustal, ale většinou byl jen slabý, občas zesílil.

„Podívejte!" zvolal kdosi, ukazujíce kopím k jihu. Tam v dálce, právě teď překračovala řeku další armáda. „To je Hannibal!" zvolal kdosi. „Podívejte jak je jich málo!" zasmál se další.

Obě armády se proti sobě postavily na rovině východně od Kann, armády byly mohutné, ale římská výrazně větší. Římané jsou uspořádaní do velmi těsného a hlubokého šiku. Jednotlivé legie stojí vedle sebe v řadách proti nepříteli. V první řadě jsou nejmladší a nejmíň zkušení

vojáci, v druhé muži v největším rozkvětu sil, mezi nimi i Belenius a ve třetí řadě nakonec ti nej-zkušenější a nejstarší z vojáků. Belenius se nacházel v legii na pravém křídle u řeky Aufidus. Beleniovi vadilo, že přes vojáky před sebou nevidí, jakou formaci nepřítel zaujal.

Ještě před hlavní bitvou vyjela do útoku Hannibalova jízda a střetla se s tou římskou na obou křídlech. Vojáci netrpělivě svírali kopí, to, co se děje okolo je nezajímá, to že tam už umírá mnoho jejich přátel jim je jedno, bitva ještě nezačala. To čekání bylo pomalu horší, než bitva sama.

A poté zaznívá ten povel. Centurioni vybízejí své muže do útoku. Obrovská římská armáda se dává s dusotem do útoku, Hannibalova čeká. Nastává pár napjatých chvil, když se k sobě armády přibližují. Přední řady se sráží, jako když se vlna rozbije o útes. Nastávají jatka, kdy muž padá přes muže, půda se nasakuje krví. Ranění sténají, ale ostatní po nich šlapou, i vlastní. Vždyť vítězství je na dosah, teď nemůžeme brát ohledy na nikoho.

Dosud bojují pouze první šiky, ostatní netrpělivě čekají. Jejich nedočkavost a zuřivost je podporována rykem boje a pachem krve a smrti, všude. Legie postupují, nepřítel ustupuje.

To vypadá na rychlé vítězství, napadá nejednoho. Postup ve středu armády je rychlejší než na křídlech, řady se rozpadají. Právě v této situaci náhle nastal nečekaný zvrat.

„Pozor, útočí zprava!“ křičí někdo, tak aby ho bylo i přes bitevní vřavu slyšet. Belenius se podívá. Opravdu, pravé křídlo je zaskočeno náhlým útokem. Místy se nepřátelé probíjejí hlouběji do legionářského seskupení.

Konečně nastává opravdová bitva, myslí si Belenius, ale přece jenom se mu to nezdá. Útok z boku se probíjí čím dál hlouběji do formací. Někteří nepřátelé jsou téměř u nich. Staví se proti nim čelem. Prvního, na kterého má dosah, bodá kopím. Protivník výpad odráží štítem. V té chvíli něco silně udeří do Beleniových zad. Ten ztrácí rovnováhu a padá na zem, přitom pouští kopí i těžké scutum.

Ryk boje a půda nasáklá krví ho ještě více otupují. Okamžitě vstává. Obě armády se naprosto promísily, doléhá k němu dusot koňských kopyt, všímá si, jak se Hannibalovo jezdectvo vrhá legionářům do zad.

Belenius tasí svůj meč. Hledá nejbližší možný cíl. Támhle jeden stojí zády, je mohutný, nejspíš gal. Přiskakuje k němu, touží prolít krev. Vráží do jeho zad svůj meč. Konečně! Nepřítel padá mrtev k zemi na záda, přitom se mu cosi blýskne u krku. Beleniovi opadá úsměv, mrtvý má na krku zavěšený lesklý talisman, znázorňující orlici s rozepjatými křídly, teď rozeznává i jeho tvář.

„Ne!“ Belenius zdrceně padá na kolena k tělu přítele, kterého zabil. Co to udělal.

V té chvíli už je římská armáda obklíčena a masakrována. Země je pokryta vrstvou těl, přes která padají další.

Derou se mu slzy do očí, vždyť tento gal mu zachránil život a jak se mu odvděčil on? Probodl ho, zezadu. Nedaleko klesl mrtev k zemi Veranius. Tolik mrtvých.

Kdosi zničehonic pevně popadá Belenia, zvedá ho a táhne pryč. „Belenie! Chceš tu snad zůstat, musíme jít," naléhá na něj legionář, co ho táhne pryč. Ten, aniž by odpověděl, se přestane bránit. „Tudy," ukazuje legionář. Prostupují bitevní vřavou a nejednou se jim nepřítel staví do cesty, oba jsou ale zruční v zacházení s mečem. Beleniovi však už další boj žádné uspokojení nepřináší, spíše naopak.

Během chvíle se oba dostali do dosud nerozpadlého šiku. Ten jako jediný nebyl ještě v úplném sevření nepřítele. Toho se všichni rozhodují využít a po-měrně seskupení unikají z bojiště škvírou v obklíčení.

V té době se masakr dostává do plného proudu. Římané po celém bojišti umírají po stovkách. Opouští je jejich sebejistota, zato nepřítel, posílen nečekaným úspěchem se vrhá do bitvy s ještě větší urputností.

Všichni utíkají jako o život. Ale kam? Jejich tábory jsou za nepřítelem. Tam se nedostanou. Zbývá pouze nedaleké město Kann. Je jisté že si jich někdo všimne, a tak se musejí co nejrychleji dostat do Kann a potom dál.

Už doběhli k řece Aufidu. Už se přes ni přebrodili a vyčerpaní běží hledajíce útočiště v troskách města Kann.

Na dva tisíce mužů se shromáždilo na bývalém náměstí. Co dál?

„Dostihli nás! Obklíčili celé město." zkroušeně podával zprávu svému veliteli, právě přibíhající legionář. „Co budeme dělat?"

Ze zástupu legionářů, se jako odezva ozývají zoufalé hlasy. Velitel dlouho mlčí a přemýšlí. Náhle se rozhodně zvedá, zvučným hlasem rozkazuje: „Pro římského vojáka by bylo zajetí hanbou! Každý legionář mnohem raději položí svůj život za dobrou věc, za svou ZEM! My budeme bojovat do posledního muže!"

Nedaleko sedí Belenius, opírající se o zbytky zdi domu, bledý, zachmuřený, hledící do země. Rozkaz přijímá lhostejně, na sobě už mu nezáleží. Ale přece zvedá pohled a rozhlíží e po shromážděných. Vybavuje si okamžiky hrůzy z bitvy. Mezi přítomnými je mnoho zraněných.

Ve tvářích všech se zračí vyčerpanost a zoufalství, po jakémkoli odhodlání k boji nejsou nikde ani stopy, ale nikdo si netroufá odporovat rozkazu.

Uvědomuje si, že není za co bojovat. Snad jen za životy těchto mužů a ty boj nezachrání. Dnes už bylo zmařeno dost životů, bylo by jen správné pár jich zachránit.

Belenius přistoupil k veliteli: „Neměli bychom bojovat," oslovuje ho klidně a sebejistě.

Velitel se překvapeně otáčí na Belenia. „Jak si dovoluješ odporovat rozkazu vojáku!" Příkře se obořuje na Belenia.

„Boj už teď nemá smysl, všichni zemřeme zbytečně," odporuje dál Belenius.

„Cože!" Vzkřikne na něj velitel „To se raději máme potupně vzdát?" Belenius ukázal rukou kolem sebe: „Rozhlédněte se, už není, za co umírat. Bitva je prohraná a mi to svojí obětí nijak nezměníme. Podívejte se do tváří všech okolo, není tu žádné odhodlání, pouze touha přežít. Každý se chce ještě setkat se svou rodinou. Pokud se vzdáme, oni nás nezabijí, i oni jsou lidé a dnes viděli smrti také dost, navíc za zajatce dostanou bohaté výkupné. Prosím vás, zabraňte dalšímu krveprolití a pokud toužíte po boji, tak nebojte, Hannibal nebyl poražen a boje bude zřejmě ještě dost. Ale už ne dnes!

Velitel pohnut Beleniovými slovy se krátce odmlčel a pak řekl: „Dobrá. Dnes jsem málem učinil velkou chybu, děkuji."

S těmito slovy odešel vydat potřebné rozkazy. Belenius pocítil úlevu. Alespoň jeden světlý bod v tomto černém dni. Výsledek bitvy znamenal pro Řím zdrcující porážku, ale v srdcích přeživších římanů se opět může vzchopit. Dlouze se zahleděl na oblohu, poprvé po bitvě se dokázal zhluboka nadechnout a vydechnout. Tasil svůj meč, zahleděl se na jeho zkrvavenou čepel. Po chvíli ho nechal volně vypadnout z ruky a pomalým krokem odcházel. Zvedl se chladivý vánek, v okolí zavládl podivný klid.

Použitá literatura

Goldsworthy, Adrian: Armáda starého Říma. Praha 2010

Knotek, František: Hannibal. Brno 1996

Titus, Livius: Dějiny IV. Praha 1973

Richter, Karel: Hannibal před branami. Praha 2011.

Mariův morální boj

56 př. n. l.

Štěpán Kovařík

Na vycházkách přírodou se mohou přihodit ledajaké věci, nejen nečekané a šokující, ale i věci, které otevřou člověku mysl a přinutí ho si něco podrobně popsat a připomenout. Zrovna to je případ římského bojovníka Maria. Ten se jeden večer na takovou vycházku vydal a jelikož rád cestoval a spal pod širým nebem, měl jedno oblíbené místo, kudy se vydával. To místo bylo u řeky Arar. Přecházel po nově vystaveném mostě přes tuto řeku a přitom vzpomínal, jaký měl předtím život, jak velká událost se na tomto místě stala.

Jednoho dne, za vlády Gaia Julia Caesara, římského císaře, se Marius vzbudil ve svém domě v Římě. Oblékl se do své tuniky a tógy, obul páskové kožené sandály, posnídal pár krajíců pšeničného chleba a vyrazil ven. Marius nepatřil mezi výše postavené rodiny. Ostatní Římané ho možná právě proto neměli příliš v lásce. Mnohým připadal také plachý a zbabělý. Tento den si Marius prožil jako by to byl docela normální den: vyráběl keramiku, poslou-chal náboženské projevy, pozoroval oblohu, obdivoval pečlivost římských sochařů a tajně, aby ho nikdo nespatřil, se učil bojovému umění a taktikám od svého přítele Vespasiana. Byl to legionář sloužící Caesarovi. Byl to člověk, na kterého se vždy mohl Marius obrátit, a právě díky němu dostal možnost se cvičit v boji, a nebýt přitom v armádě. Vždy se v noci vyplížili za hradby a Vespasianus, coby zkušený veterán, ho učil výcviku, který také jemu byl předkládán. Díky hradbám nebylo zevnitř města slyšet téměř nic.

Výcvik trval přibližně dvě hodiny, a zahrnoval nejen běh a plavání, ale i nácvik boje tváří v tvář s dřevěnými zbraněmi. Krátce po výcviku se svěřil Marius Vespasianovi, že už ho déle nebaví být terčem posměchu jiných, že chce něco dokázat. Něco, co si bude celý Řím pamatovat. Vespasianus byl překvapený, neboť neznal nikoho, kdo by si takto udal životní cíl. Ale přitakal, že nějaká příležitost se určitě objeví. Krátce po tomto rozhovoru se vrátili do města, rozloučili se, a šli každý do svého domusu a spát. Druhý den ráno Marius po snídani zaslechl, že se Caesar dozvěděl o Helvétech, kteří se nyní snaží přesunout svá vojska a veškeré obyvatelstvo přes Sekvánsko, jelikož se stěhují kvůli nepříliš vhodným podmínkám pro hospodaření v Galii. Marius po tom, co to zaslechl, vyrazil z domu a optal se sousedů na Caesarovu reakci a jeho plány. „Náš vznešený Caesar vyráží do zadní Galie na pomoc naší provincii odrazit Helvéty, ale ty si raději zalez pod postel“, posměšně dodali sousedé.

Poté, co se to dozvěděl, Marius začne spěchem hledat Vespasiana. Náhle ho vidí odcházet společně s legií z města. Zaběhne k němu se zeptat, kde se může zapsat jako legionář a pořídit si legionářskou výstroj. Taktak zaslechne Vespasianovu odpověď a stále ve spěchu se dostává domů a vybírá peníze, jelikož výzbroj si musí zaplatit sám. Když nemohl najít ani jediný denarius, na okamžik si zazoufal. Pak si ale vzpoměl, že zdejší kovář potřebuje nutně dříví na zátop, ale kvůli svému zranění nemůže pryč z města. Marius se nabídne kovářovi na výpomoc, za peníze. Kovář odsouhlasí, a během hodiny je Marius odměněn s jeho údivem dostatečným počtem aureů, aby si mohl pořídit kompletní výzbroj. Radostně se tedy vydal domů, aby se vybavil na cestu a převlékl se. Měl na sobě pásový pancíř, na hlavě bronzovou přilbu. V rukou třímal obdélníkový štít a kopí, za pasem měl meč. Vzal si s sebou zásobu pšeničného chleba a šel se zapsat.

Avšak když uviděl ostatní, jak se také zapisují do legií, najednou ho přepadl strach, že nad ním bude někdo mít moc, připadal by si jako něčí majetek. Udělám to jinak, napadlo ho. Vyrazil na koni směrem, kterým se vydala Caesarova legie. Jakmile spatřil římské vojáky, sesedl z koně, pustil ho na svobodu, a pěšky se nepozorovaně připojil k pochodující legii.

Marius se snažil působit přirozeně, aby zapadl mezi ostatní legionáře a nezpůsobil rozruch. Naštěstí byla římská legie natolik soustředěna na svou akci, že si nového přírůstku ani nevšimla. Při pochodu po kamenné cestě se zeptal legionáře vedle něj: „Kam že to jdeme?“ „Ke Genavě“ odpověděl legionář. To Maria zarazilo, jelikož si uvědomil, že nebyl vůbec na takovou cestu připraven jak zásobami, tak psychicky. Vždyť nemám už ani koně, jak tohle zvládnu? Smutně přemítal. S velkým zklamáním se tedy opět nepozorovaně odpojil od skupiny a začal ztrácet naději. Vracel se domů. Už byl v dohledu Řím – ironicky se pousmál – vše vrátí do normálu. Znovu bude terčem posměchu, znovu bude pořád jen vytvářet hrnce a procházet se městem pořád dokola. Zklamal jsem ho, říká. Zklamal jsem Vespasiana, možná jsem vážně tak zbabělý, jak se o mě povídá, smutně si povzdechl. Poté, co se vrátil do města, byl více jak dvacet dní zavřený ve svém domusu a vyčítal si svou nerozhodnost.

Jednou mu to nedalo, a musel se jít projít mimo město, nechtěl pořád jen trucovat. Dokonce si vzal na sebe své brnění a výbavu, aby se jen tak neválelo v domě. Po dvouhodinové chůzi lesem spatřil v dálce na pláni rychle pohybujícího se koně. Zvědavě vyběhl na kraj lesa, aby se přesvědčil. Uviděl, že na koni je legionář. Náhle slyšel, jak se za ním z lesa něco řítí. Byl to med-věd. Marius leknutím upadl, a spadl do listí, avšak hned se postavil na nohy a vyběhl na pláň. Postavil se oporou se štítem a kopím proti medvědovi. Legionář na koni si ho všiml a jel mu na pomoc.

Koně avšak nechal stranou, aby se nevyplašil. Uvázal ho k lávce přes potok, který tudy tekl a běžel k Ma-riovi.

Marius se mezitím pokoušel probodnout medvědovi krk kopím, avšak neměl dost síly, aby vzdoroval jeho mohutným prackám. Medvěd měl převahu. Přiběhl za ním legionář s výkřikem: „Vydrž!“ Vytasil meč a vyběhl zezadu na medvěda a začal do něj bodat a sekat. Medvěd na Maria dorážel, avšak po prvním zásahu od legionáře se otočil, postavil se na zadní, zařval a tlapami jej rozdrásal, legionář na sobě neměl pancíř. Marius se velmi vylekal, popadl svoje zbraně a bezmyšlenkovitě běžel k onu bílému oři. Odvázal ho, nasedl na něj a zamířil směrem, kterým původně jel onen ubohý legionář.

Poté zastavil a všiml si, že u sedla je uvázaná kožená brašna. Podíval se do ní, uviděl jakési oznámení a usoudil, že legionář byl římský posel. Na perga-menu bylo napsáno, že Helvétové razí Sékvanskem a chystají se překročit řeku Arar – že provincie potřebuje posily. Mariovi bylo ihned jasné, co má dělat. S koněm jel ihned ke Genavě, překonávajíce svůj strach a obavy. Cesta mu trvala dlouho, jelikož několikrát zabloudil. Konečně dojíždí do Genavy a oka-mžitě vyhledává Caesara. „Mám zprávu pro Julia Caesara!“ Vykřikne. Přišel k němu jeden z Caesarových centurionů a řekl: „Dej mi tu zprávu tedy, předám mu ji.“ A tak se zpráva dostala Caesarovi. Caesar okamžitě vydal rozkazy k přesunu a nabídl Mariovi, ať se přidá. Maria hřálo u srdce a s rados-tí nabídku přijal. Když dorazili do tábora nedaleko řeky Arar, Caesar promluvil k vojákům. Marius se však vytratil a se svým novým koněm jel opatrně k řece Arar obhlédnout situaci. Náhle uviděl vojsko Helvétů, rychle se otočil, ale koutkem oka si ještě něčeho všiml. Viděl, že čtvrtina jejich vojsk ještě řeku nepřešla, a tak dostal nápad. Spěchal tedy do tábora za Caesarem a sdělil mu to, co viděl. Ale „podívejme, podívejme“ řekl Caesar. Marius mu odvážlivě skočil do proudu myšlenek: „Mohli bychom zaútočit na zbývající část jejich vojska, která ještě nepřekročila řeku a využít tak momentu překvapení.“ Caesar se na něj podíval s údivem, snad proto že úplně stejnou myšlenku měl on sám a nenapadlo by ho, že by se tato strategie zrodila v hlavě pouhého „posla“. Caesar se chvíli rozmýšlel, a pak pravil: „Vojáci! Čeká nás vítězství! Nepřítel se dopustil neopatrnosti! Avšak my toho využijeme! Bude to okamžik překvapení!“

A tak tedy rozkázal zaútočit na zbývající skupinu Helvétů. V čele bylo pár vojáků, včetně Maria, který byl zaslepený touhou po boji a poprvé nevnímal svůj strach. Římané se vrhli na Helvéty. Byli tak zabaveni přípravami na překročení řeky, takže boje neschopní, že neměli žádnou šanci proti lstivým Římanům a většina z nich byla pobita.

Caesar po bitvě pronese další řeč. Vojáci a Marius dostanou nové rozkazy, a to postavit přes Arar most, aby bylo římské vojsko schopné dostihnout druhou část Helvétského vojska. Začnou kácet blízké stromy, zpracovávat dřevo a zasazovat první kůly dřeva do vody. Když je po celém dnu práce dřevo svázané a zpevněné, je most konečně hotov. Marius se cítil, jakoby měl síly za deset. Nebyl sice moc šťastný za to, že jeho první boj byl vůči nepříteli nerovný, zato byl rád, že přemohl svůj strach a že se svou myšlenkou strategie shodl se samotným Juliem Caesarem. Caesar pronesl poslední řeč: Válečníci! Zvítězili jsme a pomstili jsme našeho konsula Lucia Lassia, který byl zabit právě touto skupinou barbarů! Doražme ty vetřelce! Ukažme jim, čeho jsme schopni!

To už ale Marius nevnímal. Byl to jeho nejlepší den v životě. Bylo mu jed-no, že válka ještě neskončila. Caesar se dal znovu do pohybu se svou legií, avšak Marius zamířil docela jiným směrem. Směrem domů – do Říma. Dorazil do tábora poblíž řeky Arar, nasedl na svého bílého koně a vyrazil. Při dlouhé cestě do Říma se ale nemohl zbavit pocitu, jako by ho někdo nebo snad něco sledovalo. Ale jeho radost přebila tento pocit. Jakmile byl v Římě, zašel k sobě domů. Převlékl se, pořádně se najedl a šel rovnou spát. Byl nesmírně unaven.

Další den svolal své sousedy ke svému domu, a začal svou řeč. Najednou mu někdo zaklepal na rameno. Byl to Vespasianus. Marius byl velmi udivený – myslel, že teď právě s legií bojuje proti Helvétům v oblasti Sékvanska. Ves-pasianus se pousmál, a pravil: Opravdu jsi něco dokázal. Nejde o to, že ne celému Římu. Dokázal jsi něco hlavně sám sobě. A to, že jsi překonal svůj strach. Viděl jsem ti to v tváři – tvou odhodlanost, tvoji nebojácnost. Byl jsem totiž ve vojsku vedle tebe. Marius se zaradoval, stejně jako pár římských posluchačů, které Mariova změna zajímala. Díky Vespasianovi samotnému uvěřili Mariovým činům, neboť o něm bylo známo, že nikdy za svůj život nezalhal. Také se časem roznesla po Římě hříčka „Ty myslíš jako Marius“, což znamenalo, že daného člověka napadla ve stejnou chvíli myšlenka, stejná jako toho druhého.

Později si Marius uvědomil, že bůh Mars k němu ze začátku vzhlížel jako k učedníkovi, kterého potřeboval ozkoušet, zda je schopen se někdy postavit sám sobě, a změnit tak svůj život.

Tak končí povídka o Mariovi – o jeho boji sám se sebou.

Použitá literatura

Adkins, Lesley & Roy: Antický Řím. Praha 2012

Caesar, Gaius Julius: Gaius Julius Caesar – Válečné paměti. Praha 1972

Caesar, Gaius Julius: Zápisky o válce galské. Praha 2009

Raffalt, Reinhard: Velcí římští císaři. Praha 2001

Plutarchos: Životopisy slavných Řeků a Římanů I. Praha 2006

Plutarchos: Životopisy slavných Řeků a Římanů II. Praha 2007

Goldsworthy, Adrian: Ve jménu Říma – Muži, kteří vítězili pro římskou říši. Praha 2009

Fernaou, Joachim: Zdraví vás Caesar – Jak se žilo ve starém Římě. Praha 2001.

V zajetí Dalmatů

47 – 43 př. n. l.

Jan Pivrnec

„Vstupte, je otevřeno!“ zavolal Marcus na člověka za dveřmi jeho skromné kovárny. Bylo brzy ráno, přesně tisíc sto krát již vyšlo slunce nad obzor od doby, kdy Caesar a jeho vojsko překročilo řeku Rubikon.

Do kovárny přišel postarší, ale silný voják z Caesarova vojska a pravil: „Ty, Markusi Papirie, jsi povolán, abys bojoval za našeho vládce Gaia Julia Cae-sara. Dostáváš sedm dní a sedm nocí na to, aby ses připravil na dlouhou cestu a bitvu po boku našeho vojevůdce.“ Poté se jenom otočil a odešel.

Marcus nechápal, co se děje. Posadil se na lavici a přemýšlel, co si počne. Nevěděl, proč by měl jen tak odejít bojovat za Caesara, když pořádně ani bojovat neumí. Proč by měl odcházet od své mladé a krásné ženy a od šesti letého syna, kterého spolu mají. Nějakou dobu tam seděl a poté se celý zkroušený vydal domů říci své manželce, že musí odejít.

Když přišel domů, jeho syn k němu přiběhl, Marcus ho chytil a vyzvedl vysoko do vzduchu a poté ho znovu položil na zem. Jeho manželka Julia mezitím stála opodál a usmívala se. Když ho Marcus položil, řekl: „Marcusi, ráda tě vidím, ale myslela jsem, že přijdeš až večer.“ Přišla k němu blíž a po-vídá: „Jsi nějaký smutný, co se stalo? Tak pověz.“ Marcus přišel ke své ženě, objal ji a povídá: „Z donucení musím odejít z domova a přidat se k Caesa-rovým vojskům v bitvě proti Pompeovi a Římanům stojícím na jeho straně.“ Když to Julia slyšela, objala ho ještě pevněji a rozplakala se. Marcus ji začal utěšova, t dokud nepřestala plakat.

Následujícího rána se vydal na procházku po městě, které miloval, pro které bude bojovat a které dlouho neuvidí. Ten den navštívil Forum Roma-num, Circus Maximus a další významná místa. Ze všeho nejraději si však jenom tak sedl na vrchol pahorku Palatin a rozhlížel se po celém městě.

Zbývajících šest dní strávil Marcus se ženou a synem.

Sedmého dne si pro něj přišel ten samý voják. Marcus se rozloučil s ro-dinou a ujistil je, že se v pořádku vrátí.

Voják se představil jako Spurius a vedl Marca směrem k paláci. „Kam jdeme?“ zeptal se Marcus, ale odpovědi se mu nedostalo. Šli asi deset minut, až došli do vojenských kasáren, vstoupili dovnitř a Spurius povídá: „Obleč si na sebe brnění, vezmi si štít, meč nebo kopí a přijď za námi dozadu na cvičiště.“ Poté vyšel z kasáren ven na cvičiště.

Marcus se pořádně rozhlédl, byla to velká holá místnost s asi tuctem dřevěných stojanů, o které byly opřené štíty, kopí, meče a brnění.

Oblékl si brnění, vzal si meč a štít a vyšel ven na cvičiště. Tam už čekal Spurius a dva další vojáci.

„Ááá, tady jsi. Tihle vojáci půjdou také s námi. Takže tohle je Titus," ukázal na nízkého, ale zavalitého vojáka, „a tohle Tiberius." tentokrát pokynul rukou k vysokému a štíhlému vojákovi.

Vydali se tedy na cestu. Šli směrem na sever. Putovali pouze přes den, vždy před tím než slunce zapadlo, našli si nějaké vhodné místo na přenocování. Rozdělali oheň, našli nějaký potok nebo říčku, kde by se omyli a doplnili si vodu v čutorách. Poté se Spurius, Titus a Tiberius střídali v trénování Marca v boji s mečem.

Po měsíci chůze došli k Jaderskému moři, do místa, kde se do něj vlévá řeka Rubikon. Marka už všechno bolelo z každodenního chození a trénování. Na nohách měl nespočet hnisajících puchýřů. Ani nemůže pořádně spát, jak ho všechno bolí. Celé noci jenom sleduje noční oblohu a vzpomíná na svojí ženu a syna.

Pokračovali podél Jadranského moře několik dalších týdnů, až došli k jeho nejsevernějšímu místu. Zde stála menší vesnice. „Prosím, mohli bychom si v této vesnici pár dní odpočinout, všechno mě bolí." žadoní Marcus. „To bychom nemohli, odpočívat můžeš v hrobě," stroze odvětil Spurius. „My bychom si také rádi odpočinuli." sborově se ozvali Titus a Tiberius. „No tak tedy dobrá." povídá Spurius: „Odpočineme si tady, ale za dva dny opět vyrážíme". Přišli tedy do vesnice, jenže když je lidé viděli, začali před nimi prchat a skrývat se všude, kde mohli. Ti čtyři vojáci je začali volat: „My jsme vám nepřišli nic udělat, jenom si zde chceme odpočinout a putovat dál." Po chvíli k mím přišel nějaký muž. „P-p-pojďte za mnou," zakoktal a šel směrem, odkud před chvílí přišli. Vojáci šli za ním. Zastavil se u dveří malého domku na kraji vesnice. Ukázal jim, že mají vstoupit. Vešli dovnitř, sundali ze sebe brnění a chystali se ke spánku. Poprvé po dlouhé době se Marcus dobře vyspal. Další ráno je vzbudil ten samý muž, který je sem včera odvedl a povídá: „Manius vás očekává, pojďte prosím za mnou." Tak tedy vstali a následovali ho. Dovedl je do asi největšího domu v této vesnici. Vešli dovnitř a tam na velké pokovené židli seděl postarší muž. „Jmenuji se Manius," představil se ten muž na židli „omlouvám se za včerejší den, jak se vás báli. Nikdo tady nedůvěřuje cizím lidem a hlavně v této době, kdy znovu mají přijít Dalmáti. Přicházejí tak jednou dvakrát do roka, vezmou nám mnoho jídla a odvedou si vždy i nějaké lidi."

V tu chvíli se z venku ozval hrozný řev: „UŽ JSOU TADY!! SCHOVEJTE SE." Najednou se rozrazily dveře a dovnitř vběhlo asi dvacet ozbrojených mužů. Vzali všechny lidi včetně Marca a ostatních vojáků a vyvedli je ven. Všichni lidé už klečeli na kolenou před domem. Stál před

nimi muž v lepší zbroji než všichni ostatní a něco na ně řval cizí řečí. Po chvíli zvedli Marca, Spuria, Tita a Tiberia a odvedli je ke koňům, ke kterým je přivázali. Nikdo z vojáků přesně nechápal co se děje, proč je odvádějí. Nemohli ale nic udělat. Bylo jich méně než útočníků a ani neměli zbraně a brnění. Chvíli tam tak seděli přivázáni ke koním, poté se všichni vrátili, nasedli na koně a vyrazili. Cestou se Tiberiovi podařilo dostat z pout, takže když se večer utábořili, pokusil se utéci. Jenže ho jeden z Dalmátů uviděl a zabil. Cestovali takto tři dny, až konečně přišli do menšího dalmátského města. Zde je zavřeli, každého do samostatné kopky.

Byla to malá kamenná místnost bez oken s trochou slámy na podlaze. Vždy jednou denně přinesli Marcusovi džbán se špinavou vodou a krajíc suchého starého chleba.

Takhle zde žil tři roky, až do chvíle, kdy se najednou otevřely dveře od té kobky. Stál v nich římský voják a povídá: „Co jsi zač?“ „Už jsem ani nedoufal, že se tohle někdy stane. Já jsem Marcus Papirius a jsem římský občan povolaný do války.“

Voják tedy značně zesláblého Marka vzal a odtáhl ho ven. Marcus povídá: „Jsou tu v kobkách ještě další dva římští vojáci.“ „Nikdo jiný v kopkách nebyl,“ odvětil ten voják.

Nějací vojáci mu pomohli na loď, kterou dopluli až do Říma.

Celou tu dobu se nemohl dočkat, až uvidí svého syna a obejme svoji ženu.

Když přišel domů, jeho syn se ho bál a nepoznával ho a svoji ženu našel s jiným mužem. „Když přicházeli zranění z bitvy, ve které jsi měl bojovat, vyhlížela jsem tě a ptala se po tobě. Jenže jsi tam nebyl. Někdo mi řekl, že jste ani do bitvy nepřišli a museli jste nejspíše na cestě dezertovat. Myslela jsem, že už tě nikdy neuvidím,“ vzlykala Julia. Natolik ho to rozesmutnilo a rozeš-tvalo, že vzal nůž ležící na stole a bodl si ho přímo do srdce. Pak už jenom jeho tělo spadlo na zem a krev se rozlévala po pokoji.

Použitá literatura

Caesar, Gaius Iulius: O válce občanské. Praha 2008

Cowan, Ross: Římská bojová taktika 109 př. n. l. – 313 n. l. Praha 2008

Meijer, Fik: Císaři neumírají v posteli. Praha 2008.

V zájmu republiky

44 př. n. l.

Tadeáš Bárta

Kapitola první: Spiklenci

Slyším je. Šlo o ten druh konverzace, kdy je slyšet pouze jeden hlas, a ja-koby ve stínech za ním se ozývá vzrušené šuškání davu. Ten druh konverzace, kdy nikdo šeptat nemusí, protože odhalení nehrozí, a přesto se mluví o vě-cech, které jako by samy nechtěly, aby byly vyřčeny. Procházím temnou uličkou. Kdybych sem byl unesen, snadno bych si ji zaměnil s podzemní kanalizací, nebo malou opracovanou jeskyňkou. A to jsem nestál ani 3 metry od pódia jednoho ze zasedacích amfiteátrů uprostřed Říma. Už se blížím, za chvíli vyjdu jednou z těch uliček, které ustí tak, aby vyvolaly v zasedajících pocit, že přišel jeden z nich, že vystoupil jeden z davu, a přesto to tak docela není. Je až prozaické jak byly tyto prostory stavěné. I samotný nástup na jeviště umí způsobit rozruch. Ty otázky: „Odkud se vynořil?! Kdo to je?!…“ A to vše jen díky správně postaveným interiérům.

Vystupuji. Z temnoty uličky zapuštěné kdesi v tribunách vystupuji na světlo. Dopadá na mě a ozařuje mne. Další architektonický skvost. Okno namířené přímo na místo odkud řečník vystoupí. A všechny tyto detaily jen kvůli působivému „Entrée.“ Jasné světlo mě na moment oslepí. Zorničky se mi zúží, rysy ztvrdnou. Chci dosáhnout tohoto efektu. Nejsme zde dobří lidé. Dobří lidé by se nesnížili k tomu, k čemu my. A přece, je to nutné. Nutné v zájmu vyššího dobra, nutné v zájmu republiky. A republika je více než my. My zemřeme a naše kosti se obrátí v prach, ale republika je věčná a i díky ní se můžeme stát nesmrtelnými. I my, my osvoboditelé na ní máme zásluhu. Hlasy již utichly, ten slizký had se s poníženým přikrčením stahuje z řečnického pódijka.

Přistoupím a při prvním kroku na pódium se zavlní má tóga. První známka toho, že nejsem jen chodící socha. Pomalu se postavím doprostřed, tak aby na mě každý viděl a uvědomili si, že já jsem centrum. Jsem ten co to všechno zosnoval a jsem to já, kdo jim dodává odvahy. Já jsem první a jediný pravý Brutus. Ta směšná napodobenina, kterou se rozhodli samy užívat jako svůj přídomek. Pche.. Decimus Junius Brutus?! Jak to zní.

Vidím jejich tváře. Vystrašení, očekávající, obdivní a přesto tak slabí. „Smrt“ pravím, silným a vyrovnaným hlasem, vidím ucuknutí přihlížejících, když to jedno slovo, jedno jediné slovo a čtyři písmena protnou napětím protkaný vzduch. „Smrt tyranovi říkám! Gaius Julius Caesar, tak se ten

tyran nazývá! Proč? A ano vím, že se na to mnoho z vás ptá. Přinesl nám toho tolik dobrého, ne snad? Ano nám! Nám republice! Tento zlosyn možná rozšířil naše hranice až ke Galii, ale za jakou cenu mí druzi?! Tisíce našich věrných legionářů padlo v bojích při jeho hnaní se za mocí a ještě více jich padne, pokud ho nezastavíme. Už jen udržet vzdálené provincie nás stojí mnoho financí. A odkud, že se berou? Od prostého lidu přeci. Od lidu, kterému jsme se zavázali. Od lidu, který si Nás zvolil, abychom ho my chránili a spravovali. Spravovali říkám a ne okrádali. Gaius Julius Caesar musí zamřít! A stane se tak 15. března."

Skandují mé jméno. „Maximus! Maximus!.." Odcházím bez ohlédnutí a mizím hlavním průchodem, kde světlo zapadajícího slunce ozařuje mou postavu. Jak architekt předpovídal, řečník mizí v záplavě zlaté záře, dokud jeho postava pomalu nesestoupí po mramorovém schodišti už jen jako matná silueta.

V tuto dobu by měl můj věrný nastoupit znovu na pódium. Stoupenci šílí a on má před sebou už jen jednoduchý úkol. Vysvětlit průběh samotného aktu. Vše jsem do posledního detailu promyslel. Pravda, příliš mnoho detailů to nemá. Usměji se sám pro sebe. Jak prosté. Jako námět na prostinkou divadelní hru. A přesto tak teatrální. Smrt v den korunovace. Žádná armáda, jen hrstka oddaných. Žádné velké zbraně, šermířské potyčky a podobně. Pár šikovných úderů dýkou a bude hotovo. Věru, potřebujeme zálohu, pár lehce ozbrojených otroků, ukrytých ve vedlejší uličce by to mělo zvládnout. Už to jen zrealizo-vat.¨

Kapitola druhá: Poslední večeře

Cpe se masem a vínem. Hulvát. Jak si tam tak sedí, chvástá se a popichuje svého přítele. Moc dobře ví, že podle věštby by toto klidně mohla být jeho poslední večeře, a přesto je stále klidný a uvolněný. Naivka. Snažím se na sobě nedat nic znát a společensky přijatelně se směji jeho hloupým vtipům. To co mělo následovat, jsem ani v nejmenším nečekal, mezi nás spiklence jsme přijímali pouze velice dobře prověřené a věrné muže. A k těm Marcus Lepidus rozhodně nepatřil. Byl až příliš zahleděn do svého pána. Miloval ho s až nezdravou oddaností. Další naivka, copak v dnešní vládě již není nikdo zdravého rozumu? „Jaká smrt je podle tebe nejlepší Julie?" Tázal se svého vůdce. V jeho hlase, přirozeně nezazníval žádný podtext. Jako vždy byla jeho řeč naprosto nezabarvená jakousi hlubší myšlenkou, kterou jak známo, nebyl schopen dosáhnout. Stůl zamrzl. Všichni utichli, sousta zůstala napůl mezi talířem a ústy, zastavilo se dokonce i rytmické žvýkání. Sakra nemohl to vědět! Mezi námi nemohl být zrádce. Ale kupodivu jeho dotaz nevzbudil podezření jen u mne a dalších spiklenců přizvaných k této večeři, ale

i u lidí, kteří k nám nepatřili a to mě znepokojilo. Naštěstí, jsem se díky věčným politickým hrám a soubojích trpělivosti, kterých jsem měl za svůj již dlouhý život, který jsem prožil v nejaristokratičtějším městě na světě, mnoho, dokázal udržet své emoce na uzdě a nedal na sobě nic zdát. Naneštěstí jsem byl jediný. Údiv ve tvářích všech přihlížejících byl očividný. Nejspíš musím poděkovat vínu, protože jediný Gaius si toho evidentně nevšiml.

„Smrt, Lapide? Jistě se jedná o smrt nečekanou, náhlou.“ Pravil s klidem a dál se věcí nezabýval. Kdyby jen věděl. Prosťáček. Dál večeře ubíhala klid-ným tempem. Pokud za klidné považujete to, co většina aristokratů té doby. Jedlo se, pilo a hlasitě hovořilo o umění, architektuře, sochařství, ale hlavně o politice. Jsme přeci Řím, centrum světa. A kdo si dovede představit větší zábavu, než se přít o to které správní území by měl dostat který koncil.

Víno konečně vykonalo své a večeře se kvapem blížila ke zdárnému konci. Caesar sám se omluvil dříve než bych byl očekával. „Mí drazí, děkuji vám a zejména mému oddanému příteli Marcusi Lapidovi za dnešní pohostinství. Bohužel ale kvalitní toskánské víno na mě má větší vliv než za mlada.“ Prohlásil s lehkým zavrávoráním. Viděl jsem, jak odchází. Sám, doprovázen pouze dvěma ochránci. Jak snadné by bylo vrazit mu nůž mezi žebra. Nikdo by nestačil zareagovat, ale zaplatit za to vlastním životem? Jen ať tu oběť provedou jiní.

Zanedlouho jsem se i já omluvil zbytku večeřících. Vřele poděkoval tomu tupci Lapidovi. A vytratil se do noci. Řím je v noci tak úchvatný. Procházím se mezi mramorovými vilami na Forum romanum a pomalu mířím k domu Caesara. To bohatství, bohatství, které jemu ani nepatří a přesto je vidět všude kam se v jeho rezidenci podíváte. Honosný štít, silné, zdobené sloupy. Schodiště z nejčistšího mramoru. Za domem velké zahrady s cestičkami vysypanými štěrkem, úhledně zastřiženými keři a nespočtem malých fontánek. Hajzl! Nemohu si to slovo odpustit. Peníze, které patří Římskému lidu takto zneužít.

Musím se dostat k oknu do ložnice, ale podle zpráv od Decima směřuje do zahrady. Plížím se k plotu. U vstupu do domu stojí čtyři strážní. Pomalu šplhám po plotu a přelézám přes něj. Pravda, tóga není pro tento typ činnosti zcela vhodná, ale co už. Pomalu našlapuji po štěrku. Zatracený kámen, dělá větší hluk než stovka vojáků. Připlížím se k oknu.

Caesar i jeho žena sebou v posteli hází. Zřejmě mají špatné sny. Že by věštba přeci jenom nelhala?

Kapitola třetí: Osudný den

„Decime! Vzpamtuj se! Teď tě potřebuji víc, než kdy dříve. Půjdeš za ním a přesvědčíš ho, aby se na to zasedání dostavil, je ti to jasné?!“ Zdá se, že nic nemůže být tak lehké, jak se zprvu zdálo. Ráno jsem se vzbudil s tím pocitem, který jistě každý zná, před tím, než má někam odcestovat, jít na nějakou důležitou akci a podobně. A teď si tenhle pocit znásobte stokrát, tak jsem se cítil po probuzení toho osudného dne. Slunce příjemně hřálo, ale nebyl to důvod mého zrychleného dechu, za to mohlo datum samotné. 15. března, dnes zemře Gaius Julius Caesar. To ráno mohlo být dokonalé, dokud nepřiletěl do mého domu ten upocený idiot Deciums se zprávou, že chudince Jůlijkovi je dnes zle a pravděpodobně se nedostaví na svojí vlastní smrt. Viróza, tvrdil. To známe, poněkud více dubového vína a nemoc je na světě.

Povedlo se, možná Decimus zpanikařil, ale svojí roli zahrál dobře. Během pár chvil se tyran vynoří z útrob svého sídla. Poslední cesta Římem. Doufám, že si ji užije… Támhle je. Jak se nese, šašek. P… Počkat! Kdo to je! „Kassie! Ten otrok se k němu nesmí dostat!“ Pokud mě nešálí zrak. Je to jeden z otroků, kteří nám nosili pití při jednom z našich zasedání. Tohle jsem podcenil. Měl sem jim nechat vyříznout jazyk. Pokud se k němu dostane, vše bude ztraceno. Ale jak se zdá, nemá nejmenší šanci, nejen že je oddělil dav, ale Kassius se k němu blíží. A proti tomu hromotlukovi nebude mít ta vyzáblotina šanci. Á už ho mají. No, nebudu se zabývat tímhle problémem, asi bych se měl vydat směrem k Pompejově radnici.

Už to nebude dlouho trvat, až projde těmito dveřmi je v pasti a už odtud nevy… Bože jen to ne! Další a další problémy, kdo je zas ten zrádce co mu nese tu obálku. Nesmí si ten dopis přečíst, doufám, že ani tentokrát ten pomatený blázen neporuší své zvyklosti o tom, že si dopisy nikdy nečte sám a soukromě. Alespoň něco je na jeho dbání na pravidlech k něčemu. Kdyby jen věděl, že informace, která by mu mohla zachránit život je právě v rukou jednoho z jeho pobočníků. Už je tu. Už nám nic nezabrání.

Pomalu se nese uličkou. Lidé si vzrušeně šuškají a mí přívrženci již zaujali svá místa po stranách Caesara i za ním. Usedá na zlaté křeslo přímo pod Pompejovou sochou. Nyní má poslední šanci vzdát se moci a vrátit lidu republiku. Nepřišlo mi moc fér nechat ho rozhodnout se samotného. Doufám, že moje pošťouchnutí k správné cestě zabere. Lucius Tillius Climber ho právě prosí o udělení milosti jeho bratrovi. Nevím, jak odpověděl. Stojím příliš daleko, abych slyšel jeho slova. Ale podle výrazu mých stoupenců vím, jak bude příštích pár minut pokračovat.

Cimber rozhněvaně přiskočí k vladaři, přesně jak bylo domluveno. Strhává z něj tógu. V jeho očích, které si mne konečně najdou mezi stíny v rohu radnice, vidím záblesk pochopení. „To je násilí!“ Zvolává. To je vážně jediné na co se zmůže? Je směšný. Přistupují ostatní, ti, jenž se ode dneška budou moci právoplatně nazývat „Brutus“. Publius Servilius, Markus Junius, Gajus Kasssius i Decimus Junius a další. Ze záhybů jejich tóg vytahují dýky a na Caesarovo tělo dopadají první údery. Přestal jsem počítat u 15ti. Zajímá mě jen jeho výraz. Neřve, neprosí, jen si zahalí hlavu. Slyším jeho poslední slova. Slova, na která nikdy nezapomenu. „Dokonáno jest.“

Použitá literatura

Hintzen- Bohlen, Brigite: Umění a Architektura – Řím. Praha 2008

Burian, Jan: G. J. Caesar. Praha 1963.

Morillonová, Stéphanie: Po stopách Julia Caesara. Praha 2005.

Xenonova cesta

0-15 n. l.

Václav Smítka

Za dávných časů, za doby největšího rozkvětu Říma, žije ve městě Rhodos na ostrově Rhodos jeden velmi známý řečník jménem Xenon. Bydlí ve velkém rozlehlém domě se zahradou plnou voňavých a velkých stromů, kam rád chodí o samotě přemýšlet. Xenon je vážený, bohatý muž a má mnoho služebníků. Jednou se mu naskytne veliká příležitost.

Když se jednoho večera procházel po přístavu, všiml si, že přijíždí nějaká loď, která nevypadala jako obchodní. Zvědavě se běží podívat, kdo to připlou-vá. Je už večer, stmívá se, a proto se může bez problémů dostat do velké blízkosti, aniž by ho někdo z připlouvajících mohl zpozorovat. Pozorně naslouchá každému jejich slovu. Po chvíli si uvědomuje, že tato loď je něčím ojedinělá a že lidé, kteří na ní připluli, jsou Římané z Říma. To ho velmi zajímá a sleduje jednu postavu, která se snaží nepozorovaně utíkat směrem do města. Xenon ji pronásleduje až k jednomu obyčejnému domku, který stojí u hradeb. Nechápe úmysly neznámého člověka a říká si: „O co se tu asi jedná? Proč ta postava nechce být viděna?“ „Co se chystá?“ „Je to snad nějaký zvěd z Říma?“ Xenon začíná mít obavy o město. Chce zjistit záměry podezřelé postavy. Nemůže ale do domu vtrhnout a člověka, který se tam ukrývá, chytit. Co když tam je ještě někdo další? Proto se rozhodne vyčkávat.

Každý den po svém ranním proslovu na hlavním náměstí, ve kterém pre-zentuje svoje myšlenky o správném způsobu života, odchází k domu u hradeb, kam se onu noc schovala ta zvláštní postava, která přijela nejspíš z Říma. Vždy čeká asi dvě hodiny, ale nikdy se nedočká vytouženého výsledku. Nikdy nevidí postavu vycházet ani vcházet, a proto k domu přichází i každý večer po soumraku. Nikoho ale stejně nezastihne. Je mu to velmi divné, a tak jednou zůstává a pozoruje dům celý den a pak i celou noc, ale stále nic. Ze svého neúspěchu je již tak rozzlobený, že se rozhodne vtrhnout dovnitř. Nikoho ale nenachází. Je to stará opuštěná kůlna. Xenon naštvaně vší silou dupne do země. Náhle se podlaha pod ním prolomí a padá do temného tunelu. Je velmi překvapený a snaží se zjistit, kde to vlastně je. Uvědomuje si, že se propadl dřevěnými dveřmi. Je rozhodnutý pokračovat pod zemí dále. Tunel vede jedním směrem, a tak se vydává hledat jeho konec. Po chvíli tichého našlapo-vání cítí, že cesta tunelem začíná pomalu stoupat a náhle – další dveře. Xenon se zastaví a za dveřmi slyší mužské hlasy. Je mu jasné, že jeden z nich patří podezřelé postavě. Poslouchá a snaží se porozumět každému jejich slovu.

Rozeznává římský dialekt a začíná se pomalu radovat z úspěchu, že jeho pát-rání nebylo marné. Slyší různá slova jako třeba: „Řím, římský konzul, 6 let, Julie, Rhodos, Augustus, pane.“ A mnohá další slova spojená s Římem. Xenon je tak nedočkavý, že chce do místnosti vtrhnout, ale uvědomuje si přesilu rokujících mužů. Jejich počet odhaduje asi na pět. Po chvíli se vrací tunelem zpátky. Jde domů a cestou přemýšlí, kdo je asi ten muž, kterého oslovovali pane. Rozhodne se, že musí zjistit, kde se nachází ten dům, ke kterému ho tunel pod zemí dovedl. Když prochází přes hlavní náměstí, uslyší, jak si lidé v jednom z hloučků povídají o neznámé osobě a o nějakém domě na konci jedné ulice. I když už má Xenon pořádný hlad, vydává se tím směrem. Nachází zde to, co hledá, ale je rozhodnutý vyčkat, a proto se pro dnešek vrací domů. Druhý den po svém proslovu je ještě chvíli na náměstí a uvidí stejný hlouček lidí, který předchozí den mluvil o cizinci. Přistupuje blíž a ptá se, o co se jedná? Dozvídá se, že v jejich městě hledá úkryt římský konzul Tiberius. Je zde v exilu kvůli mocenským sporům v Římě. Lidé z města cítí příležitost zalíbit se Římu a získat finanční odměnu za dopadení Tiberia. Xenon se zalekne a rozhodne se Tiberia osobně varovat před nebezpečím, které mu ve městě hrozí. Druhý den k večeru vyrazí k domu, kde se Tiberius ukrývá. Za sebou vidí skupinku lidí, jak jde stejným směrem. Naštěstí má Xenon náskok, ale i tak se obává, aby dorazil včas. Jako šíp vletí do domu a tam ho přivítá meč samotného Tiberia. Xenon ztuhne a pochvíli se začíná potit. Tiberius není z jeho návštěvy zrovna potěšen a nevrle se ptá: „Co tu děláš, ty blázne?“ To Xenona nepotěší, ale protože už není cesty zpět, snaží se vysvětlit, že má dobré úmysly. Hned, co Tiberiovi trochu klesne meč, začíná Xenon vyprávět, co slyšel a že je dost možné, že za chvíli jsou tady spiklenci. Tiberius má velké obavy, ale zároveň podezírá Xenona ze spoluúčasti. Rozhoduje se, že vyčká ve vedlejší místnosti a pokud útočníci skutečně přijdou, Xenona propustí. Jestli se ale prokáže jeho spolupráce se spiklenci, tak ho zabije. Po chvíli se opravdu ozve hlasité bušení a rozlétnou se dveře. Do místnosti se za světla pochodní derou muži s dýkami v rukou. Tiberius je velmi zaskočený a přijímá Xeno-novu nabídku ukrýt se u něho. Oba tedy unikají z domu podzemním tunelem a tmavými ulicemi města procházejí až do Xenonova domu. Tiberius je Xenonovi vděčný za jeho srdečnou pomoc a statečnost a důvěřuje mu. Zůstává ukryt u něho v domě a slíbí mu za jeho hrdinský čin velkou odměnu. „Je velká pravděpodobnost, že po smrti Augusta se stanu vládcem celého impéria. Tobě dám potom bohatou odměnu,“ říká Tiberius. Hned ráno přicházejí za Tiberiem dva ozbrojení pretoriáni, kteří byli v noci v Tiberiově domě a pobili spiklence. To očividně zvedá Tiberiovi náladu a rozhodne se vrátit do svého domu. Ještě před odchodem poprosí

Xenona, aby ho další den při ranním proslovu představil lidem, že by rád řekl pár slov rhodoským občanům. Ráno při proslovu uvádí tedy Xenon Tiberia a on říká: „Lidé, jsem římský konzul v exilu. Nemusíte se mě obávat, buďte mou návštěvou poctěni a radujte se, že zrovna já jsem teď na vašem ostrově a ve vašem městě.“ Lidé tleskají. Vše se náhle obrací. Rhodoští začínají Tiberiovi podstrojovat a zvát ho na rodinné oslavy. Tiberius tak nemá moc času pro sebe a je více zranitelný před případným spiknutím. Tiberius si toto uvědomuje, a proto odchází z města Rhodosu. Xenon ho již ve městě nespatří.

Tiberius za nějaký čas opouští ostrov a vrací se zpátky do Říma. Život na Rhodosu se opět vrací do starých kolejí. Xenon očekává zprávu o novém následníkovi, dnes již starého Augusta. Uplyne asi rok nebo dva a přichází zpráva z Říma, že se Tiberius ujímá vlády po Augustovi. Xenon je velmi potěšen a první obchodní lodí odplouvá do Říma.

Po moři se plaví už sedmý den a z přídi lodi rozpoznává italskou pevninu. Připlouvá do města Ostie, velkého přístavu, kde se zastavují všechny lodě, které vezou náklad do Říma. Xenon přesedá do tažné lodě, kterou táhnou zvířata po Tibeře až do Říma. Je mile překvapený, Řím je veliké město s mnoha lidmi, plné skvostných staveb a rozlehlých domů. Při své první procházce po Římě se velmi diví především uspořádání ulic a domů. Zjistí, že Tiberiův dům se nachází ve skvostné ulici Kariny a hned se tam vydává. Zjistí také, že zde panují přísná pravidla, která musí každý dodržovat. Nikdo napřík-lad nesmí přijít na návštěvu bez ohlášení, a proto je Xenon při svém prvním pokusu kontaktovat Tiberia z jeho domu vyhozen. Bloudí městem a promýšlí, kde se ubytuje. Potkává milého muže, kterého poprosí o nocleh a on ho zavede na pahorek Esquilin, kde bydlí. Xenon je velmi překvapen z jeho štědrosti, i když vidí, jak je bohatý. Vyptává se na římské zvyky a zjišťuje, že dostat se k Tiberiovi bude náročné. Den co den hledá příležitost se s ním setkat. Chodí po městě a přemýšlí. Rozhodne se upoutat na sebe pozornost přednesením proslovu na foru, jako byl zvyklý na Rhodosu. Kolemjdoucí Římané se zastavují a shlukují kolem Xenona, který je zaujal svým projevem. Přes forum zrovna projíždí Tiberius se svým doprovodem. Xenon přeruší svůj proslov a dere se k němu. Tiberius ho hned poznává a chce, aby Xenon přišel příští den v poledne na návštěvu do jeho soukromého domu. Xenon je velice potěšen. Muž, u kterého je ubytovaný, mu dovoluje přespat ještě jednou v je-ho domě. Ráno se s ním Xenon rozloučí a odchází za Tiberiem. Ten ho přivítá trochu rozzlobeným tónem. Vyčítá mu: „Jak to, že přednášíš v Římě, a jak je možné, že mě oslovuješ takhle na veřejnosti?“ Xenon se omlouvá a Tiberius ho provádí svým skvostným domem. Říká, že chce Xenona hostit a ukázat mu Řím. Další den ráno Tiberius zve

Xenona do amfiteátru a do lázní. Xenon žasne nad životem v Římě. Sleduje závody vozatajů, souboje gladiátorů v koloseu, koupe se v lázních, zažívá mnoho dalších věcí. Tiberius ho bohatě hostí a je rád, že se může s někým tak upřímně bavit. Tráví spolu čas v Tiberiových zahradách a popíjejí víno.

Xenon je velmi rád, že může sdílet své názory s tak vysoce postaveným mužem, ceasarem. Jednou, za velmi horkého večera, když Tiberius musí na důležitou poradu do senátu, jde Xenon do ulic Říma. Prochází si rozmanité obchůdky kolem ulic a tržnici, kde je vše od nejrůznějších druhů potravin, přes košíky a všelijaké koření. Cestou slyší různá vyprávění a novinky ze světa, které si mezi sebou povídají obchodníci. Slyší také podrážděné hlasy, které se vyjadřují o neznámém společníkovi Tiberia, s kterým císař tráví tolik času. Debatují o tom, proč tu asi neznámý muž je a proč s ním Tiberius tak rád hovoří? Ozývají se i znepokojené hlasy, že by snad mohlo jít o možného Tiberiova nástupce. Xenon zaslechne i radikální hlas, který vyzývá k odstranění cizince, dokud je čas. Xenon s hrůzou a rychle opouští tržiště. Svěřuje se Tiberiovi se vším, co venku zaslechl, a chce co nejdříve odjet domů. Tiberius souhlasí. Xenon ještě připomíná slíbenou odměnu. Tiberius na něj ale křičí: „Co? Jak vůbec můžeš po mě ještě něco žádat? Hostím tě tu už celý měsíc a ty bys chtěl ještě víc?“ Xenon nic nenamítá a raději rychle odchází. V přístavu na Tibeře vidí loď, která má namířeno na východ se zastávkou na Rhodosu. Hned na ni nastoupí a s hořkým pocitem zklamání opouští Řím. Mrzí ho tak špatný konec jeho pobytu v Římě. Vadí mu, že strávil takovou dobu pryč a nic domů nepřiveze. Jediné, co získal je, že poznal město Řím a jak v něm lidé žijí.

Při návratu do rodného města je Xenon stále velmi smutný a nic ho netěší. Bloumá ulicemi města a i když ho přátelé přemlouvají, nechce se vrátit ke svým tradičním proslovům. Každý večer usedá ke svému stolu a při světle svíce sepisuje výjimečné zážitky z posledních let. Všimne si toho jeho žena, která je z proměny svého muže velmi ustaraná. Začte se do Xenonových spisů a je ohromena nádherou celého díla. Přemlouvá muže, aby své paměti rozšířil mezi lidi. Ten se dlouho zdráhá, ale nakonec knihu vytvoří. K jeho velkému úžasu má dílo mezi lidmi obrovský úspěch. Lidé si Xenonovy příběhy mezi sebou vyprávějí a on se ještě za svého života stává obdivovaným hrdinou ve svém městě.

Jestli tomu chtěla náhoda nebo osud to netuším, ale pravdou je, že se po čase kniha dostala do rukou i samotného Tiberia!

Použitá literatura

Ruiz, Vincenzo Arangio a kol.: Antický Řím. Praha 1967
Adkins, Lesley – Adkins, Roy: Antický Řím. Praha 2012
Grant, Michael: Dějiny antického Říma. Praha 1999
Zamarovský, Vojtěch: Dějiny psané Římem. Praha 2005
Grant, Michael: Dvanáct cézarů, Nakladatelství BB art, 1998
Beirová, Brigitte a kol.: Kronika lidstva, Praha 1992
Maggi, Stefano – Trosová, Cristina: Poklady starověkého Řecka, Praha 2005
Vernant, Jean-Pierre: Řecký člověk a jeho svět. Praha 2005
Řím zlatá kniha, Řím 1995
Maso, Leonardo B. Dal: Roma of the caesars, Bonechi-Edizini
Chisholmová, Jane – Millardová, Anne: Starověké civilizace, Školní encyklopedie. Praha 1998
Matyszak, Philip: Starověký Řím za pět denárů na den. Praha 2008
CaraTini, Roger: Tiberius, pohnutý život císaře, Praha 2004
Tranquillus, Gaius Suetonius: Životopisy dvanácti císařů. Praha 1998.

De omnibus est dubitandum

Rok 39 n. l.

Anna Holemá

Tma

Je všude okolo mě. A ticho. Tak dokonalé, až mě tlačí v uších. Otáčím se, rozhlížím se. Nic. Klid, až se mi rozbuší srdce vzrušením. Něco tu je. Blízko. Napětí. Strach. Cítím to. Šmátrám rukama okolo sebe. Chci pryč. Pomoc! Světlo. Jen nepatrná tečka kdesi v dálce. Jdu za ním. Rozbíhám se. Pomalu se přibližuje. Zvětšuje. Pádím jako o život. Pádím o život. V té tmě za mnou je něco zlověstného. Děsí mě to, a tak běžím ze všech sil. Vbíhám do toho kruhu světla, který je už mnohem větší než já. Musím zavřít oči, jinak bych určitě oslepl. Padám na kolena. Světlo mě prostupuje. Vnímám ho. Tma zmizela. Síla světla pomalu slábne. Otvírám oči, vstávám. Rukama se opírám o zábradlí. Silné, zdobené. Pod mýma rukama cosi zašustí. Látka. Má purpurovou barvu. Je to část mé tógy. Shlížím z balkonu. Stojí pod ním. Tisíce lidí. Senátoři, boháči. Volají mé jméno. Volají vivat. Mávají, křičí. Oslavují mne. Přivírám oči, užívám si to. Můj životní sen se splnil. Ano. Konečně. Náhle však ztichnou. O pár kroků couvnou. Šeptají si mezi sebou. Bázlivě na mě upírají zrak. Pomalu se rozcházejí. Nechtějí, aby to bylo nápadné, však nedá se to přehlédnout. Jejich oči jsou plné strachu. Ze svého balkónu mám dobrý výhled. Jen co odejdou kousek z náměstí, rozběhnou se, jako by je honil otrokář. Se sklopenými hlavami opouštějí náměstí i ti poslední. Nikde nikdo. Ticho. Ani větřík nefouká. Stojím sám.

„No tak, Quinte! Vstávej!“ Otevřel jsem oči. Ráno. Už zase. Pořád mám před očima obraz ze snu. Jak stojím a kynu davům pod sebou. Nechce se mi probouzet do reality. Do dne plného práce a přízemních starostí…

„Bochník chleba máš na stole. A po *ientaculu* jdi za *paterem*. Potřebuje pomoct,“ řekla *mater* při odchodu. Už byla téměř pryč, když jsem se zeptal:

„Kam jdeš?“

„Koupit *far*,“ odpověděla.

„Ne, já nechci zase kaši!“ vykřikl jsem. Pořád jíme jen kaši a chleba. Nějaká ta zelenina, jednou za týden maso… Nechci takhle žít. Začalo mi hučet v hla-vě. Cítil jsem, jak se ve mně něco začalo probouzet. Bylo to silné. Nepředvída-telné. Vztek. Jakoby z dálky jsem uslyšel hlas své mater:

„O tom se nebudeme bavit. Na nic víc nemáme, pokud chci koupit ještě chléb a trochu zeleniny. Pater včera prodal jen pár misek.“ její věta vyzněla do ztracena. Byl jsem plný té silné emoce. Měl jsem chuť někoho

uhodit. Byl jsem silný jako gladiátor. Musel jsem křičet, jinak bych mohl explodovat. Byla tu ta potřeba říct, co si myslím. Že mě vůbec nechápe.

„Ale já chci něco jiného! Přál bych si zažít hostinu, která trvá dlouho do noci. Toužím ochutnat mořské ryby podávané na bronzových talířích! Chci jíst prasečí maso…“

„…vepřové…“

„…jo. A chci pít ředěné dobré víno, ne nějaké *aceto*. Prahnu po tom, jíst šneky! Přeji si mít ochutnávače! Chci u jídla ležet na lehátku! A zvolat: *Ergo bibamus!* Tak tedy pijme! Chci být jako ONI!“ nemusím vysvětlovat, kdo jsou ONI, často se o nich u nás mluví. Vztek nezačal mizet. Třesou se mi ruce.

„Prosím, pochop jednu věc. Takhle to nefunguje. V tomhle světě je dané, kdo je kdo*. Sic erat in fatis.* Tak určil osud. A nelze to změnit.“ Kleká si a hladí mě po vlasech. „Já vím, svět je krutý. Já bych také chtěla víc. Kdo by nechtěl. Ale nejde to. Časem to poznáš sám. A do té doby se na nás tak nezlob. Věř mi, že pater dělá to nejlepší a jediné, co může. Stejně jako já. Ať svět nyní vidíš jakkoli, pamatuj: *Non est ad astra mollis e terris via.* Není lehká cesta ze země ke hvězdám.“

„Nechápeš to! Umím si stát za svým. *Cum cecidoro, suram.* Kdykoliv upadnu, vstanu. Dokážu cokoli. Nikdo mě nezastaví. Ani ty mater!“

„*Non omnia possumus omnes*. Nemůžeme všichni všechno.“

„Však ty se budeš divit! Já to dokážu! Vše jde, když je vůle! A já ji mám! Vy mě chcete zmanipulovat, ale to se vám nepovede! Ani jednomu! Já se stanu slavným. Bohatým. Císařem! Vládcem všech!“

„Synu, prosím… Víš, mám tě ráda a nechci ti v ničem bránit. Jen říkám pravdu. Nikdo by něco takového nedokázal. Musíš se smířit s tím, co jsi. Přijmout to…“

„Jdi už.“ pohladila mě po vlasech. Stál jsem k ní otočen zády, ale umím si představit její smutný výraz. Ne, na to nemám žaludek. Taková přetvářka: Prý mě má ráda. Blbost. Lže, jako když tiskne. Oni mě nikdy neměli rádi. Chtějí mě zašlapat do bláta. Chtějí, abych byl jako oni, ale to se jim nepodaří! Ukážu jim, co ve mně je. Budou prosit na kolenou. Žadonit o smilování. Dám jim ho? Odpustí jim mocný císař?

„A prosím, nezapomeň na patera…“ už odchází. Lehce kývnu hlavou. Její kroky se vzdalují. Vracím se zpět k přetrženému sledu myšlenek. Co budu dělat, až budu mocný? Pomstím se. Všem, kdo si ze mě utahovali. Všem, co nevěřili. Nebo bych mohl být… jak se to říká… velkorysý. Rozdat jídlo, uspořádat hostinu. Nebo si lidí vůbec nebudu všímat. Budu jediný. Dokonalý. Proč bych měl hledět na někoho, na kom mi vůbec nezáleží? Obyčejní lidé nejsou důležití. Bohatství, krása, síla, sláva. To je důležité. Až budu císařem, vše bude jiné.

Ale… co když má mater pravdu? Neznám nikoho, kdo by to dokázal. Lidé odjakživa žili tak, jak jim předurčil osud. Nikdo se nestal z chudého bohatým, z otroka císařem…

Co si to myslím? Ne. Je to proto, že všichni jsou zbabělci. Nechtějí nic měnit. Proč? To nevím. Snad proto, že jsou na to moc líní a pohodlní. Nebo se bojí i o to málo, co mají. Já takový ale nebudu! Já jim ukážu. Změním svět!

V dílně

Bylo tam horko. To protože pater měl zrovna vypalovat misky, co udělal za poslední týden. Ne, dnes nebude mísit hlínu s vodou, nebude pomocí kruhu vytvářet všemožné tvary. Když jsem byl malý, bavilo mně se dívat, jak pod jeho rukama vznikají umělecká díla. Bylo to úchvatné. Z jedné malé hromádky vytvářel všemožné tvary. Obdivoval jsem ho. Ale to jsem byl ještě hodně malý. Teď… no, řekněme, že jeho prací spíš pohrdám. Je to špinavá, nudná a zdlouhavá práce bez pořádné odměny. Pořád dokola to samé. Už mě to nebaví. Vyrostl jsem.

Rozhlédl jsem se. V rohu stál malý hrnčířský kruh ze dřeva. Bylo v něm jen několik málo kamenných součástek. Paterovi sahal do pasu. Vedle bylo ohniště. Větší, než je normální, ale jinak vypadalo docela obyčejně. Pater nechal vždy všechny udělané nádoby vyschnout a teprve potom je vypaloval. Protože vytvářel jen hrubou keramiku, naskládal je na sebe do jámy pod oheň. Ale vím, že odjakživa toužil mít pořádnou pec. Takovou, co se používá k vý-robě *terra sigillata*. Ta pec by měla jeden větrací komín, velkou kruhovou komoru, kam se skládala keramika. Často mi o tom vyprávěl…

„Posloucháš mě?“ Zmateně jsem se podíval na svého patera. Co? Ale to jsem samozřejmě neřekl nahlas.

„Ovšem, poslouchám.“

„Takže, co mi odpovíš?“ Páni, co řeknu, když vůbec nevím, o čem mluví?

„No, ano.“ Sázka do loterie. Cítil jsem, jak se mi potí ruce. Chtělo se mi utíkat, ale přemohl jsem to a čekal s neutrálním výrazem ve tváři.

„A lituješ toho?“ Pro bohy, čeho? No, asi řeknu ano, to chce slyšet každý na takovou otázku.

„An… Ne.“ Nevím, proč jsem řekl zrovna tohle, ale prostě to tak přišlo. Mám přeci svoji hrdost. A ničeho, co jsem udělal, nelituji. *Cedo nulli.* Neustoupím nikomu. Koneckonců, budu přeci císař a ten si musí stát za svým.

„To snad ne! Jak se opovažuješ něco takového říct! Okamžitě řekni, že toho lituješ!“ Teď změnit své rozhodnutí? To rozhodně ne. I když na mě křičí.

„Ne.“

„Co si o sobě myslíš? Tvá matka tě má ráda a ty se s ní nemáš co hádat!“ Tak o tohle tu jde… Jen jsem vystrčil bojovně hlavu. Aspoň jsem měl pocit, že to vypadalo bojovně. Otec zvedl ruku. Ruka zasvištěla vzduchem. Pořádně mě zapálilo na tváři. Nohy se mi podlomily a já se skácel k zemi.

„Tak si jdi, když nemáš ani tolik soudnosti, aby sis vážil toho, co jsme ti obětovali!“ krev mi pulzovala v žilách. Fajn, když chceš, tak já půjdu. Zvedl jsem se a s hrdě vztyčenou hlavou odkráčel z místnosti.

„Nedělej vylomeniny a vrať se!“ Ne. Neotočím se.

„Vrať se! Nemyslel jsem to vážně.“ Smůla. Máte, co jste chtěli.

Vyšel jsem před dům. Nadechl jsem se čerstvého vzduchu. I za tu chvilku, co jsem byl v dílně, jsem se pořádně zpotil. Ovanul mě lehký vánek. Vydechl jsem úlevou. Rozhlédl se. Nikde nikdo. To je zvláštní. I když, v naší malé uličce ani moc ne. Všude jen nepořádek. Hliněné střepy, asi z amfory, zbytky roztrhaných šatů. A ještě mnoho dalšího, co jsem raději nechtěl blíže zkoumat. Rozhlédl jsem se. Na druhé straně uličky stál on. Kolosserós. Vysoký, široká ramena, svaly. Je krásný a silný. Jeho světlá pokožka září v slunečním svitu.

Zamávám mu na pozdrav. Usměji se. Už si tykáme. Možná vám to přijde divné, ale známe se. Od té doby, co jsem… Já vlastně ani nevím. Možná se známe odjakživa.

„Jak se dneska máš?“ má úžasně příjemný hlas.

„Jde to. Jen rodiče mě zase nechápou. Přijde jim, že jsem se zbláznil.“ Oni si myslí, že jsem malý a hloupý. To není pravda. Zrovna předevčírem večer jsem je slyšel, jak si šeptají ve vedlejší místnosti. Pochybovali, jestli jsem normální. Pater to řekl doslova. Chvilku se dohadovali, ale jen šeptem, abych je neslyšel. Taková hloupost! Pořád omílali to, že neznají nikoho, jako jsem já. Ještě aby někoho znali, to bych potom musel o vládu zápolit s někým dalším. Mluvili dlouho. Nemohl jsem si vše zapamatovat. Ale doteď si přesně pamatuji slova, co řekl pater na konci:

„Třeba se to změní. Zatím nezbývá než doufat. *Faber est suae quisque fortunae.* Každý je svého štěstí strůjcem. I když ho miluji, i když bych ho mohl vydírat, nutit a přesvědčovat, nechám ho. On má svou hlavu. Jednou zjistí, jak tento svět funguje.“

Tak to se stalo a vzpomněl jsem si na to ve chvíli, když jsem se díval do pomněnkově modrých očí svého přítele.

„Možná mají pravdu.“ nadhodil.

„Mlč!“

„Jen ti říkám, že by ses nad tím měl zamyslet. Neber to hned jako osobní urážku. Proč se hned tak vztekáš? To vypadá, jako by na tom byla špetka pravdy a ty to víš, ne?“

„Nevíš, o čem mluvíš. Nemůžeš cítit to co já. Nezažil jsi nic podobného! Ty už jsi bohatý, slavný a krásný! Tak mě nepoučuj a spíš mi zařiď dobrou reputaci.“

„To nemůžu. Jen ty můžeš pohnout se svým životem. Nic není nemožné, ale zamysli se. Opravdu to chceš? Nic není černobílé. Nejsilnější temnota se ukrývá v nejčistším světle. Když tam vkročíš, už není cesty zpět. Budeš toho litovat. Varuji tě!“

„Už jsem se rozhodl,“ přeci mě to neodradí. Koneckonců, co na tom může být tak špatné? Určitě nechce přijít o své postavení, tak mě od toho odrazuje. Nepomůže mi. No co, tak si pomohu sám. Co mi také zbývá, když se ke mně všichni otočili zády.

Zmizel. Jak je to možné? Před chvílí támhle stál, viděl jsem ho jasně, a náhle… Je pryč. Okolo mě je ticho. Z dálky slyším smích. Chlapecký. Ale ne, jestli to bude Opiter a jeho kamarádi… Do uličky vběhla čtveřice kluků. Ano, ten pihovatý vepředu se nedá splést. Směje se svým pokřiveným úsměvem. A s ním je i jeho oblíbená skupinka. Jakmile mě spatří, zastaví se.

„A hele, náš Quintus,“ rozhodil rukama, jako kdyby se chystal uklonit a přitom se zašklebil, „pánové, asi bychom se měli poklonit císaři, i když je to chudák a vypadá vážně příšerně.“ Jeho kumpáni se zasmáli. Ukazovali si na mě. Dostal jsem zlost.

„A tohle je zase vrchní zrádce a blbec! Jak tak přemýšlím, asi ho nechám popravit.“

„A co bys potom dělal? Sám se, císaři, nedokážeš ani podrbat na hlavě, natož vládnout. I takový vrchní blbec jako já,“ řekl to docela pyšně, „je chytřejší než ty. Nedělej, že nepotřebuješ mou radu!“

„Ne. A ocenil bych, kdybys už odešel.“

„Proč? Musíš domů k mater? To snad ne! Nás velevážený vládce asi ještě neví, že za chvilku zemře a svou mater už nikdy neuvidí!“ Ti tři kluci se popadali za břicho čím dál víc.

„Hele, nech už toho,“ pokusil jsem se přejít ve smířlivější tón. Ale oni nepřestávali. Naopak.

„Že by si náš malý Quintus nadělal do tuniky? No, nejspíš má proč,“ jen tak ledabyle mávl rukou směrem ke mně. Rozšířil svůj úsměv. Kluci se ke mně začali blížit. Chtěl jsem zakřičet, ale už bylo pozdě. Vrhli se na mě. Neviděl jsem, kde kdo je. Kopal a mlátil jsem kolem sebe, ale moc platné to nebylo. Au! Někdo mě silně uhodil. Zatočila se mi hlava. Cítil jsem, jak

padám. Poslední co jsem viděl, byla tvář Kolossera, jak se nade mnou skláněl. Pak se všude rozhostila tma…

Stojím opět na balkóně a shlížím na (před chvílí plné) náměstí. Nikde nikdo. Náhle však slyším kroky. Otočím se. Vidím patera. Podivně se mihotá, jakoby to snad ani nebyl on. Vypadá jako přízrak. Otvírá pusu, jako by mi chtěl něco říci. Nic ale neslyším. Nesnesitelné ticho. Snažím se soustředit na jeho ústa, vypozorovat, co mi chce říct. Zabil jsi. Zabil jsi. Zdá se mi to? Svět se okolo mě točí. To ne, chce se mi zvolat. Nejde to. Nic se neozývá. Děsí mě to. Začínám panikařit. Jak rychle se splněný sen dokáže proměnit v noční můru. Koho? Naznačím ústy. Vedle něj se objeví mater, ale vypadá stejně zvláštně jako on. A za ní babička a dědeček. A za nimi další a další, které neznám.

„Nás.“ Řeknou společně. První zvuk na tomto místě. Zní to strašlivě. Chce se mi prosit za odpuštění, utéct, cokoli, jen ne bezmocně stát. A přesně to dělám. Připadá mi to jako celá věčnost. Hledím jim do očí. Okolo zase panuje nepříjemné ticho.

„Já vás nezabil,“ téměř šeptám, ale jsem si jist, že mě slyší.

„Ale ano,“ řekl někdo vedle mě. Otočím se. Kolosserós. Ulevilo se mi. Je tu se mnou. Ale nechápu, co to řekl.

„Opravdu ne! Věř mi, příteli.“

„Ale já nejsem tvůj přítel,“ v rukou se mu objevuje černý plášť. Rozkládá ho a přehazuje přes sebe. Nandává si kapuci. Náhle vypadá hrozivě. V rukou drží *falx foenaria.* Usměje se. Pozvedne ten nástroj a mávne. Vše zmizí. Poslední úder mého srdce a nastává ticho ještě dokonalejší než předtím. To už snad ani není možné. Potřebuji vzduch, ale nejde se nadechnout. Lapám po vzduchu, i když vím, že to nikam nevede. Agónie. Pomoc! Poslední záchvěv, poslední pohyb. Konec.

Otevřel jsem oči

Ležel jsem na posteli. Byl jsem zpocený. Prostoupila mě nevýslovná radost. Páni, já jsem naživu! To je úžasné!

Vstal jsem. Poprvé za svůj život, co si pamatuji, jsem byl doopravdy šťastný. Na ten jeden kratičký okamžik jsem nechtěl být bohatý ani mocný. Cítil jsem v sobě sílu, jakou jsem si ani nedokázal představit. Trvalo to jen sekundu, ale bylo to lepší než celý můj dosavadní život. Okolo mě byla jakási bublina. Oddělovala mě od okolního světa, ale zároveň mě k němu více poutala. Bylo to úžasné.

Nic ale nevydrží věčně. Bublina praskla a já zaslechl hlasy svých *parentes*. Zaposlouchal jsem se.

„Měli bychom to Quintovi říct. O něm si bude povídat celé město. A já vím, že Quintus o něm pořád mluvil. Neutajíme to. A bude lepší, když se to dozví od nás."

„Asi máš pravdu. A je docela možné, že mu to konečně otevře oči. I když bych chtěl, aby se to stalo jinak." Ozvaly se kroky. Do pokoje vstoupila *mater a* hned za ní pater.

„Jsi vzhůru? Je ti dobře?" Proč se mě na to *mater* ptá? Náhle jsem si vzpo-mněl, co se mi včera přihodilo.

„Ano."

„Synu, musíme ti něco říct," ujmul se slova pater a zadíval se mi do očí, „víme, že jsi obdivoval Aesia Procula. Centurionova syna. Víš, on…"

„Ano, včera mě zachránil. Zahnal ty kluky."

„Ne zlatíčko. To byl pater, kdo ti pomohl. Potom tě sem přinesl. Asi se ti to zdálo, praštili tě přeci do hlavy." Zdálo? Jak to? Co se to děje?

„Jen jsme ti chtěli říct, že," znovu se chopil slova pater, „ten Aesius je mrtvý." Nastalo ticho. Oba se na mě dívali s obavami v očích.

„Jak?" zašeptal jsem zaraženě. To není možné, byl to můj nejlepší přítel.

„No, stalo se to na hrách. Včera dopoledne. Císař Caligula ho dal shodit do *areny.* Potom Aesius bojoval. Nejdříve s Thrákem a potom s těžkooděncem. Oba porazil, ale nakonec ho dal císař spoutat a vodit po ulicích v roztrhaných šatech. Šeptá se, že ho chtěl ukazovat ženám a dívkám. No, a potom ho nechal popravit. Quinte, je mi to moc líto," zašeptala mater nakonec.

„Dopoledne?" To nemůže být, vždyť já ho viděl. Povídali jsme si spolu. A to už slunce pomalu klesalo k obzoru.

„Ano."

„To není možné, já ho viděl před tou rvačkou…"

„Synku, to se vážně nemohlo stát. Věř mi. Snad jsi byl rozrušený," její oči bleskly směrem k paterovi, „ale to se opravdu nemohlo stát." Že by se mi to opravdu jen zdálo? A mluvil jsem s ním vůbec někdy? Jsem normální?

„Chci být chvíli sám." Pomalu tiše odešli.

„Mají pravdu. Jen se ti to zdálo," ozval se jeho hlas za mnou. Otočil jsem se. Chtěl jsem ho vidět.

„Takže ty neexistuješ?"

„Ne," jak prostá odpověď.

„A jsem normální?"

„Ovšem. Nejsi sám, věř mi. Spousta lidí na tomhle světě zažívá něco, co není pravda. Jen ty to o sobě víš a o ostatních ne. Proto ti to přijde zvláštní."

„Jsi mrtvý?“

„Já ne. Nemůžu být mrtvý, když jsem nikdy neexistoval. Ale je pravda, že můj živoucí stín, opravdový Aesius Proculus, je mrtvý.“

„Nejsi spíš ty jeho stín?“

„Já jeho, on můj. Jsem jeho součást. Anebo jsem možná součást tebe. Na to ti nedám odpověď. Nikdo neví, jak to je.“

„Můj sen se rozplynul. Už nechci být císař. Nechtěl bych tě zabít. A už i vím, že mě rodiče mají rádi.“

„To je dobře,“ usmál se na mě, „ale pamatuj, v životě zažiješ ještě mnoho okamžiků, kdy budeš pochybovat. Věř, že to nevadí. Učí tě to. A i když padneš na to nejhlubší dno, nezoufej. Alespoň se máš od čeho odrazit. Musíš být *in omnia paratus.* Na všechno připravený. Žít *hīc et nunc*. Tady a teď.“

„Proč mi to říkáš?“

„Jen tak.“

„Opravdu mi neřekneš, kdo jsi?“

„*Haec habui, quae dixi*. Co jsem chtěl říci, řekl jsem.“

„Odcházíš?“

„Ano. Jen ještě poslední poučení: pozoruj svět. Nepouštěj se unáhleně do debat, než zjistíš pravdu. Neodsuzuj. Neodsuzuj, protože nikdy nevíš, kde je úplná pravda. Odpouštěj. Odpouštěj, protože nevíš, kdy ty sám budeš potřebovat odpuštění. Důvěřuj. Důvěřuj, ale ne slepě. Vždy měj na paměti jednu věc. *De omnibus est dubitandum.* O všem je třeba pochybovat. Každá mince má dvě strany a ani jednu neodstraníš. Jen si můžeš jednu zvolit…“

Zmizel. Zůstal jsem sám. Za dveřmi milované a milující rodiče, v hlavě mnoho zmatených myšlenek a celý život před sebou. Nechápu to, ale snad jednou pochopím.

Slovníček pojmů použitých v povídce

Ientaculum… snídaně, lehké jídlo sestávající často z jediného krajíce chleba

Far… loupaná pšenice, často používaná k výrobě kaše či pečení chleba

Pater… otec

Mater… matka

Aceto… nekvalitní víno podobné octu, které pily nižší vrstvy, ředěné vodou

Terra sigillata… druh keramiky, doslova to znamená „hlína zdobená postavami“, ale používá se i v případě hladké nebo červeně obarvené keramiky

Falx foenaria… kosa, byla vynalezena kolem roku 500př.n.l.

Parentes… rodiče

Arena… aréna neboli zápasiště v amfiteátrech

Použité latinské fráze

Ergo bibamus! Tak tedy pijme.

Sic erat in fatis. Tak určil osud.

Non est ad astra mollis e terris via. Není lehká cesta ze země ke hvězdám.

Cum cecidoro, suram. Kdykoliv upadnu, vstanu.

Non omnia possumus omnes. Nemůžeme všichni všechno.

Hoc est. Tak jest.

Cedo nulli. Neustoupím nikomu.

Faber est suae quisque fortunae. Každý je svého štěstí strůjcem.

Haec habui, quae dixi. Co jsem chtěl říci, jsem řekl

…in omnia paratus. Na všechno připravený.

…hīc et nunc. Tady a teď.

De omnibus est dubitandum. O všem je třeba pochybovat.

Použitá literatura

Suetonius: Životopisy dvanácti císařů. Praha 1998

Rebenich Stefan: 101 nejdůležitějších otázek ANTIKA. Velké Bílovice 2007

de Coulanges, Fustel: Antická obec. Praha 1998

Adkins, Lesley a Roy. A.: Antický Řím, Encyklopedická příručka, Praha 2012

Kuťáková, Eva – Marek, Václav – Zachová, Jana: Moudrost věků. Lexikon latinských výroků, přísloví a rčení. Praha 1988.

Krádež Incitata

37 – 41 n. l.

Věra Flanderová

„Už mě to tady v paláci opravdu nebaví. Nudím se tu. A to je teprve ráno! Kejklíři, herci, zpěváci, tanečníci a všichni tihle, kteří mě mají bavit, před-vádějí pořád to samé dokola. Asi je dám všechny uvěznit nebo rovnou pověsit. Možná se ale slituji a dám jim milost, to si ještě rozmyslím. Ale teď už nevím, co mám dělat, abych se zabavil," stěžuje si Caligula svému rádci Paulovi. Paulus chvíli přemýšlí a pak mu navrhne: „Můžeš se přeci projít po tomto paláci. Je tu tolik zajímavých památek, mistrovských uměleckých děl, a ty nádherné zahrady!

„No to jsi mi tedy poradil. Palác už znám jak své vlastní boty…Ale možná, možná jsi mi opravdu dobře poradil. Víš, to jak jsi říkal o těch památkách. Vždyť tady v Římě není jen tento palác, ale jsou tady další stovky, možná tisíce zajímavých míst. A já mám trčet tady? Tak to ne. Už jsem se rozhodl. Hned zítra vyrazíme na několikadenní putování po Římě. Zatímco já si půjdu před tou dlouhou cestou odpočinout, ty připravíš plán cesty a zajistíš, abychom měli kde spát my i naši koně."

„Naši koně?" ptal se udiveně Paulus.

„Ano, naši koně. Snad sis nemyslel, že bych já, Caligula, chodil několik dnů v kuse pěšky. Teď již však běž připravit, co máš a já si mezitím odpočinu."

„Dobrá tedy. Jdu připravit, co ode mne žádáš. Večer se tady zastavím a při-nesu ti ukázat, jakou cestu jsem pro nás, tedy hlavně pro Vás samozřejmě, vymyslel a na co zajímavého při ní narazíme.", uklonil se a odešel.

Večer Paul opravdu přišel a ukázal Caligulovi, jakou cestu naplánoval. Ten byl spokojený a rozhodl, že vyrazí hned nazítří ráno. Tak se také stalo.

Ráno tedy oba nasedli na předem připravené osedlané koně a vyrazili na prohlídku Říma. Caligula jel na svém oblíbeném koni jménem Incitat, pro kterého chtěl dokonce nechat postavit diamantovou stáj. Tvrdil totiž, že ten kůň je chytřejší a moudřejší než většina lidí. Projet za pár dnů celý Řím, který měl v té době po obvodu 20 km a žily v něm dva milióny obyvatel, nebylo možné. Proto se vydali po předem dohodnuté trase. Původně chtěli zhlédnout převážně památky, které nechal vybudovat císař Augustus. To se jim částečně podařilo, prohlédli si však i jiné památky. Při své cestě narazili na mnoho chrámů. Jedním z nich byl chrám Jupiterův. Toho už si všimli zdálky.

„Co se to zlatí támhle v dáli?“, postavil se udiveně císař ve třmenech, když se blížili ke Kapitolskému pahorku.

„Střecha Jovova chrámu,“ odvětil Paul.

„A vydáme se tam? To zlato mě uchvacuje již zdálky. Toužím ho vidět zblízka.“

„Samozřejmě, že se tam vydáme. Zakreslil jsem ho přeci i do trasy naší cesty.“

Když přijeli k onomu chrámu, byli ohromeni nejen jeho vnější majestátností, ale také vnitřní výzdobou. Uvnitř je čekalo překvapení v podobě soch, jež vypadaly jako živé. Když se oba pokochali tou nádhernou stavbou, vydali se dál. Jak se již dalo předpokládat, nezapomněli se zastavit u domu, kde žil císař Augustus. Museli uznat, že si vybral opravdu pěkné místo pro bydlení. Kolem byl klid a příjemný čerstvý svěží vzduch. Jelikož se jim tam tak líbilo, rovnou se tam i naobědvali. Paul připravil piknik, ale ne obyčejný piknik, který by stačil většině lidí, ale takový, který byl určený pro císaře. Obsahoval širokou škálu specialit od dobře propečeného masa, mnoha druhů ovoce a ze-leniny, dokřupava vypečeného pečiva až po moučníky a všelijaké sladkosti. Po této hostině pokračovali směrem k Foru Romanu (Římskému fóru). Vrátili se tou samou cestou, kterou přijeli, zpět na pahorek Kapitol.

Odtud pokračovali po snad nejznámější římské cestě Via Sacra, jež spojovala tento

pahorek s Koloseem. Na této cestě se také nacházelo právě Forum Roma-num. Protože se na tomto náměstí pořádali různé sněmy a veřejné akce, nemohli v tomto centru veřejného dění chybět ani Caligula s Paulem. Když se tu porozhlédli, vydali se směrem ke Koloseu.

Jelikož měl Caligula ve velké oblibě herce, zpěváky, tanečníky, kejklíře i jiné baviče a umělce, nemohl si nechat ujít odpolední představení v tomto amfiteátru.

„Byla by přece ostuda, kdyby se nejvýznamnější z lidí v této říši, císař, nešel podívat do největšího amfiteátru v celé říši. Vlastně máme oba dva svá nej. On je největší a já jsem nejvýznamnější, nejchytřejší, nejspravedlivější…zkrátka já jsem já a jsem císař. To snad stačí,“ zdůvodnil Paulovi, proč musí jí do Kolosea.

Po zhlédnutí skvělého představení usoudil, že už je čas navečeřet se, zahrát si karty a jít spát. Paul ho tedy zavedl do Hostince „U Marca“. Podnik dostal své jméno podle svého majitele, Marca. Ten si svého hostince opravdu svědomitě hleděl a bylo to velmi dobře poznat jak na kvalitě jídla v restauraci, tak i na příjemném ubytování. Pokoje byly dokonale vybavené a přichystané tak, aby se tam ubytovaní cítili jako doma. Marcus byl samozřejmě na své dílo náležitě hrdý. Proto ho velmi

rozhněvalo, když mu Caligula po několika džbáncích kvalitního vína v dosti podroušeném stavu poničil nejprve vyba-vení jeho překrásně vyzdobené jídelny a poté i pokoje. Ale co mohl dělat, Caligula byl císař, a císaři přeci nemůže nikdo nic vytýkat. I přesto, že Paul všechnu škodu uhradil, v Marcovi doslova kypěla zlost. Proto byl rád, když oba pánové konečně zvenčí zavřeli dveře jeho hostince. Ti se před další cestou ještě posilnili dobrým jídlem a pitím a vyrazili dál na své putování po Římě. Vydali se směrem k Augustovu Mauzoleu. Cestou narazili na mnoho křižovatek, na nichž byly oltáře se soškami, a na nichž se často nemohli rozhodnout, kterou cestou se vydat. Když se jim povedlo vybrat si cestu špatnou, došli místo do centra do chudší části Říma, kde se Caligulovi vůbec nelíbilo. Za celou svou dosavadní cestu potkávali pouze pěkné panské domy. Nyní se však kolem nich nacházely převážně inzult, komplexy malých bytů, v nichž žili chudší obyvatelé Říma. Proto si tady Caligula nepřipadal dobře a samozřejmě za to nezapomněl Paulovi náležitě vyndat: „Ty starý osle! Kam jsi mě to zavedl? Co vůbec děláme tady v těchto končinách? Máš snad pocit, že já, císař Caligula patřím mezi tuto chudinu?!“

„Jistěže ne“ omlouval se Paul, „Jist že nemám tento pocit. Jen jsem si myslel, že se třeba rád podíváte, jak se žije v chudších částech Říma.“

„A jedině by ti to prospělo“, pomyslel si v duchu, ale nahlas si to vyslovit nedovolil.

„Tak to sis myslel špatně! Ale teď už se s tebou nehodlám dohadovat, potrestám tě, až se vrátíme. Teď už ale chci odsud pryč. Do sedel a jedeme!“

Tak tedy pokračovali dále. Kolem poledne došli k řece Tibeře a nechali se po ní převozem převézt na druhý břeh. Koně však museli nechat tady. Na opačném břehu leželo Augustovo mauzoleum s překrásnými zahradami. Poblíž se nacházející dlážděné sluneční hodiny ukazovaly čas oběda. Paul s Caligu-lou se tedy naobědvali a pokračovali dál.

Jejich další cesta vedla k mostu jménem Milvius, jehož si všimli již při cestě sem. Když se po něm procházeli, Caligula se najednou zastavil a dlouze se zahleděl do vody. Vzpomněl si na Incitata a v hlavě se mu začal rodit ďábelský plán. V očích se mu začalo tajemně jiskřit a Paul věděl, že je zle. A také bylo.

„Voda, ano voda! Incitat, můj kůň Incitat! Proč já bych na něm nemohl přejet

přes vodu? Že to nešlo převozem přes řeku, ještě neznamená, že to nepůjde přes most přes moře! Ano, já císař Gaius Ceasar Caligula, přejedu na koni přes moře! Nechám postavit most přes Baieský záliv. Ten most povede od zátoky Bai Pozzuoli až k mé vile v Barlech! Už to úplně vidím pře očima. Tu velkole-pou slávu, až přejedu na Incitatu přes moře.

Musím už jen vymyslet, jaký bude most, přes který moře přejedu…Musí to být něco neobvyklého, velkolepého, hodno mé osobě…“ rozohnil se Caligula a horečně přemýšlel, jaký most má nechat postavit, aby to dodalo onu pomyslnou třešničku na dortu jeho plánu.

„No to zas bude něco“, pomyslel si Paul, „jen se děsím toho, co si zase vymyslí.“

Záhy zjistil, že měl ke strachu pádný důvod. Caligula už si totiž mezitím rozmyslel, jaký most bude pro jeho plán nejlepší.

„Mám to!“ křičel nadšeně, „Ano, už to mám. Ten most bude postaven z lodí. To bude přeci vskutku nevídaná podívaná! Paule, teď se ihned vrátíme do paláce, abych mohl vydat rozkaz ke stavbě tohoto úžasného mostu!“

Vrátili se tedy do paláce a Caligula začal vydávat rozkazy. Nakázal správ-cům všech přístavů vyložit nákladní lodě a prázdné je poslat do neapolského zálivu. Byl svým geniálním nápadem a představami o mostě téměř posedlý. Chtěl tedy, aby byl hotový co nejdříve, nejlépe ihned. To samozřejmě nebylo možné. Nejprve se musely lodě shromáždit a vyložit, poté je bylo potřeba ukotvit v Neapolském zálivu. Díky velkému množství malých i velkých přístavů se jich tam nakonec vešlo kolem čtyř tisíc. Caligula dál udílel pokyny a příkazy těm nebohým lidem, kteří museli tvrdě pracovat na této stavbě celý den a často i noc. Byli odloučeni od svých rodin, od domova a mnozí tam dokonce umírali. Císaři však byl osud těchto lidí naprosto lhostejný.

„Hlavně, aby už to bylo co nejdříve hotovo,“ mumlal si pro sebe, „abych mohl co nejdříve zažít tu slávu, až přejedu na koni přes moře. Já, já budu ten slavný! To už tedy jsem, ale teď budu ještě slavnější, slavnější než celý Řím!“

Nakázal postavit tisíc lodí do dvou řad tím způsobem, že byly spojeny záděmi a přídě byly natočeny do prostoru, do širého tyrkysového moře. Zádě, které vyčnívaly, nechal urazit i s překrásně zdobeně vyřezávanými hlavicemi a sedadlem kormidelníka.

„Ach, jaká to škoda,“ bědovali lidé, kteří byli donuceni zádě řezat, „takové mistrovské dílo. Vždyť se podívejte, jak pečlivě jsou vyřezány tyto hlavice. A jakou práci si s tím musel někdo dát. Kolik času tomu asi věnoval? A my teď máme jeho překrásnou poctivou práci zničit?!“

„Vždyť to říkám, že ten chlap je šílenec,“ ozval se mladší muž opodál, „nejenom, že je až šeredně ošklivý, ale je to prostě blázen! Copak by někoho se zdravým rozumem napadlo něco takového? To těžko. Náš císař už se zkrátka úplně pomátl.“

Takto si mezi sebou potichu stěžovat bylo však to jediné, co ti chudáci mohli dělat. Pokud chtěli zůstat naživu, museli plnit, co jim císař nakázal. A ten si vymýšlel stále víc a víc. Už mu nestačil pouze most. Ze zbylých lodí nechal postavit pět ostrůvků a ty připoutat k samotnému mostu. Když byly lodě upravené tak, jak si Caligula přál, zbývalo na ně položit prkna, navozit hlínu a udusat ji tak, aby se po mostě dalo přejet na koni i s povozy. Caligula totiž prohlásil: „No přeci já, císař, nepojedu přes ten obrovský most sám! Ne, to určitě ne. Pojede se mnou ještě celá garda i mí přátelé."

A skutečně. Když nadešel den, kdy měl Caligula poprvé slavnostně přejet po jeho vskutku neobvyklém mostě, všichni přítomní, kteří se na tu slávu přišli podívat spíše z donucení než z vlastní vůle, byli překvapeni, kolik jezdců se u mostu shromáždilo. Ve zlatě oblečený Caligula, který si pro tuto příležitost vzal dokonce i pancíř Alexandar Velikého, nechal totiž právě kvůli této slavnosti rozšířit pretoriánskou gardu o další jezdce. Taková sláva musí být přeci co nejvelkolepější a musí se jí účastnit co nejvíce lidu.

Než však došlo k samotné jízdě, předvedl Caligula něco šíleného. Nechal na most nahnat velký počet diváků a pak s potěšením sledoval, jak je vojáci natlačili do moře a jak se ti chudáci topí. Zřejmě už byl tak zaslepen svou „slávou" a myslel si, že jeho moc je nekonečná. Lidé, kteří zůstali na břehu, byli tímto naprosto šíleným činem zdrceni. Nejvíce v šoku z toho samozřejmě byli ti, kterým se díky Caligulovi utopili příbuzní či přátelé. Mezi nimi byl i Marcus. Ano, právě ten Marcus, jemuž císař při své cestě po Římě poničil hostinec. Mezi lidmi na mostě byl jeho velmi dobrý přítel Lucius.

„Budeš mi chybět, příteli," naříkal nahlas mezi nářkem ostatních, „a však za tvou smrt bude Caligula pykat. Pomstím tě, a to ti slibuji!"

Jeho slova zaslechlo pár mužů v jeho blízkosti a ihned se rozhodli, že se k němu připojí a připraví pro císaře pomstu. Postupně se připojili další a na-konec bylo přes šedesát. Po hodině přemýšlení a dohadování už věděli, jak se mu pomstí.

Když Caligula v sedle Incitata hrdě přejel po mostě několikrát tam a zpět, a samozřejmě u toho nezapomínal všem připomínat svou slávu a moc, ubyto-val se i se všemi, kteří ho doprovázeli ve své vile v Barlech. Koně nechali pást venku na zahradě. Protože byl císař nesmírně hrdý na svůj most i na sebe sama, nezapomněl slavnostní přejezd mostu řádně oslavit. A je asi předem jasné, že neslavil pouze on, ale že i jeho celá družina byla ráda, že má důvod napít se dobrého vína. Kolem půlnoci již byli všichni tak opilí, že o sobě téměř nevěděli. A právě na tohle čekal

Marcus a jeho skupinka mužů rozhodnutých se císaři pomstí. Naprosto nepozorovaně prošli kolem vojáků do zahrady, kde byli uvázáni koně. Odvázali je od stromů a vedli zahradou pryč. S trochou násilí se jim podařilo otevřít bránu do zahrady a tudy koně vyvedli ven. Ti se ani moc nebránili. Byli rádi, že jim někdo po celém dnu stráveném na žhavém slunci věnuje trochu pozornosti a péče. Jejich jezdci, kteří nyní spali opilí pod stromy, je totiž nebyli schopní ani odsedlat, natož jim dát aspoň trochu vody. Protože s tím Marcus i ostatní počítali, připravili za bránu vědra s vodou. Tu koně s vděčností přijali a poté ochotně pokračovali za svými únosci. Ti je dovedli k polozbořenému domu, kde pro ně připravili provizorní boxy. Poté, co je odsedlali a nakrmili, se ukryli na půdě mezi starými krámy a čekali, co se bude dít.

Následující den se Caligulova vila začala probouzet k životu až kolem poledne. Jelikož měli všichni co dělat s léčením kocoviny, na koně si nikdo ani nevzpomněl. Až najednou si jeden z vojáků, Lucius, jako zázrakem rozpomenul: „Pánové, jsme my to ale oslové! Vždyť my úplně na naše koně zapomněli. Jdu se podívat, zdali jsou ta nebohá zvířata ještě naživu.“ Vykřikl zděšeně a utíkal se podívat do zahrady. V tu ránu byli všichni na nohou a pospíchali za Luciem. Když doběhli k místu, kde večer uvázali koně, zůstali stát jako omráčení. Koně nikde.

„To je náš konec,“ pomysleli si, „Co jsme to za jezdce, když si nedokážeme uhlídat vlastní koně? „

„Je možné, že jsme byli tak opilí, že si nepamatujeme, kam jsme koně přivázali?“, ptali se jeden druhého.

„Jsem si jist, že jsme je uvazovali právě tady, ale pro jistotu projdeme celou zahradu,“ ozval se jeden z mladších vojáků. Dali tedy na jeho slova a prošli celou zahradu. Zbytečně však. Po koních ani vidu ani slechu. Až najednou si všimli otevřených vrat do zahrady a vylomeného zámku.

„Tak, a je to definitivně v háji! Někdo nám ukradl koně. Porca miseria! Až se tohle dozví Caligula…“

„Co se mám dozvědět?“ skočil jim do řeči císař, který k nim mezitím došel a kterému bylo stále ještě špatně. Což se dalo předpokládat po tom množství vína, jež do sebe večer nalil. Proto byl ještě podrážděnější než normálně.

„No, jak bychom Vám to jen řekli…Vůbec nevíme, jak se to mohlo stát, ale…“

„Co, ale? Jaké ale? Tak řekne už mi někdo konečně, co se děje?!“ rozčiloval se Caligula. Už byl opravdu rozčilený a začínal mít chuť, někomu něco udělat.

„Zkrátka nám někdo ukradl koně,“ odvážil se jeden z jezdců.

„Já snad špatně slyším! A to mi říkáte jen tak? Chcete mi říct, že odtud někdo v noci ukradl všechny koně včetně mého nejdražšího a nejvzácnějšího Incitata a nikdo z vás si toho nevšiml? To se mi snad zdá…jste banda nezodpovědných neschopných povalečů! Měl bych vás všechny nechat popravit, všechny do jednoho! Ale neudělám to. A vy se teď hned seberete, a všechny koně, ještě jednou opakuji všechny, přivedete zpátky. Ale jak já se teď dostanu zpátky do svého paláce? Pěšky nepůjdu, to ani náhodou, a tady už nezůstanu ani minutu!“ soptil Caligula.

Dva vojáci se tedy vypravili přes most zpět do přístavu a vrátili se k vile s dvojspřežím nejlepších dostihových koní, které ho na vozatajském voze dovezlo až k jeho paláci. Tam ze sebe ještě několik hodin v kuse chrlil nadávky a vyléval si tak zlost, která v něm kypěla.

„Mám já to zapotřebí tohleto? Copak si má já, slavný císař Gaius Ceasar Caligula, ničit nervy kvůli bandě nezodpovědných jezdců, kteří si nechají ukrást koně?…To je snad zlý sen tohle!“

Vojáci a jezdci v Barlech se zatím snažili přijít na to, kam mohli zloději koně odvést.

„Přes most je snad nepřevedli, to by bylo moc nápadné,“ podotknul jeden z nich, „Těch koní bylo přeci jen docela dost. Kdyby je vedli přes most, vzbudilo by to moc velkou pozornost, a to si zloději jistě nepřáli. Doufejme tedy, že je neodvedli moc daleko, a že se skrývají někde poblíž.“

Všichni usoudili, že to zní rozumně a začali tedy pátrat v okolí vily. Jediné, co jim bylo v tu chvíli ku prospěchu, bylo moře. Velkou část okolí vily zabíralo právě tyrkysově modré moře. Proto měly hledání alespoň částečně ulehčené. Ani to jim však moc nepomohlo. Vždyť vůbec netušili, jakým směrem se vydat. Po dvou hodinách neúspěšného pátrání napadla jednoho z nich spásná myšlenka.

„Takhle to zjevně nepůjde. Chodíme tu pořád sem a tam a úplně bez úspěchu. Po stopách od podkov také jít nemůžeme, protože tady v tomhle suchu nejsou žádné vidět. Co kdybychom se zkusili zeptat nějakého chudáka, jestli neviděl něco, co by nám mohlo pomoci?“ navrhl.

„Proč zrovna chudáka?“ namítl nechápavě jeden z jezdců.

„To je jednoduché,“ obhajoval svůj nápad ten, kdo ho navrhl, „bohatí lidé tou dobou s největší pravděpodobností buď tvrdě spali v tichých místnostech svých vil, nebo se bavili stejně dobře jako my. Zato chudí lidé, kteří se bojí o to málo, co mají, by mohli mít lehčí spánek a všimnout si něčeho neobvyk-lého.“

„Ten kluk má pravdu,“ ozval se jiný z té party nešťastníků, „je sice nad slunce jasné, že mu za to budeme muset náležitě zaplatit, ale je to určitě lepší než potom zaplatit vlastním životem.“

Vydali se tedy na cestu a za chvíli opravdu narazili na stařečka, který se na malém dvorečku snažil vyspravit potrhané sítě, aby mohl ulovit alespoň malou rybku a měl co jíst.

„Ten by nám snad mohl poradit," shodli se jednoznačně všichni ti smolaři hledající koně. A nemýlili se. Pozorný stařeček v noci zaslechl podivné zvuky, vyšel tedy ven, aby zjistil, co se děje a uviděl skupinu mužů, jak vedou koně směrem od moře k místům, kde už jsou jen polorozpadlé domy.

„Že nás to hned nenapadlo! Děkujeme ti stařečku," radovali se jezdci, kterým svitla nová naděje, „opravdu ti mnohokrát děkujeme. Jsme ti skutečně velmi vděčni. Pánové, složme se na odměnu pro tohoto starce."

Každý dal tolik peněz, kolik měl u sebe a všechny je pak předali stařečkovi. Ten za celý svůj prostý život nikdy neviděl tolik peněz pohromadě a dohadoval se s vojáky, že tolik peněz si přeci nemůže vzít. Ti ho však ujistili, že si je opravdu zaslouží, protože nebýt jeho, asi by dlouho naživu nezůstali. Vyrazili tedy směrem, který jim stařec ukázal. Cestou se podivovali tomu, jak mohli být tak hloupí, že je to nenapadlo samotné. Jeden z nich během jejich rozhovoru prohlásil:

„Vždyť se to dalo čekat, že odvedou koně někam, kde není moc lidí. A staré barabizny mají navíc tu výhodu, že se tam dá dobře schovat. Ale nemá cenu brečet nad rozlitým mlékem. Sami jsme na to sice nepřišli, ale ten hodný bystrý stařeček nám poradil, takže to vypadá, že jsme zachráněni."

A měl pravdu. Po chvíli uslyšeli z míst, kam měli namířeno zařehtat koně.

„Halulújáá!" zaradovali se, „teď už jen najít všechny koně, a je to. Došli tedy k polorozpadlému domu, odkud slyšeli řehtání a skutečně tam k jejich obrovské úlevě nalezli několik svých naprosto zdravých a spokojených koní. Ostatní nalezli v okolních ruinách. Teď už jim zbývalo pouze najít únosce svých koní a ztrestat je tak, jak si Caligula přál, tedy trestem nejvyšším, trestem smrti.

Začali tedy prohledávat trosky, ale najednou se stalo něco, co nikdo neče-kal.

„Zadržte, posečkejte ještě chvíli v klidu," šeptal Marcus svým mužům, kteří už se chystali k obraně, „ten hlas znám. Velmi dobře ho znám…Pane na nebi! Lucius. Vždyť je to můj bratr Lucius! Pánové, ten jezdec, který právě kontroluje svého grošáka, to je můj bratr. Kam až jsem to poklesl, když už ani nepoznám koně svého bratra? A to jsem ho včera odstrojoval a krmil!" Slezl tedy dolů a najednou stál tváří v tvář celé pěchotě pretoriánské gardy. On byl v šoku, oni též. Záleželo na tom, kdo se

vzpamatuje dříve. První se vzchopil Marcus a zvolal: „Luciasy! Bratře! Kde ty se tady bereš?

„Marcu?“ otočil se zděšeně Lucius, „to bych se měl ptát spíš já tebe, nemyslíš?“

Když si obě skupinky vše vyříkaly a Marcus vysvětlil Luciovi i ostatním jezdcům, proč koně unesli, uznali, že je vlastně vytrestali spravedlivě. Vždyť opít se do němoty a zapomenou přitom na vlastního koně, je ta největší hloupost, jakou mohli udělat.

„Měli bychom vás zabít,“ připomenul Lucius, „ale to bychom museli být padlí na hlavu. Vy jste nás i Caligulu přeci vytrestali spravedlivě. A ještě jste se nám postarali o koně, čehož my jseme schopni nebyli.“

„Máš pravdu,“ souhlasil Marcus, „již nemáme žádného důvodu ubližovati si. Můžou z nás být dokonce přátelé…Ach, jak já jsem rád, že tě vidím,“ dodal ještě a rozběhl se obejmout bratra.

Muži se opravdu pustili mezi sebou do řeči a z mnohých z nich se skutečně stali přátelé. Bavili se tak dobře, že úplně zapomněli na čas i na to, proč jsou vlastně tady. Až téměř po třech hodinách si vzpomněli, že by se měli vrátit a přivést císaři ukázat všechny koně. Obávali se, aby v záchvatu vzteku nedal popravit úplně nevinného člověka. Rozloučili se a odjeli již v sedlech svých koní.

Po příjezdu k paláci se ukázalo, že si vzpomněli právě včas. Když vešli dovnitř, aby oznámili, že koně už našli, dozvěděli se, že Caligula chce nechat popravit svého věštce, který mu nedokázal říci, kdo a kde skrývá jeho koně. Naštěstí přijeli jezdci právě včas. Když je císař uviděl, v tu ránu na věštce zapomněl. Ten měl tedy čas uprchnout, což také udělal a zachránil si tím život. Caligula byl rád, že mu přivedli živého a zdravého Incitata a v záchvatu radosti i zlosti zároveň si na únosce ani nevzpomněl. Jezdcům však náležitě vynadat nezapomněl. Těm to ale, co si budeme povídat, bylo v tu chvíli úplně jedno. Měli zpět své koně, získali nové přátele a navíc už byli na Caligulovy záchvaty vzteku zvyklí.

Z této příhody si dokonce vzali ponaučení. Od tohoto dne se vždy nejprve postarali o své koně, než si třeba jen lokli alkoholu.

Použitá literatura

Carcopino, Jerome – Lugli, Giuseppe a kol.: Antický Řím. Bratislava 1975

Grant, Michael: Dvanáct Cézarů. Praha 1998

Hons, Josef: Velké mosty světa. Praha 1996

Laurence, Ray: Turistický průvodce po starověkém světě – Řím v roce 300 n. l. Praha 2009

Suetonius: Životopisy dvanácti císařů. Praha 1974.

Hra o čas

79 n. l.

Aneta Bejšáková

Bylo chladné letní ráno. Z poklidného spánku mě probudily sluneční paprs-ky snažící se prodrat do ztemnělého pokoje. Venku si prozpěvovali ptáčci. Jemné závany větru rozšuměly koruny stromů. Bylo chladno. Počasí, při kterém se nikomu nechce opustit vyhřátá postel.

„Ještě chvilku budu ležet, než se probudí děti," řekla jsem si. Převalila jsem se na druhý bok. Zděsila jsem se.

„Kde je? Kam zmizel? Proč tady není?"

Byl pryč. Hlavou mi probleskl mnoho otázek. Teprve po chvíli jsem si to uvědomila. Odjel. Dnes ráno. Zanedlouho jsem se uklidnila a vyčistila si hlavu. Můj manžel Marcus odjel brzy ráno do Říma. Jel tam se svým přítelem Octaviem. Octavius s námi provozuje v našem domě pekárnu. Marcus ji zdědil po svých rodičích. Byla ale už stará, a tak jsme se ji rozhodli zrekonstruovat. Jeli se podívat a inspirovat se do větších pekáren v Římě. Zjistit, jak to tam chodí, ale také si odpočinout do lázní. Měli by se ale vrátit do dvou týdnů.

Už bylo pozdě. Musela jsem rychle vstát. Oblékla jsem se do tuniky a pře-pásala ji koženým páskem. Šla jsem zkontrolovat Marcuse s Manliou, zda jsou již přichystaní jít do školy. Dali jsme si malou snídani. Do školy je jako každý den odvedla naše otrokyně Titia. Jen co odešli, vyčerpaná jsem si lehla zpátky do postele a začala přemýšlet.

Bylo mi tehdy asi třináct nebo čtrnáct let. Protože jsem byla z bohatší rodiny, mohla jsem navštěvovat střední školu. Do školy jsem chodila velmi ráda. Bavilo mě učit se, ale i dozvídat se nové zajímavé věci. Když mě po škole vyzvedla naše otrokyně, aby mě odvedla domů, chtěla jsem vždy zůstat. Také kvůli přátelům. Hráli jsme různé dětské hry.

Několikrát jsem ve škole zahlédla jednoho chlapce. Byl asi o hlavu vyšší než já. Měl tmavě hnědé vlasy stočené do lokýnek a velké, zlatavě hnědé oči. Párkrát se na mě podíval, ale radši jsem se co nejrychleji podívala pryč.

„Jak se jmenuješ?" zeptal se mě jednou znenadání.

Nikdy se o mě nikdo nezajímal. Nikdy se mě na moje jméno nikdo nezeptal. Tedy alespoň ne nějaký chlapec. Hezký chlapec. Byla jsem zmatená. Nevěděla jsem, co odpovědět.

„Jmenuji se Nona," vyhrkla jsem jméno, které mě napadlo jako první. „A ty?" dostala jsem ze sebe.

„Já jsem Mettius," odpověděl pohotově.

Jeho hlas zněl velice přátelsky. Po pár slovech ze mě opadl veškerý strach, který mě ze začátku rozhovoru tak skličoval. Vlastně jsme si dobře rozuměli. Celé odpoledne jsme se procházeli po úzkých pompejských uličkách i ulicích a nestalo se nám, že by zavládlo ono trapné ticho, kterého jsem se u rozhovorů s chlapci tak obávala.

Krásné dny, které jsem mohla vždy po škole strávit s Mettiem, střídaly i ty špatné. Jednoho dne se mi rodiče rozhodli oznámit jméno mého budoucího manžela. Rodiny se na našem svazku domluvily, už když mi bylo asi osm let.

„Jmenuje se Marcus Manlius Marsyas" oznámili mi rodiče hrdě. „Navštěvuje stejnou střední školu jako ty a jeho rodiče vlastní pekárnu," dodali nadšeně.

„Hm…" odbyla jsem je a odešla do svého pokoje. Nemohla jsem přestat myslet na Mettia. Představa, že si zanedlouho budu muset vzít chlapce, kterého vůbec neznám, mě děsila. Dobře, možná jsem ho párkrát potkala ve škole, ale rozhodně jsem se s ním nedala do řeči a nemám tušení, kdo by to mohl být.

Rozhodla jsem se, že to řeknu Mettiovi. Stejně bych mu to dříve nebo později říct musela. Poznal by, že něco skrývám. V této době mi bylo 16 let. Podle pravidel už bylo načase se vdát. Vždyť to bylo v podstatě povinné. Mettiovi bylo 18 let. V tomto věku jsou již mnozí chlapci ženatí. Možná jsem od Mettia čekala stejné přiznání, jako jsem se mu chystala říct já. Dlouho jsem se odhodlávala. Nechtěla jsem ho ztratit.

Nastal předvečer onoho osudného dne. Rodiče se rozhodli, že až do svatby svého budoucího manžela neuvidím. Naše otrokyně mi zapletly mé hnědé rovné vlasy do velmi složitého účesu. Také jsem musela vyměnit dětské roucho za dlouhou dámskou tuniku přepásanou v pase vlněným páskem. Na hlavu mi připevnily oranžový závoj, aby mi překrýval i obličej. Šla jsem spát, co nejrychleji to šlo.

Ráno se mi vůbec nechtělo vstávat. Proč bych taky měla? Jenom proto, že se moji rodiče rozhodli, že to tak bude? A nezajímal je ani jeden názor, ani jedno slovo, co na to říkám já? Copak si nejsou vědomi, že se mi dnes celý život změní? Kvůli nim? A co bude s Mettiem? Hlavou mi běhaly miliardy otázek. Otázek, které mi nikdy nikdo nezodpoví.

Připravila jsem se. Hosté se pomalu začali sjíždět do našeho domu, kde se má celý ten směšný obřad odehrát. Rodiče si pro mě přišli do pokoje, abych se už konečně setkala se svým snoubencem. Prý na mě čeká v pokoji sám, abychom se poznali nejdříve my navzájem. Sešla jsem

tedy opatrně se závojem přes obličej po schodech dolů a zamířila k oné místnosti. Potichoučku jsem se připlížila k masívním dřevěným dveřím. Zlehka jsem chytla závoru a začala ji vytahovat nahoru. Malinko jsem do dveří strčila. Ozvalo se skřípění. Sklopila jsem hlavu dolů. Dveře se začaly otevírat. Vkročila jsem opatrně dovnitř, stále hledíc k zemi. Stál na druhém konci pokoje. Udělala jsem ještě pár nejistých kroků dopředu. Zastavila jsem se. Zhluboka jsem se nadechla.

„Ty jsi Marcus Manlius Marsyas? Můj snoubenec?“ řekla jsem ostýchavě, aniž bych se podívala vzhůru.

„Ano, to jsem já.“ Strnula jsem. Proboha, vždyť ten hlas zněl jako Mattiův. To přeci nemůže být pravda. Okamžitě jsem vymrštila hlavu vzhůru, abych se ujistila, či se vyvedla z omylu.

„Nono? To ty jsi Numeria Crassus?“ řekl udiveně a nadšeně se mi vrhl kolem krku.

V tu chvíli jsem zastavila proud svých myšlenek. Vrátila jsem se zpět do reality. Je potřeba zaúkolovat otroky, kteří nám rekonstruují pekárnu. Dojít pro vodu, jít na trh nakoupit. Všechno je potřeba stihnout dříve, než bude muset Titia opět odejít vyzvednout ze školy děti.

Konečně! Oddychla jsem si. Dnes večer by měl přijet Marcus s Octaviem z Říma. Už se jich nemůžu dočkat. Rekonstrukce pekárny se už snad pohne kupředu a brzy bude hotová.

Děti dnes přišly ze školy později, a tak jsem se rozhodla, že místo hraní vyrazíme i s Titiou do lázní u fóra a na malou procházku po městě. Vyšli jsme z domu a Ulicí hojnosti jsme šli přímo k lázním. V lázních jsme strávili zbytek odpoledne. Vraceli jsme se po koupeli zpět domů, když Manlia za sebou náhle zahlédla obrovský šedivý mrak. Všichni jsme se naráz otočili. Šedo-černý dým stoupal k nebi, od kterého jako by se odrazil a valil se k Pompejím. Okamžitě jsem s Titiou popadla Manliu a Marca a běželi jsme po dlážděné ulici co nejrychleji zpět k domovu. Cestou jsme míjeli spoustu zmatených lidí, kteří nevěděli, co dělat. Prodavači zmateně uklízeli z ulic své stánky a zachraňovali své zboží. Rychle jsem se otočila. Z Vesuvu začala soptit vroucí rudá láva.

„Rychle, poběž! Nebo nás zavalí!“ zařvala jsem na Titiu. Běželi jsme směrem domů, ale chtěla jsem se co nejrychleji dostat z města. Ta láva nás velice rychle doháněla. Neměli jsme čas. Rychle. Všichni panikařili. V ulicích byly davy lidí překřikující se a volající o pomoc. Co nejvíce lidí se snažilo prodrat se ven branou z Ulice hojnosti. Branou, která byla nejdále od Vesuvu. Láva se nezadržitelnou rychlostí valila k nám. Prosím, ne!

Na nás…

Musím je zachránit. Prosím. Z Vesuvu tryskaly rudé proudy lávy. Ta neuvěřitelnou rychlostí stékala do Pompejí. Našla si cestu každičkou uličkou, ať byla sebemenší. Prodírala se blíž a blíž k našemu domu. Pospíchal jsem. Viděl jsem davy lidí prchající branou z Pompejí. Láva je doháněla. Ozývaly se výkřiky i nářky lidí. V nevyzpytatelné lávě během jediného odpoledne našli hrob stovky lidí a zvířat. Hledal jsem v davu manželku s dětmi. Najednou jsem je spatřil. Láva je doháněla.

„Prosím, běžte! Prosím," modlil jsem se. „Prosím!"

„Neeeee!!!"

Použitá literatura

Butterworth, Alex a Laurence, Ray: Pompeje – Živoucí město. Praha – Plzeň 2009

Della Fina, Giuseppe M.: Svět archeologie. Praha 2009

Fyrš, Josef: Život ve stínu Vesuvu – Pompeje. Příbram 2000

Matyszak, Philip: Starověký Řím za pět denárů za den. Praha 2009

Nappo, Salvatore: Pompeje, Průvodce ztraceným městem. Čestlice 1998

Plinius Mladší: Dopisy. Praha 1988

Robert, Jean-Noël: Řím. Praha 2001.

Život v tajemných Pompejích

79 n. l.

Julie Horáčková

Helena žila s rodiči v Pompejích. Její dva bratři se oženili a kvůli neshodám s rodiči, protože jejich manželky i oni byli křesťané, se bratři s ženami odstěhovali do Říma. Helena se narodila roku 64. Touto dobou dovršovala 15 let věku života. Žila s rodiči ve velkém bohatě zdobeném domě se spoustou místností. Její otec pracoval jako obchodník nejen s otroky a otrokyněmi, ale i třeba s vínem. Helena měla hodně otrokyň, se kterými se mohla bavit a v mladším věku si s nimi hrála.

Helena se hodně zajímala o přírodu a o zajímavé věci s přírodou spojené. Nejvíce ji ale zajímala dnešní vulkanologie. Velmi se zajímala o sopky a tím, že měla Vesuv takzvaně při ruce, mohla ho pozorovat a zjišťovat nové poznatky z praxe. Seznámila se s mužem jménem Alius, který se sopkami zabýval déle než Helena. Každý večer se scházeli, aby si předali své nové poznatky.

Když něco zjistila Helena, řekla to Aliusovi, a když něco zjistil Alius, řekl to Heleně. Po neustálých otřesech a zemětřeseních, které se čím dál častěji opakovaly, zjistili Alius a Helena, že to má určitou spojitost s Vesuvem. Po nějaké době zjistili, že voda v řece tekoucí blízko Vesuvu, se během 14 dnů oteplila o 15 stupňů a její teplota stále stoupala. Alius s Helenou pátrali v pra-starých zápisech a zjistili, že Vesuv je sopka a taková činnost, kterou vytváří, se nebezpečně blíží k erupci sopky Vesuv.

Po nějaké době bádání a zkoumání zjistili, že Vesuv vybuchne natolik, že zničí celé Pompeje. Když to Helena zjistila, rozhodla se, že musí sebe i své rodiče zachránit.

Vymyslela skvělý plán. Řekla svému otci, že jí jeden obchodník řekl, že v nejmenovaném městě mají kvalitní a levné zboží a že tam musí jet. Pak mu řekla, že by ráda jela s ním, protože věděla, že kam jede ona, tam musí být i její matka. Jejímu otci se plán moc nelíbil, a tak zjišťoval, jaký obchodník to byl a co je to za město. To už ale Helena vymyšlené neměla, a tak její skvělý plán selhal. Po nějaké době přemýšlení přišla na nový plán. Dlouho jí trvalo, než přišla na to, jak ho uskutečnit. Ze všeho nejdřív potřebovala papyrus a písaře. Rozhodla se napsat dopis, jakoby od bratrů, ve kterém by stálo:

Naši milovaní rodiče a spanilá Heleno, moc nás mrzí, co se stalo, ale pokud jsme ještě vaši synové, musíte nás brát takové, jakými jsme

a nechtít na nás nic změnit. V našich srdcích jste nejlepší lidé, skvělí přátelé a co nejvíc naše rodina. Přijďte prosím, jste tady kdykoliv zváni.

Váš Klaudius a Narcius.

Tímto způsobem by se všichni tři dostali do Říma, tedy bezpečně daleko od Vesuvu. Dala dohromady veškeré své úspory a trochu peněz jí dal Alius, za které koupila papyrus a zaplatila písaře. Pak už jen zbývalo zjistit rukopis jed-noho z bratrů. Našla nějaký starý dopis od Klaudia a podle něj nechala napsat ten její. Pak si zaplatila posla, který by dopis přinesl a dostatečně věrohodně dodal, že je až z Říma. Když posel dopis donesl, rodiče se trochu divili a ově-řovali, jestli je dopis skutečně od Klaudia a Narcia. Helenin plán byl ale natolik promyšlený, že nic, co by je v tom utvrdilo, nenašli. Rodiče dlouho přemýšleli, proč se vlastně pohádali, vždyť na tom, že jsou křesťané, není nic špatného. Rozhodli se, že pojedou a rádi uvidí Řím. Tak vyrazili. Cesta z Pompejí do Říma trvala 5 dní. Celý den jeli a v noci vždy někde přespali. První den museli čelit obrovské bouři, s kroupami o velikosti hrachu. Schovali se do lesa, aby je kroupy neumlátily. Když bouře pominula, mohli vyrazit na cestu. Celý zbytek cesty měli nádherné počasí. Cestou Helenu přepadl smutek, jen ona věděla, že už nikdy neuvidí své rodné město a že se s ním musela navždy rozloučit.

Také jí velmi trápilo, že to nesmí říct rodičům, protože by jí to neuvěřili a ihned se vrátili do Pompejí. Tím jim také neumožnila rozloučit se s Pompejemi navždy. Když dorazili do Říma, nikde nemohli najít Klaudia a Narcia. Pak je potkali a když je bratři spatřili, byli překvapeni a nevěděli, co tam Helena s rodiči dělá. Tím vyšlo najevo, že ten dopis nebyl od nich. Nakonec vymámili z Heleny, že ho nechala napsat ona. Rodiče se s Heleninými bratry opět pohádali a chtěli odjet zpět do Pompejí. Sebrali Helenu a vydali se na cestu do Pompejí. Cesta jim trvala jen 4 dny.

Tím, že byli naštvaní, hnali koně zběsile kupředu. Když přijeli na kopec nad Pompejemi, uviděli jen trosky města v sopečném prachu. Uvěřili, konečně uvěřili, že jim Helena celou dobu říkala pravdu a že jim vlastně zachránila život.

Neměli kam jinam jít, než ke svým synům (Heleniným bratrům). Vydali se tedy opět na cestu do Říma. Posledních čtrnáct dní jenom cestovali a tak už byli velmi unaveni. Když dojeli znovu do Říma, vyhledali Klaudia a Narcia. Když je našli, velmi poníženě se jim za všechno omluvili a usmířili se s nimi. Narcius a Klaudius pochválili Heleně její úžasný a dokonale propracovaný plán.

Helena byla v sedmém nebi. Starší z bratrů Narcius měl se svou ženou malou holčičku Siciliu. Helena jako každá mladá dívka, se o ni starala,

mazlila se s ní a ňuchňala. Všichni byli velmi šťastni, jak se díky Vesuvu a Heleninu plánu dali dohromady.

O 10 let později

Helena si našla milého muže, který se jmenoval Peudius, se kterým měla dvě krásné zdravé děti, chlapce Peudia (po otci) a holčičku Helenu (po matce). Klaudius měl dva chlapce a Narciovi se k Sicilii narodila dvě krásná děvčátka. Helenin otec se stal znovu obchodníkem jako v Pompejích.

Helenina matka s ženami Narcia a Klaudia a s Helenou vařila celé jejich velké rodině. Všichni zjistili, že vlastně křesťanské víře rozumí a rodiče i všichni ostatní se zúčastňovali křesťanských setkání a velmi je podporovali (hlavně finančně).

Určitě se ptáte, jestli se ještě někdy ke troskám Pompejí podívali? Ano, po-dívali, často tam jezdili a vzpomínali na krásné, ale i smutné chvíle, které v Pompejích zažili.

Helena prožila plnohodnotný život. Zemřela v osmdesáti letech jako babič-ka šesti krásných a zdravých vnoučátek.

Její muž Peudius jí byl celý život věrný a nesmírně ji miloval. Zemřel o tři roky dřív (než Helena) jako osmdesátitříletý dědeček.

Helenini bratři Klaudius a Narcius žili se svými ženami dlouho a všichni se stali prarodiči.

Matka a otec žili také dlouho a dokonce se dočkali nejen vnoučátek, ale i pravnoučátek, kterých měli i po své smrti požehnaně.

Helena a Peudius = 2 děti, každé z nich 3 děti = 6 vnoučátek

Narcius a jeho žena = 3 děti, každé z nich 2, 2, 3 = 7 vnoučátek

Klaudius a jeho žena = 2 děti, každé z nich 2, 3 = 5 vnoučátek

Jejich potomstvo bylo velké a rozrůstalo se. Tento příběh, který jsem vám vyprávěla, se vyprávěl dlouho po generace v této rodině a dědil se jako takové rodinné bohatství.

Použitá literatura

Butterworth, Alex: Pompeje živoucí město. Praha 2009

Fryš, Josef: Pompeje – život ve stínu Vesuvu. Praha 2000.

Zamilovanost a láska aneb Starověký Řím či současnost

140 n. l.

Denisa Suchanová

Slunce prosvítalo skrz okno. Probudilo mne. Otevřela jsem pomalu oči, ale ostré světlo bylo tak silné, že jsem je okamžitě zase zavřela. Chvíli jsem je tedy nechala ještě zavřené a přemýšlela jsem nad dnešním dnem. Ráno snídaně, hádka s manželem, o které jsem věděla, že určitě přijde, předání děti jejich domácímu učiteli a poté chvilka pro sebe, kdy půjdu do chrámu a poté se zase vrátím a všechno bude stejné. Tohle všechno stále dokola. Vzdychnu si. Zapomněla jsem na ty dnešní gladiátorské zápasy, na které mě Veient donutil jít. Nemám zrovna náladu se dívat, jak se dva muži rvou až do té doby než jeden spadne do prachu mrtvý nebo přinejmenším tak zraněný, že už nemůže dál bojovat. Ještě chvíli ležím v posteli a poslouchám rytmické oddychování mého muže. Zní to tak honosně, že? Mého muže. Kéž by honosnost nespočívala jen v pojmenování, ale také se odrážela v jeho nositeli. Bohužel, takové štěstí nemám.

Otevřu oči, ale tentokrát jsem připravena. Slunce mě sice znovu okamžitě zasáhne, ale už to není tak bolestivé. Zvednu se do sedu a černé dlouhé vlasy mi padají přes rameno do klína. Tiše se protáhnu a poodejdu k oknu. Je krásně. Slunce pálí, ač je teprve 7 hodin ráno. Odcházím nakouknout do vedlejšího pokoje a dívám se na spící děti. Na své krásné spící děti, které jsou v tomto okamžiku klidné a hodné. Pousměji se a odcházím se obléknout. Oblékám si na sebe stolu, což je oděv, který se nosí místo tógy. Neuměla bych si představit, že si na sebe beru dnes tógu, je v ní na padnutí. Oblékám se a spínám si vlasy do složitého copánku obklopujícího celou mou hlavu. Potichu otevírám dveře a vklouzávám do středu jedné z hlavních ulic. Venku je opravdové parno. Lidé se však tudy hemží každým dnem a každou hodinou, nic je od nákupů neodradí. Pozdravím se s několika známými a vcházím do speciálního domu, kde vám vydají váš příděl obilí, ten použiji na dnešní snídani. Naše snídaně se skládá z chleba, který vzniká právě z těchto dávek. Dojdu odevzdat tento příděl pekaři, který nám z něho chleba upeče. U pekaře tedy nechám obilí a odcházím do speciální tržnice s čerstvými rybami. Dívám se do vydlabaných mís v těžkých kamenných stolech a vybírám tři ryby. Udělám je dnes k večeři.

Odcházím na tržnici, kde je možné sehnat vše. Rozhodla jsem se, že dnes udělám recept zvaný „Glires“. Tento recept se skládá z nakrájeného masa, přesněji z plcha, mletého černého pepře, směsi ořechů, několika listů laseru či rukoli a jedné naběračky omáčky liquamen. To vše rozmícháte a získáte výtečnou pastu, kterou naplníte plcha. Poté ho upečete v kamenné míse v peci. Naštěstí jsem na trhu vše potřebné sehnala a s úsměvem odcházím. Mám radost z dnešního dne. Jsem zatím vážně spokojená s tím, jak se vyvíjí. Skočím ještě pro chleba a spěchám domů. Je totiž už osm hodin a to se většinou všichni budí. Jakmile však překročím práh, spadne ze mě dobrá nálada tak rychle jako těžký kámen. Veientus sedí za stolem a poklepává nohou. Tváří se naštvaně. „To snad ne, přišla jsem pozdě.“ říkám si v duchu a pokládám zboží na kuchyňský stůl vedle hrnců. „No, že by si také přišla domů?“ říká hrubým hlasem Veientus. „Promiň, zpozdila jsem se, bylo tam mnoho lidí.“ říkám a vykládám zboží s košíků. „Jo hodně lidí?“ začíná křičet a jeho hlas vylétá do neznámých míst. „Ano, hodně lidí, co jiného?“ odpovídám klidným hlasem a snažím se v sobě najít trochu kuráže. „Co já vím, co jsi venku dělala?“ říká Veientus, ale jeho hlas se uklidňuje. Teď už nemůže přiznat, že jeho podezírání je nesmysl, je to přece muž, ti tohle zásad-ně nedělají. „Hlavně už dělej, mám hlad.“ začínám vyndávat chleba a krájím ho. „Tady máš.“ podávám mu chléb a mezitím přiběhnou také děti a společně, celkem v míru, snídáme. „Ve dvě hodiny se vydáme na ty gladiátorské zápasy, už se moc těším, vsadil jsem si.“ oznamuje mi spokojeně Veienta. Já nic neodpovídám a dojím svůj chléb. „Chci předtím ještě jít do Pantheónu.“ dodávám spěšně. „Dobře, takže se zde sejdeme v jednu hodinu.“ Předávám děti Kotirovi, což je jejich domácí učitel. Když je konečně donutím, aby se s Kotirem šli učit, odcházím zpátky do kuchyně.

Začínám připravovat pastu a plním jí plcha, rozehřívám pec a čekám, až se rozehřeje do správné teploty. Strkám misku s plchem do pece a poklízím po domě. Plch je za půl hodiny hotový a jsem ráda, že se mu nespálily uši. Nechám ho na kuchyňském stole. Trochu se upravuji a odcházím zpět do víru velkoměsta, tentokrát do Pantheonu. V ulicích je horko a dusno. Lidé stále nakupují, jako kdyby měl přijít konec světa a jediné, co je slyšet, jsou dohady kupujících s obchodníky. Vyposlechnu si pár rozhovorů na ulici a nestačím se divit tomu, kolik lidí se dnes těší na gladiátorské zápasy. Všichni si o tom povídají. Překračuji most přes řeku a přicházím k obrovskému chrámu zvaný Pantheón. Spěšně pohlédnu na jeho vrchol a vcházím dovnitř. Byla jsem zde tolikrát, že bych nebyla překvapena, kdyby mě už ten pohled nudil, ale já sem pokaždé vcházím s takovým nadšením a zatajeným dechem, jako bych zde byla poprvé.

Čas plyne a já mám pocit, že bych se měla vrátit domů. Tentokrát spěchám, takže si ani nevšímám davu lidí, kteří míří směrem k aréně. Když přijdu domů, Veientus je připraven. Rychle se upravím a vycházíme. Jsem naprosto znechu-cena pohledem na všechny ty lidi, kteří se vyžívají v pohledech na zkrvavené muže a jejich bolestivé výkřiky. Někdy mám pocit, že jsem jediná, která tomu nerozumí. A i kdyby se to někomu nelíbilo, nepůjdu s davem a nechci předstírat, že jsem s tímto jednáním spokojena. Usedáme do odděleného lože pro občany z vyšších vrstev a já se neklidně vrtím. „Prosím tě, co to děláš? Co ti je? Nech toho, lidé si budou na nás ukazovat," vyjede na mě podrážděně Veientus. Zadržela jsem v sobě vztek a chuť mu odporovat a mlčela jsem. Chvíli jsme ještě seděli a poté uvaděč oznámil začátek gladiátorských zápasů. Do arény vběhli dva muži a povzbuzovali dav, aby křičel na jejich počest. Přišla chvíle potlesku a nadšeného jásaní. Lidé byli jako vyměnění. Křičeli na gladiátory, ale i sami na sebe, dvě mužská jména a prskali na sebe jedovaté a neurvalé poznámky. Já jsem na celé tribuně asi jako jediná seděla a jen jsem přihlížela celému tomu zmatku. Cítila jsem se vážně hloupě. „Copak se tak liším od ostatních a jsem jediná, které dochází tato ohavnost?" ptala jsem se v duchu sama sebe. Po asi deseti minutách nepřetržitého povyku uvaděč uklidnil publikum a dal znamení gladiátorům, že mohou začít. Náhle nastalo úplné ticho. Gladiátoři v bojovém postoji obcházeli arénu a hypnotizovali se pohledem. Písek se jim prodíral mezi prsty a jejich nohy nechávaly v písku hluboké otisky. Chvíli takto pokračovali a ve zlomku vteřiny se na sebe vrhli. Mlátili se, kopali a za chvíli každému z nich stékal proužek krve po tváři či z jiných míst. Ten pohled byl otřesný. Celou dobu jsem jen seděla a němě jsem přihlížela. Dav byl v jednom ohni. Lidé tleskali, dupali a křičela jména svých vyvolených. Už jsem to nevydržela. Zvedla jsem se k odchodu. Veientus mě však rychle zareagoval. „Kam si myslíš, že jdeš?" ptal se mě hrubým hlasem a strhl mě zpátky na sedačku. „Odcházím, nehodlám se na to koukat." měla jsem strach a cítila jsem, jak se mi chvějí ruce, a proto jsem je zaťala v pěst. „Koukej si sednout, ty bláznivá. Všichni na nás budou koukat a pomlouvat nás, to chceš?" Koukal na mě s přimhouřenýma očima a propichoval mě pohledem. Než jsem stačila něco namítnout, odpověděl si sám. „Nechceš. Takže si tady sedni a dívej se. A varuji tě, jestli se pokusíš zmizet, draze za to zaplatíš," řekl a jako kdybychom se právě vůbec nepohádali, začal znovu křičet jméno svého vítěze. Zavřela jsem oči a snažila se uklidnit. Byla jsem zoufalá. Za pár minut mě z malého transu probudil výkřik „A vítězem se stává Treius!" zvolal uvaděč. Otevřela jsem oči. Držel jeho zkrvavenou paži a Treius sám, se na nás smál se zkrvavenými ústy a jedním vypadlým zubem. Sjela jsem očima na druhého

gladiátora ležícího na zemi. Byl mrtev. Z toho pohledu se mi dělalo silně nevolno. „Dámy a pánové, nechť za deset minut začne druhé kolo!“ Vzdychla jsem. Druhé kolo. Ještě to přece vydržím. Věděla jsem, že Veienta bude chtít zůstat, jen dokud bude zápasit Treius, na něho měl vsazeno.

Zahleděla jsem se do slunce, které okamžitě začalo olizovat mou tvář svými teplými pažemi. Zavřela jsem znovu oči a čekala jsem, až to skončí. Utrpení lidí pro zábavu. Kdo toto mohl vymyslet? „Dámy a pánové, je to tady. Náš chrabrý Treius, vítěz z prvního kola, se utká s úplným nováčkem, mrštným a silným Sergiem! Přejme jim štěstí! Nechť druhé kolo začne!“ zvolal uvaděč a okamžitě odběhl z arény. Z výklenku pod tribunou vyběhl mladý gladiátor s krátkými hnědými vlasy a pevnou postavou. Zahleděla jsem se na jeho tvář a z nenadání se mé koutky úst zvedly do jemného neviditelného úsměvu. Byl krásný. Byl tak krásný, až jsem si nebyla jista, že je to možné. Upřeně jsem ho pozorovala po celou dobu, co vcházel doprostřed arény. Zřejmě si toho všiml a hledal oči, které ho sledují v celém davu. Ostatní lidé se mezi sebou jen vzrušeně bavili a uzavírali sázky na nadcházející se zápas. Sergius, hledal dále, ale já své oči sklopila a cítila jsem lehkou horkost na svých líčkách. Sáhla jsem si na horké tváře a nechala jsem zrak skloněný k zemi. Gladiátoři zaujali svou pozici a zápas začal. Okamžitě jsem znovu pohlédla na Sergia a sledovala jsem dychtivě každý jeho pohyb. Srdce mi tlouklo tak silně, jakoby se mi chtělo prodrat z těla. Nasucho jsem polkla, když Treius zaútočil jako první. Minul. S díkem jsem vydechla, aniž bych si uvědomila, že jsem zadržela dech. Celý zápas probíhal ve prospěch Treia. Sergius byl sice velice silný, trpělivý, čekal vždy na správný moment, roz-vážlivý při každém úderu, ale i přes všechny tyto naděje, které by mohly zajistit jeho vítězství, skončil za půl hodiny na zemi, s pískem v ústech a s krvavými, velice ošklivými ranami. Nebyl mrtvý, avšak velmi zraněný a Treius ho přimačkával k zemi pravou nohou. Bylo dokonáno. Chtěla jsem začít křičet či něco podobného, ale poté jsem si vzpomněla na pravidla. Poraženého odvedou a na konci dne každý gladiátor, který ten den bojoval, dostane jedno písmeno. P (periditi), což by znamenalo slovo padlý, V (victores) jako vítěz a M (missi), což znamená, že císař věnoval gladiátorovi milost, ale zítra musí znovu nastoupit do arény. Začala jsem zrychleně dýchat, když jsem si toto všechno uvědomila. „Tak se ti ty hry přece jenom zalíbily viď?“ zasmál se Veientus. „Hm,“ hlesla jsem. Upřeně jsem se dívala směrem, odkud by měl vyjít pořadatel. Konečně vyšel a kráčel směrem ke gladiátorům. „Dámy a pánové, máme zde prvního vítěze, za půl hodiny začneme se zcela novými gladiátory a ke konci dne se tady sejdeme a uvidíme, jak gladiátoři dopadli.“ Odběhl. Trevius vítězoslavně odešel

a k Sergiovi přiběhli pomocníci a odnesli ho. Sergius se na malý okamžik zahleděl do davu, napůl v bezvědomí a v té chvíli se naše oči setkali. Bylo to zvláštní, v takovém davu. Pousmála jsem se a červená jsem odvrátila zrak. Po chvíli jsem na něj však znovu pohlédla. Na jeho zkrvavené tváři bylo vidět něco nepatrného, co připomínalo úsměv.

„Co se s tebou děje?“ probudil mě ze zamyšlení Veientus. „Nic, pojďme domů,“ řekla jsem rázně a opustili jsme arénu. Celý den už jsem nedělala vcelku nic jiného, než to, že jsem přemýšlela o Sergiovi. Jeho úsměv, který byl možná zamýšlen pro mě, jsem nemohla vypudit z hlavy a nejsem si jista, že se to vůbec někdy stane.

Kolem šesté hodiny večerní jsme se vydali zpátky k aréně. Byla jsem znovu jako na trní. Nevěděla jsem co s rukama a nedokázala jsem myslet na nic jiného než na Sergia. Přišli jsme do arény. Lidí zde bylo opravdu hodně. Po-sadili jsme se a čekali jsme na začátek. Veientus se bavil se svým přítelem o tom, kdo bude zproštěn viny a kdo ne. Bylo mi špatně. Při představě, že bych viděla, jak Sergia zabíjejí, se mi zamotala hlava. Ale jak to, že mi na něm tak záleží? Jak to, že jsem tak rychle mohla k němu vzplanout? Ani na jednu otázku jsem nemohla nalézt odpověď.

Vyhlašování začalo. Postupně ke každému gladiátorovi přiřazovali písmena. Viděla jsem šťastné tváře milenek, ale i tváře plačících, které odbíhaly pryč. I přesto, že gladiátoři patřili mezi nejnižší vrstvu, byli to pořád chrabří muži, kteří sklízeli veliký obdiv u žen. A teď mezi ně patřím i já. „Dámy a pánové, máme zde další dvojici mužů.“ Přestala jsem nevědomky dýchat. Do arény přiběhl Trevius, kterému samozřejmě přiřadili písmenko V a poté přišel Sergius. Vypadal velice dobře, od chvíle, kdy jsem ho spatřila naposledy. Rány byly ošetřeny a začínaly se hojit. Sergius zvedl oči. Své modré oči, které v davu za ním jakoby zářily. Jeho oči někoho hledaly. Přejížděl jimi každého člověka sedícího v davu a poté skončily u našeho lože. Naše oči se po druhé střetly. Tentokrát jeho úsměv nebyl jen patrný. Byl více než zřejmý. Ohlédla jsem se na manžela, ale ten se stále bavil se svým přítelem a mně nevěnoval pozornost. Odvrátila jsem se a pohlédla jsem znovu na Sergia. Ten ze mě nespustil zrak. Usmála jsem se, jak nejvíce jsem v této chvíli dovedla. Strhla jsem pohled na muže, který vyběhl z místnosti pod schody. Snažila jsem se nepanikařit. Nesl v rukách destičku s písmenem M. Vydechla jsem tak silně, že jsem se divila, že to neslyšel celý dav. Ten ale jásal. Myslím však, že spíš nad tím, že ho uvidí zítra bojovat, než nad tím, že ho císař ušetřil. Celou dobu, co tam Sergius stál, se na mě díval. Když odcházel, daroval mi jeden ze svých krásných úsměvů a poté zmizel. Byla jsem omámena. Nevěděla jsem, co mám dělat, ale byla jsem si jista, že ho musím znovu vidět.

Po skončení vyhlašování jsme šli s manželem zpátky domů. Děti už byly připraveny jít spát a já jim dala pusy na dobrou noc a uložila jsem je. „Byl to pěkný den, nemyslíš?“ zeptal se Veienta. „Ano, byl to příjemně strávený den.“ Nevěděla jsem, jestli lžu či ne. Příjemně strávený den to rozhodně nebyl, ale zase jsem potkala Sergia, takže těžko říct. Náhle mě něco napadlo. „Chtěla bych ale ještě dnes jít do Pantheonu, mohu?“ Obvykle se Veienta neptám, ale nechci, aby něco vytušil, a tohle ho obměkčí. „Dnes? Vždyť už je docela pozdě. No, ale dobrá, běž.“ Vyšla jsem ven a na tváři mě pošimral studený večerní vánek. Procházela jsem ulicemi neslyšně a pomalu. Nešla jsem však k Parthenónu, ale vydala jsem se cestou, která vedla ke gladiátorským školám. Ty jsou určené pro gladiátory, kteří nejsou otroky. Mají výhody v tom, že jsou volní, nejsou hlídáni a škola jim poskytuje jídlo, nocleh i výcvik. Srdce mi tlouklo až v krku a já vstoupila do budovy. Nenapadlo mě, jak ho najdu, ale nějak to přece musí jít. „Dobrý den, hledáte někoho?“ zeptal se mě starší muž u vchodu. „Hm, ano, hledám gladiátora jménem Sergius. Dnes se zúčastnil zápasu. Dostal milost od císaře.“ starší muž chvíli přemýšlel a řekl. „Ano, vím o něm. Chcete ho zavolat?“ jeho otázka mě zaskočila. Vlastně jsem ani nepřemýšlela, co chci, aby udělal. Pak jsem ale vyhrkla. „Ano, prosím.“ řekla jsem spěšně. „A mám vás nějak představit?“ Další věc, kterou jsem si nepromyslela. „Asi ne, jen řekněte, že jsem ta s hnědýma očima.“ Nevěděla jsem, jestli si všiml mých očí či ne, ale byla to jediná věc, která mě v té chvíli napadla. „Dobře.“ Zvedl se a odešel. Nevěděla jsem, co vlastně dělám, ale nějak jsem cítila, že to co dělám, je správně. Aspoň do nějaké míry. Po deseti minutách Sergius seběhl dolů ke mně. Stála jsem tam a on se na mě díval s takovým obdivem, který se těžko mohl srovnávat s mým manželem i v den svatby. „Madam?“ řekl sametovým hlasem Sergius. „Já, dobrý večer, chrabrý gladiátore, přišla jsem za vámi, abych zjistila, jak se vám vede.“ vyhrkla jsem ze sebe, aniž bych nad tím nějak moc přemýšlela. „Jste velice laskava, děkuji moc za vaši starost.“ usmál se a přišel ke mně blíže. Srdce mi tlouklo tak silně, že to musel slyšet. „Víte, myslel jsem, že už vás nikdy neuvidím. Vaše hnědé oči mě v davu naprosto uchvátily.“ zčervenala jsem. „Jste velice roztomilá. Nechcete se projít?“ „Velice ráda.“ přikývla jsem a prošli jsme dveřmi ven do letního nočního vzduchu. „Doufám, že jste si gladiátorské hry užila.“ řekl a čekal na mou odpověď. „Vůbec ne. Nesnáším tento druh zábavy, ale musím říci, že gladiátory obdivuji a vzhlížím k nim jako k hrdinům“. Ano a jednomu jsem i podlehla. Jednomu krásnému muži, který je dokonce gladiátor. Která žena by nepodlehla tak chrabrému a krásnému muži? „Zvláštní, snad všechny obyčejné ženy mívají rády gladiátorské zápasy, ale vy nejste obyčejná, že?“ usmála jsem se a on se na mě podíval s tak

vroucí něhou, že jsem byla znovu uchvácena. Vše bylo jasné. Byla jsem zamilována. Do gladiátora jménem Sergius.

Po dvouhodinovém procházení, kdy mi Sergius složil několik komplimentů a vyprávěl mi o svém životě, jsem věděla jistě, že to je muž, kterého jsme měla potkat a mít s ním děti. On to zřejmě cítil stejně a měla jsem pocit, že čím víc o něm vím, tím více jsem byla přesvědčena, že jsem zamilovaná. Náhle mě napadl naprosto šílený nápad. Šílený tak, že jsem si byla jista, že kdybych láskou nepřišla o rozum, nikdy bych na něj ani nepomyslela, natož abych jej vyslovila. „Sergie, utečme spolu." nechtěla jsem věřit tomu, že jsem to vážně řekla. Sergius se ke mně otočil a políbil mě. Věděla jsem, že to znamenalo ano. „Pojeďme do Egypta. Tam, kde nás nikdo nezná. Tam, kde budeme moct spolu žít až do konce života." „Eppio, co tvé děti? Co tvůj manžel? Milovaná sestra a tvá rodná zem?" zeptal se starostlivě. „Své děti a sestru, která žije kousek od nás, velice miluji, ale kvůli tobě, tobě všechno zanechám. O tebe nesmím přijít." Sergius s návrhem souhlasil. „Jak chceš tento plán uskutečnit, má milá Eppio?" „Utečme dnes, jen se vrátím domů a sbalím si pár věcí. Poplujeme vlnami tyrhénskými a iónskými až do Egypta." nepoznávala jsem se. Nechat zde své děti a sestru? Svou zemi za zády a jít do neznámé krajiny? To mi v té chvíli připadalo smysluplnější než to, že bych měla Sergia opustit. „Dobrá má milá. Sejdeme se za hodinu."

Běžela jsem domů naprosto rozhodnuta učinit to, co jsem Sergiovi řekla. Veientus usnul. Potichu jsem si sbalila nejpotřebnější a srdce mi zběsile tlouklo. V žilách mi pulzoval adrenalin a já, zbavena všech smyslů, jsem políbila naposledy své milované děti a vyběhla jsem z domu. S pláčem a smí-šenými pocity radosti a smutku jsem běžela na místo setkání se Sergiem. Sergius mne už čekal. Políbil mě a společně jsme nasedli na poslední loď, která tento den jela. Myšlenky mi drásaly srdce, když jsem si představovala, co se stane s mými dětmi. Na Veienta jsem ani nepomyslela. Sergius vycítil mé trápení a objal mě. Poté mě chytil za ruku a zavedl mě do podpalubí lodi.

Ráno jsem se probudila vedle Sergia. Nemohla jsem stále uvěřit tomu, že se tento bláznivý, avšak nejlepší nápad v mém životě uskutečnil. Cesta na moři ubíhala rychle, avšak podmínky zde byly mizerné. Byla jsem na palubě jediná žena, a proto žití zde bylo velice těžké. Po několika dnech plavby jsme dorazili do Egypta. Sergius, který se v průběhu plavby velice změnil, si mě každý den, odváděl do podpalubí. Jeho kouzelná slovíčka zmizela, ale já jsem si říkala, že je to jen kvůli změně prostředí. V Egyptě byl jiný život. Úplně jiný, než jsem si myslela. Zabydleli jsme se v malém domku, který byl nedaleko hlavního města. Kolem se rozprostíraly pouště a Sergius každý den chodil do města nakupovat jídlo. Nevím proč, ale

nikdy mi nedovolil jít místo něj. Pořád jsem si vysvětlovala jeho změnu vůči mně kvůli novému prostředí a změně celého života. Přece to je ten Sergius, co mi neustále skládal komplimenty a ten, co se rozhodl se mnou utéct. Ten chrabrý gladiátor, který mě miluje a já jeho. Po několika měsících jsem si zvykla na jiný život. Sergius stále chodil do města a já se starala o domácnost. Jednou přišel z města a přistoupil ke mně. „Eppio, musím ti něco povědět. Odcházím od tebe.“ Nemohla jsem uvěřit svým uším. Srdce se mi zastavilo. „Já nerozumím tomu, co říkáš.“ Hlas se mi chvěl a já měla pocit, že ke mně mluví cizí řečí. „Eppio, nemiluji tě, doufám, že jsi to věděla. Našel jsem si ve městě ženu a tu miluji a chci s ní žít. Ty jsi pro mne byla jen pouhé rozptýlení.“ řekl s naprostým klidem a kamennou tváří. „Ne, to není pravda. Ty mě miluješ a já tebe. Opustila jsem své vlastní děti a rodnou zem a to vše kvůli tobě. Nemyslíš to vážně.“ Do očí se mi draly slzy a do mého hlasu vstupovala panika. „Promiň.“ sehnul se, vzal si své věci a odešel. Odešel. Pryč. Nikdy se nevrátí. Nemiluje mne. Nikdy nemiloval. Klekla jsem si na kolena do špinavé podlahy a plakala jsem. Slunce zapadalo a prosvitlo skrz otevřené dveře. Slunce, které je stejné jako u nás. Vzpomněla jsem si na to ráno, kdy jsem se probudila vedle Veienta. Všechno je pryč. Všechno je ztraceno.

Konec

Použitá literatura

Dunkle, Roger: Gladiátor. Praha 2011

Matsyzak, Filip: Starověký Řím-za pět denárů na den. Praha 2009

Iuvenalis: Satiry. Praha 1972

Zamarovský, Vojtěch: Dějiny psané Římem. Praha 2005

Strádání

270 n. l.

Vojtěch Straka

Je večer. Přemýšlím… Za pár dní vystoupím v Aréně. Možná naposled. Nemohu usnout. Myslím na ty tisíce lidí, které procházejí kolem našeho *ludi*, žijí si své obyčejné životy. Nevědí, co prožívám. Smrt může přijít kdykoli. Nezasloužím si to. Nikdo si to nezaslouží. Musím usnout, načerpat síly. Je to namáhavé, vyčerpávající. Budu bojovat poprvé, ale připravovali nás dobře, jsme investice, vklad. Když zemřeme dřív, než na nás vydělají, tak jsme špatní. Jsme rozdělení do tříd podle výkonnosti, čím lepší, tím víc stojí. A pak zápasíme. Lidé tomu říkají zábava. Možná pro ně. Oni nemusí nasazovat svůj život. Občas přemýšlím, proč to vůbec děláme. Asi je to tradicí. A byznysem. Život není tak vzácný jako peníze. Ale teď už musím odpočívat…

Jsem rozespalý. Je ráno a dnes se rozhodne o mém osudu. Dopoledne máme ještě krátký trénink. Nutím se vstát, kdybych přišel pozdě, bylo by to jenom horší. Chvátám, běžím na cvičiště. Bereme si cvičný meč a pouštíme se do tréninkových zápasů. Já jsem *secutor*. Jsem tradičním protivníkem *retiariia*. Používám meč a mám helmu, chránič paže a vycpávané kamaše. Po krátké rozcvičce se rozdělujeme do dvojic a začínáme cvičné zápasy. Celou dobu jsme v budově našeho ludi, i když se mohou chodit dívat i diváci.

Snažím se soustředit. Nechci bojovat. Nemám tu co dělat. Vzali mě… Z mé rodné Thrákie, abych byl gladiátorem. Nechápal jsem to. Za co? Pak jsem se to dozvěděl. Jakýsi můj bratranec, kterého jsem už dva roky neviděl, byl chycen při napomáhání vzpouře proti císaři. Řekli mu, že když prozradí jména kompliců, nezemře. Řekl tedy i mé jméno. Vlastně ho chápu. Nevím, jestli bych udělal to samé, ale zničil mi život. Byl jsem zrozen jako prostý farmář, ale měl jsem vše, co jsem chtěl. Nikdy jsem nesnil o slávě na bojišti ani lesku vztyčených zbraní.

Nechci být gladiátorem. Cvičím. Celé dopoledne. Nebaví mě to, ale nedělám to pro zábavu. Dělám to z donucení. Ostatním to tolik nevadí. Chodí k nim mladé nápadnice, které obdivují jejich odvahu a sílu. Já je odmítám. Jestli se někdy dočkám vysvobození, nechci mít na toto zajetí žádnou upomínku. Nežiji. Strojově vykonávám nutné pohyby, neupozorňuji na sebe, nechvástám se. Jsem v automatickém režimu totálního potlačení jakékoli vlastní iniciativy. Bojuji, cvičím, ale to vše naprosto bez duše. Jenom čekám na tu chvíli, kdy mě odvedou. Tu chvíli, ke které směřovaly celé ty tři roky. Tři roky! Tři sklizně na rodinném poli.

Konečně nadejde ten čas. Většina z nás je nervózních. I ti, kteří se předtím předváděli. Nedivím se jim. Asi bych taky byl nervózní, kdybych nebyl tak apatický. Vedou nás ulicemi, svázané, pokořené. Nic nevnímám. Nesmím. Uzavírám se do skořápky, kterou neprojdou pohrdající pohledy ani křivé úsměvy. V dálce je vidět aréna. Její majestátní sloupy podpírající miskovitou konstrukci trčí do výšky několika metrů. I teď, odpoledne, se k amfiteátru scházejí lidé. Často totiž opouští dopolední program na oběd a vracejí se až na odpolední gladiátorská představení. Chtějí vidět, jak se někdo bije místo nich. Najde se i pár lidí, kteří s gladiátorskými *munus* nesouhlasí, ale těch je jenom pár. Lidem se to líbí a politikum hodí.

Když dorazíme do prostor arény, navlékáme si honosné brnění na slavnostní průvod. Nesoustředím se. Dělám to, co se po mně chce. Postaví proti mně protivníka. Vyhlašují naše jména. Připravujeme si zbraně. A pouštíme se do sebe. Stále se snažím nevnímat. Protivník mě hodnotí. Vyčkává…

Úder. Pocit. Musím se úderu vyhnout. Ale přijdou další. I když tento přečkám, bude to pokračovat. I přesto se mu snažím vyhnout. Nemám sílu to skončit, už jenom pro to zrnko naděje. Naděje na lepší budoucnost. Po tak dlouhé době už jsem skeptický. Rozum říká, že už je to marné, že už to takhle bude napořád. Ale stále je naděje. Je to boj, vlastně to trochu připomíná sázku. To mizivější je v lepším poměru. Ale lidé mají takovou zvláštnost, nevzdávají se. Podstupují riziko, bojují a jdou si za svým. Oplácím úder svým. Chci, aby to už skončilo. Neuvědomuji si burácející davy, ani hlídače a roz-hodčího okolo. Cítím pouze pach vlastního potu, který se mísí s krví z množství malých oděrek. Přes helmu vidím pouze malými škvírami. Špatně se mi dýchá, ústa mám plná prachu. Točí se mi hlava a nohy mě nechtějí nést. Bodnutí. Nastavím mu *scutum*, ale síla výpadu mi ochromí ruku bolestí. Je mladší, silnější. Propadám se do beznaděje. Je také idealističtější, má za co bojovat. Já ne.

O všechno jsem přišel. Co mám dělat? Vzepřít se jako mladý býk a vrhnout se proti celému světu? Tragicky ukončit svůj život? Bědovat, až mě budou ve *spoliariu* popravovat a proklínat bohy? Žádná cesta není správná. Nic nedává smysl. Můj život je jako pokroucený sen nějakého zvrhlého opilce. Stojím nad problémem hodným řeckých filozofů. Myšlenky mi lítají hlavou ohromnou rychlostí a já přes jejich mlhavý závoj vidím svého protivníka. Instinktivně odrážím výpady a držím si ho dál od těla svým ostrým *gladiem*. On vyčkává. Čeká, až se unavím. Už jsem unavený. Unavený životem. Hledáním poslání. Smyslu. A když ho najdu, věřím v něj. Dávám do něj vše. Ale pak. Pak pro-hlédnu. Zjistím, že jsem se honil za klamem. Všechno je zbytečné. Je to jako hledání nejvyššího čísla. Když

nějaké najdeme, vždy je tam i číslo o jedna vyšší. Ale přesto všichni víme, že někde existuje konečný cíl, nekonečno.

Ten hlavní smysl všeho, bez lží, subjektivních pohledů a polopravd. Něco významného, vznešeného. Něco pro co stojí za to žít, pracovat, trpět i umírat. Jak mi tyto věci proudí hlavou, úplně zapomínám na přítomnost. Je moc strašlivá, chci se ukrýt, chci pryč. Mechanicky odrážím sled rychlých výpadů. Daří se mi to. Už mě nezajímá, abych vyhrál nějakou odměnu, abych se zalíbil a mohl získat milost. Snažím se jenom přežít. Vládu převzaly primitivní reflexy: Zabij, nebo budeš zabit. Všechno okolní je bezvýznamné. Vrhám se střemhlavě do útoku. Můj meč se míhá ohromnou rychlostí. Retiarius se snaží hodit svojí síť, ale já se vyhýbám. Zuřivě na něj dorážím svým *gladiem* a on se brání svou *fuscinou*. Je překvapen, myslel si, že to bude snadná výhra. Diváci zuřivě skandují, jsou uzavírány nové sázky. Vrhám se svým mečem proti protivníkovi ve snaze ukončit tento zápas.

Cítím, jak proniká protivníkovým srdcem. Opojení vítězstvím je přímo hmatatelné. Nemohu ovládat své tělo. Cítím se jako maratónský posel. Po chvíli jsem konečně schopný vnímat a uvědomuji si ohromnou směsici hlasů, výkřiků a jásotu. Rozhodčí mi předává rudis, známku svobody. To je po jednom zápase neuvěřitelný výkon. Už se těším, až budu zpátky na farmě.

Svůj cíl jsem minul. Protivník se nade mnou sklání s trojzubcem v ruce. Všechnu svou energii vlévám do posledního zoufalého úderu, který ale ani nestihnu dokončit. Protivníkovi se zdám jako příliš velká hrozba, a tak mě silným bodnutím přišpendlí k zakrvácenému písku. Umírám s touhou napo-sledy vidět svoji rodnou ves.

Protivníkovi se podaří odrazit můj úder *fuscinou* a ve zlomku sekundy na sebe máme oba namířené své zbraně. Rozhodčí nás zastavuje a čeká na reakci davu i honosného pořadatele *munu*. Rozhodnutí je oba nás ušetřit. Vypadá to, že budu mít dost času na to vymyslet jak utéct…

Slovníček

Munus – samotné představení v aréně, často obsahuje gladiátorské zápasy

Ludi – gladiátorská škola, gladiátoři zde cvičili, jedli a mnozí i žili

Gladius – meč používaný římskými legionáři a některými typy gladiátorů

Scutum – obdélníkový štít používaný římskými legionáři a některými typy gladiátorů

Fuscina – trojzubec používaný retiariem

Spoliarium – sklepení ve kterém byli popravováni gladiátoři, kteří si nezaslou-žili smrt v aréně

Použitá literatura

Laurence, Ray: Turistický průvodce po starověkém světě: Řím v roce 300 n. l. Praha 2009

Dunkle, Roger: Gladiátoři: Krutá podívaná ve starověkém Římě. Praha 2011

Wisdom, Stephen: Gladiátoři. Praha 2008.

Historické povídky z období antického Řecka a Říma
Sborník projektových prací žáků 1. ročníku Waldorfského lycea v Praze

Koordinace projektu a předtisková úprava: Tomáš Chvátal
Grafická spolupráce: Jiří Procházka
Vytištěno v červnu 2013
Střední škola – Waldorfské lyceum, Křejpského 1501/12, Praha 4

Proces vytváření projektových prací byl finančně podpořen projektem OPPA „Další krok k adaptabilitě“, registrační číslo CZ.2.17/3.1.00/34355

Evropský sociální fond
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti